

לקראת שבת מלאכתא

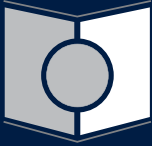
Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויצא

Dirshu
דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 355

פנינים לפרשת ויצא

פעם בא יהודי לרבי שמואל רוזובסקי, ובפיו בקשה. מאחר ומציעים לבתו שידוך עם בחור מישיבת פוניבז', הוא מבקש לברר על הבחור בצורה רצינית. התחיל לשאול את רבי שמואל 17 שאלות!!! כשסיים אמר לו רבי שמואל: "יקירי, חכה רגע!!! עד עכשיו אתה שאלת אותי, עכשיו יש לי זכות לשאול אותך כמה שאלות..."

שיחה מרתקת ומיוחדת, מפיו של הגאון הגדול רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעניינים שבין אדם לחבירו, והדרך להפוך לגדול בתורה

משה הומינר

"אֶעֱבְדְךָ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֵךְ הַקְּטָנָה" (בראשית כ"ט, י"ח)

איך ההבנה שלו בלימוד? האם הוא מתערב ושואל שאלות באמצע השיעור? השאלות האלו מלמדות על כך שהוא מבין את הסוגיא בצורה בריאה ומעמיקה? כשראש הישיבה משיב לו על השאלות, הוא מבין מה מסבירים לו או שהוא קשה הבנה חלילה? אני לא הייתי נוכח שם, אבל סיפר לי מי שהיה שם, שאותו יהודי שאל את רבי שמואל 17 שאלות!!!
שאלתי את אותו אחד, אתה ספרת את השאלות שאתה אומר לי ככה 17 כמספר מדויק? הוא אמר לי שהוא לא ספר, אבל זה היה בין 15 ל-19 שאלות...

בשורות הבאות נביא סיפור מופלא שסיפר הגאון הגדול רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל בשיחה שקיים עם בחורים, ובה ביקש לחזק אותם בעניין של הנהגות טובות וישרות בבין אדם לחבירו. השיחה נמסרה בי"ד אב תש"ס, וכדרכו בקודש, תיבל אותה הגרמ"מ שולזינגר במתק לשונו בשלל סיפורים ואמרות טהורות שהתנססו בצידה.

אנו מביאים את הדברים תוך שינויי עריכה מסוימים, אבל נשתדל לשמור במידת האפשר על סגנונו המיוחד של הגרמ"מ זצ"ל, יש נושא מסוים, שלא כל כך מדברים עליו, אבל לדעתי טוב לדבר על זה וצריכים לדבר על זה. כל בני הישיבות מכירים את הגאון האהוב רבי שמואל רוזובסקי. הוא היה ידוע כגאון גדול, אבל הוא היה גם בעל מידות טובות באופן מיוחד. לדעתי זה הא בהא תליא, בגלל שהיו לו מידות טובות, זכה לכזאת הרבצת תורה בהיקף שכזה. פעם בא יהודי לרבי שמואל, ובפיו בקשה. מאחר ומציעים לבתו שידוך עם בחור מישיבת פוניבז', הוא מבקש מרבי שמואל ששיב לו על השאלות, כי הוא רוצה לברר על הבחור בצורה רצינית. אמר לו רבי שמואל, בבקשה, תשאל מה שאתה רוצה. התחיל אבי הנערה לשאול: כמה שעות ביום לומד הבחור הזה?

שוין, ברוך ה', האבא הזה כבר יודע את הדרגה של הבחור המדובר בלימוד, והוא מאוד מרוצה מהדו"ח שקיבל. אחרי שבא על סיפוקו וקיבל את התשובות שרצה לשמוע, הוא אומר "ישר כח לראש הישיבה, ישר כח גדול", ופונה ללכת. אמר לו רבי שמואל, "יקירי" זה היה הביטוי שלו, "יקירי, חכה רגע!!! עד עכשיו אתה שאלת אותי, עכשיו יש לי זכות לשאול אותך כמה שאלות..."

לפני שנמשיך בסיפור, אני רוצה להסביר לכם מי זה רבי שמואל. באחרונה מלאו 21 שנה לפטירתו בכ"ז תמוז תשל"ט. כל המשתתפים כאן הם בני יותר מ-21, אבל אני מניח שלא ראיתם אותו. אנחנו היינו רואים אותו יום יום, הוא היה הולך כאן ב'זכרון מאיר', מביתו שברח' מלצר, לישיבה, דרך רח' וילקומירר, איפה שגר רבי מיכל יהודה (שליט"א) זצ"ל. בשעה 11 הוא היה הולך לישיבה, לפני השיעור, השיעור באופן רגיל היה נגמר בשעה 13:30 אבל אצלו זה היה נגמר יותר מאוחר, ואחרי השיעור הוא היה יורד בחזרה לכיוון הבית, ומגיע הביתה בשעה ארבע או חמש אחר הצהריים...

למה כל כך הרבה זמן? התושבים שגרו שם לא ישכחו את זה אף פעם: הבחורים היו מלווים את רבי שמואל בדרך הביתה, והוא היה מדבר איתם בלימוד, נעמד באמצע הרחוב ומדבר איתם, שעות! עד חמש אחר הצהריים זה היה נמשך. אני עצמי הייתי מכוון את השעה כדי לראות איך הוא עובר בכל פעם, היה זה מחזה נפלא.

יש סיפור ידוע על רבי שמואל, אבל אני ראיתי את זה בעצמי איך שזה קורה: ראיתי אותו הולך פעם ברחוב, הוא היה שקוע בלימוד... עם הידיים הוא היה 'עובד'... פתאום הוא נתקע בעמוד, אבל הוא חשב שזה ילד, אז הוא אמר "סליחה, סליחה סליחה", ככה הוא היה אומר כל דבר שלוש פעמים, ולאחר מכן אמר לעמוד "שלום, שלום שלום", והמשיך ללכת. אשרי עין ראתה!!!

תוך כדי אני נזכר בסיפור אחר, הוא ירד פעם במדרגות המפורסמות, והגיע לכיכר שם (כיכר ברטנורא) ליד הקיוסק, היה עומד ומדבר, היה לו קול חזק ושמעו אותו גם השכנים. לפעמים היו שומעים אותו עד הבית שלנו צועק פתאום "מה אתה מצשטל בכלל???" זה היה ביטוי שהוא הכניס לעולם הישיבות מצשטל... (משווה). ר' ברוך בער לא היה אומר את זה, הוא היה אומר באידיש 'צו שטעל'. רבי

שמואל היה זה שהשתמש במונח הזה גם בעברית. בכל אופן, פעם אחת בשעה ארבע וחצי אחר הצהריים שאל אותו בחור שאלה, שם בכיכר, ורבי שמואל שאג "מוכרחים לראות את הרשב"א בפנים. מוכרחים לראות את הרשב"א!". היו שם הרבה בחורים, אבל אחד מהם לא היה טיפש ואמר שאם רבי שמואל רוצה לראות את הרשב"א, הוא לא חושב פעמיים. התחיל הבחור לרוץ במעלה המדרגות, כדי להביא רשב"א מהישיבה.

אבל את השאגה של רבי שמואל שמע גם אחד השכנים מהבניין הסמוך, הוא ניגש לארון בביתו, הוציא רשב"א ירד במדרגות והגיש לרבי שמואל...

אמר לו רבי שמואל "תודה רבה לכם, באמת תודה, אבל בחור אחד כאן רץ עכשיו לישיבה להביא רשב"א, עוד מעט הוא יחזור בחזרה מתנשף ומזיע... אם הוא יראה שכבר יש לנו רשב"א, יהיה לו מפת נפש שהוא טרח לשווא, לכן קח בבקשה את הרשב"א ותחזיר אותו הביתה. אנחנו נחכה לבחור שיחזור מהישיבה עם הספר בידו".

רגיל היה על לשונו, כדאי לזכור את זה, אולי זה יבוא לכם לשימוש פעם: "כתוב בסידור לעולם יהא אדם!!! קודם כל דארף מען זיין א מענטש!". כלומר, תהיה קודם 'בן אדם', לפני הכל.

בכל אופן, נחזור לסיפור שלנו. אומר רבי שמואל לאבי המדוברת: "אתה שאלת אותי בשבע חקירות ודרישות, עכשיו אני רוצה לשאול אותך בחזרה.

"עבור מה אתה מברר על הבחור? כי אתה מחפש שידוך לבתך... "תגיד לי, זאת הבעיה היחידה שיש לבת שלך? לבדוק כמה שעות הבחור לומד, איזו דרך יש לו בלימוד, אם הוא מבין את התשובות של ראש הישיבה... זה מה שחשוב בשביל האושר שלה בחיים? "אתה אולי אדם צעיר", אמר לו רבי שמואל, "אז כדאי שתלמד. למה אתה לא שואל אותי בנושאים שיותר חשוב לבת שלך לדעת? למשל, כמה פעמים בשבוע הבחור הזה מצחצח שיניים?..."

"למה אתה לא שואל אותי איך הבחור הזה מתנהג בחדר עם השותפים שלו בפנימיה? כשהוא בא בלילה והם ישנים, הוא דופק ומעיר אותם או שלפני שהוא נכנס לחדר הוא חולץ את הנעליים ומחזיק אותם בידי כדי לפסוע בעדינות ולא להעיר חלילה אף אחד? "כמה פעמים בשבוע, תסלח לי ידידי", כך הוא היה אומר רבי שמואל, "תסלח לי ידידי"... "כמה פעמים בשבוע הוא מחליף גרביים?... הוא

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בפתח עומדת אשה שמברכת אותו לשלום. הוא שואל אותה: "מי את?" והיא משיבה לו, "הלא אני אשתך!". נזעק בנו של ר' שאול ושאל, "איך זה ייתכן?..."

הסיפור הנפלא שסיפר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לתלמידיו הקרובים, ועוד מאמרותיו הטהורות בענייני שמחה בעבודת ה' - מפי תלמידו חביבו הרה"ג משה סחייק שליט"א

יוחנן וסרמן

"וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַהֲיָה הוּא יֹאחֵז" (דברים כ"ט, כ"ה)

עמדו שניהם כלא מאמינים, איך ייתכן שאבא צוחק, הוא הרי אף פעם לא ראינו שצוחק. מקטנות ראינו שהוא מאושר תמיד אבל לצחוק? הוא הסתיר את השמחה הפנימית העצומה שהיתה בו.

"אני זוכר שפעם בא הרב שטיינמן לשאת דברים בישיבה קטנה בה למדו הילדים שלי. הם סיפרו שחלק מהבחורים פחדו לשבת או לעמוד בפני הרב שטיינמן, כי חששו שהוא יראה את העבירות שלהם. היה פחד של ממש מפניו.

"כמו כן אני זוכר תקופה שבה הוא היה מתפלל שחרית במניין ותיקין שהיה בכלל הלפרין, ומנהגו באותה עת היה שבחזרת הש"ץ הוא היה מסתובב ופניו אל הציבור, והיה סוקר במבטו כל אחד ואחד מהמתפללים באופן פרטני. יכלו להרגיש אז בחוש, איך שברגע שהוא היה נותן עיניו באדם, היה חולף באותו אחד רעד, למרן היה מבט חודר ומטיל מורא.

"אבל אחרי שעלה להנהגה, הוא כנראה הבין ברוחב דעתו שמנהיג של כלל הציבור צריך להתנהג אחרת, ומיני אז הוא היה הרבה יותר חייכן ולבבי, והשמחה הפנימית שלו פרצה החוצה ונגלתה לעין כל".

אתה מוכרח לשמוח

"פעם דיברנו עם מרן על הנושא של שמחה בקיום המצוות, ושאלנו אותו. הרי יש נידון בפוסקים, מה קורה אם יורד גשם בלילה הראשון של סוכות, אחד יש לו גג לכסות את הסוכה והוא אכן מכסה אותה, והשני אין לו גג והגשם מרטיב אותה. אחרי שהגשם פוסק, בלילה הראשון צריך זה שהסוכה שלו רטובה והסכך שלו עדיין מטפטף, ללכת לאכול בסוכת חברו שהיא יבשה ובה לא מטפטפים המים.

אחד מבאי ביתו הקבועים של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, היה הג"ר משה סחייק שליט"א, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן' ושאר ספרים המבוססים רובם ככולם על מה ששמע ולמד מפיו של מרן הגרא"ל זצ"ל.

בשיחה שקיימנו עם הרב סחייק שליט"א ביקשנו לשמוע מפיו על סודה של השמחה המיוחדת שתמיד שרתה על פניו של מרן זצ"ל. ואכן, הרב סחייק נענה לשאלתנו והשיב בצרור עובדות, סיפורים ואמרות ששמע וראה אצל מרן זצ"ל, בהקשר לנושא זה.

"אין ספק שהשמחה היתה מאפיין מאוד מאוד ברור אצל רבינו", הוא מאשר, "בכל פעם שראית אותו, העיניים שלו היו זורחות מאושר, על פניו נחה הבעת פנים של שמחה. לא זו בלבד, אלא גם אנשים שבאו בצל קורתו, הרגישו שהשמחה מתפשטת בלבם. כל מי שיצא מהבית, היה יוצא עם חיוך.

"זה המקום לציין שלא תמיד יכלו לראות את זה. לפני שעלה להנהגה, היה מרן זצ"ל מסתיר מאוד את השמחה שלו. כמובן שהיתה לו שמחה גדולה בקיום המצוות מגיל צעיר מאוד. הרי פעם כשהיה ראש ישיבה צעיר יחסית הגיע לסטייפלער, ודיבר איתו על זה שחייבים לעשות משהו כדי להכניס לרבים את המושג של שמחה בקיום המצוות. בעקבות אותה שיחה עם הסטייפלער הוא גם הדפיס מחדש את הספר 'אור השנים' שעוסק בנושא זה של קיום המצווה מתוך התרגשות ואהבת ה', וכתב מכתב כהקדמה נוספת לספר שבו הוא כותב שהרי עיקר עסק היהודי מבוקר ועד ליל בקיום המצוות, ומאחר וצריכים לקיים מצוות בהתרגשות, יוצא שאם עושה המצוות בלא שמחה יש חוסר ולכן וחייבים להשקיע בזה, ומי שמשקיע בזה יכול להתרומם עד מאוד.

בהקשר זה נציין, כי רבינו סיפר שהוא סיכם עם הסטייפלער שרבינו יעסוק בהדפסת הספר והסטייפלער יכתוב הקדמה על נחיצות הלימוד בו. לבסוף כתב רבינו הקדמה משלו וכשבא לסטייפלער שיכתוב גם הוא הקדמה כפי שסיכמו אמר לו הסטייפלער, שההקדמה הזאת כל כך טובה שאין צורך להוסיף עליה כלום...

"אבל כלפי חוץ לא יכלו כל כך לראות את השמחה הזאת. שמעתו מבנו מרן הגאון רבי שרגא שטיינמן, שהוא מספר שאחרי שאביו זצ"ל עלה להנהגה, הוא ראה תמונה שלו כשהוא צוחק, הוא ניגש עם התמונה לאמו ע"ה, ואמר לה "אמא תראי! אבא צוחק!", וכך

"לאחר שהספר התפרסם, התקשר אלי הרה"ג ר' יעקב פוזן, מהוצאת הספרים 'פה נוף', וסיפר לי סיפור יפה.

"את הווארט הזה של הרב שטיינמן, כתבתי לפני כמה שנים בהגדה של פסח מדברי הרב שטיינמן בשם 'בצלו חמדתי'..." הוא מספר, "באותה העת נסעתי לבית החולים קפלן ברחובות, לבקר חבר ששכב מאושפז ועבר בדיקות רבות.

"הגעתי אליו ושאלתי אותו למה הוא התאשפז ומה קרה לו... השיב לי היהודי שהוא לא יכול להזיז את הרגליים. עשו לו בדיקות ולא מוצאים כלום, בדקו עוד כיוונים לקחו ביופסיות, עשו MRI אין לרופאים שום הסבר למה הוא לא יכול להזיז את הרגליים רח"ל..."

"השתתפתי בצערו, איחלתי לו החלמה ונתתי לו במתנה את הספר החדש שהדפסתי, ההגדה של פסח החדשה..."

"אחרי שבועיים אני רואה את היהודי הזה מהלך ברחובה של עיר כאחד האדם... שאלתי אותו, תגיד לי, ידידי מה זה? הצליחו למצוא את הבעיה סוף סוף? פתרו את הבעיה???"

"סיפר לי החבר דבר פלא. הוא אמר לי שהוא שכב בבית החולים וקרא את ההגדה של פסח שהבאתי לו עם כל הווארטים והסיפורים, והנה הוא הגיע לווארט הזה של הרב שטיינמן שאומר שיהודי צריך תמיד לשמוח, ויכול אפילו להכריח את עצמו לשמוח כפי שביאר עם המשל על הסטירה.

"הוא חשב לעצמו, הרי אני שוכב בבית החולים לא יכול לזוז, קשה לי להתרכז אני לא יכול ללמוד, אבל לשמוח אני יכול... כך הוא התחיל פשוט להשקיע מחשבה בזה ולשמוח בעצם היותו יהודי שזוכה לעשות את רצון הבורא..."

"וראה זה פלא, את אט החלה התחושה לחזור לרגליים שלו, הוא התחיל להניע אותם, ובתוך ימים כבר הצליח ללכת. הרופאים אמרו לו שילך הביתה. אין להם כבר מה לעשות איתו בבית החולים, ולמרות שהם מאוד היו רוצים לדעת מה קרה כאן, הם מבינים שהפעם הם יישארו כנראה עם שאלה שאין עליה תשובה... מסתבר שהשמחה עצמה היא זאת שריפאה אותו. הפלא ופלא."

מלך ליום אחד

"בהקשר זה מספר לנו הרב סחייק את הסיפור הבא, אותו זכה לשמוע כמה פעמים מפיו של מרן הגרא"ל בעצמו, וכך היה מרן מספר..."

"לפני כארבע מאות שנה, היה בפולין יהודי בשם ר' שאול וואהל. הוא היה תלמיד חכם מובהק וירא שמים גדול, ובשלב כלשהו הוא החליט להשתלם בחכמת הקבלה, ולשם כך נסע לאיטליה שהיתה אז מרכז רוחני גדול מאוד וחיו בה גדולי המקובלים.

"פולין עצמה היתה אז מדינה מאוד מפגרת, רוב האוכלוסיה שלה היתה נבערת מדעת, ולכן כל האצילים הפולניים ומי שהיתה בידו יכולת, היה שולח את הילדים שלו לאיטליה כדי לרכוש השכלה.

"כך קרה שבעודו באיטליה פגש ר' שאול וואהל כמה אצילים פולניים, התפתחה ביניהם שיחה ומאז הוא התחבב עליהם מאוד והיה לאחד מידיהם כשהוא שקוע בעולמו שלו בלימוד התורה והם

"דנים הפוסקים בשאלה אם עליו לברך על הסוכה הזאת או לא, כי הרי השמחה אינה שלמה, מאחר והוא נאלץ לגלות לסוכתו של החבר.

"אומר ה'חיי אדם' והביאו המ"ב סימן תר"מ ס"ק - כ"ז, שאמנם יש בעיה לברך, אבל בכל אופן, מי שהוא בעל נפש יתעלה מעל כל המחשבות הללו, ויביא את עצמו לידי שמחה למרות שהוא נמצא בסוכה של מישהו אחר - ואז יברך..."

"שאלנו את מרן, האם אפשר לומר את אותו הדבר גם על מצוות אחרות. האם כל מצוה שאדם רוצה לשמוח הוא יכול לחייב עצמו לשמוח, גם כשלפעמים המצווה באה בקושי רב, קושי פיזי ונפשי, איך אפשר לשמוח?"

"ענה לנו מרן בשאלה מאוד פשוטה: אם יבוא אליך מאן דהו וישאל אותך אם אתה רוצה לקבל סטירת לחי. מה תענה? כמובן שכולנו אמרנו פה אחד שאף אחד אינו מעוניין לקבל סטירה.

"ואם אותו אדם מתברר כמיליונר גדול, והוא מבטיח לתת לכם סכום של מיליון דולר עבור הסטירה, מה אתם אומרים, תסכימו? בוודאי שכן, ולא עוד אתם תשאלו אותו אם אפשר אולי לקבל שת"י סטירות ולקבל שני מיליון דולרים..."

"למה? כי יתברר לכם שהסטירה אומנם כואבת וגם משפילה, אבל התמורה שמגיעה בעקבותיה מצדיקה את הכאב וההשפלה עשרת מונים.

"כך צריך האדם לחשוב על כל מצווה שהוא מקיים. זה קשה? נכון! אבל אתה מקבל על זה מיליון דולר! איך אפשר שלא לשמוח?"

"בהזדמנות אחרת הזכיר מרן זצ"ל את דברי החובת הלבבות שאומר, שאין בעולם הזה שום פעולה שאינה בגדר של מצוה או חלילה עבירה. אין אמצע, כל פעולה אם היא נעשית לשם שמים היא מצוה ואם חלילה היא נעשית לשם שמים או שלא כהלכה, היא עבירה.

"ומאחר שאחד הפרטים בקיום המצווה הוא לקיים אותה בשמחה, ממילא מגיע האדם מכך שהוא ישמח כל היום כולו..."

"לאחר מכן אמר מרן שזאת דרגה גבוהה ולא כל אדם זוכה להחזיק בהרגשה הזאת שכל מעשיו הם מצוה ולשמוח בהם, ולכן העצה לאנשים שלא זוכים לכך היא לחזק בלב את ההרגשה שהקב"ה בחר בנו מכל העמים, וההרגשה הזאת שאני מיוחד והקב"ה בחר בי באופן אישי לעבוד אותו ולשרת אותו, זה דבר שצריך לשמוח מאוד את האדם.

"שאל אחד הנוכחים, אבל הרי הקב"ה לא בחר רק בי, הוא בחר בכל העם היהודי יש עוד מיליוני אנשים כמוני.

"השיב לו מרן זצ"ל: ומה בכך, וכי עינך צרה בשל אחרים. הקב"ה בחר בך באופן אישי ובחר גם בהם, אתה צריך לשמוח וגם הם צריכים לשמוח."

רפואה פלאית

"את הדברים הללו", ממשיך הרב סחייק לספר, הדפסתי בעבר בספר שכתבתי על חג הסוכות במשנתו של מרן זצ"ל."

בעולמם שלהם. הוא שמר על הקשר מתוך הבנה שביום מן הימים יוכל להשתמש בקשרים אלו לטובת העם היהודי.

"ויהי היום, אחרי שנים, אירע שמת הקיסר הפולני, והיה צורך למנות מלך חדש, שכן החוק באותם ימים קבע שמיד עם מותו של המלך ימנו אחר תחתיו

"הבעיה היתה שהתפתח ויכוח בין קבוצות שונות של אצילים ובעלי שררה, אלו טענו שצריך למנות מלך כזה ואלו טענו שדווקא אחד אחר יותר מתאים לתפקיד, ומאחר והתקשו להגיע להסכם הציעו לדחות את מינוי המלך למחרת היום.

"אולם החוק שם חייב שלא יעבור לילה בלי שיהיה מלך בארץ פולין. ולכן החליטו למנות מלך זמני. עם זאת, הם הבינו טוב מאוד שכל אחד מהם שיתמנה לתפקיד באופן זמני, יקבל באותו הרגע את כל סמכויות המלוכה לידי, ואף אחד לא יוכל לחייב אותו להתפטר, ולכן חיפשו מישהו נאמן שלא יבגוד בהם, ומצאו את ר' שאול וואהל שרבים מהאצילים הכירו אותו וסמכו עליו, וגם העובדה שהוא היה יהודי הרגיעה אותם, כי הם הבינו שיהודי לא יוכל להשתלט על פולין כולה ולמלוך בה נגד רצון כל האצילים הפולניים..

"וכך הפך ר' שאול למלך פולין למשך יום אחד ולכן מאז קראו לו וואהל דהיינו שר ומלך. האגדה מספרת שבאותו הלילה הוא עבר על ספר החוקים של פולין, ותיקן את כל הסעיפים שהיו נגועים באנטישמיות קשה, וכך למעשה סייע רבות לבני עמו היהודים מתוקף מעמדו כמלך, כשהשינויים הללו נשארו גם אחרי שהוא התפטר מהתפקיד.

"מרן הגר"ל היה אומר, אמנם הקרבה לגויים יכולה להניב תועלת לביטול גזירות וכדו', אך 'אליה וקוץ בה', היא יכולה גם להיות מאוד מסוכנת, וכך אירע לר' שאול שהוא נקלע לבעיה גדולה מאוד.

"ביום מן הימים המלך קרא לו ועל פניו נהרה של שמחה... "חשבתי על רעיון נפלא" אמר המלך, "ואין לי שום ספק שאתה תהיה מאושר כשתשמע עליו. אני חושב להשתדך איתך. הבת שלי והבן שלך שידוך מושלם. בתי כלילת המעלות, היא נסיכה אמתית, והבן שלך הרי הוא עלם צעיר, יפה תואר, משכיל מאוד ונעים הליכות. שידוך מושלם... "הדיבור נעתק מפיו של ר' שאול. הוא שתק ולא אמר דבר, ומיהר לשוב לביתו בעודו מנסה לטכס עצה איך יוכל להימלט מפני הרעה מבלי לפגוע בכבודו של המלך ולחייב את ראשו למלכות.

"בצר לו החליט לעשות מעשה לחתן את בנו במהירות, עוד הערב, ומחר הוא יגיד למלך שבנו כבר נשוי לאשה.

"אבל היכן ימצא כלה מתאימה לבנו? הרי הוא כזה בחור מוכשר ומיוחס לא כל אחת מתאימה לו...

"לבסוף החליט לגשת לבית החולים המקומי, לחפש נערה יהודייה שסובלת ממחלה קשה, והנערה שתהיה חולה במחלה קשה וסופנית ל"ע, היא תהיה הכלה. כך הבן שלו יהיה נשוי, ובתוך זמן קצר יהפוך

לאלמן ויוכל להתחתן ברוגע ובנחת בבוא העת והזמן המתאים... "ניגשו לבית החולים, מצאו נערה שכל הרופאים נואשו מלהציל את חייה, ועשו חתונה קטנה וחפוזה, כשלאחריה חוזר החתן אל ביתו, והכלה הטרדייה נשארת עם חוליה האחרון על המיטה בבית החולים. "למחרת בבוקר ביקש ר' שאול להיפגש עם המלך, ואמר לו: "אדוני המלך ירום הודו, איני יודע איך אוכל לאכזב אותך, אבל הבן שלי כבר נשוי. אתמול נעתק הדיבור מפי כי לא ידעתי איך לומר לך את זה, כשאתה היית כל כך שמח מהרעיון המוצלח..."

"שמע הקיסר את הדברים, הוא אכן התאכזב מאוד, אבל הבין שהשידוך אינו בר ביצוע, ומיהר לוותר על הרעיון מבלי שיעלב או יפגע מהסירוב של ר' שאול."

שידוך משמים

"עוברות כמה שנים, והנה נקישות על דלת הבית. בנו של ר' שאול, ניגש לפתוח את הדלת ובפתח עומדת אשה שמברכת אותו לשלום.

הוא שואל אותה "מי את?" והיא משיבה לו, "הלא אני אשתך!" "נזעק בנו של ר' שאול ושאל, "איך זה ייתכן? הרי היית חולה סופנית, אף אחד מהרופאים לא נתן תקווה שתחיי..."

"השיבה לו אשתו ואמרה: "אכן, הייתי חולה אנושה, אבל אז הגעת והתחתנת איתי. אני חשבתי לעצמי איזו בת מזל אני, זכיתי להתחתן עם הנער הכי מוצלח בכל פולין, זכיתי להתחתן עם הבן של ר' שאול וואהל, יש לי חתן תלמיד חכם מופלג, ירא שמים, יפה תואר, עלם חמודות. מי יכולה להיות בת מזל יותר ממני?"

"המחשבה הזאת שמחה אותי, והשמחה נתנה לי את הכח להתגבר על החולי ולהחלים ממנו. זה לא קרה ביום אחד, זה לקח כמה שנים, אבל עכשיו אני בריאה כאחד האדם וכעת באתי לחיות בצל קורתך, כי אתה בעלי ואני אשתך!"

"כמובן שר' שאול ובנו לא חשבו לבטל את הנישואין רק בגלל שהכלה הבריאה, אבל היה בלבם חשש מי אומר שהיא מסוגלת ללדת ילדים אחרי שהיתה חולה אנושה כל כך.

"בשלב זה גם התברר להם שהיא היתה בת משפחתו של הרמ"א, הם פנו אל הרמ"א ושאלו אותו כיצד לנהוג. אמר להם הרמ"א שהם יזכו לילדים, וכך היה ומאותו שידוך מאולץ שהיה לבנו של ר' שאול והאשה שהבריאה נולדו תאומים, ונולדו להם בנים ובני בנים, שנקראו משפחת תאומים והיו מרבני העיר בריסק במשך דורות רבים. והיה מרן הגר"ל מסיים את הסיפור הצדיקים שולטים על הטבע, הרמ"א פסק שיהיו ילדים אז היו ילדים.

"ומכל מקום לענייננו גם כאן, רואים שהשמחה שהכניסה אותה נערה בליבה ריפאה אותה כנגד כל הסיכויים. ולוואי ונזכה גם אנו לעשות המצות בשמחה ולזכות לרפואות וישועות ברוחניות ובגשמיות."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"דע לך, שעשיתי בשבילך דבר מאוד גדול שלא עשיתי לאף אדם לפניך, ואפילו לרבנית שלי אני לא נותן כזה דבר יקר! אני נתתי לך את השעה הראשונה של השנה! השעה הראשונה של השנה זה הזמן הכי יקר אצלי, ובמקום להשקיע אותה בתורה ועבודה, החלטתי להקדיש אותה עבורך. בתמורה, אני מבקש ממך דבר אחד! אל תשכח אותי!"

קווים לדמותו הפלאית ורבת ההוד של הרבי הקדוש מסקולען זיע"א, מפי נכדו חביבו הרה"צ רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א | מאמר שלישי בסדרה

יעקב א. לוסטיגמן

שמאל, לפני שהיה מסתפר היה אומר לשם ייחוד ומזכיר את כל הלאווים של פאת הראש והזקן, וגם מזהיר את מי שסיפר אותו שייזהר מאוד שלא לגלח את השער האסור בגילוח. הוא לא היה מזיז אצבע בלי לחשבן איזה מצווה הוא מקיים בפעולה הזאת.

פסוק אחד

סיפרו לי אחיינים שלי, בני אחותי הנשואה לבנו, הרבי מסקולען ירושלים שליט"א את האנקדוטה הבאה. דרכו של סבא היתה שה'טיש' של ליל שבת היה מתחיל בשעה מאוחרת, והיה נמשך עד השעות הקטנות של הלילה. כמובן שבהתאם לכך גם מספר האנשים ב'טיש' לא היה גדול במיוחד. בסיומו ש ה'טיש' היה הקהל הולך הביתה, והוא, הרבי, היה נכנס לחדרו שם היה עושה 'השלמות'. אם הוא לא הספיק לומר 'שיר השירים' בערב שבת או בליל שבת לפני ה'טיש', זה היה הזמן שבו היה משלים. כמו כן היה אומר בזמן הזה את הזוהר שנהוג לומר לפני הקידוש, וכן היה טועם מעט פירות, תפוח, ענבים וכדו' להשלים מאה ברכות ועוד. בשלב הזה נשאר איתו רק אנשים בודדים, ה'הויז בחור', הנכדים שהיו במקום ואולי עוד איש אחד או שניים.

בשבעות האחרונים הבאנו כאן ב'לקראת שבת' חלקים מתוך שיחה מרתקת שקיימנו עם הרה"צ רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א, נכדו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל, בן לחתנו אב"ד סקולען בני ברק שליט"א, וחתנו של כ"ק מרן אדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל.

במהלך השיחה, שמענו עובדות רבות מפי הרב שטערן, והפעם נתמקד בדרך העבודה של סבו, והאופן בו היה מתייחס לכל סדר היום שלו כמקשה אחת של עבודת ה' זכה וטהורה:

"ההסתכלות של הסבא זיע"א על כל פעולה שעשה בעולם הזה", אומר הרב שטערן, "היתה הסתכלות של תורה ועבודת ה'. הוא לא היזי אצבע, אלא אם כן הגיע להחלטה שזה רצון ה'.

בהתאם לכך, הוא גם היה אומר 'לשם ייחוד' כמעט לפני כל פעולה שעשה. המנהג היה שהחתנים היו באים אליו בערב ה'שבת אופרוף', שיחבשו את השטריימל לראשם בפעם הראשונה. הוא היה מוציא את השטריימל מהקופסא, ואומר לחתן לומר "לשם ייחוד קודשא בריך הוא.... וציוונו לכבד את השבת כמו שנאמר "וכיבדתו מעשות דרכיך" - שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך בחול, ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו..."

אפילו פעולה כזאת פשוטה כמו חבישת השטריימל, נחשבה אצלו למצווה קדושה ונשגבה שיש לקיים אותה עם כל הלב וההתרגשות. כבר הזכרתי בשיחה הקודמת שכל פעם לפני שהיה שר, היה אומר 'לשם ייחוד' כי ב'חרדים' כתוב שכששרים צריך לכוון על מצוות אהבת ה'.

כמו כן היה אומר לשם ייחוד לפני כל פעולה שעשה... אני אתן כאן כמה דוגמאות כדי לסבר את האוזן, אבל זה באמת רק מקבץ קטן שמייצג את כל שאר ההתנהלות שלו לאורך היום:

לפני שהיה שוטף את הפנים בבוקר היה אומר 'לשם ייחוד' לקיים מצוות "היכון לקראת אלוקיך ישראל", כמו שנפסק בשולחן ערוך. לפני שהיה מצחצח שיניים היה אומר 'לשם ייחוד' לקיים מצוות 'ימלא פי תהילתך', שוב, כמו שנפסק בשו"ע. כשהיה לובש את בגדיו היה אומר 'לשם ייחוד' שציוונו על ידי חכמינו ללבוש ימין קודם

נכנס גיסי לחדר קבלת הקהל, אבל גם הוא היה ריק, והדלת השניה שלו היתה פתוחה לסלון של הבית. הרבי גם לא היה בסלון, אבל הדלת היתה פתוחה לחדר המדרגות... הגיס שלי נורא נבהל, זה היה נראה שמישהו פרץ פנימה אל תוך הבית וחטף את הרבי חלילה

לרחם. להתפלל אני לא יכול, ללמוד אין בי כח, במקום לשכב בטל אני מרחם על יהודים וזוכה לקיים מצווה חשובה... כך הגעתי לחשוב על הבחור המבוגר הזה, ולבי נמלא רחמים עליו. חייבים לעזור לו, הוא באמת סובל מאוד!"

"שוב יש לנו כאן הצצה קטנה מבעד לחרכים, להבין אפס קצהו מההנהגות הקדושות של הרבי זצ"ל, שגם כשהיה נראה שהוא כביכול בטל ממצוות, כשהוא הולך ממקום למקום וכדו', הראש שלו היה מלא בקיום מצוות על ידי מחשבה, לרחם על הזולת, לאהוב את ה', לפחד מפניו, להאמין במציאותו, להאמין בייחודו ועוד ועוד. כי כל רגע מחייו היה קודש לה'.

'פיקטשער מאכער'

"היה זה תקופה קצרה אחרי החתונה שלי, בחג הפסח. הוזמנתי עם רעייתי, לשהות בפסח בבית הסבא והסבתא שעוד היתה אז בחיים. "באותה הפעם זכיתי יחד עם רעייתי לשמוע ממנו דבר נפלא, כיצד צריכה להיות ההסתכלות שלנו על בני אדם. מה זה בכלל בן אדם, ואיך צריך להתייחס למושג הזה - יצור אנושי..."

היה זה בשעה שישבתי עם הסבא בעת רצון מיוחדת, הוא הסביר לי אז את הסוד הטמון מאחורי הלחנים שהולחנו במקומות שונים, והרעיון שלכל לחן וניגון יש את המקום שלו והזמן שלו - אותה שיחה שהזכרתי בפעם הקודמת ושיפרתי עליה בהרחבה.

"רעייתי שתחי' רצתה מאוד לצלם את השיחה הזאת שאני יושב עם הסבא, היא התקרבה בשקט כדי שלא להפריע, וניסתה לצלם מרחוק, אבל הרבי הרגיש בכך ושאל "מה זה בידה, 'פיקטשער מאכער'???" כלומר מצלמה, והיא השיבה שכן, זאת אכן מצלמה... השיב לנו הרבי ואמר: "בעצם מה רואים בתמונה? שתי עיניים ואף!

באחת הפעמים שאל הרבי את הנוכחים המועטים "נו, אמרתם את הזוהר של ליל שבת?", הם השיבו בשלילה, הורה להם הרבי לפתוח את הסידורים, ולומר יחד איתו את הזוהר... אבל מה עושים לפני שאומרים זוהר? צריכים לומר 'לשם ייחוד' כי מקיימים מצוות תלמוד תורה כמו שנאמר 'ולמדתם אותם'... 'ושמרתם לעשותם'.

נענה ה'הויז בחור' ואמר: "אני איני צריך לומר 'לשם ייחוד' כי הרי ממילא אני לא מבין אף מילה מדברי הזוהר הקדוש, ואם כן אין זה בבחינת לימוד תורה אצלי אלא סתם אמירה של מילים קדושות, ואיך אוכל לומר לשם ייחוד של לימוד תורה???"

ענה לו הרבי מיניה וביה: "הרי הזוהר מתחיל בפסוק "זכור את יום השבת לקדשו", את הפסוק הזה אתה כן מבין, נכון? אם כן בוודאי שאתה צריך לומר 'לשם ייחוד' על תלמוד תורה..."

"אני חייב להדגיש שהדברים לא נאמרו בבדיחות או בדרך צחות", מחדד הרב שטערן. "זה היה ברצינות גמורה, גם לשיטתו של הבחור שחושב שאמירת זוהר אינה לימוד תורה, לומר פסוק אחד מהתורה זה בוודאי לימוד תורה לפי כל הדעות, ואם כן צריכים לומר קודם לשם ייחוד ולהתכוון כראוי לכבוד קיומה של מצווה חשובה כל כך..."

אל תתייאש

שמעתי מאחי רבי מנחם זאב שליט"א שהוא שמע מבחור שלמד בישיבת מיר-פלטבוש מעשה נורא שאותו בחור שמע מפיו של ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שמואל בירנבוים זצ"ל. פעם בא ראש הישיבה לבקר בחור מיישיבתו שהיה חולה מאוד ל"ע. הבחור היה מאוד חלש ובקושי הצליח לדבר, אבל לאחר מאמץ הצליח לבקש מראש הישיבה טובה... "יש בישיבה בחור אחד, מבוגר מאוד, ועד כה לא נמצא לו שידוך... אני מבקש שראש הישיבה ידאג שמישהו יחשוב עליו וישקיע בחיפוש שידוך עבורו כי הוא ממש מסכן וסובל מרווקות ממושכת כבר הרבה שנים".

תמה רבי שמואל ושאל את הבחור... הרי אתה עצמך שוכב במיטה וסובל ייסורים קשים. מה פתאום אתה חושב על בעיות של אחרים? אולי לא הכרתי בך קודם לכן ובעצם אתה צדיק נסתר וכן עליה מיוחד שגם בשעת צרתו הגדולה עסוק בלדאוג לזולת???

השיב הבחור כך: "אתמול בא הרבי מסקולען לבקר אותי, וכשראה שאני שוכב כך מסובל בייסורים, אמר לי ווארט מאוד חזק..."

"הוא ציין את מאמר חז"ל שאמרו ש"אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש עצמו מן הרחמים".

"אמר הרבי מסקולען פשט חדש במימרא הזאת: גם כשאדם נמצא ברגעיו האחרונים עלי אדמות, אל יתייאש מלרחם על אנשים אחרים שמתמודדים עם קשיים משלהם. זה שלי קשה ואני סובל, זה לא אומר שאני לא צריך לרחם על אנשים אחרים שסובלים. את ההנהגה הטובה והמצווה לרחם על הבריות אפשר לקיים גם כשאתה עצמך זקוק לרחמים מרובים!

"מאז ששמעתי את הווארט הזה מהרבי מסקולען, אני לא מפסיק לחשוב כל הזמן על כל מיני אנשים מסכנים, ולרחם עליהם, פשוט

"המילים האלו חדרו עמוק אל תוך לבי, ולא יכולתי לשכוח אותן. זה כל הזמן הדהד בי: "תזכור אותי, אל תשכח אותי", הרגשתי שאני באמת כל כך חשוב לרבי, שהוא באמת מודאג מהעמיד הרוחני שלי והוא מאוד רוצה שצעד בדרך טובה וישרה. ההרגשה הזאת לא נתנה לי לחזור לאותו מסלול שעליו צעדתי קודם לכן, הייתי חייב לשנות כיוון, ואכן ב"ה זכיתי להשתנות מן הקצה אל הקצה..."

שלא יצטער

המנהג בסקולען הוא שבימי הסליחות, כשאומרים לקראת הסוף 'עננו ה' עננו וכו', אומרים את הפיוט הזה חזן וקהל. מנהג זה לקוח מחצר הקודש רוז'ין, אליה השתייכו אבותי אדמו"ר הרבי הראשון מסקולען רבי אליעזר זוסיא זיע"א ואביו רבי ישראל אברהם שהיה מרא דאתרא בעיר סקולען, והיה חסידם של אדמו"רי בוהוש וסדיגורא.

גם סבי, רבי ישראל אברהם זיע"א נהג כמו אביו, והיה אומר בכל שנה את הפיוט הזה קטע אחרי קטע, חזן וקהל.

והנה שנה אחת פתאום שינה ממנהגו... הוא התחיל כמו בכל השנים ואמר את רוב הפיוט חזן וקהל, אבל כשהגיע לקראת הסוף פתאום החל להגיד את שארית הפיוט באמירה רגילה כמו שאומרים ברוב המקומות בלי להמתין לקהל שיחזור אחריו.

זה היה פלא גדול. הרי הסבא היה דבוק מאוד במורשתו של אביו, והיה נזהר שלא לשנות מהמנהגים של אביו וכו', והנה פתאום הוא משנה מנהג בצורה שלא ברורה ואף אחד לא מבין מדוע...

היה שם אחד מהחסידים שלא יכול היה לעמוד בפני הסקרנות. הוא נכנס אל הקודש פנימה וביקש: ילמדנו רבינו, מה ראה לשנות את המנהג שנהג כל הימים כדרך שנהג אביו הקדוש???"

השיב לו הרבי תשובה ששוב, פתחה לנו צוהר קטן לעולמו הפנימי... "השנה הרי אירע כאן מקרה מצער ל"ע, ויש לנו פה אלמנה בעזרת הנשים, ויתומים שמתפללים בבית הכנסת..."

"מה כתוב המשך הפיוט הזה? "עננו אבי יתומים עננו, עננו דיין אלמנות עננו". אני חושש מאוד שכשאלמנה תשמע "דיין אלמנות", וכשיתומים ישמעו "אבי יתומים", הם יחשבו לרגע על הצער הפרטי שלהם, הם יזכרו במצב הטראגי שלהם... אני לא רוצה לקחת חלק בגרימת הצער הזה... אם הם יקראו ב'סליחות' ויגיעו לאותן מילים בעצמם, אין הדבר תלוי בי, אבל שאני אכריז זאת בקול רם ועל ידי כך אגרום להם צער? לא ולא! זאת לא אוכל לעשות!..."

הרבי נחטף?

אסיים בסיפור מרטיט, שמראה עד כמה היה יראת חטאו קודמת לחכמתו, ובאלו רמות של נקיות היה הסבא מקפיד להישמר...

כבר סיפרתי שאחותי הגדולה, הנשואה לדודי אח אמי, הרבי מסקולען ירושלים שליט"א, היתה מתגוררת בבתו של סבא, שהיה גם סבא שלה וגם ה'שווער' שלה. דווקא בגלל זה נבחר בנו הרבי ירושלים להתגורר בביתו מכל בניו האחרים, כי רעייתו היתה נכדה

את זה אפשר לצלם גם בגן החיות. גם לבעלי החיים שם יש אף ושת עיניים..."

"אם רוצים תמונה של בן אדם", הוא אמר במתק לשונו, "צריכים לפתוח 'חובת הלבבות', צריכים להסתכל ב'מסילת ישרים' - שם רואים איך נראה בן אדם... רואים את הלב של האדם, לא רק העיניים והאף... ה'פיקטשער מאכער' הזה לא מייצר תמונה של בן אדם... רק עיניים ואף הוא מראה..."

"ובכל זאת, הוא לא התנגד לעצם הצילום, רק ל'עסק' שהיו עושים מזה. רעייתי אכן צילמה את הרגעים הנשגבים הללו, תמונה שתמיד כשאני רואה אותה היא מעלה בלבי רגשות חבויים של געגוע עז לסבא הקדוש ולרגעים הנשגבים שחוויתי במחיצתו..."

אל תשכח

זכורני שבאחת השנים, בליל התקדש החג של ראש השנה, ביקש הרבי לשוחח עם אחד הבחורים שהשתייך לחצר הקודש סקולען ושהה שם בצל הקודש בראש השנה. זה היה ממש עם רדת הלילה, לפני שהתפללו ערבית.

היה זה בחור שלא היה ידוע כאחד הבחורים הטובים ביותר. הוא הסתובב עם חברים לא הכי טובים וגם נראה בהתאם, אבל עדיין שמר על המסגרת והרגיש קשור לרבי ולחסידות.

במשך שעה שלימה שוחח עמו הרבי, ואף אחד לא הבין על מה הם מדברים, ומה פתאום בחר הרבי לשוחח דווקא איתו בזמן הנשגב והמיוחד הזה.

אחרי הימים טובים של חודש תשרי הגיע הבחור לארץ הקודש, נכנס לאחת הישיבות פה בארץ, ושקד על תלמודו, עלה ונתעלה עד שהפך לבחור מצוין שבמצוינים ובהמשך הקים בית נאמן בישראל על אדני התורה והחסידות, אברך ירא ושלם.

תמיד היתה לי הרגשה שהשינוי הגדול שחל באותו בחור, התחולל בעקבות השיחה ששוחח עמו הרבי, אבל לא העזתי לשאול אותו על כך.

והנה, לפני שבועות אחדים יצא לי לפגוש את האברך הזה, אחרי תקופה ארוכה שלא ראיתי אותו... החלטתי שאם לא עכשיו אימתי. אני חייב לשאול אותו על מה הוא שוחח עם הרבי בליל ראש השנה, והאם אכן יש קשר בין אותה שיחה לבין השינוי הגדול שהתחולל אצלו שבועות אחדים לאחר מכן.

השיב לי הבחור תשובה שבתחילה מאוד אכזבה אותי: "אני לא זוכר שום דבר ממה שדיבר אתי הרבי באותה שיחה", הוא אמר לי, אבל מיד הוסיף: "מה שאני כן זוכר זה שאחרי שעה שלימה ששוחחנו, הרבי הביט אל תוך עיני ואמר לי: "דע לך בני, שאני עשיתי בשבילך דבר מאוד גדול שלא עשיתי לאף אדם לפניך, ואפילו לרבנית שלי אני לא נותן כזה דבר יקר!"

"אני נתתי לך את השעה הראשונה של השנה! השעה הראשונה של השנה זה הזמן הכי יקר אצלי, ובמקום להשקיע אותה בתורה ועבודה, החלטתי להקדיש אותה עבורך. בתמורה, אני מבקש ממך דבר אחד! אל תשכח אותי!"

כשהגיע לקומת הקרקע, מצא את אביו עומד על יד הדלת הראשית של הבניין, יהודי בגיל תשעים, מנסה לדחוף חתיכת 'טישו' לתוך הלשונית של הדלת.

שאל אותו "אבי מורי, מה אבא עושה כאן? איך הגעת לכאן בכלל???"

השיב לו הרבי בחוסר הבנה: "מה זאת אומרת, הרי אמרת שאתה הולך לרופא השיניים, אני חשבתי שנשארתי בבית לבדי עם רעייתך, נכדתי, ומאחר וחששתי לאיסור 'ייחוד', מיהרתי לפתוח את כל הדלתות המובילות אל הרחוב. אלא שהדלת הזאת נטרקת מעצמה ולכן אני מנסה להכניס 'טישו' בלשונית, כדי שהיא לא תוכל להינעל ולא יהיה חשש של ייחוד..."

זה נקרא 'יראת חטא' כפשוטו. יהודי בן תשעים, מדובר בנכדה שלו, היו בבית גם ילדים ובכלל זה בית שמסתובבים בו עוד אנשים, האחות שלי ובעלה התגוררו בכלל קומה מעל הרבי, באגף אחר לגמרי של הדירה, יש את כל ההיתרים ההלכתיים הנדרשים, אבל הוא לא עושה שום חשבונות, פותח את כל הדלתות ויורד מספר קומות במדרגות, רק כדי שלא יהיה חשש קל שבקלים מפני איסור ייחוד.

הרגיע הבן של אביו ואמר לו שאל חשש, חלילה לא עלתה על דעתו להשאיר אותו בבית לבד עם הנכדה. הוא בכלל מתכוון ללכת לרופא השיניים רק בעוד כמה שעות, עכשיו עוד לא שבע בבוקר, רופא השיניים עוד לא עובדים בשעה כזאת מוקדמת, הוא רק ביקש ברכה לקראת הטיפול שהוא אמור לעבור בעז"ה בהמשך היום, ואין שום חשש של ייחוד חלילה וחלילה. רק אחרי ששמע הרבי את כל ההסבר המפורט, נחה עליו דעתו והוא הסכים לחזור הביתה ולסגור אחריו את כל הדלתות...

וממילא לא היתה זו אשה זרה שתתגורר בבית הרבי. וכך סיפר לי גיסי שליט"א:

דרכו של הרבי היתה שהוא היה יוצא לפנות בוקר לעשות הליכה רגלית, כדי לחלץ עצמות לפי הוראת רופאיו. הוא כבר היה אז כבן תשעים, וההליכה היתה די קשה עבורו, אבל חזקה עליו מצוות הרופאים לצאת ולחלץ עצמות. בנו, גיסי, היה מלווה אותו ובכוונה נבחרה שעה זו של לפנות בוקר שהרחובות נקיים ואין חשש של מראות אסורים.

באותה העת, אירע פעם שהבן היה צריך לצאת לרופא השיניים, ולכן כשחזר עם אביו מההליכה הרגלית לפנות בוקר, אחרי שהאבא התיישב לנוח, הוא אמר לו שיש לו היום תור לרופא שיניים, והוא מבקש שאבא יברך אותו שהטיפול יעבור בקלות ויביא תוצאות טובות בסייעתא דשמיא...

הרבי אכן בירך אותו, והגיס שלי פנה לעיסוקיו להתכונן לתפילה. אחרי כמה דקות הוא חוזר לחדרו של אביו, כדי לבדוק שהוא מסתדר ולראות אם הוא זקוק לעזרה כלשהי, והנה האבא נעלם, ודלת החדר נותרה פתוחה.

חשב הרבי מירושלים שליט"א אולי יצא אביו מהחדר ונמצא בחדר הסמוך, הרי הוא בקושי יכול ללכת, נו, כמה הוא כבר יכול להתרחק? סמוך לחדר השינה היה ה'הול', אבל גם הוא היה ריק מאדם ודלתו היתה פתוחה לחדר קבלת הקהל של הרבי. נכנס גיסי לחדר קבלת הקהל, אבל גם הוא היה ריק, והדלת השניה שלו היתה פתוחה לסלון של הבית. הרבי גם לא היה בסלון, אבל הדלת היתה פתוחה לחדר המדרגות... הגיס שלי נורא נבהל, זה היה נראה שמישהו פרץ פנימה אל תוך הבית וחטף את הרבי חלילה וחלילה. הוא ירד במדרגות בזהירות, בודק אם יש עקבות כלשהן לאביו הנעדר...

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לפני מספר שנים תיארתי את הסיפור הזה בדרשה שמסרתי בעיר בת ים, אחרי שנה וחצי פגשתי יהודי שאמר לי: "כבוד הרב, הסיפור שסיפרת הציל את חיי. אני סוחר תכשיטים מצליח, אך עם הזמן מצבי בעסקים נעשה בכי רע, עד שעמדתי לפשוט את הרגל. באותה תקופה ניהלתי קשרי מסחר עם מספר ערבים בשכם

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על הגלגל החוזר בעולם

"וְהָיָה סֵלֶם מְצַב אֶרְצָה וְרָאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה" (בראשית כ"ח, י"ב)

כתב "בעל הטורים": "סולם" בגימטריה 'קול' - קול תפילת הצדיקים הוא סולם למלאכים לעלות בו (זוהר ח"א רסו ע"ב). והתפילה היא העבודה (תענית ב ע"א) ולכך כל מי שמכוין בתפילה - הסולם שלם בשליבותיו, ויכולים לעלות בו".
עוד כתב: "סלם" בגימטריה 'ממון', ובגימטריה 'עני' כי זה ישפיל וזה ירים".
רמז נוסף כתב ה"בעל הטורים": "מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" - רמז למי שמושך לארץ לפי שעה יעלה השמימה".

עוזרו לשעבר, ושאל אותו אודות הבית שבו הוא אמור להתארח, מיותר לציין כי ראש הקהל לא זיהה את פניו חרושות הסבל של אדונו לשעבר. כששמע כי האיש לבוש הבלויים הוא העני האמור להתארח בביתו, הגיב בבדיחות: "אצלי אתה אמור להתארח, ואצלי אתה מתעניין?!". תוך כדי כך קלט העני כי האיש העתיד לארחו בביתו, הוא לא אחר מאשר עוזרו לשעבר, אך הבושה גרמה לו לנצור את לשונו ולא לומר מילה בעניין.
השבת פרשה את כנפיה, התפילה התחלה, אך העני לא הגיע לבית הכנסת. בתום התפילה חיפש ראש הקהל את אורחו. בתחילה סבר כי אולי העני הקדים אותו בדרכו הביתה. אך כשהגיע לביתו, גילה להפתעתו כי העני לא נמצא במקום.
"אולי הוא נרדם בהקדש, ולכן לא הגיע לתפילה? אבל גם לסעודה הוא לא בא, אולי אירע לו משהו?"
ראש הקהל יצא למסע חיפושים אחר האורח האבוד. ראשית פנה לחפש ב'הקדש', אך לא מצא שם איש. הוא החל לשוטט ברחובות העיירה ולתור אחר העני שנעלם כאילו בלעה אותו האדמה. בעודו סורק את הרחובות, חשב ראש הקהל בלבו: "איפה ראיתי את העני המסכן בפעם האחרונה? במקוה! אלק לחפש אותו במקוה!"
ראש הקהל פתח את דלת המקוה וראה את העני, קורן מאושר וכמעט רוקד משמחה. "מה קרה לך? מדוע לא הגעת לסעודה?!"
"גנבו לי את הבגדים!" נשמעה התשובה.
"אז למה אתה כל כך שמח?!" בקעה התמיהה מפי ראש הקהל.

מעשה בגביר אדיר שנסע עם עוזרו האישי לרגל עסקיו המסועפים. ישבו השניים בנחת במרכבה, מביטים בנוף החולף במהירות לנגד עיניהם, כשלתע פרץ העשיר בבכי קורע לב. העוזר הנרעש שאל את אדונו על מה ולמה הבכי. והגביר השיב: "הגעת לשיא, צברת עושר אדיר ונכסים לאינסוף. אני נמצא במצב הכי גבוה שבו יכולת להיות. מכאן והלאה אני יכול רק לרדת, לכן אני בוכה!"
שנתיים חלפו, ונבואתו של העשיר התגשמה, התקיים בו מאמר הכתוב: "ואשר יגורתי יבוא לי" (איוב ג, כה). מחודש לחודש הוא צבר הפסדים, והשקעותיו כשלו בזו אחר זו. תוך תקופה לא ארוכה הוא הפך לעני מרוד המחזר על הפתחים.
באותן שנים היה נהוג בחוץ לארץ, שכל העניים שנקלעו לעיירה ביום שישי, פונים אל הגבאי שמסדר עבורם מקום לינה ב'הקדש' וקובע באיזה בית יתארח כל אחד בסעודות השבת. כמו במקרה, לאותו עשיר לשעבר הורה הגבאי לפנות לבית עוזרו לשעבר, שהפך בינתיים לעשיר גדול והתמנה לתפקיד ראש הקהל.
לקראת שבת היו העניים נוהגים להתעניין באיזה בית עלה בגורלם להתארח, והאם מגישים שם יותר חלות או יותר אוכל. הם פשוט היו צריכים לדעת: אם נותנים שם אוכל רב, לא כדאי להתמלא בחלות. ואם לא נותנים שם הרבה אוכל, יש לאכול מראש חלות רבות, כדי לא לצאת בסוף עם בטן ריקה...
כאשר הגביר מלפנים הגיע לטבול במקוה לקראת שבת, הוא פגש את

קו השיעורים של דרשו לרשותכם

24 שעות ביממה

מגוון שיעורים לבחירה

דף היומי בבלי

דף היומי ירושלמי

דף היומי בהלכה

שיעורים לפרשת השבוע

ועוד מגוון ענק של שיעורים ומידע על תוכניות דרשו

חייגו עכשיו

077-2222-666

לחייג, ללמוד, לדעת

כעבור כמה דקות חוזרת הבת הביתה בריצה ואומרת: "סיפרתי לאבא את כל הסיפור והוא ביקש למסור שיגיע הביתה בשעה עשר". סבתא, ששיערה מראש שזו תהיה התשובה, מיהרה בעצמה לבית הכנסת, פנתה לסבא ואמרה לו: "בעלי היקר! אני רוצה לעשות איתך עכשיו 'עסק'! אני בטוחה ש'העסק' הזה טוב גם לקב"ה וגם לנו"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על המלחמה עם היצר

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֵאשֶׁתָּיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא" (בראשית כ"ה, י"א)

וברש"י: "וישכב במקום ההוא" - לשון מיעוט, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר, לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה"

המשנה הראשונה במסכת פאה אומרת: "ותלמוד תורה כנגד כולם". הפירוש הפשוט הוא שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות וחשוב יותר מכולן.

אבל מעבר לזה יש לדעת, שחז"ל גם התכוונו לומר "ותלמוד תורה כנגד כולם" - בתורה יש את הכל. כלול בה הכל! כל המעלות הטובות שיש בעולם - נמצאות בתורה!

למרות זאת, למרות שכל מילה של תלמוד תורה שקולה כנגד כל המצוות, למרות שבתורה הקדושה כלולות כל המעלות הטובות, בכל זאת צריך לחזק את האדם לתלמוד תורה! תורה היא אחד מארבעה דברים שהגמרא מונה (ברכות לב ע"ב) שצריכים חיזוק בכל יום. געוואלד!

ברצוני לספר סיפור

ברצוני לספר סיפור, ממנו נלמד פרק מאלף בנושא: "קביעות עיתים לתורה". את הסיפור הזה סיפר לי הרב לודמיר מרשת שיעורי התורה:

סבא שלי - כך סיפר - התגורר בצפת והיתה לו שם חנות "כל - בו". כל בוקר היה מתפלל תפילת ותיקין בבית כנסת האר"י, ואחרי התפילה היה יושב ולומד שלש שעות, עם טלית ותפילין, חק ולא יעבור. בסדר הלימוד הזה לא שייך היה לגעת! הוא התקיים דבר יום ביומו, ויהי מה!

בקיץ, סדר הלימוד היה מסתיים, יחסית, מוקדם, אבל בחורף הוא הסתיים בשעה מאחרת, בגלל שעת הנץ המאוחרת, ואף על פי כן, "הושע נא שלש שעות!" שעות אלו היו עבורו קודש קדשים, ולא שייך היה להזיז אותן - בדיוק כמו שלא ניתן להזיז כול ממקומו!

והנה, באחד הימים הוא החליט לקנות כמות גדולה של חוטי זהב, שהזדמנה לו לקנות במחיר מוזל ביותר. הוא עשה חשבון שיוכל למכור את החוטים במחיר גבוה, פי שמונה מהמחיר שקנה אותם,

ולהתפרנס מזה בכבוד.

מה שקרה למעשה הוא, שהעסק נתקע... החוטים נשארו עומדים בחנותו חודשים על גבי חודשים, ואין להם דורש... בני הישוב בצפת היו עניים, ואף לא אחד מהם גילה איזשהו ענין בחוטי הזהב. התעורר חשש כבד בדבר יכולתו של בית העסק להמשיך ולתפקד. הסבא כבר היה מוכן למכור את החוטים במחיר הקרן, ובלבד שיכסה את סכום ההשקעה שהשקיע, אך גם לכך לא היו קונים.

יום אחד בשעת בוקר מוקדמת, הגיע לביתו של סבא ערבי מלבנון. הוא סיפר כי היה בחנות ולא מצא שם אף אחד.

"ומה אתה צריך?" שאלה אותו הסבתא.

"שמעתי שיש לכם כמות גדולה של חוטי זהב. אני זקוק להם באופן דחוף", השיב.

"אכן השמועה ששמעת נכונה", אמרה לו הסבתא. "יש לנו כמות גדולה מהסחורה שביקשת, אלא שיהא עליך לשוב לכאן בעוד כשלוש שעות, רק אז תוכל לרכוש את הסחורה".

"אינני יכול להתעכב זמן כה ארוך", השיב הערבי. "עלי להגיע ללבנון, והשיירה שלי עומדת לצאת בעוד שעתיים מהכפר הסמוך לצפת".

סבתא שלחה במהירות את בתה, שתרוץ לבית הכנסת ותספר לסבא על הענין הדחוף שהתגלגל לפתחם...

כעבור כמה דקות חוזרת הבת הביתה בריצה ואומרת: "סיפרתי

**יום אחד בשעת בוקר מוקדמת,
הגיע לביתו של סבא ערבי מלבנון.
הוא סיפר כי היה בחנות ולא מצא
שם אף אחד. "ומה אתה צריך?"
שאלה אותו הסבתא. "שמעתי שיש
לכם כמות גדולה של חוטי זהב. אני
זקוק להם באופן דחוף", השיב...**

חורק שיניים, ולא מתחיל איתו.

אבל בו ברגע שיראה שהקביעות שלי נסדקת, בו ברגע שאאפשר לו פתח אחד קטנטן - הוא מחכה לרגע הזה, 'לפתח חטאת רובץ', ואז כל יום הוא יבוא אלי ויציע לי 'עסק' חדש... לא אוכל להפטר ממנו... הוא יותר חזק ממני. אלא, כל עוד שלא סדקתי את הקביעות הוא יושב בצד ויודע ש'בו לא נוגעים!' ויתור של פעם אחת - וגמרתי הכל".

כאן נגמר, כמעט, הסיפור. ולמדנו ממנו מוסר השכל גדול: קביעות היא הנשק נגד יצר הרע! הקביעות מפוצצת אותו: "אם אבן הוא - נמוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ". מול קביעות הוא "מרים ידים".

אמנם הוא חורק שיניים, אבל סוף כל סוף הוא יושב בצד ושותק... דרך אגב, כדאי לדעת את סופו של הסיפור: בשל עיכוב בלתי צפוי, השירה של הערבי יצאה לדרכו ללבנון רק כעבור יומיים, והעסקה יצאה אל הפועל, בסיעתא דשמיא, בשעות אחר הצהריים, מבלי שסבא ויתר על קביעותו!

(מתוך 'חי ראובן')

לאבא את כל הסיפור והוא ביקש למסור שיגיע הביתה בשעה עשר".

סבתא, ששיערה מראש שזו תהיה התשובה, מיהרה בעצמה לבית הכנסת, פנתה לסבא ואמרה לו:

"בעלי היקר! אני רוצה לעשות אתך עכשיו 'עסק'! אני בטוחה ש'העסק' הזה טוב גם לקב"ה וגם לנו..."

אני יודעת היטב שיש לך קביעות ללמוד בכל בוקר שלוש שעות, אחרי התפילה, ויהי מה! אני יודעת ששלוש שעות אלו הן קודש קדשים עבורך, אבל הפעם אין ברירה! אתה יודע את המצב הקשה בו אנו נמצאים, וכפי ששמעת, הערבי יכול רק עכשיו לקנות מאיתנו את חוטי הזהב. הוא לא יכול להמתין לשעה עשר. הבה נעשה 'עסק': פעם אחת תוותר על הקביעות שלך, אבל 'תשלם' על כך ביוקר! מכיון שביטלת שלוש שעות של לימוד - שלשה חודשים תהיה החנות סגורה על מנעול ובריה! שלשה חודשים תשב בבית המדרש, יומם ולילה, ותלמד! תראה איזה 'עסק משתלם': מתבטלים שלוש שעות ולומדים שלשה חודשים במקומן".

סבא חשב זמן קצר, ואמר: "לא! אני לא מסכים ל'עסק' הזה!" נענתה סבתא ואמרה לו: "בסדר! אני מקבלת את דבריך! ומכל מקום מבקשת אני שתסביר לי, מדוע? אני אומרת לך דברים של טעם, מדוע אתה מתנגד להם?"

וסבא משיב: "אשתי היקרה! קשה לי להסביר לך את הסיבה לסירובי. לא תביני אותה! אבל, תאמיני לי, שאני יודע היטב מה אני עושה!".

סבתא, אשה כשרה שעושה רצון בעלה, הלכה הביתה.

התלמידים, ששהו במקום ושמעו את הסיפור, פנו לסבא ושאלו אותו: "מילא לאשתך, אמרת שהיא לא תבין, אבל לנו, הוא לא נא להסביר: מהי הסיבה לסירובך? לכאורה יש צדק גדול לבטל שלוש שעות ולהרויח שלשה חודשים! ויתרה מכך, שעה אחת כבר למדת, אם כן אתה מבטל רק שעתים ומרויח שלשה חודשים".

נענה סבא ואמר להם: "כלום סבורים אתם שהיצר הרע מרוצה משלש השעות שאני יושב כל יום ולומד? כלום אין הוא רואה שכל הסוחרים פתחו זה מכבר את חנותיהם, ורק החנות שלי עדיין סגורה, ובעליה יושב ולומד? הוא רואה זאת היטב וחורק עלי שיניים! אלא מאי? אין לו מה לעשות! הוא יודע שאני חזק כברזל בענין זה, שאצלי קביעות זו קביעות ויהי מה! בליט ברירה הוא יושב בצד,

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

"חשבתי לעצמי: עד שהוא יעכל את כל המידע הזה, אני כבר אהיה על המטוס והוא לא יוכל לעשות שום דבר בעניין. אבל הסבא שלי היה יהודי חריף, ומיד הבין את כל הסיפור... הוא נתן בי מבט בעיניו החודרות..."

הרה"ח רבי יוחנן בריזל, מקרב רחוקים, משמח קרובים ובין לבין משמש כגבאי צדקה, מדבר על היכולת והצורך לשמוח בכל מצב

אליעזר (לייזר) רוט

"ויצא יעקב מבאר שבע" (בראשית כ"ח, י')

הקוראים הנאמנים של 'לקראת שבת' כבר מכירים את הרב יוחנן בריזל, יהודי מיוחד מאוד שהסתובב ועדיין מסתובב ברחבי העולם, משמש כפעיל קירוב ותיק ומוערך, וכגבאי צדקה שמקפיד לשמח יהודים בכל הזדמנות אפשרית, וזוכה להעלות חיוך על פני האנשים בכל מקום בו הוא עובר, הודות לאמרותיו השנונות, המחמאות שהוא מחלק בשפע והברכות שהוא מרעיף על כל סובביו.

בעקבות השיחה הקודמת שקיימנו עמו, אז סיפר על נסיעותיו התכופות לאוקראינה, כדי לקרב יהודים לאביהם שבשמים, לקראת פרשת ויצא, כשאנו קוראים על מסעותיו של יעקב אבינו, ניהלנו עמו שיחה נוספת, וגם היא נמשכה מאותה נקודת מוצא.

"לא פעם כשאנשים שומעים שאני נוסע לליל הסדר באוקראינה וכדו', הם שואלים אותי את השאלה המתבקשת לכאורה: באוקראינה? איך אתה מסתדר שם? ומה עם החומרות? מה, אתה מביא הכל מהבית???"

"על כך אני משיב להם בסיפור יפה, שנותן מענה מצוין לכל השאלות הללו.

"בפעם הראשונה כשהייתי אמור לנסוע לאוקראינה לליל הסדר, היה זה לפני 32 שנה, עם נפילתו של מסך הברזל. נשלחתי לאחת הערים הגדולות באוקראינה כדי לערוך סדר פסח לכאלף יהודים, שרוב רובם מעולם לא השתתפו בליל הסדר.

"בשבועות שלפני הנסיעה התלבטתי מאוד אם לספר על כך לסבא שלי, החסיד הישיש הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, שהייתי קשור אליו מאוד והייתי צמוד אליו שנים רבות.

"אצלנו במשפחה, חג הפסח הוא 'חגיגה של חומרות'. מי שמכיר קצת את הקהילות הירושלמיות השמרניות מבין על מה אני מדבר. כך למשל לא אוכלים חלבי בפסח, לא אוכלים שום דבר שאינו מתקלף, וכמובן מה שמתקלף אוכלים רק אחרי קילוף, אין דבר כזה לשטוף מלפפון ולאכול. עגבניות לא אוכלים בכלל, וגם לא משתמשים בשמן אגוזים או שמן דקלים, רק שמן זית. לא משתמשים בתבלינים חוץ ממלח, ואפילו את הסוכר מבשלים לפני פסח כדי שאם יש משהו חמץ שיתבטל לפני שיחול האיסור שאז אפילו באלף אינו מתבטל.

"אין צורך לומר שלא אוכלים מצות מכונה, אלא רק מצות יד, וכן לא קונים שום מאכל תעשייתי, הכל מכינים לבד בבית... כמובן שלא אוכלים מצה שרויה שנגע בה אחד משבעה משקים, ולא משתמשים בקמח תפוחי אדמה וכדו'.

"אחרי כל החומרות האלו, אם אח שלך מזמין אותם לביקור, והוא נוהג באותן החומרות בדיוק, אתה לא אוכל אצלו כי בפסח 'ממישט זיך נישט', לא אוכלים זה משל זה, כל אחד אוכל רק ממה שבישלו אצלו בבית..."

"עכשיו אני בבעיה רצינית", מתאר הרב בריזל את הדילמה, "אם אני אספר לסבא שלי שאני נוסע לפסח לאוקראינה, הוא בוודאי לא יאהב את הרעיון, אולי אפילו ינסה להניא אותי מההחלטה לנסוע, כי הרי באוקראינה ברור שאני לא אוכל לשמור על כל החומרות הללו. "מצד שני, אני לא יכול להיעלם לסבא במפתיע למשך חודש שלם, בלי לספר לו קודם לכן. הרי אני שימשתי כנהג שלו במקרים רבים, הייתי ממש צמוד אליו והוא היה נעזר בי רבות, אם אני יעדר פתאום מהסביבה שלו בלי הסבר שיניח את דעתו, הוא עלול לדאוג מאוד. "לכן החלטתי להודיע לו שאני נוסע, אבל גם לעשות את זה בצורה שלא תהיה לו אפשרות למנוע אותי מהנסיעה הזאת. התפלתי אתו מנחה, שעות אחדות לפני הטיסה שבה יצאתי מאוקראינה עם אשתי והילדים, ואחרי מנחה אמרתי לו כלאחר יד, כאילו אני לא עושה מזה עסק, שאני נוסע לאוקראינה לחודש.

"הגענו לאוקראינה עיפים ותשושים, פעילים מקומיים עזרו לנו ובתוך זמן לא רב התמקמנו בדירה שנשכרה עבורנו מראש. עכשיו מתחילים להתארגן לפסח, זה אומר להכשיר מטבח גדול, לבשל כמויות גדולות, לארגן פרסום בקרב יהודי העיר.

את הסדר עצמו ערכנו באולם ענק, אין בארץ כאלו אולמות, זה אולם עם רצפה ישרה, לא מדורגת, שלוש גלריות בצדדיו, הכנו שולחנות ערוכים, אבל כשהגיע ליל הסדר התברר שהפרסום היה חזק מדי... הגיעו עוד ועוד אנשים, האולם היה מלא עד אפס מקום, כאלף איש, ועוד אנשים באו. זה היה כאב לב גדול שנאלצנו להשיב ריקם את פניהם של אנשים שהוסיפו לבוא, כי פשוט לא היה מקום. לא היה להם איפה לשבת, וחלק חזרו הביתה כלעומת שבאו. שנה אחר כך כבר למדנו את הלקח, והוצאנו את כל השולחנות מהאולם, רק כיסאות, כך היה מקום להרבה יותר אנשים.

"הזמנתי עשרה מלצרים, אבל הם לא הגיעו... היינו צריכים לאלתר תוך כדי, זה היה מאוד מאוד מורכב.

"אני עצמי ישבתי עם בני המשפחה שלי על במה מוגבהת, היה איתנו היה עוד יהודי ששימש כמרצה באוניברסיטה והיה לו קצת ידע איך מתנהל ליל הסדר, ולכן כיבדתי אותו באמירת הברכות וכדו', שכולם ישמעו.. אני ואשתי עם הילדים עשינו הצגה... לא אכלנו כלום, רק עשיתי 'הסיבה' שיראו איך צריך לשבת. מילאתי גביע וכדו'.

"כמובן שבכוזה ליל הסדר לא אומרים את כל ההגדה, עושים רק את המינימום ההכרחי, מלמדים אותם לומר 'פסח מצה ומרור', ארבע כוסות, מצה ומרור, סיפור יציאת מצרים בצורה בסיסית מאוד".

"די מוקדם הסתיים האירוע והקהל התפזר... גם אני ומשפחתי הלכנו לדירה שלנו, באותה שנה יצא החג הראשון בשבת, ולא יכולנו לטלטל כלום, היה לנו בבית מה שהכנו מראש.

"הגענו הביתה, מתחילים להתכונן לעריכת הסדר, אני מכין את ה'קערה' ו... פתאום אנחנו תופסים ששכחנו להשאיר בבית הגדות של פסח... את כל ההגדות לקחנו לאולם...

"נהיה לי חושך בעיניים... איך אפשר לעשות 'ליל הסדר בלי הגדה'??? אפילו אם אני רוצה להביא מהאולם אני לא יכול, שבת עכשיו, אי אפשר לטלטל...

"התחלנו לחפש בסידורים שהבאנו איתנו, אולי יש 'הגדה לשבת הגדול', אבל לא... שום דבר.

"ואז נזכרתי במה שסבא אמר לי... חומרות בבית! הידורים בבית! עכשיו אתה בשליחות, עכשיו אתה עושה מה שאפשר ומה שצריך במסגרת ההלכה! אמרתי לעצמי זה נכון גם לגבי אמירת ההגדה. אני אנוס ולא בחרתי במצב הזה.

"אמרתי לאשה והילדים, זה לא משנה, זה לא חשוב. אנחנו עכשיו שמחים! שמעתם? צריכים לשמוח!

"אמרנו 'קדש', עשינו קידוש שאת הנוסח שלו זכרתי היטב, כי הרי רק לפני שעתיים וחצי השתתפתי בהצגה של 'ליל הסדר' והדרכתי

"חשבת לעצמי, שעד שהוא יתחיל לחשוב על ההשלכות ועל זה שזה יוצא בפסח, ושתהיה לי בעיה עם החומרות וכו' עד שהוא יעכל את כל המידע הזה, אני כבר אהיה על המטוס והוא לא יוכל לעשות שום דבר בעניין.

"אמרתי לו: 'זיידע, אני רוצה ברכה! אני נוסע לאוקראינה לחודש לקרב יהודים לאביהם שבשמים, אני נוסע עם האשה והילדים, שסבא יברך שיהיה בהצלחה ושתהיה לנו סייעתא דשמיא'."

"אבל הסבא שלי היה יהודי חריף ומיד הבין את כל הסיפור... הוא נתן בי מבט בעיניו החודרות ואמר לי: 'ככה? אתה נוסע לפסח לאוקראינה??? אהה! תשמע, אני רוצה לבקש ממך בקשה חשובה, ותבטיח לי שאתה תקיים אותה!!!'."

"אני כבר נבהלתי נורא, וענית תשובה חצי פושרת שבה לא התחייבתי על שום דבר, אבל הסבא לא חיכה יותר מדי ואמר לי ככה: 'יוחנן תקשיב. אתה יודע שאצלנו ה'חומרות' של פסח זה קודש קודשים. אנחנו נזהרים בזה מאוד ולא מקלים ראש בחומרות הללו חס ושלום.

"אז אני מבקש ממך, שכשאתה מגיע לאוקראינה לקרב יהודים לאביהם שבשמים, תניח בבקשה את כל החומרות האלו בצד! אתה שומע? בלי חומרות! 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'... עכשיו אתה הולך לזכות יהודים באכילת כזית מצה, אתה מזכה יהודים באכילת מרור, בשתיית ארבע כוסות, אתה תלמד יהודים איך מברכים 'המוציא לחם מן הארץ'. אתה תלמד אותם איך אומרים 'שמע ישראל'.. תשכח מכל החומרות! שמעת? תעשה כל מה שצריך במסגרת ההלכה כדי לקרב יהודים לאבינו שבשמים. כשתחזור לארץ, תנהג שוב בחומרות. אל תוותר עליהן, זה המנהג שלנו ואנחנו צריכים לדבוק בו, אבל צריכים לדעת גם מתי להרפות ולשנות צורת התנהגות!!!"...

"אני זוכר שביררנו אז מראש מה אפשר להשיג באוקראינה ומה אי אפשר... ובכן, התברר לנו שלא תהיה לי בעיה עם החומרה של אכילת חלב, כי הרי באוקראינה אין בכלל מוצרי חלב כשרים.

"נו... מילא על חלב אפשר לוותר, אבל מה עם בשר ליום טוב? ביררנו את העניין ונאמר לנו שבהונגריה יש קהילה יהודית ששם אפשר להשיג בשר כשר משחיטה מקומית שנעשית כדת וכדין.

"הזמנו מראש כמה מאות קילוגרמים של בשר, וכן מוצרים בסיסיים אחרים שחייבים כדי לבשל אוכל כשר... לקחנו לנו כמה ימים להתארגן בהונגריה, ומשם יצאנו בטנדר גדול, אני הייתי עם אשה וארבעה ילדים, היינו שש נפשות והטנדר היה עמוס בדברים, גם הבגדים שלנו והחפצים האישיים, וגם מוצרי מזון שלקחנו לאוקראינה.

"הגענו עם הטנדר לתחנת הרכבת, שם שכרנו שני חדרים באחד הקרונות של הרכבת הקרובה לאוקראינה. מדובר בנסיעה של 14 שעות, ולכן אפשר להזמין חדרי VIP. בחדר אחד דחסנו את כל מוצרי המזון והחפצים, ובחדר השני הצטופפנו עם הילדים..."

הצטרפו לעשרות 'דרשו' שזוכים לקנ

תוכניות הלכה

דף היומי בהלכה

לימוד יומיומי של 'דף היומי' ב'משנה ברורה' עם החיבור הנפלא 'ביאורים מוספים' מבית 'דרשו'. יחד עם לימוד מוסר של מספר דקות ביום בשאר ספרי מרנא 'החפץ חיים'.

המבחן המסכם

בחינה תקופתית שלוש פעמים בשנה, על הנלמד בארבעת החודשים האחרונים

קנין הלכה

לימוד הלכה בעיון, משורשי הסוגיות עם טור ושו"ע ונושאי כליהם, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, עם מבחנים פעמיים בשנה.

תוכניות הדף היומי בבלי

קנין תורה

לימוד 'הדף היומי' ומבחן חודשי על 30 דף

קנין משניות

תוכנית לימוד להשלמת המשניות ב'זרעים' וב'טהרות', שלא כלולות בש"ס הבבלי

המבחן המסכם

מבחינה תקופתית שלוש פעמים בשנה, על 120 דפי 'הדף היומי' מארבעת החודשים האחרונים

קנין ש"ס

מבחן תקופתי אחת לחצי שנה, על כל הדפים שנלמדו מאז תחילת המחזור הנוכחי ב'דף היומי' ועד עתה.

קנין ירושלמי

לימוד הדף היומי ב'תלמוד ירושלמי' דף ליום, עם מבחנים חודשיים על 30 דף בכל מבחן.

● כל מה שהשוב לדעת על תוכניות 'דרשו' השונות

תוכנית אלפי נבחני בין אמיתי בתורה

עמוד ליום

חבורת ש"ס

תוכנית ללימוד גמרא בעיון מעמיק, עם הראשונים והאחרונים, בקצב של עמוד ליום גמרא עם רש"י ותוס', עם מראי מקומות מיוחדים.

מוסר

קנין חכמה

תוכנית ללימוד מוסר בספרי המוסר היסודיים ביותר, לפי סדר שנקבע על ידי רבותינו גדולי הדור.

כוללים

דף הכולל

תוכנית ייחודית ללימוד 'דף היומי' בימים בהם מתקיימים הלימודים בכוללי האברכים, חמישה דפים בשבוע, לא כולל ימי בין הזמנים. בסך הכל לומדים משתתפי התוכנית 22 דף בחודש. קיימת תוכנית השלמה ללימוד בימי שישי, שבת ובין הזמנים, כדי לסיים את הש"ס בתוך שבע שנים.

הצטרף עוד היום לאחת או יותר מתוכניות 'דרשו', להרשמה: **בכל עמדות 'נדרים פלוס' לפרטים: 02-560-9000**

בשבת פרשת וירא התארח בשכונתינו ידידי הרה"ג רבי אהרון צ'ולק שליט"א מהעיירה תפרח. במוצאי השבת פגש אותי האברך החשוב הרב מ.ד. שליט"א, וכיון שהוא יודע על ידידותי עם הרב צ'ולק, הוא סיפר לי את המעשה הנפלא הבא, ואת אשר נודע לו מסוף המעשה וגלגול העניינים בידי בורא העולם בדרך נפלאה

הרב ישראל היימן, על הסיפור המדהים שהתחיל לפני שנים רבות, ונמשך לאורך שנים במהלך מופלא, שפרטיו המלאים נודעו רק עכשיו לבעלי המעשה

"ויברכני ד' בגלגל" (בראשית ל', כ"ז)

למחרת פנה הרב צ'ולק להרב מ.ד. ואמר לו שאחרי התייעצות עם ב"ב לאו"ט הוא לוקח על עצמו את התשלום לגנרטור וכיון שמדובר על הוצאות שבת שהוא מאמין בכל ליבו שיחזרו הוא לא צריך להחזיר לו את הכסף, החיבור ייעשה והוא יכול לשבות את שבתו ברווחה וברוב טובה ואורה.

הרב מ.ד. הודה לו בכל ליבו וציין לעצמו שבבוא היום כאשר ירחיב ה' את גבולו הוא יחזיר בכל זאת את הכסף לשכנו המסור. אכן, שנים לאחר מכן, כאשר הרב מ.ד. כבר היה גר בדירתו בשכונת מגורי כאשר היה באפשרותו להחזיר את הכסף הוא יצר קשר עם הרב צ'ולק ורצה לקיים את מצוות פריעת בעל חוב ולהשיב את החוב הישן. הרב צ'ולק לא הסכים בשום פנים ואופן לקבל את התשלום, "הקב"ה כבר פרע לי את החוב, אל תדאג". לתמיהתו סיפר הרב צ'ולק שאת ההלוואה לתשלום על חיבור התשתית לגנרטור הוא לקח מגמ"ח ופרס אותה לתשלומים של 500 ₪ כל חודש אותם הוא נתן בצ'קים מראש למשך תקופה ארוכה, עוד לפני התשלום הראשון קיבל הרב צ'ולק טלפון מסבו שבישר לו שהוא החליט לתת לו מענק של... 500 ₪ בחודש... "אתה רואה שהקב"ה החזיר לי, תהיה רגוע עם הכסף ותשתמש בו לבריאות".

את המעשה הנפלא הבא שמלמד אותנו על כוחה של שבת המלכה שהוצאותיה חוזרות ועל חשיבותה בעיני הבורא שנותן לנו שוב ושוב לחזות בעיני בשר שהמתנה הזו הגנוזה בהיכלו של מלך מביאה בכנפיה אך טוב להולכים בתמים התוודעתי לפני כשבועיים.

הסיפור התחיל לפני שנים רבות והתמשך לאורך שנים במהלך מופלא שפרטיו המלאים נודעו רק באותה השבת לבעלי המעשה. בשבת פרשת וירא התארח בשכונתנו ידידי הרה"ג רבי אהרון צ'ולק שליט"א מהעיירה תפרח, במוצאי השבת פגש אותי האברך החשוב הרב מ.ד. שליט"א וכיון שהוא יודע על ידידותי עם הרב צ'ולק הוא סיפר לי את המעשה הנפלא הבא ואת אשר נודע לו מסוף המעשה וגלגול העניינים בידי בורא העולם בדרך נפלאה.

לפני למעלה מעשור כאשר התגורר הרב מ.ד. בעיירה תפרח בשכירות ובשכונת להרב צ'ולק הוא פנה אל האחראי על הגנרטור בעיירה לבדוק אפשרות של חיבור הדירה שלו לגנרטור השכונתי. החיבור הישן שהיה לדירה כבר לא היה קיים והאחראי שחישב את העלות של חיבור מחדש כולל מתיחת קו לאורך כל הרחוב נקב בסכום גדול, אותו לא היה יכול הרב מ.ד. לשלם באותו הזמן ועל כן בהיותו תלמיד ההולך לאורם של גדולי ישראל ובפרט לאורו של מרן החזו"א זצ"ל ביכר הרב מ.ד. לשבות תוך שהוא מתענג לאורם של הלוקסים המסורתיים ולא להתחבר אל הגנרטור.

בפגישה אקראית עם שכנו הרב צ'ולק הוא סיפר לו דברים כהווייתם והרב צ'ולק פרס באוזניו את דבריו של מרן שר התורה זללה"ה שאלו הוצאות שבת החוזרות ואין ממה לחשוש ובוודאי תחזור ההשקעה לכבודו של הקב"ה ולכבוד השבת. הרב מ.ד. השיב לו שהוא אכן מאמין בכל ליבו לכל הנ"ל אבל כעת אין באפשרותו בשופ"א להוציא את ההוצאה הזו ואין לו מאיפה לקחת את הסכום הזה ולכן הוא כעת מבכר להישאר במצב הזה בו הוא נהנה בשבת מאורם החיזור של הלוקסים ולא מהגנרטור. "אם אתה כל כך מאמין במה שאתה אומר, הוסיף בבדיחות, תשלם את זה אתה וזה יחזור אליך..."

עד כאן החלק אותו ידע הרב מ.ד. כל הזמן.

כאמור בשבת פרשת וירא פגש הרב מ.ד. את הרב צ'ולק לראשונה מזה שנים רבות ואז הוסיף לו הרב צ'ולק את החלק השני של הסיפור מה שהופך אותו לסיפור של השגחה פלאית וכמעט בלתי מוסברת. הצ'ק האחרון בסדרת התשלומים על החיבור של הגנרטור שלך, פתח הרב צ'ולק, היה על סך של 1500 ₪ כפי הסיכום שהיה לי עם הגמ"ח ממנו לקחתי את ההלוואה, יום לפני שהצ'ק היה אמור לרדת מחשבון הבנק שלי עדיין לא היה לו כיסוי, זוגתי תח' הסבה את תשומת ליבי לכך, אך אני הרגעתי אותה באומרי "את רואה שלא אנחנו משלמים את החוב הזה, זה חוב של הקב"ה, מה לנו לדאוג מהכסף הזה, הוא ישולם ולא משנה לי איך". סיימתי את המשפט, התארגנתי ויצאתי ללימודי כשאני משאיר את הפלאפון כהרגלי בבית כדי שלא יהיו לי מפריעים באמצע הלימוד.

עודני יושב בכולל ובבית מצלצל הפלאפון, מאחורי הקו מציג את עצמו איש המועצה האזורית כשהוא מבשר לזוגתי שלאור המצב המתוח בדרום הארץ ישנו סכום כסף מסויים של קרן שעורכת הגרלות לתושבי הדרום וכעת אתם זכיתם, ניתן לבוא לחתום על טופס במשרד ולקבל את הכסף, כשזוגתי מתעניינת בסכום הזכ"ה היא נדהמת לשמוע את הפקיד נוקב בסכום אלף וחמש מאות שקלים... לבסוף גם על החתימה על הטופס ויותר הפקיד כשהתברר לו שהוא ידיד של חמי והוא מכיר אותנו ושיחרר את הכסף בו במקום להעברה מיידית לחשבון הבנק ממנו יורד מחר התשלום האחרון של הוצאות השבת.

אם אתה חושב שכאן נגמר הסיפור, ממשיך הרב צ'ולק, הרי שאתה טועה...

לאחר תקופה לאור התרחבות המשפחה שלי ב"ה, רצייתי להוסיף כח לחיבור הגנרטור של הדירה שלי שכאמור שוכנת בשכונת לדירה בה היית גר, פניתי אל האחראי על הגנרטור בבקשה להסיט את החיבור ההוא שבעבר כבר שילמתי עליו ולמשוך אותו אל הדירה שלי. האחראי אמר לי שהחיבור ההוא כבר לא קיים ובכל מקרה כיון שמישהו אחר הגיע לגור באותה דירה לאחר מכן והוא שילם על הגנרטור ורצה להעביר את התשתית על שמו הוא שילם את מלא הסכום על ההתקנה כולה וכבר הוא החזיר את הכסף הראשון ששולם, לאברך ההוא (הרב מ.ד.) בהעברה בנקאית, לא ידעתי על

**באותו ערב אני מקבל טלפון נרגש
מהאחראי על הגנרטור, הוא מספר
לי בהתרגשות שבעת לימודו,
ממש אחרי שדיברנו נפל מהגמרא
בה הוא עסק מכתב ישן מהבנק...**

מה הוא מדבר, הרי אני שילמתי על החיבור ולמה הוא החזיר את זה לך, וגם אתה הרי רצית לשלם לי על החיבור אחרי תקופה ולא היה זכור לי שאמרת לי שהחזירו לך את הכסף, ניסיתי להעמיד אותו על טעותו אבל הוא לא זכר את הסיפור כל כך ולמעשה לא סיכמנו דבר ברור.

באותו ערב אני מקבל טלפון נרגש מהאחראי על הגנרטור, הוא מספר לי בהתרגשות שבעת לימודו, ממש אחרי שדיברנו נפל מהגמרא בה הוא עסק מכתב ישן מהבנק מאותה תקופה בה מצויין שההעברה אותה הוא ביצע אליך לא הועברה מחמת סיבות טכניות. האחראי התנצל עמוקות והודיע לי שלאור הנסיבות הוא יעשה לי את ההתקנה של תוספת הכח בחינם ולא זו בלבד אלא כיון שהיה פער מחירים והדייר החדש שילם קצת יותר על החיבור ההוא הוא מחזיר לי את ההפרש של הכסף אותו הוא גבה מאותו דייר. כמדומה שאין צורך להוסיף מילה על הסיפור שכל פרטיו מאומתים עם בעלי המעשה.

לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה!
אין אדם שומע לי ומפסיד!!

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

בבוא היום המיועד מתקשר אליו החתן ואומר לו שהוא אומנם בתענית דיבור ביום חופתו, אבל הוא עשה התרת נדרים במיוחד כדי להזמין אותו. התברר שהוא שלח הזמנה עם הקדשה אישית מאוד נרגשת, אבל ההזמנה הזרה בגלל טעות בכתובת, ולכן הוא מזמין אותו דרך הטלפון לשמחת סיום הש"ס... החתונה היתה בבית שמש, באולמי פארהנד. ר' אהרן הגיע, השתתף בשמחה וזכה לשמוע את הסיום, אבל אז ביקש החתן לומר עוד כמה מילים...

הרב עמרם בינעט, על הכח העצום הטמון בכל יהודי, ועל הצורך והחובה לנצל אותו כראוי

יכול להתגבר על כל ניסיון באשר הוא, אם חלילה הוא נופל ונכשל בניסיון, התביעה נגדו גדולה יותר. הרי יכולת להתגבר, אז למה לא התגברת???

מסופר על הנצי"ב מוולאזין שכשסיים לכתוב את חיבורו 'העמק דבר', הוא ערך מסיבה גדולה לכבודה של תורה ושמח שמחה עצומה.

שאלו אותו, לשמחה מה זו עושה? הרי כבר שמענו על מחברי ספרים שכתבו והדפיסו את ספריהם ולא עשו כזאת חגיגה גדולה. אמר להם הנצי"ב, שכשהוא היה ילד הוא לא הצליח בלימודים, ופעם אחת בעת ששכב על מיטתו שמע את הוריו דנים ביניהם אודות עתידו. אבא שלו טען שמאחר והילד ממילא לא מצליח בלימודי הקודש, הגיע הזמן להוציא אותו מהחידר, ולשלוח אותו שיהיה שוליה של השען שבדיוק מחפש עוזר.

כשאנו מעיינים בפרשה ורואים את הקשיים והנסיגות שהיו ליעקב אבינו, ולפניו ליצחק ואברהם אבינו, כדאי לדעת את מה שכותב ה'שפת אמת', (בפרשת תולדות). שכשאברהם אבינו נתנסה בעשרה ניסיונות, הוא בעצם התגבר על כל סוגי הניסיונות הקיימים בעולם, כי עשרת הניסיונות הללו כוללים בתוכם את כל הסוגים, וכל ניסיון שרק ייתכן שיהיה בעולם, נכלל באחד מאותם עשרה ניסיונות.

כשאברהם אבינו התגבר על הניסיונות הללו, הוא קנה את הכח להתגבר מכאן ולהבא על כל הניסיונות העתידיים, ואת הכח הזה הוא הוריש לבנו יצחק, ויצחק ליעקב ויעקב לבניו ומהם השתלשל הכח הזה לכל אורך הדורות, וכל אשר מזרע ישראל הוא, נולד עם הכח הזה של 'אברהם הוליד את יצחק', ועם הכח הזה יש לכל יהודי באשר הוא את הכח להתגבר על כל סוגי הניסיונות שיבואו עליו.

מוסיף ה'שפת אמת', עוד נקודה מעניינת: כשיהודי אומר בתפילת העמידה "ברוך אתה ה' מגן אברהם", הוא צריך לכוון גם לחלק הזה, 'לחלק האברהם' הקטן הזה שעובר בירושה מאב לבנו, והקב"ה הגן עליו לכל אורך הדורות שלא יתעמעם ולא יאבד את כוחו, כך שבכל אחד ואחד מאתנו טמון הכח הזה שאברהם הוריש ליצחק ולזרעו אחריו, להתגבר על כל סוגי הניסיונות שיבואו עליו.

הדברים נפלאים, ויש הרבה מקום לדון בהם, אבל אני חושב שכדאי לתת דגש לנקודה האחרונה שהזכרנו... שצריך בכל יום, שלוש פעמים ביום, להזכיר לעצמנו שוב ושוב, יש לנו את הכח! יש לנו את היכולת! קיבלנו בירושה את העוצמה הזאת של אברהם אבינו, אנחנו מחוסנים מפני כל סוגי הניסיונות ואם רק נרצה נוכל להתגבר עליהם. אין שום ניסיון שהוא קשה מדי עבורנו, אחרי שאבינו אברהם עליו השלום הצליח להכניע את כח הניסיונות, והעניק לנו את העוצמה הנדרשת כדי להתגבר עליהם! הידיעה הזאת גם מחזקת וגם מחייבת. יהודי שיודע ומאמין שהוא

**"ואז הגיע הרגע שבו אני דמיינת
את עצמי מסיים את הש"ס ואת
אמא שלי עומדת במטבח ומורידה
דמעות של אושר. השבתי לעצמי,
מנדי! אמא שלך כבר רגילה לבכות,
היא בוכה הרבה בגלל הילדים שלה,
אבל אלו דמעות של צער וכאב...
אתה יכול לגרום לה בפעם הראשונה
בחיים לבכות משמחה ואושר!**

ביום אחד זה לא סוף העולם.

ואם תלמוד גם למחרת זה אפשרי? כן! בקיצור כך הוא הוביל אותנו עד למחשבה על כך שהוא עומד לסיים את כל הש"ס בתוך כשלוש וחצי שנים...

עכשיו הגיע השלב של הדמיון המודרך...

"בוא נדמיין עכשיו את החגיגה של סיום הש"ס. איפה תעשה אותה???" הבחור משיב שהוא יעשה אותה בסלון של בית הוריו, הוא לא רוצה אירוע יותר מדי בומבסטי, אבל בהחלט מסיבה יפה בבית של ההורים עם ארוחה מיוחדת ואיזה אורגניסט שיעשה שמח...

"ומה תהיה המנה הראשונה? ומה המנה השנייה? ואיזה קינוח יחלקו?" הבחור עצם עיניים ודמיין את המסיבה, הוא ידע לומר מי הם המוזמנים, איזה רב אומר א הדרשה, איזו מתנה אבא שלו יקנה לו, אילו חברים הוא יזמין לאירוע המצומצם... את הכל הוא דמיין לפרטי פרטים.

"עכשיו בוא נדמיין שאתה מסיים את הש"ס ואתה אומר "הדרן עלך ש"ס בבלי והדרך עלן".

הבחור מדמיין את זה, והעיניים שלו מתלחחות בדמעות מהתרגשות. ור' אהרן לא מוותר על שום פרט.

"איפה אמא שלך בכל הסיפור? היא לא משתתפת בחגיגה?" הבחור משיב כשהוא מדמיין את המראה, "היא נמצאת במטבח, מקשיב לכל מילה..."

"מה היא עושה כשהיא שומעת אותך מסיים את הש"ס? הבחור משיב בקול רועד... "היא בוכה! בוכה מהתרגשות".

אחרי שסיים את הדמיון המודרך אמר ר' אהרן לבחור: "דע לך, שכל זה יכול להיות באמת. זה לא חייב להישאר בעולם הדמיון.

בזמן שההורים דנו בנושא, הוא עצמו שכב במיטה, והם סברו שהוא כבר ישן. אבל הנצי"ב שמע את כל השיחה, ופתאום קם מהמיטה ניגש להורים ובדמעות שליש בכה שייתנו לו הזדמנות נוספת, הזדמנות אחרונה הוא מבקש לנסות שוב להשקיע בלימודי הקודש, כי הוא רוצה להיות תלמיד חכם ולא רוצה להיות שער.

ההורים ניאותו להסכים לבקשתו, והוא, הנצי"ב התחיל להשקיע את כל כוחו הלימודים, עד שעלה ונתעלה והגיע לכזאת גאונות מופלגת וחיבר את החיבור הנפלא.

"עכשיו תארו לעצמכם שאני הייתי ישן באותו ערב, ולא היתה לי הזדמנות לבקש הזדמנות נוספת... תארו לעצמכם שאכן הייתי הולך להיות שוליה של שער ולומד את מקצוע השענות. לאחר ה-120 כשהייתי בא לשמי מרום, היו מראים לי מדף עם ספרים שונים, 'העמק דבר', 'העמק שאלה', 'משיב דבר', 'מרומי שדה', 'רינה של תורה' ועוד ספרים. הייתי שואל מה זה הספרים האלו? והיו משיבים לי נפתלי נפתלי! אלו הספרים שאתה היית אמור לחבר! למה התעצלת ללמוד! למה לא השקעת עוד קצת. יכולת לחבר כאלו חיבורים תורניים נפלאים ובגלל שהתעצלת גרעת מהתורה את החלק שלך שהיית צריך לתרום לה..."

"איזו בוש וכלימה! איזו חרפה! איך הייתי יכול לשאת את הביזיון הנורא, ואת האשמה הכבדה שהיתה רובצת עלי שבגלל שקצת התעצלתי ולא היה לי כח להשקיע בלימודים גרמתי לאיבוד של הספרים הללו?"

"לכן אני עכשיו שש ושמה, כשאני מוציא ספר חדש, אני נזכר באותו ערב קודר ודומע, אני נזכר ברגעים המכריעים הללו שבהם כמעט הפכתי לשוליה של שער! משמים זיכו אותי לשמוע את השיחה ולהתחנן על נפשי ועל עתידי הרוחני, משמים זיכו אותי להשקיע ולהתאמץ ולהציל את עצמי מאותו ביזיון נורא של חסרון הספרים שיכולתי לכתוב, על כך אני שש ושמה!"

אני רוצה להוסיף כאן סיפור ששמעתי משמו של המרצה הנודע הרב אהרן מרגלית, ושבדרכו שלו מביא גם הוא את אותו מסר ואותו רעיון.

פעם הגיע ר' אהרן להרצות באיזו ישיבה, הוא עשה לבחורים 'דמיון מודרך', והשתעשע איתם בדמיונות כיצד יראה העתיד.

אחד התרגילים שהוא עשה היה תרגיל מיוחד במינו: הוא לקח בחור באקראי מתוך הקהל, ושאל אותו כמה מסכתות מהש"ס הוא כבר למד. הבחור לא השיב תשובה שהוסיפה לו כבוד גדול, מסתבר שהוא לא היה מה'שפיצים' של הישיבה.

אבל ר' אהרן אמר לו, אני שואל אותך, אם אתה מאוד מאוד תתאמץ, אתה יכול ללמוד שני דפי גמרא ביום אחד? הבחור השיב שהוא לא בטוח. אמר לו ר' אהרן, קח גמרא שוטנשטיין, ותלמד, אפילו אם לא תבין הכל עד לעומקה של סוגיא, אתה מסוגל ללמוד ככה שני דפים? השיב הבחור בחיוב, בהחלט, שנים דפים

אפשרי! זה בהישג ידי ואני אשיג את זה! מגיע לאמא שלי לבכות מאושר! מגיע לה!"

"דע לך", הוסיף החתן בעודו בוכה, ויחד אתו בוכה גם אימו... "לא רק אותי הצלת עם הדמיון המודרך הזה, אלא את כל הבית שלנו. מאחר ואני שיניתי כיוון והלכתי בדרך אחרת, כל האחים שמתחתי ראו שיש את עוד דרך, שלא חייבים להיראות כמו שלושת האחים הראשונים, אפשר להיות כמו האח הרביעי. כל הבית שלנו השתנה, וגם האחים הגדולים החלו ללמוד מאתנו הצעירים מהם ולהשקיע יותר בלימודים עם חברותות וכדו'..."

לסיום, אני אוסיף גם סיפור אישי קטן. כשאני נהייתי מחנך בתלמוד תורה, לפני 18 שנה, החלפתי מחנך ותיק, יהודי צדיק וטהור, ממש 'ל"ו צדיק' בשם רבי שמועל שיינטאג זצ"ל.

הוא ביקש לדבר עם המלמד שמחליף אותו, ונתן לי הדרכה קצרה: "כשאתה מדבר לילדים", הוא אמר לי, "תמיד תדבר איתם באופן חיובי ולא באופן שלילי. אל תגיד להם מה אסור לעשות אלא איך צריכים להתנהג!"

אני לקחתי את הדברים האלו כצוואה ודבקתי בדרך הזאת, וראיתי בה סייעתא דשמיא מרובה ב"ה.

גם בחברת התהילים שלי, 'ענני', אני תמיד אומר לצוות המשיגים שמפטרלים בין הילדים הרבים ומדרבנים אותם לומר את התהילים בקול: "תמיד תדברו חיובי, לא שלילי", במקום לומר "לא לזרוק את העטיפות של הממתקים על הרצפה", אפשר לומר "איזה יופי אנחנו רואים שכל הילדים שומרים את העטיפות בכיס ומשליכים אותן רק אל תוך פח האשפה! כל הכבוד!"

במקום לומר: "מי שישתולל לא יקבל ממתק", אפשר לומר "קינדערלאך, איזה יופי זה כשאתם מתנהגים כל כך יפה! איזו שמחה אתם עושים לנו כשרואים אתכם מתנהגים כך! אשריכם ישראל. אתם עושים נחת רוח גדולה לקב"ה..."

זה משלים את כל מה שדיברנו... כשהילד יודע שיש לו את הכח להתנהג יפה, יש לו את היכולת לשמור על הניקיון, מצפים ממנו לכך ובוטחים בו שהוא יצליח לעמוד בזה... הניסיון שלו להתנהג בצורה שלילית פוחת בצורה משמעותית.

אנחנו צריכים לדבוק בדרך הזאת, לדעת שכל אחד מאתנו יכול להתגבר על כל סוגי הנסיונות בעולם, ושהקב"ה מצפה מאתנו לעמוד בהם. ולזכור בכל יום שלוש פעמים ביום, שלכל אחד מאתנו יש 'אברהם אבינו קטן' בתוך הלב, שעומד איתן ומסייע לו להתגבר על כל סוגי הנסיונות שיבואו עליו היום ובכל יום.

תמיד להשתמש עם החיובי. ב'ענני' אני אומר למשיגים, לא לזרוק פתקים על הרצפה, מי שיזרוק על הרצפה וכו', אותו דבר תגיד, כל הכבוד אני רואה שילדים כל אך נוהרים על כבוד בית המקדש מעט, ולא מלכלכים... וכו', אותם דברים להגיד, כי בזה אתה לא משאיר סטיגמה מכניס את החיובי.

יש מילה שאומרים לא משקטים רעש ברעש...

ראית שאתה מסוגל, ללמוד שני דף ליום זה לא סוף העולם, זה אפשרי, אם תחליט שזאת המטרה שלה בארבע השנים הקרובות, אתה תסיים את הש"ס ותחגוג את החגיגה הזאת בפועל ממש! אבל אל תשכח להזמין אותי לסיום...". כולם צחקו והאירוע הסתיים. כל אחד חזר למקומו והחיים נמשכו כסדרם.

חלפו שלוש וחצי שנים, ור' אהרן פוגש קבוצה של בחורי ישיבה, שמזהים אותו ואומרים: "שלום הרב מרגלית. אנחנו זוכרים שעשית לנו פעם סדנת דמיון מודרך בישיבה...". הוא מברר איתם מאיזו ישיבה הם, ואז הם נזכרים... "אתה זוכר את מנדי, הבחור שעזרת לו לדמיין את סיום הש"ס שלו? לא תאמין! הוא באמת עומד לסיים את הש"ס! הוא התארס, ובחנתונה שלו הוא יחגוג את הסיום... זה לא יהיה בדיוק כמו שדמיינתם, לא בסלון הבית ואמא שלו לא תעמוד במטבח, אלא במהלך החתונה שלו."

ר' אהרן מאוד שמח, אבל התפלא, איך הוא שכח את החלק שבסוף הסיפור. להזמין אותו לאירוע??? והנה, בבוא היום המיועד מתקשר אליו החתן ואומר לו שהוא אומנם בתענית דיבור ביום חופתו, אבל הוא עשה התרת נדרים במיוחד כדי להזמין אותו. התברר שהוא שלח הזמנה עם הקדשה אישית מאוד נרגשת, אבל ההזמנה חזרה בגלל טעות בכתובת, ולכן הוא מזמין אותו דרך הטלפון לשמחת סיום הש"ס...

החתונה היתה בבית שמש, באולמי פארהנד. ר' אהרן הגיע, השתתף בשמחה וזכה לשמוע את הסיום, אבל אז ביקש החתן לומר עוד כמה מילים:

"דע לך ר' אהרן, שהסיבה היחידה שבגינה אני עומד כאן ומתחתן כמו בחור חסידי ומקים בית נאמן בישראל, זה בזכות אותו רגע שבו דמיינתי את אמא שלי בוכה מאושר!"

החתן הוסיף וסיפר שהוא הילד הרביעי במשפחה, וכל שלושת האחים הגדולים שלו לא הצליחו בלימודים, ההורים שלו שבעו אכזבות, ואמא שלו במיוחד היתה בוכה הרבה על כך שלא זכתה שהילדים שלה יהיו תלמידי חכמים.

"אני ידעתי כל הזמן שגם לי מצפה המשך דומה. כמו האחים הגדולים שלי גם אני הייתי חלש בלימודים, והדרך כבר היתה סלולה החוצה..."

"ואז הגיע הרגע שבו אני דמיינתי את עצמי מסיים את הש"ס ואת אמא שלי עומדת במטבח ומורידה דמעות של אושר. חשבת לעצמי, מנדי! אמא שלך כבר רגילה לבכות, היא בוכה הרבה בגלל הילדים שלה, אבל אלו דמעות של צער וכאב... אתה יכול לגרום לה בפעם הראשונה בחיים לבכות משמחה ואושר! אתה יכול לגרום לה לשמוח, לזקוף את הגב שלה ולתת לה הרגשה שיש שכר לעמלה."

"ההבנה הזאת שיש בכוחי לשמח את אמא שלי בצורה כזאת נפלאה, נסכה בי כוחות עצומים, ובאותו רגע קיבלתי על עצמי בהחלטה גמורה ומוחלטת, אני אסיים את הש"ס ויהי מה! זה

"בישיבה אין לי כמעט הזדמנות לגמול חסד, הנה מצאתי הזדמנות לגמול חסד ולשמש תלמידי חכמים ע"י שאני מעיר אותם בבוקר לתפילה... גם את זה אתם רוצים לקחת ממני...!?"

מה עשה רבי אליהו לופיאן בין סעודה מפסקת לתפילה זכה?

הרב ישראל ליוש

"ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישלב במקום ההוא" (בראשית כ"ח, י"א)

רש"י מביא את דברי המדרש על כך שהאבנים התחילו מריבות זו עם זו, כל אחת טענה: 'עלי יניח צדיק את ראשו' והקב"ה שמע לקול טענתן וצירפן לאבן אחת.

רצונן של האבנים שהצדיק יניח עליהן את ראשו, מובן, כדברי ה'מסילת ישרים' בתחילת פרק א': 'כי הנה עליו גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך' ועל כן רצו האבנים לשרת את יעקב אבינו, האדם השלם המקודש בקדושתו ית', ובכך יגיעו אל תכלית בריאתן.

אלא שיש בזה ענין מבהיל, שמעתי מהגאון רבי גבריאל קנופולר שליט"א, ראש ישיבת 'מנצ'סטר', בפרקי דרבי אליעזר מובא שהאבנים שלקח יעקב ושם מראשותיו היו האבנים ששמשו למזבח בעקידת יצחק, אם כן, מדוע כל כך חשקו האבנים לשרת שוב את יעקב אבינו עתה כאשר הוא שוכב במקום ההוא, ביציאתו מבאר שבע? מדוע לא הסתפקו בהיותם אבני המזבח של עקידת יצחק? וכי חשיבות העקידה קלה בעיני האבנים?! 'עקידת יצחק' בחר הניסיונות של אברהם אבינו, המאמין הראשון! מה לא מספיק בלשרת את מזבח עקידת יצחק אשר זכרונו לא מש מעם ישראל ואת זכות העקידה אנו מבקשים ומעוררים בעל עת?!

נראה לומר, אומר ר' גבריאל, שהשכיבה של יעקב במקום ההוא, היתה אחרי י"ד שנה שלא שכב כשהיה בבית שם ועבר ועמל בתורה, ושכיבה זו גם תהיה הכנה וצבירת כח להמשך עמל התורה, אם כן, רצו האבנים גם חלק בעמל התורה. לא מספיק להם לשרת את מזבח העקידה, חשוב ככל שיהיה, הם רצו גם לשרת את העמל התורה של יעקב אבינו, ועל זה הם רבו ולא שקטו עד שנהפכו לאבן אחת וכולם ישרתו את עמלו של יעקב אבינו בתורה הקדושה.

גבאי בית כנסת הסכימו להחזיק בבית הכנסת כולל אברכים תמורת תשלום, אמר להם הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל שעליהם להרגיש לכל הפחות כמו האבנים הדוממים שרבו לשמש לומדי תורה. ואכן למדו הגבאים מהאבנים את גודל מעלת משמשי לומדי תורה וייתרו על דרישתם הכספית.

"יש לנו טענה!" - טענו תלמידי הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל לרבה - "זה שהרבי מעורר את התלמידים זהו בגדר זקן ואינו לפי כבודו! לא מתאים לרבי להיכנס לחדרי הפנימיה ולהעיר את הבחורים..."

ענה להם רבי אליהו: "בישיבה אין לי כמעט הזדמנות לגמול חסד, הנה מצאתי הזדמנות לגמול חסד ולשמש תלמידי חכמים ע"י שאני מעיר אותם בבוקר לתפילה... גם את זה אתם רוצים לקחת ממני...!?"

את מעט החסד שאני יכול לקיים...!"

מספר הסיפור, תלמידיו רבי דוד שלוסברג מתרגש: "הביטו על מי הוא התבטא 'שימוש תלמידי חכמים?' על בחורי ישיבה שצעירים ממנו שנות דור..."

בל נשכח, מחדד הרב שלוסברג - שר' אליהו עצמו מעולם לא הסכים לקבל עזרה משום אדם בעולם, אף לא מתלמידיו הקרובים, כי הוא לא רצה להשתמש ב'תלמידי חכמים'...

פעם, אחר שעבר התקף לב, הגיע לבקרו תלמיד שלמד אצלו באנגליה, הגישו קפה, לפתע קם רבי אליהו והביא את הסוכר.

"וכי אי אפשר לבקש את הסוכר מאחד הבחורים?" - תמה התלמיד - "מדוע הרב צריך להטריח את עצמו?"

"חלילה" - התפלא רבי אליהו - "להשתמש ב'תלמיד חכם'?"

וכשמספרים על ר' אליהו שהעיר את הבחורים, אי אפשר שלא להזכיר כיצד היה מעיר אחרי התפילה את הבחורים שלא קמו לתפילה: "עוד מעט סוגרים את חדר האוכל ולא יהיה לך מה לאכול עד הצהריים..."

'מה תור? מי תור?' התקצף הלה, 'מה זה, להשתלט על המקום? יהודי רוצה לבוא להתפלל, תן לו להתפלל! מי קרא לך בכלל? מה היה רע עד היום? לך הביתה. נסתדר בלעדיך. אתה לא בעל הבית כאן!' - זעק האיש בגרון ניחר... השומר, שבסך הכל ניסה לבצע את תפקידו כראוי, הרי לא הוא קיבל את ההחלטה והוא כלל אינו אשם, איבד מסבלנותו, ובין השניים התפתחה מריבה של ממש...

כיצד תור בודד הפך לשדכן כפול?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְהָיָה הוּא יְאֹה" (בראשית כ"ט, כ"ה)

אחד הדברים שרבים מאיתנו תרים אחריו, הוא רגע אחד שהוא הזדמנות חיים, החלטה אחת שיש בה לחולל שינוי דרמטי, כדי לשנות גורלות, להכריע עולמות... אנו מכירים אנשים שהיו להם הזדמנויות כאלה והם ניצלו אותן היטב, ומאז - חיייהם השתנו. למשל, אדם שביום הראשון ללימודים הצליח 'לתפוס' חברותא, וכעבור זמן התברר שבזכותו זכה להעפיל מעלה מעלה. אדם שרכש דירה בהחלטה של רגע, וכעבור זמן התברר שערך הדירה הכפיל את עצמו, וכך הלאה...

הצד השווה בכל הרגעים מעין אלה, הוא שהם באים כמעט בהיסח הדעת. בשעת מעשה - קשה לאדם לעמוד ולאמוד את כוחו של הרגע בו הוא ניצב, וכמה תהיה השפעתו. לעתים בזמן אמת, כשהדבר קורה, האדם כלל אינו מזהה שהוא ברגע הזדמנותי כזה שלא יחזור. רק לאחר זמן מתברר עד כמה היה זה רגע גורלי בחייו, ועד כמה רגע זה השפיע עליו לטובה.

לפיכך, מתוך ידיעה שיש לכולנו רגעים כאלה, הבה נחשוף אותם אחת ולתמיד. הבה נגלה מתי יש רגע כזה, ומה צריך לעשות בו - כדי להחליט נכון ולזכות בהשפעה הברוכה. הבה נאלץ את עצמנו לזהות הזדמנויות כאלה - שכאמור באות בהיסח הדעת - על מנת שכשהן יבואו לפנינו, נוכל לפעול בהן נכון, לנצל אותן היטב, לגרום להן להשפיע לנו שפע ברכה!

הנה רגע כזה, לדוגמא: אדם נכנס לבית הכנסת, ומגלה שמישהו יושב על מקומו. יהודי ניצב בתור לשלם על משהו, ומאן דהוא עוקף אותו. שכן חי בדירה צפופה וחשוכה למחצה, והנה שכנו מבקש לבנות - תוך החשכת מעט האור הנשקף מחלונותיה. נהג מאותת שרצונו להיכנס לחניה, והנה נהג אחר נכנס אל המקום המיועד...

בכל המקרים הללו, התחושה המיידית היא של כעס וזעם, והלב באופן טבעי מבקש להעמיד את האיש על מקומו. הרי לא יתכן

שכל אחד יעשה בעולמנו ככל העולה בדעתו, יש דין ויש דיין! מקום בבית הכנסת שייך לבעליו, תור הוא תור, בניה יכולה להיעשות רק אם אינה מזיקה לאחרים, וחניה שמישהו מאותת לכיוונה - היא 'שלו'... לא יקום ולא יהיה, חוצפה שכזו! ובעומק הרגע 'החצוף' הזה, יש הזדמנות כבירה. זהו רגע של ויתור, אלו הם רגעי הפז בהם בהחלטה אחת יש כדי לחולל שינוי מבורך, לבצע מהפך משמעותי ולשפר את איכות החיים של המוותר. דווקא בגלל שהוא צודק כל כך בעוד הוא מוותר לאדם הלא צודק, דווקא לכן ניתנת לו משמים הזדמנות לקבל גם את מה שלא מגיע לו בצדק, ולזכות בהטבות מפליגות שהוא שואף אליהן כל ימיו!

זה לא קל. 'חייך קודמין', 'זה לא הפקרות', ויש רשימה ארוכה של קלישאות נכונות כל כך, שמונעות מהלב לוותר. זה בדיוק מה שמגדיל את ההזדמנות הטמונה ברגע הויתור, כי ככל שהויתור דורש עוד כוחות נפש, יותר אומץ, פי כמה הקרבה - כך הוא פותח שער לשינוי בחיים, לסייעתא דשמיא ולהצלחה, לברכה ולשפע, לשמחות בנקל ולרוב נחת!

**מתוך רגשות הודאה לה' עשה ר'
שמואל את דרכו שוב לאותו ציון
קדוש, ונפעם לגלות כי שומר
הפתח עודו שם. בהתרגשות אין
קץ פנה אליו, וסיפר לו כי האיש
שלשמו הקדיש את הויתור - אכן
נושע בזכותו... 'אני מכיר עוד
מישהו שנושע', השיב השומר מיד,
'גם לי מגיעה ברכת מזל טוב!'**

'מה תור? מי תור?' התקצף הלה, 'מה זה, להשתלט על המקום?
יהודי רוצה לבוא להתפלל, תן לו להתפלל! מי קרא לך בכלל? מה
היה רע עד היום? לך הביתה. נסתדר בלעדיך. אתה לא בעל הבית
כאן!' - זעק האיש בגרון ניהר...

השומר, שבסך הכל ניסה לבצע את תפקידו כראוי, הרי לא הוא
קיבל את ההחלטה והוא כלל אינו אשם, איבד מסבלנותו. בין
השניים התפתחה מריבה של ממש, שכמעט גלשה לאלימות
פיזית. הם הטיחו זה בזה דברים קשים, כשכל הניצבים מסביב
עומדים המומים ומתוחים לראות כיצד יפול דבר...

ר' שמואל, שניצב שם בתור, קם ועשה מעשה. הוא ניגש אל
האיש המבוגר, ופנה אליו בתחנונים כשהוא מבקש ממנו להירגע.
'אל תכעס עלי, תוותר. הוא נער שרק עושה את תפקידו. אמנם
הוא דיבר לא יפה, אבל תמחל לו, תסלח לו. בזכות זה תראה
ישועות, הרי עבור זה באת להתפלל!'

'שאני אסלח לו?' - התקצף האיש גם על ר' שמואל, 'צריך לפטר
אותו, היום. לא ככה מדברים, לא ככה מתנהגים!'

ר' שמואל הוסיף לדבר אל לבו שינוח מזעפו, אך קשה לומר
שהצליח. תוך כדי, ר' שמואל עזב אותו לרגע קט, ופנה אל
השומר: 'אנא, בטובך, תסלח לו. יהודי מבוגר, הגיע מדרך ארוכה,
אין טעם במריבה ביניכם. תוותר!'

השניים לא הסכימו, עמדו על 'זכותם' לריב ולהתקוטט, אולם
ר' שמואל לא התייאש. הוא שב אל כל אחד מהם, וכשדמעות
בעיניו לחש באוזנו: 'רק תקשיב, יש לי חבר, בחור צדיק כמעט
בן שלושים, שטרם נישא והוא ממתין לישועה. בבקשה ממך,

בפרשת השבוע אנו למדים על רחל אימנו, המוותרת הצודקת
בעולם. יעקב יועד לה, ומתוך שהכיר ברמאות אביה לבן - נתן
לה סימונים. בנוסף, הכל ידעו כי ללבן שתי בנות, אחת מיועדת
ליעקב ואחת לעשיו. כלומר, כשהיא מוותרת לאחותה לאה
ומגלה לה את הסימונים - בכך גוזרת היא במו ידיה כי אחותה היא
שתקים את עם ישראל, בעוד היא תינשא לעשיו הרשע!
ובכל זאת - היא מוותרת. למרות הכל - היא מבליגה. תוך ידיעת
המשמעות השירות והעקיפות - היא נותנת לאחותה את
הזכות, כדי שלא תתבייש. היא מקריבה את עצמה על מזבח
הויתור האצילי, למרות שהצדק איתה, ולמרות שתוצאות
הויתור שלה נראות כאינן נסבלות - על אף כל זאת היא פשוט
מוותרת...

לבסוף, מתברר עד כמה זו היתה הזדמנות: במדרש איכה מגלים
לנו חז"ל, שהקדוש ברוך הוא אומר שבזכות רחל אימנו הוא
משיב את ישראל למקומם, כאמור בפסוק 'מנעי קולך מבכי...
כי יש שכר לפעולתך... ושוב בנים לגבולם!' כלומר - עם ישראל
ייגאל רק הודות לויתורה האצילי של רחל אימנו, מתברר כי
הויתור שלה יביא לנו את הגאולה השלימה, בויתור אחד השיגה
רחל את ההישג הנשאף ביותר בעם היהודי מאז ומעולם!

וכך גילו לנו חז"ל ברומזם בפסוק 'תולה ארץ על בלימה',
שהעולם עומד על מי שבולם פיו בשעת מריבה. מדהים! יושב
אדם ומישהו מתחיל לריב אתו, לוקח לו, פוגע בו - והוא שותק,
מבליג, מוותר. לעיני הניצבים לצידי הוא נראה כאדם חלש, פחדן
כזה, מוג לב. והאמת - שהוא מחזיק את העולם באותה עת, וכל
הזכויות הנעשות אז בעולם - הן בזכותו, ונוקפות לו!

את החשיבה הזו כדאי לאמץ, ולהפנים את התובנה הזו אל הלב.
כי רגע הפגיעה, הסכסוך או המחלוקת - הוא רגע של רגשות
סוערים, קשה להתנהל בו ביישוב הדעת. ולכן כדאי להיערך
ולקבל החלטה לבחור בויתור ובהבלגה, כי ככל שאנחנו צודקים
יותר - כך השפעת הויתור לטובתנו גדולה יותר, פותחת לנו עוד
שערים ומשפרת את חיינו לטובה ולברכה!

התור שהקים שני בתים בישראל!

היה זה לפני תקופת מה, בעיצומה של תקופת התפשטות הווירוס
בעולמנו. באותם ימים, בחלק מהמקומות הקדושים הוצב שומר
בכניסה, אשר הופקד על שמירת מספר המבקרים בפנים בכל
רגע נתון. לפיכך, לא התפלא ר' שמואל ד. כשהגיע אל אחד
הציונים הקדושים בגליל, וגילה כי עליו להמתין בתור, שבראשו
ניצב השומר המכניס אנשים בקצב טפטוף איטי להחריד.

אלא שאם ר' שמואל לא הופתע, נראה שיהודי אחר, מבוגר למדי,
הופתע גם הופתע. בהגיעו - הלה פשוט עקף את כל התור, והנה
הוא כבר ניצב מול השומר ומבקש-דורש-תובע-זועק שרצונו
להיכנס פנימה. השומר שעמד בפתח עמד על ביצוע תפקידו
כהלכה, ובנימוס הסביר לאיש שהכניסה מחושבת לפי כמות
מסוימת, וכי הוא מוזמן להמתין בתור, כמו כולם...

תתגבר! תשתוק! תסלח! יש לך כוח לברך את חברי שייושעו - ובאומרו זאת, כשעיניו דומעות, הזכיר את שם החבר הזקוק כל כך לבשורת הקמת בית.

הדמעות האמתיות שנבעו מעיניו של ר' שמואל, יחד עם הבקשה האישית שבקעה מפיו, עשו את שלהן. אט אט הצליח להרגיע את הרוחות, ולבסוף - שני הניצים לחצו ידיים, תוך שהם מוותרים זה לזה, מוחלים איש לרעהו על המריבה שהיתה ביניהם. ולא נחה דעתו של ר' שמואל, עד שהם בירכו איש את רעהו, שכל אחד מהם יזכה בישועה לה הוא זקוק...

עתה הגיע תורו של ר' שמואל להיכנס פנימה ולהתפלל מעומק הלב. בצאתו החוצה, הוא מוצא את חברו מהישיבה, אשר הפליג בשבחו את קידוש ה' שעשה בהשכנת השלום בין הצדדים, ובהקדישו את הזכות הזו לזכות חברים מהישיבה שהוא כבן 30 וטרם הקים בית בישראל...

ר' שמואל הצטנע, וביקש להיות מעשי. 'אז מה עושים עם החבר שלנו? איך מוצאים לו זיווג הגון בקרוב?' - שאל את רעהו, שמשך בכתפיו. 'אני לא שדכן ולא בן שדכן, ואפילו לא מכיר קצה חוט. הנערה היחידה שאני מכיר זו אחותי בת התשע עשרה, הצעירה מחברנו בכ-11 שנים!'

'ואולי זה כן יכול להתאים?' - התעקש ר' שמואל. 'אולי כדאי לנסות? זה דווקא נשמע מעניין, כשהוא יהיה קשיש בן 91, היא תהיה צעירה כבת 80...' - אמר וצחק, אלא שהחצי-בדיחה הזו הפכה לרעיון שנידון בכובד ראש, והתחיל להתגלגל קדימה. כעבור כשלושה שבועות באה האחות בת התשע עשרה בברית האירוסין עם חברו של אחיה, בן השלושים...

מתוך רגשות הודאה לה' עשה ר' שמואל את דרכו שוב לאותו ציון קדוש, ונפעם לגלות כי שומר הפתח עודו שם. בהתרגשות אין קץ פנה אליו, וסיפר לו כי האיש שלשמו הקדיש את היתור - אכן נושע בזכותו... 'אני מכיר עוד מישהו שנושע, השיב השומר מיד, גם לי מגיעה ברכת מזל טוב!' - קרא בהתרגשות, וכל הממתנים בתור הגיעו לברכו...

התברר כי גם החבר בן ה-30 שלשמו הוקדש היתור, וגם השומר המוותר בעצמו - שניהם נושעו תוך 3 שבועות! כן כן, זכות ויתור אחד הושיעה שני בחורים הממתנים לזיווגם, בנתה שני בתים בישראל!

סיפור מפעים זה, אשר הופיע בגיליון 'השגחה פרטית', מרטיט את הלב ממש: הנה כי כן, ראו נא ראו כמה גדול כוחו של ויתור. בשעת מעשה הוא קשה, מייסר, כואב ממש. שני הצדדים עלולים להתבצר בעמדתם, לצעוק, לפגוע, לריב בכל הכח. אולם המריבה אינה מייצרת כל תועלת, בעוד היתור - לא רק מייצר תועלת, הוא מחולל ישועות ממש!

אנו עומדים למבחנים כאלה כל יום. בתוך הבית פנימה, בבית הכנסת, במקום העבודה, בכביש וגם במדרכה. כל העת עלולים להיפתח סכסוכים מסכסוכים שונים, מחלוקות גדולות עשויות לפרוץ, ואנו עלולים להיות 'גיבורי המחלוקת', אלו העומדים על

שלהם, חזקים ואמיצים כאלה...

חלילה לנו. אומץ אמיתי הוא לוותר, למחול, לסלוח, להבליג, להתעלם. זה לא רק מעשה אמיץ, זה גם מעשה רווחי - כי רגע היתור הוא רגע של הזדמנות, מתנה משמים. אם נוותר ברגע הזה - אנו יכולים לפתוח לנו את כל השערים, לחולל לנו ולקרובינו ישועות גדולות. הבה נוותר בכל הזדמנות ומכל הלב, ונזכה לשמחה בשמחות יחדיו מכל הלב!

מזל טוב משולש בויתור אחד!

היה זה לפני כעשרים שנה, עת החליט ר' יצחק א. לבנות את הגג שמעל ביתו, ולהרחיב בכך את גבולו. במשך 15 שנים התגורר בדירה המורחבת שבנה בשלום ובשלווה, ואז החליט גם שכנו ר' פנחס כ., לבנות את גגו שלו. אלא שאז החלו החריקות ביחסי השכנות ביניהם - שכן ר' פנחס בנה את הגג בקיץ, וכשהקבלן הצמיד את חיבור הגג שלו לגג של שכנו, לא ביצע את מלאכתו כראוי, ואף הזיק ופגע באיטום גג ביתו של ר' יצחק, כנראה בלי להתכוון.

החורף הגיע, ועמו טיפות הגשם. לראשונה, לאחר 15 שנות יובש שליו, הבחין ר' יצחק ברטיבות החודרת אל ביתו, רטיבות שהפכה לדליפות של מים. כל מי שהתמודד אי פעם עם דבר כזה יודע שמדובר בבעיה לא פשוטה - למצוא את מיקום הנזילה, לדעת איך לסותמה היטב, וכמובן - העניין כרוך גם בעלויות לא זולות כלל וכלל...

לר' יצחק לא היה ספק, שהגג שלו נפגע עקב הבניה של ר' פנחס. אמנם ר' פנחס התקשה לקבל על עצמו את האחריות למחדל, ולתומו טען כי גגות עשויים לדלוף. איש מקצוע שהובא למקום פסק שר' יצחק צודק, ועתה הוטל על ר' פנחס לתקן את הנזילה - אלא שזה ארך לא מעט זמן, ובינתיים - אש הסכסוך התלקחה בין שני השכנים הוותיקים. לטענות ההדדיות נוספו טיעונים שונים ומשונים מלפני שנים ארוכות, והאווירה הפכה עכורה...

לבסוף, הנזילות תוקנו, ר' פנחס שילם, והחיים כאילו שבו למסלולם. אמרנו 'כאילו' ולא בכדי, כי בכל זאת לא ניתן היה להתעלם מהתרעומת שנותרה בלבו של ר' יצחק על שכנו ר' פנחס. הם אמנם שבו לדבר כבראשונה, האווירה חזרה והפכה לרגועה, אולם בכל זאת בלבו של ר' יצחק נותר אבק שריפה מהמחלוקת ההיא...

חלפו כמה שנים, ובינתיים השיא ר' פנחס שניים מילדיו בזה אחר זה, כשר' יצחק כמובן משתתף בשמחת שכנו מכל הלב. אולם למרבה הצער, יום ועוד יום חולפים, חודש ועוד חודש ואז שנה ועוד שנה, ובבית שני הילדים הנשואים לא נשמע קול בכי תינוק. שני הזוגות מייחלים ומצפים להיושע בבשורת הבנים, אולם זו מבוששת מלבוא...

כשעברו למעלה משלוש וחצי שנים מעת נישואי הזוג השני ואין קול בשורה באופק, ניגש יהודי יקר אל ר' יצחק, ועורר את לבבו לראות בצרת שכנו, ולמחול לו לחלוטין על עוגמת הנפש שגרם

"היו לפעמים תקופות עמוסות כדוגמת שיפוץ דירה, שמצאתי עצמי מתקרב ליום המבחן, ואיני שולט עדיין היטב בחומר... אזרתי כח והוספתי שעות על גבי שעות בלימוד הגמרא בנדודי שינה, עד שהרגשתי שאכן אני שולט טוב בחומר"

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

הרה"ח אהרן כהן

"הרכבת פשוט נוסעת" - היטיב להגדיר זאת אחד מחברי בשבוע האחרון, אחרי שהופתע לשמוע שהנבחנים החשובים חברי מסגרת 'קניין ש"ס' כבר עמדו בכור המבחן על 1020 דפי גמרא. ומכאן לשיחה המחממת עם הרב שמעון מימון, מחשובי האברכים בעיר בני ברק.

מתי התחלת ולמה?

"התחלתי כבר בישיבה", מודה הוא ומבקש להדגיש בחיך: "יכול להיות שהסיפור שלי קצת שונה מרוב הנבחנים. היה זה בשנותי בישיבה, איני יודע בגלל מה זכיתי, אך המציאות הייתה שנכנס לי הרעיון בראש, והייתי נזהר לא להיסחף לשאר לימודים וכדומה, רק הייתי משקיע שוב ושוב בשינון וחזרות של לימוד הישיבה, כך הייתי נבחן בתכנית של 20 דף של 'דרשו' שהיה אז על לימודי הישיבה. לצד זה קצת זמן השקיעתי בחזרת המסכתות שלמדתי בשנים הקודמות, כך שברוך השם, המסכתות של נשים-נזיקין מוכרות לי די טוב וחקוקות בזיכרוני.

"לאחר חתונתי. היה זה במחזור הקודם", משחזר הוא בקול, "אחזו אז במסכת כתובות. ואז משמים שמעתי מחברים בכולל שישנם 6 מבחני קבלה ב'דרשו', עד שההצטרפות מאושרת (כל המעוניין יכול להיבחן, אך הכוונה להצטרפות כחבר ולקבל המלגה הסמלית. א.כ.), כך שזה יצא לי כל מסכת כתובות + נדרים, אותן כבר למדתי וידעתי. אחר כך, שכבר התקבלתי, היה לי יותר חשק להמשיך למסכתות שעדיין טרם למדתי, כיוון שהשייכות למסגרת מדרבנת להמשיך להשקיע ולהצליח.

"זאת ועוד", מציין הוא בלהב השגחה פרטית שליוותה אותו בלימודיו, "בדיוק, אז נכנסתי ללמוד בכולל חושן משפט לחצי-יום, כשבחצי השני נכנסתי לכולל 'דף היומי', כך זכיתי ללמוד סדר קדשים וכו' במסגרת לימוד רציני בסדר הכולל, שהוסיף רבות ללימוד בהבנה עד לידיעה ברורה. גם כעת, זכיתי לראות את הסייעתא דשמיא", מוסיף הוא. "כשהתחילו מסכת כתובות, כשבצעם סיימתי כבר מחזור שלם של לימוד הש"ס בהבנה, לצד המבחנים החודשיים נכנסתי ללמוד יום שלם בכולל חושן משפט..."

איך אתה מתכוונן למבחנים החודשיים?

"הכל מתחיל בלימוד הראשוני", משיב הוא בהתלהבות. "שבו

נצרכים להשקיע בלימוד הגמרא ולהבינה על בוריה. לאחר מכן, אני מוסיף בכל שבוע חזרה שבועית על כל החומר, כשבשבוע של המבחן אני מוסיף הרבה השתדלות והשקעה לחזור על כל הלימוד החודשי של כ-30 דפי גמרא. כשבנוסף לזה אני נהנה להסתייע בהצצה בדפי סיכום ותמצית לתוספת ריענון וזיכרון".

האם אתה מתכוונן למבחן המסכם? ואיך?

"כמובן!", מגיב הוא בפשטות. כשהוא מציין שבהחלט עיקר ההשקעה זה על ה-90 דף הראשונים מתוך מאה ועשרים דף הכלולים במבחן המסכם, היות וה-30 האחרונים יחסית די מונחים בזיכרון, כשבדרך כלל רק לפני שבוע נבחנו עליה. "כשאני משקיע רבות להספיק לשנן את הדפים בפנים הגמרא לצד הנ"ל, חלקם מבפנים והרוב מתוך תמצית הש"ס. על 30 הדף האחרונים אני סומך על הזיכרון מהשבוע הקודם".

בבסיס, איך אתה מתכוונן למבחני 'קניין ש"ס'?

"אף שאישי, אני לא מצליח לחזור על כל החומר ההולך וגדל ברוך השם, אני מיישם לפחות את מאמר חז"ל 'לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין להפטר ממנה...' - אני מחשבן לעצמי, ומחלק את המסכתות לפי רמת ידיעה כשאני משקיע בעיקר להספיק לחזור על המסכתות שבהן אני מרגיש יותר צורך לרענן את הלימוד בזיכרון. כשכפי שצינתי קודם, סדר נשים-נזיקין אני שולט בהן

ברור בדעתו, "חבר ומכר שנראה לי כמישהו היכול לזכות לזה - בוודאי אני ילתיב אותו לנסות להצטרף, כי כפי שראיתי בעצמי אחרי שמתחילים - יש סייעתא דשמיא להמשיך. אך כמובן", מזדרז הוא להבהיר, "ההצלחה תבוא רק למי שבאמת מחליט בעצמו שהוא משקיע ומתמסר לזה בכל כוחו בלי תירוצים וכדומה.

"אישית", משתף הוא בגילוי לב, "היו לפעמים תקופות עמוסות כדוגמת שיפוץ דירה שמצאתי עצמי מתקרב ליום המבחן, ואיני שולט עדיין היטב בחומר...

"אזרתי כח והוספתי שעות על גבי שעות של נידודי שינה בלימוד הגמרא, עד שהרגשתי, שאכן אני שולט טוב בחומר. ואם תרצו", חותם הוא בפסקנות, "זה הממריץ הכי טוב לנבחנים, להגיע למבחן ולהרגיש בחוש, שאכן, ברוך השם, אני יודע את הלימוד. זה ממלא בהנאה וסיפוק שמדרבן אותנו להמשיך עוד ועוד!".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

משנות הישיבה, ולכן אני צריך להשקיע יותר בסדר מועד, אותו לא למדתי בתור בחור".

וככה אפשר להמשיך גם כשמדובר במבחנים הגדולים של אלף דף ויותר?

"אינני יודע מה יהיה כשנגיע לסדר קדשים", מגיב הוא בכנות מחויכת. "אך כעת אני מתבסס על כך שחלק גדול, דהיינו המסכתות הישיבתיות מנשים-נויקין, כבר חזרתי עליהן לפחות 30 פעם, אומר הוא בתום. כשכאמור, המסכתות האחרות, במיוחד אלו שאינן ישיבתיות, אני משקיע בהן יותר. ולכן לפחות לעת עתה, הודו להשם, אני רואה ברכה בעמלי".

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

"איני בטוח שזה אכן מתאים לכל אחד. אך בהחלט", נשמע הוא

המשך מעמוד 15 | הרה"ח רבי יוחנן בריזל

הרכב הכי יפה בשכונה, הבית שלהם כבר הורחב ושופץ בדיוק כמו שהם חלמו. הילדים שלהם בריאים ושלמים, הפרנסה בלי עין הרע, ובכל זאת הם לא מאושרים. לא רק שהם לא מאושרים, אלא שהם אפילו עצובים במקרים רבים...

"תפסתי אחד כזה שאלתי אותו, תגיד, למה אתה לא מחייך? הוא ענה לי שעבר עליו יום קשה. בבית עצבנו אותו היום, והילד שלו קיבל ציון לא מי יודע מה במבחן, ובעבודה המזכיר שלו עשה איזו טעות שעלולה לגרום לו לנזק של כמה אלפי שקלים, ובכלל כואב לו הגב וזה מוריד לו את כל המצב רוח.

"אמרתי לו, אדוני, אני לא מבין על מה אתה מדבר. אני שמעתי ממך עכשיו שיש לך ברוך ה' אשה, יש לך לפחות ילד אחד, אני מבין שאתה איש עסקים מצליח מאוד אם בגלל טעות של המזכיר שלך אתה מפסיד כמה אלפי שקלים כנראה שיש לך עסק לא קטן, וזה שכואב לך הגב זה בגלל שאתה ברוך ה' יושב הרבה במשרד ולא צריך לעבוד בשדה עם מעדר, נו... תשמח! תרקוד!!! אז מה אם יש לך בעיות? למי אין בעיות?! לבעלי חיים בגן חיות אין בעיות, נותנים להם אוכל ישר לתוך הפה ולא דורשים מהם לעשות כלום. אנחנו בני אדם, נולדנו כדי לעמוד והתייגע, אז בגלל שקצת קשה לך אתה שוכח את כל הטובות והחסדים שהקב"ה עושה אתך בכל רגע? בגלל שהפסדת כמה אלפי שקלים אז "כל זה איננו שווה ליי" חלילה וחלילה?".

"אז כן, נכון שהלילה סדר לא יצא כמו שתכננו, ונכון שאף אחד בעולם אינו שואף לשבת בלילה הסדר בדירה לא מוכרת בעיר לא מוכרת, ענייה ומוזנחת, עם מוצרי מזון חלקיים בלבד, עם תנאי פתיחה גרועים כל כך... בגלל זה צריכים לוותר על השמחה? בגלל זה צריכים להצטער? חלילה וחלילה. הנה קיבלנו הוכחה שזה יכול להתברר לאחר מעשה כליל הסדר הכי מוצלח שחווינו אי פעם..."

את המרצה מהאוניברסיטה איך לומר את הקידוש בליל פסח שחל בשבת... נטלנו ידיים 'ורחץ', כרפס זה לא מסובך וגם 'יחץ' זה לא סיפור...

"כשהגענו ל'מגיד', התחלנו לומר, אני זכרתי, אשתי ע"ה הזכירה לי חלקים, הילדים תרמו את חלקם, וכך הצלחנו איכשהו לומר את רוב ההגדה. לא הכל זכרנו, אבל את עיקר סיפור יציאת מצרים סיפרנו זה לזה..."

"אני רוצה לומר לכם שזה היה הליל הסדר הכי יפה שניהלתי בכל ימי חיי! ישבנו וסיפרנו ביציאת מצרים, סיפורי צדיקים, העליתי מדרשים שזכרתי בעל פה, גם הם עזרו לי, כשסיימנו את אמירת הפיוטים של 'נרצה' שאת חלקם אמרנו באופן חלקי בלבד כי הם נאמרו מתוך הזיכרון - כבר האיר השחר... זה היה הליל הסדר הכי לא מאורגן, הכי לא לפי הסדר, הכל היה מאולתר, בארץ זרה, בדירה שאינה שלנו, עם כלים בסיסיים בלבד, אבל ההרגשה היתה מרוממת, היא חרוטה לנו בעצמות עד עצם היום הזה! ללמדך שמה שעושה את האווירה זה לא היופי החיצוני או ההשקעה הגשמית. "בגלל שאנחנו טרחנו והתייגענו כל כך לעשות לאלף יהודים ליל הסדר כשר, משמים נתנו לנו מתנה, נתנו לנו להרגיש פעם אחת מה זה ליל הסדר מרומם ונשגב במיוחד".

"אני רוצה לומר דבר חשוב לציבור", אומר הרב בריזל, "יש אנשים שלכאורה לא טוב להם בחיים. אנשים שסובלים מעניינים רפואיים, מיחסים משפחתיים בעייתיים, מכל מיני צרות. ובכל זאת הם אנשים שמחים ומאושרים.

"לעומתם, אתה רואה אנשים שיש להם כל טוב, הם נוסעים על

אל"ה שכנראה היא לא תיעשה בזמן כזה, אם הוא לא יעשה זאת בעצמו...
לא רק המעשה אצילי ומדהים, אלא בעיקר המחשבה על צרכים כה פשוטים של אחרים... זו גאונות בלחשוב על השני...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי:
israel.layosh@gmail.com

מה עושה צדיק כמו רבי אליהו לופיאן בערב יום הכיפורים בין סעודה מפסקת לתפילה זכה?
תלמיד סקרן החליט לעקוב אחרי רבי אליהו ולראות בעיניו מה מעשיו בשעות כה קדושות. לפליאתו הוא מצא אותו הולך לפנימיה, מניח את טליתו מחוץ לחדרי השירותים ומכין ניירות...
עבודה שמוטלת דרך כלל על אחת מעובדות הישיבה, הבין רבי

השפע והברכה פתוחים לרווחה למעננו, ונזכה לרגעים שמחים ומאושרים תמיד, מתוך רוב שמחה!

הסגולה שעובדת באמת!

בישיבת 'אור אלחנן' הירושלמית, ישנו מנהג נאה בימי ראש השנה, והוא - שאחד הבחורים המבוגרים בישיבה מוסר שיעור בעת סעודות החג, כאשר בכל אחת מארבעת הסעודות, נמסר שיעור על פרק מארבעת פרקי משניות ראש השנה. עם השנים הפך הדבר למעין סגולה לזיווג הגון, כאשר הבחורים המבוגרים מבקשים לומר את השיעור, בכדי לזכות בסגולה הזו.

באחת השנים, נפלה הזכות בחלקו של בחור אחד, אולם בעת שנעמד לומר את השיעור - הבחין כי בחור אחר, מבוגר ממנו, נפגע מהעובדה שלא הוא זה שנקרא למסור את השיעור. לרגע אחד התחוללה מלחמה בלבו, הרי כולם יודעים שמסירת השיעור היא סגולה לזיווג הגון, והזכות הזו כבר נפלה בידי. אז שיוותר עכשיו? למה?!

ובכל זאת הוא התגבר. באומץ רב ויתר על הזכות שכבר היתה בידי, וביקש מהבחור השני למסור את השיעור במקומו. ראש הישיבה, הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל הבחין בכך, ובירך אותו כי לא זו בלבד שלא יפסיד מהויתור את הסגולה, אלא שהויתור עצמו - הוא הוא יהיה הסגולה!

וכך אכן קרה. חלפה שנה, הבחור המוותר כבר היה נשוי, בעוד הבחור שמסר את השיעור - למרבה הצער נותר עדיין מאחור... התברר כי הויתור היה סגולה שהניבה ישועה, הרבה יותר ממסירת השיעור כדבר הסגולה המסורתית!

את הסיפור המופלא הזה מספר גיבורו, הרב דב ייגר הי"ו מבית שמש, וללמדנו בא: לפעמים המחלוקת או המריבה הן על דבר רוחני דווקא, על מעלה רוחנית. גם במקרים כאלה, משתלם פי כמה לוותר, כי הויתור תמיד כדאי יותר, ומהווה סגולה בדוקה ומנוסה לפתיחת שערי השפע!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לו. בתחילה ניסה ר' יצחק להצטדק בטוענו שכבר מחל מאז ומקדם, אולם לאחר שיחה ארוכה הודה שהוא עדיין נוטר טינה לשכנו על מעשיו, והוא לא באמת מחל לו לגמרי...
כאן פתח אותו יהודי בדברי חיזוק ועידוד, וביקש מר' יצחק למחול ולסלוח לחלוטין לשכנו, ולא זו אף זו - להטמיע אל תוך לבו עד כמה הוא מוחל וסולח, עד כדי שיוכל לשוחח על כך גם עם בני ביתו ולשכנעם למחול אף הם...

כששב ר' יצחק לביתו ופתח בשיחה בעניין, הסתבר שמדובר בעניין לא קל. הזכרונות של אז, הרגשות הכאובים - צפו ועלו. עוגמת הנפש שהוסתרה תחת מעבה השנים החולפות - נפתחה מחדש. ר' יצחק ומשפחתו הצליחו להתעלות מעל הרגשות הללו, לגלות הבנה למצוקת שכנם באותה עת, ולמחול לו באמת ובתמים, תוך מחיקת כל תרעומת מליבם!

ואז, הלא יאומן אכן קרה: פחות מעשרה חודשים חלפו, ושני הזוגות נושעו. לגדול שבהם נולדו תאומים, ולצעיר נולדה בת. ר' פנחס חבק שלושה נכדים, פחות מעשרה חודשים לאחר מעמד המחילה שהתקיים בבית שכנו, כשהוא כלל לא יודע על כל האירוע, ורק לאחר השמחה - נודע לו על כל הסיפור...

כל הסיפור המפעים הזה, אשר מספר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מפי בעלי המעשה, ראוי שיעמוד לנגד עינינו בעת התגלע סכסוך או מחלוקת, וגם אם עברו מאז שנים. לפעמים, יש ברכת שפע מוכנה בשמים, שמחה משפחתית או ברכה גדולה, והן מתעכבות מלבוא רק כי יש איזה שביב של טינה, בדל של מחלוקת, רסיס של אש שנותר מאחור...

אחים יקרים, זה לא כדאי, זה לא שווה, זה פשוט לא משתלם. זה הזמן להבין ולהפנים כמה גדולים ההרס והארס של מחלוקת, ולוותר מיד כדי לשמור על שערי השפע פתוחים באופן רציף. וגם אם היינו מעורבים בעבר בסכסוך כזה, זה הזמן לקבל החלטה נחושה, למחול ולוותר מכל הלב!

וככל שננקה את ליבנו מכל שמץ מחלוקת, ככל שנטהר את עצמנו מכל רבב של סכסוך, ככל שנחליט שאנו מוותרים ומוחלים מכל הלב - הן בעת מחלוקת והן לאחריה, כך נזכה לראות את שערי

כמו .... זה כואב הרבה יותר!".

מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, היה איש אלוקים קדוש. חשוב שתדעו: כל האנשים הגדולים בעולם התורה, למה הם נהיו ככה, רק בגלל המידות הטובות שלהם! אין דרך אחרת. אין גדול בתורה מפורסם בלי שיצטיין במידות טובות.

ובכן, רבי משה פיינשטיין היה ברוסיה הקומוניסטית. אתם לא יודעים מה זה רוסיה, גם אני לא יודע, אבל שמעת... היו קומוניסטים היתה 'היבסקציה', מי שלמד תורה היו שולחים אותו לסיביר ועינו אותו בעינויים קשים.

הגאון רבי חיים עוזר כתב מכתב מווילנא, בה האמתאר איך יושבים ברוסיה שני אחים ולומדים תורה כמו שלמדו לפני מאה שנים, רבי מרדכי פיינשטיין ורבי משה פיינשטיין. רבי מרדכי היה יותר גדול.

בכל אופן, רבי משה התמנה להיות רב כשעוד היה בחור. הם גרו בעיר אחת, והוא נהיה רב בעיר אחרת, ושם היה יושב כל היום בבית המדרש ולומד שם ברוסיה, תחת המגף הקומוניסטי. השקידה שלו היתה נוראה, אבל בן אדם צריך גם לאכול, ולכן היתה אשה אחת שהיתה מביאה לו בצהרים אוכל לבית המדרש, היא היתה ממונה על זה.

אחותו של רבי משה פיינשטיין סיפרה לימים, (אני מתבייש לספר את הסיפור הזה כי זה כל כך לא שייך אלי ואיני בדרגה הזאת בכלל), אבל מספרת האחות שהיא באה לבקר את אחיה, וישבה איתו לארוחת הצהרים. באה האשה שבישלה את האוכל, היא הביאה איתה סיר עם תבשיל, ומזגה לצלחת של רבי משה ולצלחת של אחותו שבאה לבקרו.

סיפרה האחות, שהיא רק הכניסה את הכפית הראשונה לפה, ומיד הרגישה שהיא מקבלת בחילה מהטעם הנורא של המאכל הזה. היא אמרה, חמישים שנה כבר עברו מאז, והיא עדיין זוכרת את הבחילה שהיתה לה.

אבל רבי משה אכל ואכל, וכשהוא סיים הוא אמר למבשל "היום האוכל היה טעים במיוחד. אולי יש בסיר מספיק למנה נוספת?", והיא ראתה שהוא כל כך אוהב את האוכל, אז היא שמה לו מנה כפולה מהמנה הראשונה, ורבי משה נאלץ לאכול את החציר הזה, את הקש שהיא שמה לו בצלחת וסיים את האוכל עד תום.

"אחרי שיצאה המבשלת שאלה אחותו של רבי משה את אחיה הקדוש, אמור לי אחי, איך אתה יכול לאכול את זה, הרי האוכל הזה כל כך לא טעים. אתה באמת לא מרגיש טעם באוכל?"

"אמר לה רבי משה, מי שלומד תורה חוש הטעם שלו נהיה עדין יותר, הוא נהיה אנין טעים. בוודאי שאני הרגשתי, יותר ממך. אבל האשה הזאת אלמנה!!! צריכים לחזק אותה, לא להעליב אותה!!!".

סיפר לי אחד שהיה בישיבת מיר, שם הוא היה מאזין לשיעורי

לא גר בג'ונגל, הוא לא חי על אי בודד. מטבע הדברים פעם ביום או יומיים צריכים להחליף גרביים, אז הבחור הזה, כמה פעמים הוא מחליף?

"וכשהוא מחליף גרביים... איפה הוא שם אותם???"

"ואיך הוא מתנהג בחדר אוכל? אין אצלנו שולחן לכל אחד, בדרך כלל יושבים שישה בחורים בשולחן אולי יותר.

"האם הוא מגיע הראשון, נוטל ידיים מהר מהר, ותופס את המנות הכי טובות כשהוא משאיר לאחרים את מה שנשאר אחרי שהוא לקח כפי רצונו, ואם יש משהו מיותר הוא חוטף את זה לעצמו, או שהוא נותן את זה למישהו אחר?"

"האם יש לו לב טוב, או לב בינוני???" ואולי יש לו לב רע חלילה?
"כשצריכים לעשות משהו, ומישהו צריך ללכת לאיזו שליחות, לבצע איזה תפקיד, האם הוא הראשון שצועק 'הנני', או שהוא בסוף האחרון שמתנדב לעשות משהו למען הזולת? אולי רק כשמחלקים גלידה הוא הראשון, אבל כשצריכים לעשות משהו הוא שוכח את הזריזות שלו..."

"הבת שלך לא יהיה לה איתו משא ומתן בלימוד", הוסיף רבי שמואל לומר לאבי הנערה, "היא לא תצטרך לפלפל אתו בהבנה של הקצות החושן אם המהלך הוא כמו שאומר ר' ברוך בער, או כמו שאומר ר' נפתלי..."

"אבל אם יש לו מידות רעות, היא יום יום תסבול ממנו..."
"בחדר האוכל בישיבה יש עובדים, טבחים, טבחיות. לפעמים אלו אנשים שבורי לב, אלמנות מסכנות, אנשים שבורים. הם עומדים שעות ועורכים כל יום חתונה, שלוש פעמים ביום. יש בישיבה 600 או 700 בחורים, צריכים להכין לפני כל ארוחה מאות מנות!"

"למה אתה לא שואל אותי, אם שמתי לב כשהוא נכנס לחדר האוכל אולי הוא מריח את המנה ופוסק בקול: אין מה לאכול היום... אני הולך לקיוסק שם יש בורקס, ושתייה 'קריסטל' ואולי גם פלאפל..."
"אולי הבחור שקוע בחובות וקונה בקיוסק בהקפה, כשהוא מחכה שאתה תשלם, שאחרי החתונה שלו השווער ישלם את החובות שלו..."

"הרי הבת שלך תיפגש עם התגובות שלו יום יום. ה'לורד' יבוא הביתה בשתיים ורבע וירצה ארוחה. המנה הזאת שמונחת על הצלחת שלו, כמה יגיעה השקיעו בזה... לקנות את המצרכים, לקלף, לחתוך ולבשל ולעמוד על המשמר שלא ישרף, עד של'לורד' - הנסיך הזה, מגישים את האוכל, והוא אחרי שניה אחת שהסתכל על האוכל הוא אומר זה לא טעים היום..."

"יכאב לה מאוד הלב לבת שלה. מה אתה חושב? אולי היא תגידי אין דבר, הוא באמת לא בנאדם, הבעל שלי, אבל יש לו שני מהלכים להבין את הקצות החושן' הוא יודע שר' ברוך בער אומר כך ור' נפתלי אומר כך... אולי זה מה שיעודד אותה..."

"זה לא יעודד אותה ולא ינחם אותה!" הבהיר לו רבי שמואל, "זה יעורר את חמתה עוד יותר. מילא אדם שלא קשור לתורה מתנהג כך, נו, לאנשים כאלו זה מתאים. אבל הוא כן לומד, ובכל זאת מתנהג

"אני יש לי הנאה כשהתלמידים מתענגים על השיעור שלי, כשהם משבחים אותו ורוצים לשמוע אותו שוב. והיא? הרבנית, לה לא מגיע שייהנו מהשיעור שלה וישבחו אותו ויבקשו לחזור עליו שוב ושוב? כשאני מכין שיעור, היא מכינה לי ארוחת צהרים. זה השיעור שלה!!! זה ה'קצות החושן' שלה, זה ה'ר' שמעון שקופ' שלה".

אומר רבי שמואל רוזובסקי לאותו אבא... למה אתה לא שואל אותי אם הבחור המדובר נכנס למטבח אחרי האוכל כדי לומר תודה רבה לטבחים שעבדו ובישלו בעמל וביזע???

כשאני למדתי בישיבה, היו בחורים, אמנם יחידים אבל היו כאלו, שלא פספסו, כל יום! יום הם נכנסו למטבח אחרי האוכל ואמרו, "אה, האוכל היום היה טעים במיוחד! תודה רבה!!!", הטבחים אמרו להם "אבל גם אתמול היה טעים במיוחד", והבחור היה עונה, "אתמול היה טעים במיוחד וגם היום טעים במיוחד!"...

מה הטבח לא בנאדם? אין לו לב? הוא לא יהודי? לא מגיעה לו מילה טובה???

אם אתה רוצה לדעת מי הוא בנאדם, תבדוק איך הוא מתנהג בבין אדם לחברו, לא רק לגבי שידוך, לכל עניין ולכל מטרה. מי שאין לו מידות טובות אי אפשר להסתדר איתו.

איך אומר מרן החזון איש? התורה לא נדבקה במי שאין בו מידות טובות. תורה זה לא מתמטיקה, לא מספיק ללמוד ולחזור, צריכים גם מידות טובות כדי שהיא תיתפס ותידבק!!!

(וכל החפץ יכול להאזין לשיחה בעצמו בחיוב ל'קול הלשון' 03-617111, להקיש 'כוכבית' ואחריה 'סולמית', לאחר מכן להזין את מספר השיעור 1059742 ולסיום 'סולמית')

של רבי חיים שמואלביץ. אולי שמעתם פעם, רבי חיים היה מרא דכולא תלמודא, בבלי, ירושלמי, הכל הוא ידע, לא הניח אחריו כלום! אולי מהציבור הזה שנמצא פה עוד יצמחו כאלו גאונים, אבל בינתיים ממה שאני מכיר, אני לא מכיר כזה גאון כמו שהיה רבי חיים שמואלביץ.

הגיע אורח אחד מחו"ל לבקר, הוא היה ידיד מנוער של רבי חיים. אחרי השיעור התפללו מנחה, ובסיום התפילה הזמין רבי חיים את ידידו לעלות אתו לארוחת צהרים.

הם הגיעו הביתה, והרבנית חיה מרים ע"ה הגישה להם מרק. רבי חיים אוכל כף אחת מהמרק ואומר "אוי, ס'איז אזוי גוט!", זה כל כך טוב! הוא מכניס לפיו כף נוספת ושוב מתענג בקול על הטעם הנפלא, וכך אחרי כל כף שהוא מכניס לפה הוא מספר כמה היא טעמה לו וערבה לחכו. וכשהוא מסיים את הצלחת הוא מבקש עוד מנה, ואחר כך עוד אחת, חמש או שש מנות הוא אוכל, ולא מפסיק לדבר עלה אוכל כמה הוא טעים...

אותו אורח כבר לא הצליח לעצור את עצמו מלהביע את תמיהתו. הוא היה ידידו של רבי חיים מנוער, ולא הבין מה קרה?

"למדנו רבינו", הוא אמר, "הרבי הרב הוא מרא דכולא תלמודא, בבלי, ירושלמי שגורים על לשוננו... למה הרב מדבר כל כך הרבה על האוכל...?"

אמר לו רבי חיים... "זה השיעור שלה!!! זה השיעור שלה!!!".
האורח לא הבין, ורבי חיים הסביר לו: "כשאני אומר שיעור, אני עובד קשה, מכין את השיעור, וכשאני מוסר אותו בפני התלמידים הם אומרים אח, איזו שאלה חזקה, איזו סברא נפלאה, התירוץ הזה מיוחד במינו, אולי אפשר לשמוע את השיעור פעם נוספת? הרב יכול לחזור על הסברא הזאת עוד פעם בבקשה???"

המשך מעמוד 10 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

בת ים, אחרי שנה וחצי פגשתי יהודי שאמר לי: "כבוד הרב, הסיפור שסיפרת הציל את חיי. אני סוחר תכשיטים מצלית, אך עם הזמן מצבי בעסקים נעשה בכי רע, עד שעמדתי לפשוט את הרגל. באותה תקופה ניהלתי קשרי מסחר עם מספר ערבים בשכם. בפעם האחרונה שבה הגעתי לשכם, כלאו אותי עמיתי הערבים בבור מצחין, ונתנו לי לחם צר ומים לחץ. כשהייתי בגיא צלמות, נזכרתי בסיפור שלך, וזה מה שעודד אותי להחזיק מעמד ונתן לי את הכוח לשרוד. כשהייתי זרוק בבור המחניק חשבתי לעצמי: 'אם הגעתי למצב כה ירוד, זה הסימן שמכאן והלאה נותר לי רק לעלות!' ואכן בחסדי ה' זכיתי להחלץ משביי ולעלות על דרך המלך בעסקי".

הוא אשר אמר "בעל הטורים": "מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" - רמז למי שמושלך לארץ לפי שעה, יעלה השמימה".

(מתוך הספר 'אריה שאג')

"התבונן נא בפני, האם אתה מזהה מישהו מוכר!"
ראש הקהל כבר ביקש לפתוח בסעודת השבת, הוא העיף מבט קצר בפני העני, אך לא זיהה דבר.

"האם אתה זוכר שלפני מספר שנים שמת כעוזרו האישי של גביר, שביום בהיר פרץ בבכי ללא סיבה נראית לעין. כאשר שאלת אותו למה הוא בוכה, הוא השיב לך כי הגיע לשיא, ומכאן הוא יכול רק לרדת. מאותה סיבה שבכיתי אז, אני צוחק עכשיו. איבדתי את כל נכסי ונותרתי בלא פרוטה. ועכשיו גנבו לי גם את הבגדים. הגעתי לתהום שממנה אינני יכול עוד לרדת. זהו הסימן שמכאן והלאה אתחיל לעלות חזרה. לכן אני שמח ומאושר!" ואכן לא חלפה תקופה ארוכה, והעני שב לגדולה ונהיה עשיר כבעבר.

גלגל חוזר בעולם

לפני מספר שנים תיארתי את הסיפור הזה בדרשה שמסרתי בעיר

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם צריך לחנך ילדים לקריאת שמע?
- ◆ מה אסור לעשות החל ממצחצית השעה לפני עלות השחר?
- ◆ האם מותר לערב דברי תורה בהספד הנאמר בסמוך לקבר?

אשה וקטן בקריאת שמע ובתפילה

- אשה חייבת בתפילות העמידה של שחרית ומנחה, אולם היא פטורה מקריאת שמע; וראוי שתקרא במשך היום את הפסוק 'שמע ישראל'.
- קטן פטור מקריאת שמע וברכותיה, ונחלקו הראשונים אם חובת האב לחנכו בהן, וראוי לנהוג כדעת המחמירים, ולחנכו מגיל 'חינוך' ואילך לקוראה בזמנה עם ברכותיה
- קטן שהגיע לגיל 'חינוך' לתפילה - אביו חייב לחנכו להתפלל את תפילות העמידה של שחרית, מנחה וערבית, בזמנו. וגם בטרם הגיע הקטן לגיל זה, חובת האב להרגילו במידת מה בתפילה.

האסור והמותר לפני קריאת שמע ותפילה

- במחצית השעה שלפני עלות השחר אסור לאכול סעודה, מחשש שמא ישקע בסעודתו ולא יקרא קריאת שמע או לא יתפלל; ומעלות השחר אסור לאכול כלל.
- מעלות השחר ועד לאחר קריאת שמע ותפילה - אסור לעסוק בכל עיסוק המתמשך, מחשש שמא ישקע בעיסוקו ולא יקרא או לא יתפלל.
- העוסק במצוה והזדמנה לפניו מצוה אחרת, הריהו פטור הימנה, אך אם ניתן בקלות לקיים את המצוה השניה ללא פגיעה בקיום המצוה הראשונה, יש לקיימה.

מהלכות אנינות

- אדם שאחד משבעת קרוביו - אב, אם, בן, בת, אח, אחות ואשה - נפטר, מכונה 'אונן', ופטור ממצוות עשה דאורייתא ודרבנן, ואינו רשאי לקיימן.
- אסור לאונן לעבור על מצוות לא תעשה דאורייתא או דרבנן;

ורשאי לאכול ללא ברכה, אולם אם חפץ לאכול פת חייב ליטול ידיו (ללא ברכה).

- מי שלא התפלל עד סמוך ל'זמן תפילה', באופן שאם יאמר פסוקי דזמרה יחלוף זמן התפילה עד שיגיע לברכות קריאת שמע - ידלג על חלק מהם, ובמקרה הצורך ידלג על כולם.
- האונן פטור מכל מצוות עשה, אולם בשבת אין פטור זה קיים, אלא אם מסיבה כלשהי הוא טרוד בצורכי המת, הלוי'תו וקבורתו.

מהלכות הלניית המת וקבורתו

- אין לקיים הלניית המת בשעות הבוקר, אלא לאחר שאנשי החברא קדישא ורוב הציבור התפללו שחרית. וכן בלילה - אין לקיים הלניית משקיעת החמה ועד לאחר שהציבור התפלל ערבית.
- מצוה מן התורה לקבור את המת ביום המיתה, שנאמר: "קבור תקברנו ביום ההוא", ואם לא קברוהו עד למחרת, עוברים אלו שהקבורה מוטלת עליהם באיסור "לא תלין נבִּלְתוּ".
- בהלניית המת ישנה תועלת גדולה למת, ומקיימים בה את מצוות 'גמילות חסדים' האמורה אף ביחס למתים. ויש שכתב שחובה ללוותו מהלך של ארבע אמות לפחות, ולמצוה מן המובחר - מהלך מיל.
- אסור לברך, ללמוד ולהתפלל, בטווח של ארבע אמות ממת, או מְקַבֵּר, וכן לעמוד שם עם ציצית שאינה מכוסה, או תפילין שאינן מכוסות.
- מותר לומר בסמוך למת, או לקְבֵר, תפילות לעילוי נשמת המת ולכבודו, וכן דברי תורה השזורים בהספדים הנאמרים לכבודו; וכן מותר לומר תחינות בסמוך לקברי צדיקים.

גליון 551
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה
(כ"ח - י')

חמישה נסים נעשו ליעקב אבינו בזמן שיצא מבאר שבע ללכת לחרן. הנס הראשון, שנתקצרו לו שעות היום ושקעה לו השמש שלא בזמנה, מפני שהיה הדיבור חומד לדבר עמו. הנס השני, כיון שעקר יעקב אבינו רגליו מבאר שבע קפצה הארץ לפניו ונמצא יושב בחרן. הנס השלישי, אבנים לקח יעקב אבינו בערב ושם אותן תחת ראשו, כיון שקם בבוקר מצא שכולן אבן אחת. והוא האבן שנדר נדר בפניה ויצק שמן על ראשה. הנס הרביעי, שהיו כל הרועים מתאספין על האבן לגלגל אותה מעל פי הבאר ולא היו יכולים. כיון שבא יעקב אבינו, הרים אותה ביד אחת והשקה את צאנו של לבן אחי אמו. הנס החמישי, כיון שהרים יעקב אבינו את האבן מעל פי הבאר, נבעה הבאר והיתה נובעת עשרים שנה, כל הימים שהיה יעקב אבינו יושב בחרן.

(תרגום ירושלמי כ"ח י')

פרשת השבוע

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך
(כ"ח - כ"ב)

מעשה ברבי שמואל הנגיד (חי בשנת ד' אלפים תש"פ) שהיה מגדולי ישראל בספרד, שמינהו המלך שר האוצר ויועץ המלך, להיותו חכם גדול ומלומד, פילוסוף ומשורר. ועל הכל היותו איש אמת, שונא בצע, חונן ונותן ומוכתר בנימוסין, ובכמה מעלות טובות ויקרות. שרי המלוכה קנאו בו קנאה גדולה, ולא יכלו לסבול שאדם מישראל יעלה לגדולה ולמשרה רמה כזאת, והוציאו עליו דיבה ושם רע ששלח ידו באוצר המלך.

המלך בידעו כי נאמן שמואל לה; והוא נקי כפים ובר לבב, סירב להאמין לאנשי רכיל ודחה אותם בקש. אבל השרים הללו, המשוכו למצוא תואנות ועלילות ברשע על ר' שמואל, בהגישם דו"ח כספי על רכושו הגדול של ר' שמואל במקנה, בכסף ובזהב, ובנכסי דלא ניידי, בתים וארמונות, שדות וכרמים, ואף הפריזו על המדה, בחשבם להבאיש את ריחו לפני המלך, כי מאשר לאוצר המלכות עשה לו את כל

הכבוד הזה. לא היה יכול המלך להפטר מהם, עד שקרא לר' שמואל ודרש ממנו להביא לו דו"ח מדוייק על רכושו, ונתן לו כמה ימים לעריכת הדו"ח.

עשה ר' שמואל כדברי המלך, והביא לפניו פנקס חשבונות שהיה בסכום כולל של אחד מעשרה מכל שיווי רכושו הנכון. משבדק המלך את החשבון, בא לכלל כעס ופנה בתמיהה לר' שמואל, האם זהו כל רכושך? והרי אני יודע שיש לך עוד הרבה כהנה וכהנה.

נענה רבי שמואל ואמר למלך אדוני המלך, אתה פקדת עלי להביא לפניך את חשבון רכוש, עשיתי ככל אשר צויתני, והרי לפניך חשבון רכוש האמיתי, כי באמת כך הוצאתי לדברים שבצדקה ולמוסדות תורה וחסד, ואין שום אדם שיכול לקחתו ממני, כי הוא גנוז למעלה במקום שאין היד שולטת בו, כמו שנאמר "צדק ומשפט מכון כסאך" ואילו כל שאר הנכסים שישנם ברשותי אינם שלי, שאם ירצה המלך להחרימם מי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל, ומי יבוא אחר המלך.

כששמע המלך כך, לחץ את ידיו בחמימות ופטרו לשלום בכבוד והדר.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:14 ת"א: 5:15 ר"ת: 5:48

פרשת ויצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:00 ת"א: 4:14

איך הפך יוסלה השובב את עורו וזכה להיות

לרב העיר סלוצק

בעיר סלוצק שבליטא היה ילד שובב מאוד בשם יוס'לה, שהיה תמיד מטייל ברחובות ובורח מהתלמוד תורה, היה עושה הרבה צרות להוריו ולא היה מקשיב להם כלל. כן עשה הרבה צרות לתושבי העיר בכל מיני אופנים, היה משתולל ופוגע בבעלי חיים, שובר חלונות וקופץ ממקומות מסוכנים וכד', וכל תושבי העיר הכירו אותו, והיו מכנים אותו לו "יוס'לה השובב". פעם אחת קפץ יוס'לה על איזה חומה, ונכנס לגינה של מתושבי העיר, כי שמע צעקות של ילד קטן שצועק, וכשנכנס לחדר, שמע פתאום איזה אבא שנוער בבנו ואומר לו, אוי לך להתנהג ככה בשוכבות כזאת, אתה לא תהיה ילד רע כמו יוס'לה השובב, אוי ואבוי לך וכו' וכו'. ויוס'לה שמע את כל זה, והדברים נכנסו לו בחץ עמוק הלב, והתחיל לחשוב עם עצמו כל מיני מחשבות.

ואז שב לביתו ואמר לאבא שלו, אבא אני רוצה ללכת לשיבה. אביו חשב שהוא מהתל בו ולא האמין לו כל כך, ויוס'לה היה מאוד רציני, ואמר לאבא שלו שאם הוא לא יקח אותו, אז הוא ילך לבד, ואבא שאל אותו לאן הוא רוצה ללכת ללמוד? ואמר לו יוס'לה, לשיבה בוואלוזין שהיתה הישיבה החשובה ביותר בזמנם. ואבא שלו חיך ואמר לו, שכדי להיכנס לשם חייב לדעת מסכתות בש"ס בע"פ, והוא כלל לא יודע ללמוד גמרא, ובכל זאת אמר יוס'לה לאבא שלו, שהוא עומד על כך והוא הולך לוואלוזין. אבא שלו שלא ידע אם זה רציני או שזה עוד תעלול, החליט בכל זאת לתת לו קצת כסף, במידה ובאמת יחליט לנסוע, ובירך אותו שילך לשלום ויצליח.

יוס'לה יצא לדרך ועם מעט הכסף שהיה לו, לא הצליח להגיע עד לוואלוזין, אבל לא התייאש והלך ברגל את הדרך, ולאחר שלושה ימים הגיע לשיבה, ונכנס וביקש להיפגש עם ראש הישיבה. והתלמידים שאלו אותו מי הוא? ולמה שיכנס לראש הישיבה? ולא עניין אותו שום דבר, הוא התעקש להיפגש עם ראש הישיבה. ואז הראו לו התלמידים היכן החדר של ראש הישיבה שהיה הרה"ק רבי חיים מוואלוזין זיע"א, שהיה גדול הדור שבאותו זמן, והלך לחדר ונכנס לר' חיים מוואלוזין ואמר לו שהוא רוצה ללמוד בישיבה. רבי חיים ראה את רצינותו, אך בכל זאת ניסה להסביר לו שאולי יהיה לו קשה להתחיל פה, אך יוס'לה התעקש ואמר שהוא רוצה ללמוד בכל זאת. ר' חיים הסתכל לו טוב טוב בעיניו ער כמה הוא באמת רציני. ואמר לו: אתה באמת רוצה ללמוד? ואמר יוס'לה, באמת. באמת. ור' חיים אמר לו, מרגע זה התקבלת, והצמיד את אחד

התלמידים הטובים בישיבה לחברותא כדי ללמד אותו גמרא. לאחר שבוע של לימוד, אותו התלמיד שהוצמד ליוס'לה ראה שהוא לא מבין כלום, והחליט ללכת לראש להגיד לו שהוא כבר מתחיל להתייאש, כי יוס'לה לא מבין וקשה ללמד מי שלא מבין כלום. ור' חיים לא התרגש מכך, האמין ביוס'לה, ואמר לתלמיד שלא ידאג וינסה עוד שבוע. והתחילו ללמוד עוד שבוע, ושוב יוס'לה ממש לא מבין כלום, אולי רק מעט יותר מהפעם הקודמת, ושוב התייאש התלמיד, אך ר' חיים מוואלוזין חיזק אותו ואמר לו שינסה עוד שבוע, ובוודאי יראה תוצאות טובות.

והתחילו ללמוד עוד שבוע, ובאמת פתאום יוס'לה התחיל להבין קצת, ולשאול שאלות ולדבר קצת תוך כדי הלימוד, והתלמיד מאוד שמח וסיפר לראש הישיבה על כך, והמשיכו ללמוד, ופתאום יוס'לה התחיל ממש להבין את הלימוד, והחברותא התפלא על כך שבכמה שבועות אחדים שיוס'לה שלא הבין כלום, ולא למד גמרא, ולא שום דבר אחד מימיו, פתאום לומד כמו שצריך, וכבר הגיע למצב שיכול ללמוד לבד. והתחיל ללמוד לבד, ולאט לאט התעלה ונעשה תלמיד חכם גדול ועצום, עד שנכנס לקבוצת הח"י של הישיבה. קבוצת הח"י היתה קבוצה של כמה תלמידים, שלומדים ח"י שעות ביממה, ובשש השעות שנשארו מתוך היממה, דוחסים את שאר הדברים, שינה, אכילה ושאר דברים שחייבים. פלאי פלאים, עד כמה חזק הוא הרצון של יוס'לה עד היכן הוא הגיע.

אך כמו תמיד חייבות להיות מניעות, והיצר חייב להיכנס לתמונה, וגם פה פתאום נשלח מכתב לשיבה עבור יוס'לה והיה כתוב שם, שאביו לא מרגיש טוב, ומבקשים שיוס'לה יגיע לעזור בעסק שמפרנס את המשפחה. אך יוס'לה כמובן שואל את רבו כל דבר, וכששאל אמר לו ר' חיים שלא ילך. ולאחר זמן קצר שוב שלחו מכתב שאבא שלו במצב ממש לא טוב, והוא חייב לבוא. ובכל זאת אמר לו ר' חיים לא ללכת, אלא להמשיך ללמוד ויהיה רק טוב מכך לו ולמשפחתו. ולאחר זמן שוב שלחו מכתב, והפעם אמרו שהאבא נפטר לבית עולמו וצריך שיבוא בדחיפות לשבעה, ולעזור בכל מה שצריך.

בכל זאת אמר ר' חיים ליוס'לה שלא ילך גם עכשיו, על אף כל הקושי, ושישב שבעה בישיבה, וימשיך להישאר שם ולא יחזור לסלוצק. ושידע שכל מה שהיה, הכל הוא מצד היצר הרע, ושהיה לו שווה לעשות את אבא שלו חולה, ולעשות צרות לעסק, ואפילו להרוג את אבא שלו, כל זה בשביל להפסיק אותו מלימודו, ופחד ר' חיים מכך ועצר בעד יוס'לה מללכת, כי מי יודע מה היה קורה אם יוס'לה היה חוזר לסלוצק, ופוגש את חבריו הלא טובים מהעבר ומפסיק את לימודו הרצוף.

משל ונמשל

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית

אלהים וזה שער השמים (כ"ח – י"ז)

משל לאדם אחד שבא לעיר מלוכה, והסתובב בשווקים וברחובות להסתכל בבנינים המפוארים אשר שם. וראה ארמון אחד העולה בתפארתו על כל הבנינים אשר חזו עיניו, בהיותו מבצר נשגב ומפואר להלל מאד. שאל הוא את העוברים והשבים למי הארמון הזה? השיבו לו, הוא ארמון המלך. ניגש האיש אל החצר החיצונה, והביט על רוב החדרים הנמצאים בתוכה, ושאל למי הם? השיבו לו לאמר, חדר זה שייך לרופא המלך, וזה ליועץ המלך, וזה לשריו, וזה לעבדיו, וכיוצא בזה, עד שהגיע אל הפלטרין של המלך בכבודו ובעצמו, ושאל למי זה? השיבוהו זה בית המלך. השתומם האיש מאד ושאל, למה מכבר אמרתם לי על הארמון כולו כי הוא ארמון המלך, וכעת תאמרו אך על הבית הזה כי הוא בית המלך. השיבו לו לאמר, אמנם כנים דברינו כי הארמון כולו נחלת המלך וקנינו, אולם עם כל זה, המלך נתן דת גם לזולתו להתגורר בחדריו החיצונים, וחילק להם משכנות כפי הצורך של כל אחד ואחד, אולם הפלטרין הזה הוא מיוחד למלך בלבד, ואין לזרים אתו כל מאומה, ולא ירהיב שום אדם עוז בנפשו לגשת אל הבית הזה, בלתי רשות המלך, ואך ורק בלבשו מלבושים נאים הנאותים לכבוד המלך.

הנמשל: כי אמנם נאמר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, וכן לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. עם כל זה, הארץ נתן לבני אדם. אבל המקום אשר בחר ה' בו לשכן שמו שם, הוא מקום המקדש, שנאמר בו והזר הקרב יומת, ואף על הכהן הגדול ישנה אזהרה חמורה שלא יבוא בכל עת אל הקדש, ורק בזאת יבא אהרן אל הקדש וכו' וכפר אהרן אחת בשנה. נמצא שבית המקדש מיוחד אך ורק בלתי לה' לבדו. ולכן כאשר התעורר יעקב אבינו וייקץ משנתו, אמר אכן יש ה' במקום הזה, ושמא תאמר ומה החידוש הלא כבודו מלא עולם וימלא כבוד ה' את כל הארץ, לכן הוסיף מה נורא המקום הזה במיוחד כי אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים כי המקום המקודש זה מיוחד להשם יתברך לבדו ואין בלעדו.

(אהל יעקב)

לאחר כמה שנים נהיה יוסף תלמיד חכם גאון ועצום, ובדיקו באותו זמן פנו לר' חיים מוואלוזין מהעיר סלוצק, שמשם כזכור הגיע יוסף השובב, ואמרו שנפטר שם רב העיר שהיה מכהן שם המון שנים, והם מחפשים רב עיר חדש, ורוצים שימציא להם את האדם המתאים לכך. ור' חיים שידע את הסיפור של יוסף מילדותו, הבין את מה שהשם יתברך סיבב, ואז אמר ליוסף שהגיע הזמן לתקן את אשר עיוות, ויעשה זאת כאשר הוא יהיה הרב הבא של העיר סלוצק, שהרי בילדותו הציק לכל התושבים, ועכשיו הגיע הזמן לעזור להם ולתקן הכל. ויוסף שמח על כך מאוד, וכמובן הסכים לכל מה שיגיד לו רבו. ויצאו ר' חיים ויוסף לעיר סלוצק, וקיבלו אותם בכבוד גדול, כי אהבו וקיבדו מאוד את ר' חיים.

ואז שאל אותם רבי חיים את תושבי העיר, המצפים לראות ולדעת מיהו הרב הבא שלהם. האם מכירים הם את האדם שנמצא איתו? והם לא הכירו את יוסף שכמובן נעשה לאדם אחר בחיצוניות ובפנימיות. ואז ר' חיים התחיל לספר להם ולהזכיר להם על ילד שובב בשם יוסף, שכשהיה נער קטן היה גר בעיר הזאת, ועשה הרבה מעשי שובבות והזיק ליושבי העיר. ואז התחילו להיזכר תושבי העיר, ושאל אותם ר' חיים האם אתם זוכרים אותו ומה קרה איתו? ואמרו שכאשר היה קטן עזב את העיר פתאום ביום אחד, ומאז לא שמעו ממנו יותר. אמר להם ר' חיים בהתרגשות גדולה שאותו אדם שנמצא איתו שהולך להיות הרב הבא שלהם, אותו אחד הוא יוסף השובב בעצמו, שהפך לאדם אחר לגמרי והפך לתלמיד חכם גדול ולצדיק עצום.

וכולם התפלאו והתרגשו ושמחו מאוד מאוד והסכימו כולם פה אחד לקבל את ר' יוסף החדש לגמרי להיות להם לרב. ר' חיים מוואלוזין שמח מאוד על כך, וברך את יוסף ואמר לו שמעתה תהיה לו רק ברכה, ועכשיו שהוא רב העיר בוודאי גם ימצאו לו מיד אישה הגונה, ויתחתן ויקים משפחה ותהיה לו ברכה בכל ענייניו ובכל אשר יפנה, וזכות המאמץ שהשקיע על התורה, תעמוד לו ויצליח בכל אשר יעשה כל חייו, ואיחל לו ברכה והצלחה. והלך ר' חיים לשיבה, ור' יוסף נהיה לרב החדש והגדול של העיר סלוצק שבליטא.

צ"ן אדם לחברו

המעביר על מידותיו

מסופר על הרה"ק ה"חתם סופר" זיע"א, שהלך עם תלמידיו ברחוב ופגש אותם אדם שהיה ממתנגדי ה'חתם סופר', והיה בעל לשון מדברת גדולות על צדיק עתק כנאוה ובוז. כשעבר ליד ה'חתם סופר' התחיל לקלל ולהשפיל ולגנות את ה'חתם סופר', וכולם היו בהלם. ה'חתם סופר' שתק ונתן להגיד כל מה שרצה ולא אמר מילה. וכשסיים את דבריו המשיכו ה'חתם סופר' ותלמידיו בדרכם. כעבור יום או יומיים קיבל החצוף מעטפה מהחתם סופר בה היה סכום כסף ומכתב תודה מהחתם סופר, שמודה לו שבוכתו התכפרו עוונותיו, כי המעביר על מידותיו מעבירים כל פשעיו. ותודה על שעשה לו יום כיפור באמצע השנה שעוד לא היה לו אף פעם.

הריני מוחל

מעשה ברב חשוב מארץ הקודש שהגיע אל הרה"ק ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א ואמר לו: רבי אני יודע שאתה כועס עלי. ענה לו ה"צמח צדק", וכי אינני קורא קריאת שמע שעל המיטה? הרי אני אומר הריני מוחל.

למה בכה הצדיק?

אחד מבניו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א חלה במחלה אנושה. כשנודע הדבר לחסידים, הם מיהרו להכריז על תענית ציבור, כולם התכנסו בבית הכנסת, קראו תהילים לזכות בנו של הרבי,

והתפללו לרפואתו השלמה. בנוסף לכך, הוזעקו רופאים מומחים, שטיפלו בילד במסירות רבה. כעבור זמן מה החלים הילד ממחלתו. והנה ראו החסידים את רבם כשהוא יושב ובוכה. שאלו אותו הרי בנו של רבנו החלים ממחלתו ומה פשר הבכי? הסביר להם הרה"ק מלעלוב, כשבני חלה, כל הקהל התאסף לבקש עליו רחמים, ולא נרגעה דעתם עד שהביאו רופאים מומחים שיטפלו בו, אבל מה קורה כשיהודי מבוגר שמשופל באישה וילדים נופל למשכב, הרי רק מעטים מתפללים לרפואתו, ואיש אינו מזעיק אליו רופאים מומחים, האם אין זו סיבה מספקת לבכות על כך?

להינצל מיום הדין על ידי

גמילות חסדים

מסופר על הצדיק הנסתר הרה"ק רבי אברהם פיש זיע"א, שבגמילות חסדים שהיה עושה, היה דבר אחד בולט, שבעיקר היה עוזר לחתנים וכלות במקררים ותנורים שהיה תורם להם. וכששאלו אותו למה דוקא תנורים ומקררים? ענה להם ברוב ענוותנותו, שאם יגזרו עליו להיות בגיהנום של האש, אז המצוה של המקררים תגן עליו, והמקררים יצננו לו את הגיהנום. ואם יגזרו עליו להיות בגיהנום של שלג, המצוה של התנורים יגנו עליו, ויחממו לו את הקור של השלג.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ט' כסלו

הרה"ק רבי דובער ב"ר שניאור זלמן (האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תקפ"ח)
הרה"ק רבי משה מסלויטא ב"ר פינחס מקאריץ (תקצ"ח)

יום ראשון י' כסלו

הרה"ק רבי פינחס מנחם אלעזר מפילץ (שפתי צדיק) ב"ר בנימין אליעזר (תרפ"א)

הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר ב"ר ברוך פרץ (תשי"ד)

יום שלישי י"ב כסלו

רבי שלמה ב"ר יחיאל (המהרש"ל - של"ד)

הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש ב"ר דוד (בת עין - תר"א)

יום רביעי י"ג כסלו

האמורא רבינא בן רב הונא (ד"א רל"ו)

הרה"ק רבי שלמה זלמן (יוסף) מוילעפאלי

ב"ר אברהם (אליהו) (תרי"ח)

הרה"ק רבי דב בער מליעווא ב"ר ישראל מרוזין (תרל"ו)

הרה"ק רבי ישראל ממודוץ ב"ר שמואל אליהו (תרפ"א)

הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה (תרצ"ד)

יום חמישי י"ד כסלו

ראובן בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ח)

הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט ב"ר

ישראל מרוזין (תרכ"ט)

יום שישי ט"ו כסלו

רבינו הקדוש רבי יהודה בן רבן שמעון (ג"א תתקנ"ג)
(הרה"ק רבי דוד ב"ר יצחק מסקווירא (תר"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" לפרסם יוסף התרם על המעשים.

דיני ברכת ברכים ורעמים (ה')

א) שמע רעם וחשב שהוא רעם וברך, ואחר כך שמע רעם תוך כדי דיבור, יצא. (ש"ת אמרי בינה, סימן ג, אות ג)

ב) אם בירך על ברק ורעם, ואחר כך נתפורו העננים לגמרי, ואחר כך חזרו העננים, וראה שוב ברק ורעם, צריך לברך עוד הפעם על הברק והרעם. (שו"ע או"ח סימן רכ"ז, סעיף ב, ובמשנה ברורה ס"ק ח)

ג) אם בירך על ברק ורעם, ואחר כך נתפורו העננים על ידי הרוח, אחד הנה ואחד הנה, ועדיין מעונן הרקיע, או נפטר הכל על ידי הברכה הראשונה שבירך על הברק ורעם, ואין צריך לחזור ולברך מחדש. (מ"ב שם)

לזכות

הר"ר מאיר בן לאה שיינברגר
וכל משפחתו הי"ו
לאורך ימים ושנים טובות וח"נ

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

נדבת הר"ר יעקב יצחק ניילינגר הי"ו
לע"נ סבו הר"ר מרדכי ניילינגר
ב"ר חיים משה ז"ל
נלב"ע ט' כסלו תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא - הפל לטובה

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֶרְנָה"
(בראשית כח, י)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותי בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקוה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

את כל הקשיים. מצינו בחז"ל הקדושים במסכת ברכות (ס' ע"ב) שהביאו את המעשה של ר' עקיבא שאמר לתלמידיו: "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד". פירוש הדברים הוא שכל מה שה' עושה - הכל לטובה עושה.

ר' עקיבא התנסה בניסיון קשה מאוד. יום אחד נקלע בדרכו לאיזה עיר והגיעה כבר שעת הלילה. ר' עקיבא נקש על אחת הדלתות של הבתים בעיר. כאשר ביקש להיכנס אמרו לו: "אין כניסה".

ר' עקיבא אמר באותו רגע: "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד" וכך המשיך לדרכו. ר' עקיבא הלך לו לשדה אחת מחוץ לעיר.

היה לו נר, תרנגול וחמור. היה לו נר כדי שיהיה לו אור בלילה. תרנגול כדי שיעורר אותו משנתו בבוקר וחמור כדי שיוכל לשים עליו משא.

לפתע באה רוח וכיבתה את הנר. בא חתול ואכל את התרנגולות ובא אריה ואכל את החמור. בלילה באו שודדים ושבּו את אנשי העיר. ר' עקיבא אמר באותו רגע: "כל מה שה' עושה לטובה עושה".

פרשת ויצא כולה סתומה. לכאורה אדם היה יכול לעלות בדעתו לשאול: "למה הקב"ה עשה כך ליעקב אבינו שיצא מחוץ לביתו של לבן הרמאי וזאת אחרי שלמד תורה יותר משבעים שנה? הרי יעקב למד ארבע עשרה שנה בבית שם ועבר ושאר הזמן בביתו. הוא גם הקדיש את כל חייו לבורא יתברך וקיים את רצון אביו ואימו ללכת לחרן?"

לכן הקב"ה קבע שפרשת ויצא היא פרשה סתומה, כדי שח"ו לא יהיה לאף אדם איזה שמץ של הרהור אחר הקב"ה במחשבתו מדוע הקב"ה עשה כך לצדיק כה גדול כיעקב אבינו.

רק בסוף הפרשה ובפרשיות אחרות אנחנו רואים את הטובה שבורא עולם עשה איתו. דוקא עֵשׂו ירדוף את יעקב והוא יצטרך ללכת לחרן. בדרך אליפז שדד את כל ממונו וחי בבית לבן הרמאי עשרים שנה ועוד סבל מאוד מלבן הרמאי.

כל זה כדי לטובב שיעקב אבינו יהיה בחיר האבות ויזכה ליי"ב שבטים קדושי עליון.

דברים אלו הם כעין דברי יוסף לאחיו בסוף פרשת ויחי. יוסף אמר לאחיו: "וַיֹּאמְרוּ חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֲלֵקִים חֲשַׁבְתֶּה לְטֹבָה" (בראשית נ, כ).

מה שהיה נראה לכם רע במעשיכם הקב"ה חשבה לטובה, שה' יתברך סיבב לטובה שעל ידי לא תמותו ברעב.

כל מה שיעקב אבינו עבר היה בזכות האמונה שהכל זה לטובה. כך הצליח לעבור

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כנסת לכת	צאת לכת	יבין חס
י"מ	16:00	17:12	17:44
ת"א	16:17	17:09	17:39
מיסב	16:16	17:08	17:39
כ"ב	16:20	17:12	17:43

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - חֲנֻכָּה - חֵלֶק א'

מה העניין בהדלקת נרות חנוכה? האם אישה יכולה להדליק את הנרות במקום בעלה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: ?

בתקופת בית המקדש השני מלכי יוון גזרו גזירות על ישראל. הם עמדו עליהם להשכיח מצוות התורה ולבטל אותם מדתם. לא הניחו להם לעסוק בתורה ובמצוות. היוונים נכנסו להיכל בבית המקדש ופרצו בו פרצות. היה צר מאוד לישראל מפניהם עד שה' ריחם עליהם והציל אותם מידם. בני החשמונאים הכהנים הגדולים גברו עליהם והושיעו את ישראל מידם.

כאשר החשמונאים נכנסו להיכל במקדש ורצו להדליק את המנורה הטהורה, לא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור. היה בו כדי להדליק את המנורה יום אחד בלבד. נעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים. אותו יום שבו פך השמן נמצא, היה כ"ה בחודש כסליו. לכן תיקנו חכמים שהיו באותו דור, לעשות שמונה ימים אלו ימי משתה ושמחה. מדליקים בהם נרות כדי לפרסם את הנס.

נשים חייבות בהדלקת נרות חנוכה. למרות שבדרך כלל נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא- הן חייבות בנרות חנוכה, מכיוון שגם הן היו באותו הנס. (רמז לדבר "וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אִמֶּן" (במדבר ה, כב) - א-ארבע כוסות בפסח, מ-מקרא מגילה בפורים נ-נרות חנוכה. נשים חייבות במצוות אלו למרות שהן מצוות שהזמן גרמא).

לכן, אם לא יכול להדליק את הנרות בביתו, כגון שצריך לנסוע למקום רחוק, ראוי ונכון שימנה את אשתו שתהיה שליחה שלו להדליק את הנרות במקומו. כך הוא יוצא ידי חובה אפילו אם לא נמצא בשעת ההדלקה.

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר מפגיעה בזולת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: אני גר באשדוד. יש לי רכב ומפעם לפעם אני מסיע אנשים בתשלום. אברך אחד הזמין אצלי נסיעה להר המנוחות יחד עם אשתו. הנסיעה התחילה באווירה כבדה וטעונה. השקט נשמר למשך דקות ארוכות.

בהמשך הנסיעה האברך שפך את ליבו: "הבן שלי מאושפז ב'מעייני הישועה' במצב נפשי חמור. זה דבר שאיני מאחל לאיש. היסורים שלו, היסורים שלנו. עינינו רואות וכלות ואין בידינו להועיל מאומה. בתוך הניסיון המר והנמהר הזה, עשינו חשבון נפש על המעשים שלנו".

"אשתי אמרה שאולי עלינו לבקש ממישהו מחילה. לאחר דקות ארוכות נזכרנו: לפני כמה שנים יצאנו מהבית. השארנו את הילדים הקטנים עם נערה צעירה ששימשה כבייביסיטר. כשחזרנו, גילינו שנעלם לנו כסף בסכום גדול מאוד. חיפשנו בכל הבית ולא מצאנו. החשד נפל על הבייביסיטר. אשתי שאלה את הנערה על כך והיא הכחישה את העניין מכל וכל".

"המשכנו לחפש. מכיוון שלא מצאנו, חזרנו אל המשפחה של הנערה. דרשנו את הכסף. האם כעסה עלינו: 'מה אתם רוצים ממנה? הבת שלנו בעלת יראת שמיים והיא לא תיגע במה שלא שייך לה'. אבל אנחנו טענו שההורים מחפים עליה במקום לחנך אותה ועוד כמה חילופי דברים בסגנון הזה".

"אשתי אמרה שעלינו לבקש מחילה מהנערה שפגענו בה. לאחר מאמצים איתרנו את הנערה שגרה היום בחו"ל. אשתי שוחחה איתה בטלפון. הנערה לשעבר זכרה את המקרה ואמרה שהיא לא לקחה כלום ואין לה בעיה למחול".

'אני מבינה שהייתם לחוצים מאוד ולכן פעלתם כך. אני מוחלת בלב שלם, אבל תדעו שכבר אז לקחתי את העניין יותר בקלילות. מי שבאמת נפגעה זאת אמי ע"ה. היא לא יכלה לשאת את זה שחושדים בבת שלה. היא נפטרה. ממנה אתם צריכים לבקש מחילה'. אשתי ביררה אצלה על מקום מנוחתה של האם ואנחנו בדרך לשם".

אני כהן ולכן לא נכנסתי למתחם. הנוסע שלי עלה להר ומצא את החלקה בהר תמיר. במרחק כמה קברים מצא בחסדי ה' תשעה יהודים בדיוק. הוא ביקש מהם להצטרף למספר דקות כדי שיוכל לבקש מחילה והם הסכימו להצטרף למנין. הנוסע ואשתו חלצו נעליים ובלב נשבר ביקשו מחילה מהאימא של הנערה.

בדרך חזור האברך שלצידי מקבל טלפון מ'מעייני הישועה'. זאת אחרי תקופה קשה שלא ראו שום התקדמות. "הבחור שלך יכול להשתחרר", הם אומרים לו. "ערכנו עכשיו בדיקות והמצב שלו תקין. אנחנו ממליצים לו על תרופה מסוימת בעוצמה פחותה למשך תקופה. יש סיכוי גדול שאחרי ביקורת חוזרת יוכלו להוריד גם את התרופה הזאת". אני רק הנהג זה הסיפור שהייתי עד לו. את המסקנות תסיקו בעצמכם.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

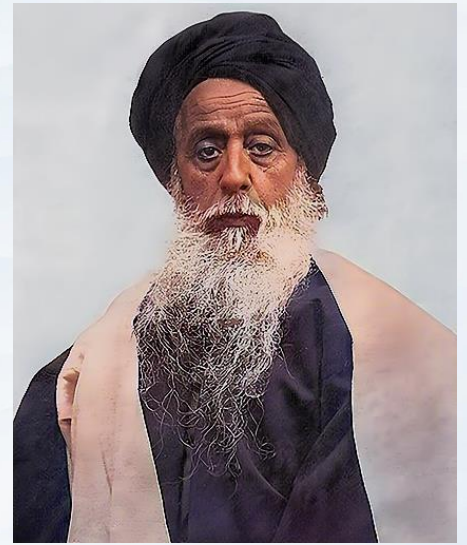
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב רפאל דאבוש זצ"ל

הגאון הרב רפאל דאבוש זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864) בעיר ז'ליטן שבלוב. נצר למשפחת רבנים ידועי שם מהעיר טריפולי. למד והתחנך בעיר טריפולי מפי אביו ומפי חכמים גדולים אחרים. בהתחלה התמנה לשמש כדיין. לאחר מספר שנים בשנת ה'תרס"ב (1902) התמנה לשמש כאב בית הדין היהודי בטריפולי. בתפקיד זה שימש עד ליום פטירתו.

נחשב לאחד ממנהיגי הרוחניים של הקהילה בעת הכיבוש האיטלקי. איש צנוע, אציל, עניו וטהור. בעל יראת ה'. השפיע על כל הסובבים אותו בחום לב ובפשטות הליכות. היה אחד ממנהיגי הרוחניים הגדולים של הקהילה. מוזכר כאחד מגדולי רבני יהדות לוב.

מסכת חייו של רבינו היתה רצופת יסורים וכאב. בחייו מתו עליו בן ובת בגיל קטן מאוד. בן נוסף, גבריאל (גברי), נפטר קרוב לגיל בר-מצווה. בן נוסף, פראג'י, בחור נפלא חסיד ועניו, נפטר בבחורותו כשהיה קרוב לגיל שלושים. בן נוסף, חי דאבוש, נפטר כבן כ"ז שנים. בנו, ר' שאול הי"ד, נרצח במאורעות הדמים בטריפולי. רבינו קיבל את כל היסורים באהבה.

בשנת ה'תרפ"ז (1926) חיתן זוג בטריפולי. הבמה שעליה החופה היתה בבית גדול בקומה השניה. הבמה התמוטטה וכל העומדים עליה ביניהם הרב ואנשים נוספים נפלו מגובה רב. גופו החלש של רבינו לא יכל לעמוד בכאב ולאחר שהתייסר כשבועיים ימים, נפטר מפצעיו בבית הרפואה ב-י' כסליו ה'תרפ"ז (1926). חי כ-62 שנים.

אביו: הרב המקובל פרג'אללה (שימש כאב בית הדין בעיר טריפולי). **מרבתי:** אביו, הרב המקובל פרג'אללה. **ילדיו:** שמונה ילדים - חמישה בנים ושלוש בנות. ביניהם: ר' כלפון (כיהן כדיין בבית הדין הרבני בעיר בנג'זי), ר' שאול הי"ד (נרצח במאורעות הדמים בטריפולי בשנת 1945), בן ובת נפטרו בצעירותם, גבריאל נפטר לפני שהגיע לגיל מצוות, פראג'י נפטר קרוב לגיל שלושים. מרת מרים (רמו) (נישאה לר' כמוס נחאיסי, דיין בבית הדין הרבני בטריפולי. בארץ כיהן כרב שכונת שיכון דן בעיר תל-אביב). **מתלמידיו:** ר' רפאל סויד.

ר' רפאל סויד, המזכיר השלישי בבית הדין בטריפולי, סיפר על גדולתו וצניעותו של רבינו: "פעם אחת נסעתי עם הרב במרכבה והוא ביקש לשבת לשמאלי. אני, למרות יראת הכבוד שהיתה לי כלפיו העזתי ואמרתי לו: 'רבינו, זה לא יתכן!'. רבינו ענה לי, ספק בתמיהה ספק בגערה: 'מה אכפת לך? מה זה משנה?'. רק אחרי שאמרתי לו: 'אני חושש שהאנשים שיראו אותי נוסע לימינך לא יזקפו את זה על חשבון ענוותנותו של הרב אלא על חשבון טיפשותו של התלמיד', רק נימוק זה - השמירה על כבוד התלמיד, שכנע אותי".

ר' רפאל סויד סיפר: רבינו פעם אחת הלך ברחוב היהודים, בטריפולי. בדרכו הגיע גוי אלים שהיה מקורב למלכות. הגוי החליט להתעלל ברב של היהודים. הוא עצר את רבינו ושאל אותו בנימה של זלזול: "מי אתה?". רבינו בעונה מופלאה אמר לו: "אנוכי עפר ואפר!". הגוי הביט ברבינו. הוא לא ציפה לתשובה כזאת.

הוא פנה לרבינו ואמר: "לך מכאן!" כשהוא מוסיף תנועת זלזול בידו. רבינו המשיך בדרכו. לפתע הגוי חלה כשבצקות מילאו את כל למרות שבאו אליו טובי הרופאים, הם הודיעו לו כי אין ביכולתם לעזור לו. במשך ימים רבים שכב על ערש דוי כשהוא סובל מקשיי נשימה ומפרפר בין חיים למוות.

הקאדי הגיע לבקר את הגוי. כשראה את מצבו הוא שאל: "האם עשית מעשה חמור לאחרונה?". הגוי הביט בקאדי, חשב מעט ואמר שהוא לא זוכר. הקאדי המשיך להקשות: "אולי פגעת באדם קדוש לאחרונה? נסה להיזכר מה קרה לפני שחלית". הערבי נשבע כי לא עשה שום דבר רע. הקאדי המשיך: "תנסה לחשוב, לא יתכן שמחלה כזו פקדה אותך לחינם!". לפתע הערבי נזכר והודה: "לפני שחליתי, עברתי ברחוב היהודים וראיתי את הרב של היהודים. רציתי להתעלל בו ולכן שאלתי אותו: 'מי אתה?'. הוא ענה לי: 'אנוכי עפר ואפר'. כעסתי על התשובה וגערתי בו שיעזוב מיד את המקום".

הקאדי הבין מיד בגלל מה הרעה. הוא ציוה על בני ביתו של הערבי ללכת מהר אל בית-הרב ולהתחנן על נפשו של אביהם. הקאדי גם הציע שיביאו איתם מתנות חשובות וכסף רב, אולי כך רבם של היהודים יסכים לסלוח לאביהם. בניו של הגוי מיהרו לבית-רבינו. יחד איתם הצטרפו אנשים רבים. הצדיק כמובן לא הסכים לקבל דבר. כששמע כי הם מבקשים ממנו שיסלח לאבא שלהם מכיוון שהוא חולה אנוש, עמד, הניח את ידו על עיניו ונשא תחינה. שתי מילים אמר ולא יסף.

לאחר מכן פקח את עיניו ואמר לבנים: "לכו לביתכם!". הם שבו לביתם. להפתעתם הרבה מצבו הרפואי של אביהם הלך והשתפר מרגע לרגע. אחרי פרק זמן קצר הגוי קם ממיטת חוליו והבריא לחלוטין. לא היה ניכר כי רק לפני זמן קצר פרפר בין חיים למוות. אחרי שהגוי הבריא, הוא קרא לבני משפחתו. הם הלכו לבית הצדיק כדי להודות לו ולבקש את סליחתו על הפגיעה בכבודו. הסיפור התפשט בקרב הגויים בכל רחבי טריפולי והדבר היה למופת ולקידוש שם שמיים ברבים.

ר' בינו בתמימותו ובכבוד הרב שנתן לתורה וללומדיה הקפיד מאוד בקדושת האותיות בהן כתובה התורה (האותיות המרובעות). פעם אחת המזכיר ר' רפאל סויד הגיש לרב מסמכים לחתימה. המסמכים כולם היו כתובים הכתב יד 'מעאלק' (כתב יד מיוחד ליהודי צפון אפריקה) כנהוג באותם ימים, אלא שבטעות התואר 'ראש בית הדין' במקום שבו ר' רפאל היה צריך לחתום נכתבו באותיות מרובעות. הרב החזיר לר' רפאל סויד את המסמכים וסירב לחתום. המזכיר שאל: "מדוע רבינו מסרב לחתום?".

הרב ענה: "אתה יודע כי מסמך זה לא הולך לתיק או למקום שבו אנחנו יכולים להיות בטוחים שישמר היטב. זה אישור שניתן למעוניין בו לצורך השעה. קיים חשש כי במרוצת הזמן ילך לאיבוד ואולי אף יתגלגל למקומות לא רצויים". המזכיר עמד נדהם באותם רגעים לנוכח חסידותו הגדולה של הרב. הוא מיהר להכין שוב מסמכים והפעם בלי אותיות מרובעות.

חֶסֶד וְשִׁכָּרוֹ

התחלתי לצרוח את כל הפסוקים שאומרים בידוי, תחנון וסליחות. גופי קפא וכוחותי אפסו. נשכבתי על הרצפה כמעט מעולף מקור. עצמתי את עיני והתכוננתי להשיב את נשמת ליוצרה. הזלתי דמעות אחרונות, בהם פניתי לבורא עולם מעומק ליבי ואמרתי בבכי מר:

"ריבונו של עולם, הרי הינך יודע שהייתי עסוק בשעות האחרונות בעשיית חסד ושמחה עם ילדיך. גם עם חברי בן ה-38 הטרחתי את עצמי להגיע עד אליו כדי לשמחו. משם מיד עשיתי את דרכי בשביל לעשות חסד עם אחותי".

"באמצע עשיית החסד, בעודי מסדר לה את הבשרים במקפיא אני עומד לסיים את חיי. אנא בורא עולם, בזכות ששימחתי יהודים, בזכות שיתרתי על הנוחיות שלי והזמן שלי למען השני שיהיה לו טוב – תן לי לחיות. יש לי אישה, ילדים ומשפחה. הם לא יוכלו לקבל את לכתי בטרם עת. אנא ה' יתברך, אפסו כוחותי וגופי מותש. קבל את תפילתי בטרם אשיב את נשמת", אמרתי בתפילה הכי עמוקה ורותחת שיצאה מליבי אי פעם.

אני רואה לפתע באורח נס פס קליטה אחד בפלאפון שעד כה היה ללא קליטה במשך דקות ארוכות. ניסיתי את מזלי וצלצלתי למנהל התפעול שהיה עד אותו רגע בישיבה. ליבי הלם בהתרגשות.

אולי יהיה כאן נס. הלואי ויענה לי מפני שגופי כבר קופא. איני יודע עוד כמה שניות יש לי לפני שאאבד את ההכרה. ואז... נשמע קולו של אלי אמסלם בצד השני. זעקתי לו: "אני תקוע במקפיא. תגיע לכאן דחוף!!!".

אלי טס לחדר ההקפאה, פתח את הדלת ולא האמין למראה עיניו. הייתי במצב של עילפון חלקי, שרוע על הקרקע. הוא גרר אותי החוצה והזמין את כוחות ההצלה. אמבולנס פינה אותי במהירות לבית הרפואה, אושפזתי עד להתייצבות במצבי בנס גלוי. לאחר כמה ימים שוחררתי מבית הרפואה.

כשיצאתי מבית הרפואה, אמסלם הגיע אלי לבקר אותי ואמר: **"אתה לא מבין מה גודל הנס! מעולם לא הפעלתי את הפלאפון שלי בישיבה, מכיוון שאין שם קליטה טובה. תמיד כשאני מגיע לישיבה, אני מכבה את הפלאפון."**

"באותו ערב הייתי צריך לשוחח עם אשתי, ולכן הנחתי את הפלאפון על אדן החלון. קיוויתי שבאזור החלון אולי תהיה קליטה. ב"ה אכן היתה שם קליטה מסוימת וזכיתי לדבר איתה. שניה אחת אחרי שסיימתי את השיחה עם אשתי, קיבלתי שיחה ממך.

זה היה שניות בודדות לפני שעמדתי לכבות את הפלאפון. ממש באותו רגע אתה התקשרת והודעת לי על מצבך. כזה נס גלוי לא ראיתי מימיי, הקב"ה הציל אותך נגד הטבע." **(מעובד מטוב לחסות בה')**

מגיד המישרים הרה"ג חיים זאיד סיפר: בחול המועד סוכות ה'תשפ"ב גיסי התקשר אלי ואמר לי: "אם תבואו אלינו לסוכה, אספר לך מעשה לא יאומן שקרה לי בימים האחרונים". הסכמתי כמובן. עלינו לרכב עם כל המשפחה ונסענו לסוכה של גיסי.

שוחחנו ואז גיסי סיפר: בערב סוכות האחרון אחותי שמעה על מבצע גדול באחת הקצביות במחיר מוזל מאוד. היא בדקה וראתה כי המבצע משתלם וקנתה עבור המשפחה עשרים קרטונים של בשר איכותי עם משלוח עד הבית.

כשהבשר הגיע, הבינה כי אין מקום במקרר לכל הבשר. מכיוון שאני מכהן כרב בישיבה שבה יש מקפיאים גדולים, אחותי התקשרה אלי וביקשה לאחסן את הבשר אצלנו בישיבה לעת עתה.

התקשרתי למנהל התפעולי של הישיבה לברר את העניין. בינתיים התבשרתי על חבר ילדות מהישיבה שמתארס היום, כשהוא בן 38. חיכינו כל כך הרבה שנים שיזכה לבנות בית. כששמענו זאת לא היתה עין שנותרה יבשה. אותו חבר גר בחדרה. למרות המרחק הרב מבני ברק לחדרה החלטתי לנסוע אליו ולאחל לו מזל טוב.

יצאתי מגדרי ונסעתי שעה הלוך עד לאירוסין ושמחתי מאוד בשמחתי. בדרך חזרה לבני ברק מנהל התפעול של הישיבה, אלי אמסלם, מתקשר ואמר כי יש אישור להעמיס את הבשר של אחותי במקפיאי הישיבה. הודיתי לו. כשהגעתי לבני ברק, נסעתי לישיבה כדי להעמיס את הקרטונים במקפיאי הישיבה.

ב"ה מחסד לחסד – משמחת חתן לחסד עם משפחה ברוכת ילדים. במשך דקות ארוכות העמסתי את הבשר. סידרתי את הקרטונים בחדר ההקפאה הגדול. לפתע בום! דלת חדר ההקפאה נסגרה עלי והתאורה כבתה. היה זה פחד אימים! מצאתי את עצמי בתוך חדר ההקפאה נעול מבפנים, בלי חשמל ובלי קליטה, לכוד בקור עז. מאדם שחיינו מאושרים – אישה, ילדים, עבודה תורנית ועתיד מזהיר, לפתע אתה מרגיש שהכל הולך להיפסק ברגע אחד ואתה בדרך לסיים את חיך!

שהייה בחדר ההקפאה לזמן ממושך עלולה להכניס את האדם למצב היפותרמיה (חום גוף נמוך במיוחד) עד לאיבוד הכרתו ומותו - דבר שעלול להיות ענין של דקות.

התחלתי לצעוק ולצרוח אבל אף אחד לא שמע אותי. חום גופי ירד פלאים ולא האמנתי כי הגיע קיצי. בדמעות ואימה התחלתי לומר וידוי וקריאת שמע – הזדעזעתי מכך שאסיים את חיי בגיל צעיר ובאופן הזה כשיש לי אישה וילדים קטנים בבית.

אם לא יתרחש נס מיד, יהיו אלו השניות האחרונות בחיי.

לע"נ	תנצב"ה
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל אברהם בן יונה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמט ע"ה לטיף בן פרוחה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אביבה וושי ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמט ע"ה	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מרים בן דבורה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל אריה בן מרים ז"ל אלון בן סעדה ז"ל אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויצא

- ב.....ראה ה' בעניי - חמלה גדולה ויתירה דייקא בשעת ה'עוני'.....
- ה.....וישכב - מנוחת נפש הבוטח.....
- ח.....אליך נשאתי את עיני - חפץ ה' שיהיו עינינו נשואות אליו.....
- י.....עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים ותחתונים תלויים באדם.....
- יב.....זה שער השמים - כי אם ליראה.....
- יד.....ויחר ליעקב וירב - לנהוג בפיוס וריצוי, לא בכעס וקפדנות.....

הילולת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

- יז.....יומא דהילולא - לקראת הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע.....
- יז.....ומציון יסעדך - השתטחות על הציון.....
- כב.....תערוך לפני שולחן - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו.....

פרשת ויצא

'מאין יבוא עזרי', כשהוא עוזב את ארץ מולדתו, שם עלה ונתעלה בקדושה ובטהרה בבית יצחק אביו ובאהלי שם ועבר, ועתה הוא מוכרח לברוח מאימת עשו אחיו הרשע שמבקש להרגו, 'ולאן הוא הולך' - לבית לבן הרשע, וכמו שנרמז בשם 'חרן' - שהוא 'חרונו של עולם' (עי' בר"ר סח יג, וברש"י לעיל יא לב), וזרניש באילו כל העולם עומד בפניו כמין כותל, כמי שאומר שאינו יכול ללכת כי בכל מקום שפונה יש 'כותל' המעכבו מלהמשיך בדרך (וכדאמרי אינשי, ער טאפט א וואנט - הוא 'ממשש' קיר).

ולחזק לבבו נגלה אליו הקב"ה בחלום ליל, והראה לו את הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, וכמו שפירש רש"י 'עולים תחילה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו' נמצא שבאותו הזמן היה יעקב לבדו בלי שמירת המלאכים, כי מלאכי ארץ ישראל כבר עלו לשמים, ואילו מלאכי חוץ לארץ עדיין לא ירדו, מה כתיב מיד והנה ה' ניצב עליו, ופירש רש"י, לשומרו, כי זאת בא הקב"ה להראות לו, דייקא בזמן בו נראה לך שהינך עוזב ובודד, אין מי שיגן עליך,

ראה ה' בעיני - חמלה גדולה ויתירה דייקא בשעת ה'עוני' בפרשתן (כח י-יג), 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והנה ה' ניצב עליו ויאמר' וגו', ולכאורה צריך ביאור לשם מה הראה לו הקב"ה באותו חזיון ומראית הנבואה את הסולם שמלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והלא עיקר תכלית הנבואה נועדה עבור מה שאמר לו הקב"ה (שם יג-טז) 'אני ה' אלוקי אברהם אביך, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, ומה צורך יש להקדים לו מראית הסולם, ומה עניינו להמשיך הגילוי ההוא. והאריכו בזה מפרשי התורה בדרכים הרבה.

ונתבאר בספה"ק דהנה איתא במדרש (בר"ר סח י) על הפסוק ויפגע במקום - 'ביקש לעבור, נעשה העולם כולו כמין כותל לפניו, ומשמעות הדברים, כי יעקב אבינו בצאתו לחרן עמד באותה שעה במצב של

א. אגב אורחא יאמר, כי ה'מוסר נפשו' להחזיק עצמו היטב בעת הקושי ירוויח פי כמה וכמה.

סיפר הגה"ח ר' מנחם ברייאר זצ"ל בנו של הגה"צ רבי יוסף אב"ד שטעפינעשט זצ"ל אביו של כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א, מעשה באחד שלא זכה להיוושע בפרי בטן, אשר היה נוהג לפקוד את מעונו של הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפינעשט זי"ע ולבקש ממנו שיעתיר בעדו ויפעל לו ישועה, ויהי היום, נקלע האיש לסכך ממוני מול השלטונות במדינת רומני' והעמידוהו למשפט, כשהיה נראה לפי חומר העניין שהוא עתיד לקבל קנס ממון כבד ביותר, והגיע אל הרה"ק לבקש ברכתו שיזכה בדין. השיבו הרבי, בידי לברכך שתזכה לבנים, אך אם כן תפסיד כל כספך במשפט, אמנם אם תזכה במשפט הרי לעולם לא יהיו לך ילדים, ועתה הברירה בידיך להחליט אם רצונך בבנים או בממון, הרהר אותו יהודי זמן מה והודיע, רצוני בברכת הרבי ב'ממון' - לצאת זכאי במשפט. התפלא הרה"ק מאד, היאך אדם מעדיף 'כסף' יותר מבנים, ושאלו על כך, הסביר הלה, כי ממון זה אלו פקדונות שהפקידו בידו אלמנות ויתומים (שבהם עושה סחורה), ואילו יפסיד במשפט יגרם להם נזק גדול, על כן מעדיף לוותר על הסיכוי לחבוק בן בכדי שלא לגרום צער לאותם נדכאים ושבורי לב...

התפעל הרבי מגדלות הנפש של אותו יהודי 'פשוט', וברכו שאכן יצליח במשפטו, וביקש ממנו שיחזור אליו עם תום המשפט. ואכן פשיטא שהאיש יצא זכאי לגמרי (מלבד קנס קטן עד מאד), וחזר לפני הרבי לספר שאכן יצא בשלום, הרבי קבלו במאור פנים, והורה לו להשיב את הפקדונות לאלמנות וליתומים, ואת השאר לחלק לצדקה, ובשכר זאת תזכה לבנים...

ביחזקאל שראה מראות אלוקים וכל מעשה המרכבה דווקא בבבל, כדי לחזק אמונתם של ישראל שהקב"ה לא עזבם אלא 'למענכם שולחתי בבלה' (ישעיה מג יד), וכמבואר באריכות בזה"ק (ח"ב ב:), כך מטעם זה נגלה הקב"ה ליעקב דווקא בצאתו לחרן בתחילת הליכתו לגלות אצל לבן, להראותו שהוא נמצא עימו גם בשעה קשה זו ולעולם לא יעזבנו.

הרי אז אני בכבודי ובעצמי 'שומר' עליך, ואדרבה בשעה קשה זו הקב"ה שומר עליו וקרוב אליו הרבה יותר מבשאר עיתים זמנים, וממילא אל תירא ואל תחת בשעה שכל העולם כולו לפניך כמין כותל, ואל תאמר בלבבך מאין יבוא עזרי, כי אדרבה, 'עורך מאת ה' עושה שמים וארץ', והש"ת מגונן עליך עתה ביתר שאת וביתר עוז.

וזן הן הדברים דאיתא עוד במדרש (בר"ר סח י) על מה שנאמר 'כי בא השמש' - רבנן אמרי ביבה

בעין זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע התגלות הקב"ה בחלום ליעקב, שהוא על דרך שמצינו

ופתח הרבי וגילה לו מכבשונו של עולם, לפעמים יש לו לאדם 'עת רצון' ושעת הכושר שבה יוכל לפעול את הישועה הנדרשת לו, ויתכן שעת רצון זו לא תחזור עוד לעולם, הווי אומר, יש לו פעם אחת ויחידה בה יכול להיוושע מצרתו, ובעת שהגעת אלי לספר לי על המשפט הצפוי ראיתי כי הנה הגיע ה'שעה' המיוחלת שבה תוכל לזכות לבנים, ואם לא עכשיו אימתי... ובאמת מן הדין היה שמאחר שהחמצת את המועד - היית נשאר ערירי כל ימי חיך, אכן מאחר שאתה נהגת שלא כדרך הטבע, הסכמת לוותר על בנים לטובת ממון אלמנות ויתומים, על כן נהג בך הקב"ה אף הוא למעלה מן והטבע, וזכית בשנית ל'עת רצון' להמשיך עליך בנים. ואכן כך הוי.

ב. וכדאיתא בגמ' לשון נורא (חולין צא:): על פסוק זה, 'אמר רבי שמעון בן לקיש, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, כאדם שמניף על בנו, ופירש רש"י, 'שמניף על בנו במניפה להצילו מן השרב'...

כיו"ב פירשו בנוסח ברכת 'השכיבנו' שבתפילת ערבית, 'השכיבנו אבינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים טובים ולשלום' (ויש בזה כמה נוסחאות וגירסאות), וצריך ביאור מדוע שינה בלשונו לומר על שכיבה 'אבינו' ועל קימה 'מלכנו', אלא ביאורו, שהשכיבה שזמנה בערב לעת חשכה, והוא מרמז לזמני החשיכה והקושי, על האדם לדעת שאז הקב"ה קרוב אליו ביותר, כקרבת 'אב' לבן, אבל בעת הקימה - בבוקר, בעת זריחת שמש ההצלחה, ומרמז למי שזוכה לחסדים מגולים, כדכתיב (תהילים צב ג) 'להגיד בבקר חסדך', אז קרבת הקב"ה אליו רק באופן של 'מלכנו', ולא בקרבה יתירה כאב עם בנו.

ג. כתב 'בעל הטורים' על הפסוק (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וז"ל. רמז למי שמושלך לארץ לפי שעה, יעלה השמימה...

וכך כתב ה'אברבנאל' לבאר הטעם שלא לא הודתה בלידת בניה הראשונים, וז"ל, שהיתה כוונתה, שהבנים הראשונים ידעה סיבת לידתם שהיה ממשפטי השי"ת ורחמיו על כל מעשיו, כי כן דרכו לרחם על העגומים. עכ"ל. הרה"ק הר"ב מפשיסחא ז"ע (קול שמחה) הקשה על האמור בפרשתן (ל א), 'ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', ש'אינו מובן', שהרי נראה הדבר כ'מעשה נערות', לומר שאם לא יהיו לה בנים תמות, אלא ביאורו, מכיוון שראתה רחל שאחותה לאה ששנואה היא - יש לה בנים, והיא שאהובה היא - אין לה בנים, הבינה שבזה גופא תלוי הדבר, כי הקב"ה אוהב את השנואה ושבורת הלב, וזהו 'ותקנא רחל באחותה' - על כי שנואה היא, ואילו היא איננה שנואה, הלכה ואמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי ידעה שאין דבר שיקפיד עליה יעקב כמו על זה, ואכן כיוונה לדבר אמת, שאחר הדברים האלה נעשית שנואה, כדכתיב 'יחר אף יעקב ברחל', ומיד נפקדה וילדה את יוסף, ללמדך שהקב"ה שוכן את דכא ומרפא לבות נשברים (הר"ב מסיים שדבריו אלו על דרך הלצה, אך הרבה יש לנו ללמוד מהלצותיהם של הצדיקים).

מסופר על הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב ז"ע, שפעם הגיע אליו יהודי פשוט מאד, והרה"ק כבדו בכל הכבוד והיקר, ויהי לפלא בעיני תלמידיו מדוע נעשה לאיש זה כבוד גדול כ"כ, ויען להם הרה"ק, באחד ממסעותי נזדמנתי לשהות תקופה ארוכה אצל היהודי הלז, שם לא ניתן לי אלא 'לחם צר ומים לחץ', ומקום ללון ברפת בהמותיו... והאמת אגיד, שאותו מצב שהיה נחות בגשמיות העלה אותי ברוחניות למעלות רמות מאד, ומחויב אני לו 'הכרת הטוב' על שהעלני למדרגות כה רמות... באותה שעה הוסיף לבאר את הכתוב (לא א) 'ומאשר לאבינו עשה (יעקב) את כל הכבוד

באר הפרשה - פרשת ויצא

השמש, מלמד שהשקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב אבינו בצנעה. משל לאוהבו של מלך שבא אצלו לפרקים, אמר המלך, כבו את הנרות, כבו את הפנסין, שאני מבקש לדבר עם אוהבי בצנעה, כך השקיע הקב"ה גלגל חמה שלא בעונתה בשביל לדבר עם יעקב בצנעה. פירוש, שאם נראה לאדם ששקעה לו השמש שלא בעונתה... והקב"ה 'מכבה' את אור השמש ומחשיך את כל העולם סביבו,

דייקא או יתחזק באמונתו מתוך ידיעה ברורה, שאדרבה אין כאן לא חושך ולא הסתרה, כי אם ההארה והתקרבות, שהקב"ה מבקש לדבר עמו בצניעה, ודייקא בזמן זה משפיע עליו כל טוב¹. ואם נדמה לו כי הקב"ה רחוק ממנו ח"ו, הרי האמת היא, כי 'מרחוק ה' נראה לי' (ירמיה לא ב) - שבגודל הריחוק המדומה כך ה' נראה ליה ומתקרב אליו ביותר מתוך רחמים רבים² וחמלה גדולה ויתרה³.

הזה, כל הכבוד היינו מדרגותיו הרמות שנתעלה, כל זה בא לו רק 'מאשר לאבינו', שעניוהו ורימהו עשרת מונים, כי זה הכלל, הפרעות והשפלות הם הכנות לגדלות.

ד. כתיב בפרשתו (לא מו) 'ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים וכו' ויקחו אבנים' וכבר דייק הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בשינוי הלשון, ושמעתי מגדול אחד ש'אבנים' רומז לקשיים והסתרות [ועל דרך שנאמר (כט ב) והאבן גדולה על פי הבאר], ויעקב אבינו הבין שכל אבן היא באמת מרגלית וגורם לעלייה, לכן אמר 'לקטו', מלשון חיפוש, כלומר ליקטו אבנים יקרות אלו לאסוף ולשמור, אבל הם לא הבינו זאת, והסתכלו על כל אבן כמפריע והסתר, לכן 'ויקחו' אבנים ולא ליקטום כמי שלוקח אבנים לסלקם.

והביא אותו גדול, ששמע מאשה ישישה שסבלה הרבה בימי חייה, בשנות ה'מלחמה' ולאחריהם, לפרש את הפסוק (תהלים צא יב) 'על כפיים ישאונך פן תגוף באבן רגלך', ומדוע לא ביקש לסלק את האבנים לגמרי, אלא כי אותם 'אבנים' טובה גדולה גנוזה בהם, אך זאת בקשתנו שלא ניפול בגללם אלא נוכל להתעלות על ידם.

ה. אמנם, פעמים שבעת הנסיון אין האדם מרגיש את קרבת ה' אליו, וכמו שביאר הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל וירא ד"ה ויקרא) במה דאיתא ב'תרגום ירושלמי' על מה שנאמר ב'פרשת העקידה' (לעיל כב יד) 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה - את הוא ה' דחמי ולא מתחמי' - רואה ואינו נראה. והיינו, שבשעת הנסיון אין הקב"ה נראה לאדם, אלא נדמה לו שהקב"ה התרחק ממנו ח"ו, וכל תפקידו בזאת השעה להאמין כי הקב"ה עמו בחמלה גדולה ובקירבה יתירה אף שאינו מרגיש.

וכבר שאל 'בעל ייסורים' את רבו מפני מה אינו מרגיש את אהבת השי"ת אליו וגודל קרבתו בתקופה כזו, ונענה לו מיניה וביה, אם היית מרגיש שוב לא היה 'נסיון'...

וכך אמרו לבאר בלשון הכתוב (לעיל יב א) 'ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך', שהנה ידוע הביאור במה שנאמר (שמות י א) 'ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה, שלכאורה היה צריך לומר 'לך אל פרעה', אלא שכביכול כך אמר לו הקב"ה למשה בא עמי לפרעה, וא"כ יש להקשות מדוע לגבי אברהם כתיב 'לך לך' ולא כתיב 'בא', וכי תאמר שהקב"ה עזבו - שילך לו לבדו... וביותר תגדל הקושיא שהרי מקרא מפורש כתיב (יהושע כד ב-ג) 'כה אמר ה' אלוקי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם וגו', ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען, והרי להדיא שהקב"ה הולך את אברהם ולא הלך מעצמו, וא"כ מדוע נאמר לך לך... ולא 'בא'. אלא ביאורו, כי בוודאי היה הקב"ה עם אברהם בכל הילוכו, אלא שהא גופא היה ה'נסיון' - שיהיה נדמה לו כאילו הולך לבדו, אך באמת לא עזבו הקב"ה ח"ו, ולא עוד אלא שהקב"ה התקרב אליו באותה שעה יתר מכפי הרגילות תמיד, שכביכול הוא נשא אותו והולך אותו, אלא שזהו מהות הנסיון הוא ה'הסתר' וההעלם...

ו. וכה ביאר הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע בפרשתו דכתיב 'והנה ה' ניצב עליו וגו' והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, ולכאורה צ"ב, דהיה לו לומר להיפך 'יורדים ועולים' - שהרי תחילה ירדו המלאכים מן השמים לארץ ובדרך חזרתם עלו השמימה. ומבאר בדרך משל למי שנכנס ל'בית חתנות' וראה שה'חתן' והמחותנים יושבים יחדיו על שולחן פלוני במקום פלוני, נענה ה'אורח' ואמר, מדוע לא ישבו החתן ושושביניו ב'מזרח' כי ביום האתמול הייתי כאן על שמחת נישואין ושם ישבו החתן ושושביניו... מילאו הקהל פיהם בשחוק, ואמרו לו, אך דברי שטות דיבר מע"כ, כי אכן ה'מזרח' נקבע לפי מקום ישיבתו של החתן ולא להיפך... וזה היום שהחתן יושב כאן הרי כאן הוא ה'מזרח' וכאן הוא חשיבותו של מקום... והנמשל כי אכן, בכל יום ויום נחשבת ההליכה לשמים כעליה, שהרי שם

וישכב - מנוחת נפש הבוטה

תשכב לא תפחד - מעשו ולבן, ושכבת וערבה שנתך (כמו שנאמר) וישכב במקום ההוא, עכ"ד המדרש. והיינו שיעקב אבינו שכב במקום ההוא בשלווה והשקט בלא פחד מעשו ולבן משום שהלך לבטח דרכו - כי הבוטח בהש"ת לבו נכון עליו מתוך מרגוע הנפש בלא שום דאגה וטירדה^ט, וגם במצב הקשה ביותר אינו מבולבל

בפרשתן (כח יא), 'וישכב במקום ההוא', איתא במדרש (בר"ר סח א) בזה"ל, רבי פינחס בשם רבי הונא בר פפא פתח (פרשה זו), 'אז תלך לבטח דרכך וגו', אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך' (משלי ג כג-כד), אז תלך לבטח - זה יעקב דכתיב ויצא יעקב, אם

כביכול מקום מושבו של הקב"ה ולשם 'עולים' ולהיפך - היציאה משם היא 'ירידה', אבל בזו העת ש'הנה ה' ניצב עליו' א"כ עיקר החשיבות הוא בזה העולם וההליכה מן השמים לארץ נחשבת כ'עולים' והחזרה כ'יורדים'... וכלפי מה דברים אמורים, בכל עת שהאדם מרגיש כמרוחק ידע כי ה' שוכן אז בקרבו, ואין קרוב כקרבתו בשעה זו, וכביכול שם הוא השמים (ולשם נחשב 'עולים') ומה לו להיעצב אל לבו - הרי הוא עומד במקום הטוב. ז. חסידים מספרים כי פעם השתעשע הרה"ק בעל התניא זי"ע עם נכדו הקטן, ושאלו 'וואו איז זייד' - היכן סבא, והראה התינוק על זקנו, נענה לו הרה"ק, זה אינו אלא ה'זקן' של זייד, אך היכן זייד עצמו, חזר התינוק והצביע לעבר הראש, ושוב אמר לו הרה"ק, אין זה כי אם הראש של זייד, והחווה התינוק על הידים וכו'. לאחר כמה רגעים נפל הילד על הארץ והחל למרר בבכי כשהוא זועק לעזרה זייד... זייד..., נענה לו הבעל התניא, אכן זייד כאן... וענין עמוק למדנו כאן, כי אימתי הקב"ה שהוא 'זקן מלא רחמים' נמצא על ידי האדם - בשעה שהוא נופל, כי אז מתקרב אליו לסומכו ולחזקו.

ח. בספר 'ש"ר' על התורה (ד"ה והנה) מביא לשון המדרש (עיי' בר"ר פס"ט ג) על מה שנאמר 'הנה ה' ניצב עליו', משל למלך שראה עני בן טובים שוכב בדרך בשדה והיה מגין עליו ושומרו מחיות רעות, כן הקב"ה שמר יעקב מעשו ולבן, ונתן רמז בדבר, כי ה' ניצב עליו ר"ת 'עני' (כי תיבת ה' כתובה בשם הוי"ה ומתחלת באות יו"ד), ללמדנו על מעלת ה'עני' שהקב"ה מתקרב אליו ביותר והוא ניצב עליו, ו'עני' זה אינו דווקא עני במעות, אלא בכל ענין שהוא, הנצרך ויש לו 'מחסור' בדבר נחשב עני לגבי זה.

בדומה לזה מצינו ל'משך חכמה' (דברים כו טו) המפרש מה שנאמר (תהילים סח ו) 'אבי יתומים ודין אלמנות א-לוקים במעון קדשו' - 'שהשי"ת מגדלם כבנים במעון קדשו'...

איתא בגמרא (ברכות מח.) אביי ורבא (בקטנותם) ישבו ליד רבה, שאל אותם רבה למי מברכים ברכת המזון, אמרו להקב"ה, שאלם רבה, היכן הוא, הראה רבא על תקרת הבית, ואילו אביי יצא והראה על השמים, אמר רבה ששניהם יגדלו מאד. וצריך לבאר מה הפרש ביניהם, מדוע רבא הראה לעבר רבה ואלו אביי הראה על השמים.

וביאר הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע (דבר"י, אגדות) וז"ל, אך נוכל לומר דהנה ידוע דהבורא כל העולמים משגיח על כל העולמות בעצמו ובכבודו, וזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים, אבל עכ"פ העולם מתנהג בדרך הטבע, דהיינו שכל אדם מטפל עם בניו הקטנים, והוא משתדל ועושה פעולות עבור לפרנסם, נמצא הגם דפרנסתם בא בודאי בהשגחה אלוקית, אולם הוא ע"י ממוצע דהיינו האבות, אבל ביתומים, שאין להם אב ואם לגדלם, ואעפ"כ הקב"ה הוא אב יתומים והוא בהשגחתו מזמין איש אשר יטפל עמהם ויפרנסם, נמצא דביתומים ניכר יותר השגחת הבורא ב"ה, כיון שבטבע אין להם מי שירחם עליהם. משא"כ בשאר קטנים נסתר ההשגחה בטבע (של) כרחם אב על בנים, ואעפ"כ גם זאת היא בהשגחת הבורא ית"ש. ולזה רבא דהיה לו אב ואם אחוי כלפי שמיה קורה כלומר שהוא תחת ממוצע אביו ואמו [הכיר גם בזה שהממוצע הנו שליח מאת הבורא יתב"ש], ואביי ידוע דהיה יתום מאב ואם אחוי לברא שהוא רק תחת השגחת השמים ודפח"ח.

וכזאת מצינו גם אצל אסתר דכתיב בה (ב ז) 'והנערה יפת תואר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת', וכתב ה'רוקח' (הובא ב'תוספות השלם' על מגילות) כי יפת תואר וטובת מראה ר"ת 'יתום', וכלומר, שדייקא משום שמתו אביה ואמה על כן זכתה מן השמים לתואר ומראה.

והנה מקום אתנו ללמוד מכאן (זיל בתר סברא), לכל החלשים, איש איש במצבו, בכל מצב קשה שנראה לו לאדם כי אי אפשר לו לדאוג לעצמו - וגם אין לו מי שידאג לו, ידע כי במצב כזה בא עליו השפיע והסיוע במידה גדושה ומלאה מיידו הרחבה של הקב"ה בכבודו ובעצמו ללא כל אמצעי וכיו"ב.

ט. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל היה אומר שההבדל בין 'בעל בטחון' למי שחסרה לו מידה זו, שאכן שניהם שווים בפעולתם - בעשיית השתדלות, אלא, שהבוטח עושה מעט השתדלות, ומכאן ואילך מתהלך

באר הפרשה - פרשת ויצא

אינו יכול לישון אלא רק להתנמנם, כי הדאגה מונעת ממנו את ה'שינה', לעומת זאת, מי שעמל והתייגע הרבה ותשו כוחות הגוף והנפש אזי נופלת עליו 'תרדמה', עד שקשה להקיצו מתרדמתו. ולפי זה יתפרש מה שאמר דוד אני שכבתי ואישנה - כי לא נדדה שנתי מדאגה על העתיד, ואינה בבחי' 'תנומה' אלא 'אישנה', ומאידך הקיצותי - כי לא נפלה עלי 'תרדמה' מליאות הכחות מן העצב והצער על מה שעבר עלי, עד שקשה להקיץ אותי, אלא הקיצותי בעת שראוי לי להקיץ, וכל כך למה, כי ה' יסמכני - ולכי נכון ובטוח בו².

ובך מבאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ד ד"ה במדרש) מה שהסמיכו במדרש (הנ"ל) את לשון הכתוב 'או

ומסובך, אלא כל כולו מלא ביישוב הדעת' עד ש'ושכבת וערבה שנתך'³.

ובה פירש 'תלמיד רבנו הר"ן' (בספרו עה"ת, פר' תרומה) במה שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים ג ו) 'אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני', כשהוא מקדים לבאר שמצינו ג' לשונות בעניין השינה, א. תנומה, והיינו שינה קלה, על דרך שאמרו בגמ' (תענית יב.) 'היכי דמי מתנמנם נים ולא נים תיר ולא תיר', שעניינו לא ער ולא ישן לגמרי. ב. שינה, והיא השינה הבינונית בטבע האדם והמצויה בקרב הבריות. ג. תרדמה היינו שינה עמוקה עד שאינו מתעורר מקול הקורא, ולא יקיץ בעת אשר ראוי לו להקיץ. והנה אדם ה'דואג'

בשלוות הנפש, ואילו לעומתו זה שאינו בוטח בה', אף אחר שכבר 'השתדל', עדיין לא ינוח ולא ישקוט, בכל עת ובכל שעה יתור אחר עוד ועוד פתחים, להרוויח עוד כמה פרוטות.

י. סיפר הגה"ק הגרי"ז מבריסק זי"ע שבנישואיו קיבל כנדוניא מחמיו העשיר - רחוב בווארשא הבירה עם כל הבתים שבו, לאחר תקופה ראה שההתעסקות עם דיירי הבתים ושאר עניני הרחוב מפריעים לו מלימודיו, החליט למכור את הכל, ויפן ל'סרסור' (מעקלער - מתווך) שימציא לו 'קונה' על כל הרחוב כולו, אדהכי והכי פרצה המלחמה (מלחמת עולם הראשונה), והגרי"ז נאלץ לברוח ממקומו, משחזר לעירו כבר לא היה הסרסור בין החיים, הלך הגרי"ז לבתי הממשל לברר אודות הרחוב שלו, ואז נתגלה לו שסרסור זה היה איש רע מעללים - גנב וגזלן גם יחד, והעביר את כל 'הבעלות' ב'רשימות העיר' על שמו, ומכיוון שכך נותר הגרי"ז בעירום וחוסר כול, וכדי לחזק את עצמו למד אז עשרות פעמים את 'שער הביטחון' מספר 'חובות הלבבות', לאחר מכן נענה הגרי"ז ואמר, עד עתה דימיתי בנפשי ש'עשיר' הוא מי שתחת בעלותו רחוב שלם בווארשא, אך מעתה יודע אני שהעשירות האמיתית היא מי שלמד עשרות פעמים את שער הביטחון, כי בטחונו מביא לו שמחה ושלוות הנפש ואין לך מאושר הימנו.

יא. הנה מצינו אצל יונה, אחר שעלה על האניה לברוח לתרשיש, ש'ה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים והאניה חשבה להשבר, וייראו המלחים ויזעקו איש אל אלהיו ויטלו את הכלים אשר באניה אל הים להקל מעליהם ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם', וצריך ביאור בתרתי, א. לאיזה צורך נכתב פסוק זה ב'נביא', ומה בא הכתוב ללמדנו לדורות עולם. ב. ביותר תמוה, היאך יתכן שבשעת סכנה כזו, כשאניה חשבה להישבר, וכולם אחוזים פחד ובעתה זועקים איש אל אלוהיו, מצא עתה יונה פנאי לעצמו זמן ללכת לשכב ולהירדם... ומבאר בספר 'דרכי נועם' (ח"א עמ' קע), שאכן זאת בא הכתוב ללמד, שיונה הנביא, לגודל בטחונו בה' אלוהיו אזי גם בזמן לבול וסער של 'יעלו שמים ירדו תהומות, יחוגו וינועו כשיכור' הרי הוא שרוי בשלוות הנפש בשלמות, עד שביכולתו לשכב לישון כאדם שאין בו שום דאגות כלל...

יב. ומן העניין להביא גם מה שפירש רש"י וז"ל, אני שכבתי ואישנה - לבי אטום בדאגה ופחד, הקיצותי - מדאגתי כי בטחתי כי ה' יסמכני, עכ"ל, והיינו שהבוטח בה' מסולק הוא מן הדאגה...

ואילו הרד"ק פירש 'שכבתי - בבטח ואישן בשלום כאדם שאין לו פחד, הקיצותי - ואינני נבהל כאדם הישן מתוך הצרה שהוא נבהל בהקיצו מפני חלומות רעים כמו שחושב בלבו מפחדו, ולמה אני בוטח כל כך כי ידעתי כי יסמכני ה' וכו'. והגם ש'אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד', וכל אחד מרבותינו הראשונים הלך לדרכו לפרש באופן אחר, אך מבין כולם נלמד כי הבוטח בה' ניצול מכל דאגות המכלות את הלב והנפש והגוף.

וכעניין הזה היה אומר הרה"ק רמ"ח סלאנים זי"ע מהמקובל בידי מוקני צפת אודות תלמידי ואנשי הרה"ק ה'בת עין' זי"ע שהיו מפורסמים בשלוות רוחם ורוגע מהלכם, מאחר שהיה הרה"ק מרבה לדבר על ליבם דיבורי אמונה ובטחון, כי הם הם המביאים את אושר החיים בהשקט ושלווה מבלי להיות שקוע ב'דאגה' עד למעלה ראש, ובלא לכעוס ולהתקצף על הזולת או על עצמו...

הכריו כך מלעילא, לאידך, אין דבר שהכריו עליו מלמעלה שלא יקרה עמו, א"כ מה תתן ומה תוסיף לו מנוסת בהלה".

ועל דרך זה ממש פירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים לד א) 'לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך', שלכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שאם אבימלך 'גירש' את דוד מה מקום לומר 'וילך', היה לו לומר 'נתגרש' וכיו"ב. אלא שגם בשעה שגירשו

תלך לבטח דרכך' ל'ויצא יעקב', דאף שיציאתו זאת הייתה בריחה מעשו, וקיים ציווי אמו 'קום ברח לך' (כו מג), וכן בהפטרות כתיב 'ויברח יעקב', אעפ"כ ויברח לא כתיב - אלא ויצא, וירץ לא כתיב - אלא וילך. להורות שאף בברחו מן המוות לא איבד את יישוב דעתו, והלך בשלוות הנפש, במתינות ובבטחה, כי היה דבוק ובטוח בבוראו, וזכר שכל הליכתו אינה אלא 'השתדלות' גרידא ונשאר ראשו פונה ומיחל כלפי שמיא², שהרי ממילא לא יעשה עמו דבר אם לא

הנה עומדים אנו בפרוס חג החנוכה, על כן נדרוש מעניינא דיומא, מנהג ישראל קדושים לשחק ב'דריידעל' (סביבון) בימי החנוכה, ואפשר לתת טעם על דרך הרמז, כי הנה הדריידעל 'עומד' על רגל אחת, מסתובב ואף 'רוקד קאדטשקע' (מין ריקוד הנקרא כן)... ולכאורה מניין לו כח גדול זה להחזיק מעמד בלא שיש לו שני רגליים 'על הקרקע' המעניקים לו יציבות... ולא עוד אלא שהוא ב'שמחה גדולה'... ואם נשאל את הדריידעל עצמו 'למדני כל התורה כולה כשאתה על רגל אחת'... יענה ויאמר, אין לי זמן להאריך... אך אומר ב'קיצור'... אכן, אם היה הדבר תלוי בי אזי כבר הייתי מוטל על הארץ מזה עידן ועידנים... כי כדבריהם, אין בי שום כח מעצמי, אלא שבא איש ואחז בי מלמעלה, הוא המסובב, והוא הנותן לי כח, אף כל הילוכי ב'מעגל' הוא רק כפי מה שהלה 'שירטט' ועשה, והנני 'רוקד' בדיוק כפי הכח שנתנו בי... כיוצא בדבר יאמר, רבים הם האנשים הנמצאים במצב שהם 'על רגל אחת', בלי שום 'קרקע' יצוקה לרגליהם, אבל הזוכה להשיג כי יש אחד יחיד ומיוחד האוחז בו מלמעלה, וכל הילוך חייו הם כפי רצונו ית', אם כן תמיד הוא בשמחה מבלי דאגה, ואף יכול 'לרקוד' באושר החיים, לעומתו, מי שלא זכה לאור האמונה אכן מרגיש תמיד חסר אונים מרוב דאגה כיצד יוכל לעמוד על רגל אחת...

יג. בתחילת ה'מלחמה' הנוראה, בראשית שנת ת"ש, שהה הגרי"ז מבריסק בעיר ווארשא, והנה באותם הימים ערכו הרשעים ימ"ש מלחמה עצומה לכבוש את ווארשא מידי מדינת פולין, והיו יורים אש וגפריית מ'מטוסים' (פליגערס) אשר חגו בשמים, וזורעים הרג והרס וחורבן כאשר בניינים שלמים היו קורסים תחתיהם, ותושבי העיר ווארשא נבוכו מאוד, מצד אחד היתה סכנת חיים ממש לשהות בבניינים, כי בכל רגע ורגע היה מצוי שיגיע מטוס ויפציץ את הבניין על יושביו רח"ל, ועל כן עדיף לשהות ב'מקלטים' (שעלטער), ומאידך גיסא, אותם בניינים שקרסו חסמו את פתחי היציאה מהמקלט בערמות שברי אבנים וברזלים, והיו מיושבי המקלטים ש'נתקעו' שם מבלי יכולת לצאת, והיתה זו שאלה של חיים ומוות כפשוטו, שקל הגרי"ז בדעתו לכאן ולכאן עד שהכריע כי הסכנה שווה הן בשהות בבניין והן בשהות במקלט, ואין שום עדיפות לשום צד מביניהם, ונשאר בדירה שהיה בה ולא ירד למקלט, ובאותם הימים היה עולה על יצועו וישן בנחת ובמרגוע. שאלו אותו סובביו, ילמדנו רבינו כיצד ניתן בימים טרופים כאלו, שבכל רגע יתכן שזהו הרגע האחרון ח"ו, לישון בשלווה בהשקט ובטח, אמר להם, הנה דוד המלך היה בסכנת חיים מידי אבשלום בנו, וכך אמר ב'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו' (תהלים ג) - אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני...

חזרו ושאלו, הלא 'הרב' נודע בגודל יראתו בכל ספק דספק של פיקוח נפש מתוך חומרות על גבי חומרות, וכיצד הינו רגוע עכשיו שלא כדרכו מימים ימימה, השיב להם, כל חרדתי אינה מעצם הסכנה, אלא כי הקב"ה ציווה עלינו להיזהר מן הסכנה ולעשות כל מה שבידנו כהשתדלות להינצל מהרעה, על כן תמיד אני ירא וחושש שמא עדיין לא יצאתי ידי חובת מצוות ההשתדלות, אולי יש עוד דרכים שניתן לעשותם וממילא מחויב אני בהם, אכן עתה שברור לי שעשיתי ככל אשר בידי, ואין שום דרך השתדלות בהצלה, אם כן ברי לי שיצאתי ידי חובה... אלא מה תאמרו, היאך ניתן להיות רגועים במצב שהסכנה גדולה עד מאוד - כבר אמר דוד אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני... (הובא ב'הרב מבריסק' ח"א עמ' 391 ואילך).

יד. יש שדייקו ממאמרם (ב"ב כח.) 'שמעתי מהולכי אושא' וקאי על הסנהדרין שגלו מלשכת הגזית שבביהמ"ק לאושא, וקאמר הולכי אושא ולא הבורחים לאושא, כי אף בעת הבריחה היו מהלכים בנחת ללא בהלה ודאגה יתירה.

באר הפרשה - פרשת ויצא

אותו לא נס להימלט על נפשו בבהילות ואיבוד עשתונות^{טו}, אלא היה זה רק 'וילך', שהיתה 'הליכתו' משם באמונה שכך הוא רצון ה' שילך משם, כי 'ה' אמר לאבימלך גרש'...^{טז}

אליך נשאתי את עיני - חפץ ה' שיהיו עינינו נשואות אליו בפרשתו (ל כה-לא), 'נקבה שדרך עלי ואתנה וכו', ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה וגו', וביאר הרד"ק (ד"ה לא) שיעקב השיבו

'לא תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך מקרה וטובת הא-ל כמו שיזמין לי'. והיינו שלבן הארמי 'ביקש לעקור את הכל' - לעקור ולהרחיק את יעקב אבינו מצורו וקונו, כיצד יעשה זאת - מצא לו מכסים, כשתהיה פרנסתו של יעקב בשכר קבוע, אז לא יחיה בהרגשה שפרנסתו תלויה בידי שמים, ולא ירניש עצמו תלוי בה'. אבל, יעקב אבינו לא אבה לשמוע לו, וענהו שאינו רוצה בשכר קבוע, שהרי בזה יסמוך על 'משבורתו' הקצובה והמסודרת, ויתמעט במחוננו בה', אלא שכרו יהיה תלוי במה שיגזור הבורא מידי

טו. סיפר החסיד רבי יוסף מאיר זיידל זצ"ל, מחשובי חסידי גור, כי כך היה נהוג בבית הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, בכל עת שהוצרך ליסע ברכבת היה המשמש נכנס לקודש פנימה זמן מועט לפני יציאת הרכבת למחוז חפצה, והיה מזכיר שקרב ובא זמן הנסיעה, ומיד היה הרה"ק קם ממקומו, מסדר את החפצים אשר יצטרך להם בדרכו. פעם אחת בעת שעזר המשמש לסדר את החפצים נשמטו כמה מהם מידו לגודל המהירות, שאלו האמרי אמת 'וואס יאגסטי זעך' - מפני מה הינך בהול, ועשה הגבאי תנועה בידו כמי שאומר שעושה כן מפני שהרבי בהול ונחפז, נענה לו האמרי אמת ואמר, 'יאך יאגזיך נישט, יאך מאך שנעל', איני מבוהל כלל, אלא אני עושה הכל במהירות ובזריזות...

ובזה פירשו מה שנאמר (תהילים קיט ט) 'חשתי ולא התמהמתי', שלכאורה יש בזה כפל לשון שלא לצורך, כי הממהר אינו מתמהמה, אלא כך אמר דוד, אכן חשתי אך לא היה זה מפני שמיהרתי אלא כי לא התמהמתי - שלא כיליתי את זמני לריק.

טז. כיוצא בדבר ייאמר גם לעניין עסק הפרנסה, שאף שמחובת האדם לעשות 'השתדלות' להביא טרף לביתו, אך לא יעשה 'השתדלות מבוהלת' מתוך שראשו וכולו נתונים רק בפרנסה... אלא יבטח באלוקיו שהוא זן ומפרנס לכל, ויתעסק בהשתדלות מתוך רוגע ונחת, וכמאמר צדיקים על הפסוק (תהילים קכח א) 'יגיע כפיך כי תאכל', שצריך להיות יגיע כפך בלבד ולא יגיעת ראשך.

אחד מחסידי הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע התאונן בפני רבו כי עליו לעזוב את שערי 'בית המדרש' לעסוק על המחיה ועל הכלכלה, והוא מפחד מהבלבול השורר בשווקים וברחובות, אמר לו הרה"ק, כתיב בפרשתו (כח יא) 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו', וברש"י, 'עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות', ותמוה, וכי שמירה יש בגדר אבנים סביב הראש בלבד, והרי עדיין כל גופו אינו שמור מן החיות והמזיקים, אלא, משל לציפור שנפלה לתוך בויץ (פיצה) והחלה לשקוע בה יותר ויותר, כל עוד שכנפיה עדיין לא טבעו, בידה לצאת מהבויץ ע"י כנפיה, ואם גם כנפיה טבעו בתוככי הבויץ, כל זמן שראשה מחוץ לבויץ עדיין תוכל לזעוק 'הצלה' ויבואו להושיעה, אבל כשגם הראש נשקע בבויץ, אוי לה... ולכן בצאת יעקב אבינו חרנה, לבית לבן הרמאי, נתיירא מפני חיות רעות, וחשש מאד מה מצפה לו שם, על כן עשה 'שמירה מעולה' סביב לראשו, כי כל זמן שהראש לא 'שקע', עדיין אפשר לו לאדם לזעוק לעזרה ולהצלה, אמר לו הרה"ק, כך גם אתה, כשהנך יוצא לעבודת הפרנסה, הזהר על 'ראשך' לבל ישקע בהבלי העולם הזה, ותשמור על ה'אמונה' שבמח, ובזה תנצל מכל הבלבול והרע, ובכל עת ובכל זמן עדיין תהיה מקושר כראוי אל ה' הוא האלוקים.

כבר המליץ הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (נאות הדשא, דברים מפי השמועה שונות אות ג) בדברי חז"ל (קידושין טו.) האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, וביארו שכמו השט במים, הרי אף שגופו מונח במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

כה אמר הרב החסיד רבי מרדכי יחיאל לוריא זצ"ל, לרמז בדרך צחות בפסוקים בהם מתנצל יעקב אבינו לפני האימהות שאביהם לבן רימהו עשרת מונים, ובלילה חלמתי אודות העקודים נקודים וברודים... והמעייין בפסוקים

הקב"ה חפץ בטובתכם וישפיע עליכם כל מיני טובות שבעולם, אין לכם אלא לתלות עיניכם בו, כי אין להקב"ה חפץ אלא בקרבת בניו אליו, ורק משום כך נותן להם איזה 'מחסור', בכדי שיתפללו לפניו בכל לבם ונפשם, וכאשר המה מכירים בזה ונושאים אליו עיניהם בתפילה ובאמונה, בוודאי ימלא מחסורם בכל מיני ישועות והשפעות טובות.

נראות מצינו ב'כלי יקר' על הפסוק בפרשתן (כה יד) 'והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה', וז"ל, שאמרו במדרש (עין מדרש תהלים מד) אין התשועה באה לישראל כי אם בזמן שהם בתכלית השפלות, שנאמר (תהלים מד כו) 'כי שחה לעפר נפשנו' וגו', מה כתיב בתריה - 'קומה עזרתה לנו'. וטעם של

יום ביומו מה ילדו הכבשים עקודים נקודים או ברודים, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית' וישא עיניו למרום בכל עת ובכל שעה".

איתא בתנחומא בפרשתן (ויצא ג), אמר רבי ברכיה, בכל מה שתבע (-התפלל וביקש) יעקב מן הקב"ה, השיבו. אמר אם יהיה אלוקים עמדי - השיבו והנה אנוכי עמך. אמר ושמרני - השיבו ושמרתך בכל אשר תלך. אמר ושבתי בשלום - השיבו והשיבותיך. (אבל) אמר ונתן לי לחם - ולא השיבו על הפרנסה, כי אמר הקב"ה, אם אני מבטיחו על הלחם, מהו מבקש ממני עוד, לפיכך לא השיבו על הלחם, ע"כ.

מכאן תצא הקריאה לכל בני ישראל באשר הם, תנוח דעתכם מדאגת הפרנסה וכיו"ב, דעו נא כי

יראה שאין כל ענין החלום לכאן, ומספיק היה לו לומר שלבן רימהו עשרת מונים... אלא, כך אמר להם יעקב, כל עוד שעבדתי במשך שעות היום וראשי בל עמי, ניחא, אבל כעת שמצאתי עצמי חולם בלילות אודות עקודים נקודים... הרי עלי לברוח מכאן...

יז. ולדידן ייאמר צא נא השדה ושאל את הבריות מה הם אומרות - מהי הברכה שהאדם מן השוק מברך את עצמו, והכל יענוך - לכשיכנס לחשבון הבנק שלהם בכל חודש ביום מסוים בחודש כך וכך מעות אז אדע כי ערבה שנתני, לזה בא יעקב אבינו ומכחישם, כי טובתו וחיותו של אדם כשיזכור בכל עת ויחיה תמיד בהרגשה כי הוא סמוך על שולחן אביו שבשמים - 'שעשה לי, העושה לי כל צרכי'... גם ירוויח בזה, שחיינו יהיו תמיד שלווים ושקטים, שהרי פעמים נופל על האדם הוצאה בלתי צפויה מראש, אם אינו חי אלא על משכורתו הקבועה הרי הוא מאבד עשתונותיו כש'משהו' זז ממקומו, אבל החי על חסדי הבורא מה לו עשרת אלפים ומה לו מאת אלפים - היד ה' תקצר, כי 'לי הזהב ולי הכסף', אין לו אלא לפנות אל אביו שבשמים לבקש מאתו כל הצטרכויותיו והם כבר בדרך לביתו. וללמד גם למי שמשכורתו קבועה לחיות ולדעת שבאמת הוא תלוי בחסדי הבורא יתב"ש בכל חודש מחדש. פעם אמר יהודי לרבו כי הוא מרגיש עצמו תלוש... כי מעבידיו זורקים אותו חדשים לבקרים, ובכל 'שני וחמישי' הוא עובד במקום חדש, פעם ב'קביעות' ופעם כ'ממלא מקום' - ופעמים רבות הנו מסובב בחוסר מעש - ואני אנה בא. א"ל וכי 'תלוש' אתה, מעולם לא ראיתי אדם מחובר כמוך, כי אינך סומך כלל על מעשי ידך אלא הנך מחובר לבורא כל עולם באשר עניך תלויות השמימה בכל עת ובכל שעה...

וכבר אמרו בדרך צחות, אולי לכן מקבלים אותם השכירים מדי חודש 'תלוש משכורת' (Paycheck), לרמז שע"ז אפשר ח"ו להיות 'תלוש' מאמונתו בהקב"ה, אם ח"ו יתחיל לסמוך על ה'תלוש' הקבוע שיבוא בעתו ובזמנו. ובוודאי אין כוונת הדברים לומר שיעזוב האדם את מקום קביעותו.. אלא ללמד שתמיד יהא מחובר אל הקב"ה ואל יסתמך על ה'תלוש' כי אין לך תלוש גדול מזה.

היה הגרי"ז מבריסק זי"ע נוהג לומר, לא ידעתי מנין לעשיר 'לחם לאכול ובגד ללבוש', כי בשלמא העני מרגיש לרוב עניותו ומחסורו שהוא תלוי ביד ה', ומתפלל אל ה' בהרגשה שאין לו על מי להישען אלא על אביו שבשמים וישמע קל ויענהו. אבל העשיר המתהלל בעשרו, וכלל איננו מרגיש שהנו תלוי ביד ה', ואף אם ישפוך שיח תפילה על הפרנסה אין זו תפילה הבאה מתוך הרגשת הלב... אם כן מניין יש לו כל צרכו. ואמר הגרי"ז שזו קושיא עצומה שאין עליה תשובה.

אלא, שהרה"ק מסוקולוב זי"ע ביאר, כי אמרו חז"ל (קה"ר א יג) 'יש לו מנה, רוצה מאתיים' נמצא שאף העשיר מרגיש תמיד 'חסר' ותלוי ביד ה', ואף אם יש לו ממון רב, מכל מקום לעולם אין נפשו שבעה, ותמיד ירעב לעוד ועוד מעות, נמצא שגם הוא 'מרגיש חסר' ותולה עצמו בה', שפיר הוי תפילתו תפילה.

כן היה צריך לומר 'יורדים ועולים בו', ומדוע הזכיר תחילה את עלייתם המאוחרת. וביאר הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע (ד"ה והנה) 'כי האדם פרא אדם יולד, ויש בידו להשלים נפשו להיות הולך ממדרגה למדרגה עד שמגביה עצמו יותר ממלאכי השרת' י"ח, עפ"ז יש לפרש ש'הסולם' רומז על האדם שהוא מוצב ארצה אך ראשו מגיע השמימה - שיכול להתעלות ולהתרומם עד השמים, ובתחילה מלאכי אלוקים עולים במעלה עליו כי הם גבוהים ורמים ממנו, אך בידו להתעלות עליהם עד שהם יהיו 'יורדים' במדרגה למטה הימנו¹, וזהו עולים ויורדים בו - שהכל תלוי ביד האדם².

בעין דברים אלו מצינו להרה"ק הישפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה בפסוק) העומד על דיוק הלשון בפסוק, שבסולם אמר 'והנה סולם מוצב ארצה' ואילו בהמשך נאמר 'והנה ה' ניצב עליו', מדוע לא נאמר כיו"ב גבי הסולם - והנה סולם ניצב ארצה. ומבאר שהחילוק ביניהם ש'מוצב' הכוונה שהוא עומד ע"י סיוע, שאחד מחזיק בו לבל יפול ממעמדו, אבל ה'ניצב' עומד מעצמו בלא סיוע ועזר, ולכן נאמר 'והנה ה' ניצב עליו' שהרי

דבר שכל זמן שאינן בתכלית השפלות או אינן תולין בטחונם בה', וחושבים תחבולות להנצל מפח יקוש ע"י תחבולות אנושיות, וע"כ ריחק ה' את האדם ורבה העזובה, כי לא בטחו בתשועת ה', אך כשיראו כי אזלת יד השתדלותם ואין עוזר וסומך, אז עיניהם נשואות אל ה' לקרוא אליו בעת הצר להם וה' שומע, ובאותו זמן התשועה באה דרך בריחה מן הקצה אל הקצה, דהיינו מן תכלית השפלות אל תכלית המעלה. עכ"ל. ובוה מבאר את לשון הכתוב, שבאותו זמן ש'והיה זרעך כעפר הארץ' ושחה לעפר נפשם יתקיים בהם ופרצת, 'רצה לומר יעלה הפורץ לפנייהם להעלותם אל גרם המעלה', והיינו משום שיתלו עיניהם בהקב"ה מתוך ההכרה שרק הוא ארון המושיע.

עולים ויורדים 'בו' - כל העולמות עליונים ותחתונים תלויים באדם

בפרשתן (כח יב), 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו'. והתמיהה עולה מאיליה שהרי המלאכים תחילה ירדו בסולם ולאחר מכן עלו שוב למקומם, ואם

יח. מאמר נורא אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע לפרש בהאמור בסוף הפרשה (לכ ב) 'ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים', שהנה 'פגיעה' הוא מלשון 'הפצרה', וכלומר שמלאכי אלוקים הפצירו ביעקב שיעשה להם טובה, כי ראו שהצדיק הוא גבוה במדרגתו יותר ממלאך, שהרי המלאכים שירדו לעוה"ז נפלו ונכשלו (לעיל ו ב), ואילו יעקב אבינו עלה ונתעלה גם במקומות שפלים כבית לבן, אם כן הוא גבוה מהם.

יט. והיינו טעמא כי האדם הינו בעל בחירה ויש בקרבו יצר הרע המקשה עליו לעבוד את השי"ת, על כן כשמתגבר עליו עדיף הוא יותר מהמלאכים שאין להם בחירה, ומה רבותא בדבר... וכך למדנו מהאמור בפרשתן (לא מב) 'לולא אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק', וברש"י, 'לא רצה לומר אלוקי יצחק לפי שאין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, ואע"פ שאמר לו בצאתו מבאר שבע (כח יג) 'אני ה'... ואלוקי יצחק', לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו' (תוספת הלשון מרש"י בתחילת הפרשה), ויעקב נתיירא לומר ואלוקי ואמר ופחד. ומקשה הט"ז (דברי דוד), צריך פירוש מה המורא הזה, כי אחר שהקב"ה בעצמו קרא את שמו עליו מה יש לו להתיירא, ומבאר הט"ז, כיון דכל טעמו של הקב"ה לייחד שמו על יצחק בעודו בחיים אינו אלא מחמת שפסק היצר ממנו, ודבר זה הוא כנגד כבודו של יצחק, כי 'יותר יש מעלה' מי שכח בידו לעשות רע וכובש את יצרו... לכן לא אמר יעקב 'אלוקי יצחק' כי אם יאמר על אביו ש'פסק ממנו יצר הרע' הרי הוא כמזלזל בכבוד אביו.

הבה נתבונן מה יעשו חסידיו של אדמו"ר או 'ראש ישיבה' כשישמעו את פלוני האומר על רבם 'רבי זה... ראש ישיבה זה... יצר הרע גדול שוכן בקרבנו...' והרי הט"ז עומד ומכחישים ואומר כי עיקר כבודו של אדם הוא שיש לו יצר המסיתו לעשות רע והוא עומד ומתגבר עליו. אף לדידן ייאמר, שלא תפול נפש האדם בראותו כי בקרבו שוכן יצר המסיתו ומדיחו מעבודת ה', יומם ולילה לא ישבות, כי אדרבה, 'יצר' זה הוא המקרבו לאביו שבשמים, ע"י ההתגברות עליו.

כ. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע על דברי המדרש (ב"ר סח יב) 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו', (לחד מאן דאמר) עולים ויורדים ביעקב, רוקדים בו, וכשראה יעקב שכל מלאכי אלוקים תלויים ועומדים בו ובמעשיו, אמר, אילו ידעתי עד כמה אני פועל בהאי עלמא לא ישנתי, וז"ל הרי"ם, ואם היה אדם מישראל יודע עד היכן

אין צריך לומר שניצב מעצמו, אך הסולם מוצב ארצה כי אין עמידתו אלא ע"י אחר המייצבו ומחזיקו, ולרמוז לאדם שהוא המעמיד את הסולם העולה בית א-ל עומד מוצב על ידו, וכל הנעשה בעולמות העליונים והתחתונים הכל תלויים בו^{יא}.

זבזה יש לבאר בפסוק (טז) 'ואנכי לא ידעתי' ופירש"י, 'שאם ידעתי לא ישנתי', פירוש אם הייתי יודע כמה חשובה היא עבודתי ועד היכן היא מגעת אזי מעולם לא ישנתי בתרדמת הבלי הזמני^{יב} אלא הייתי מתעורר להתחזק בעבודת הקודש.

ולאיזה מקום מגיעים מעשיו, כי אז לא היה מבטל שום דבר מהעבודה וממעשים הטובים, והוא על ידי מעשיו יכול להרבות שפע ושמחה בעולמות העליונים.

כא. הוסיף הרה"ק מקאברין זי"ע לפרש בלשון הכתוב 'ויחלום' שהוא מלשון חיזוק [וכמו שנאמר (ישעיה לח טז) 'ותחלימני והחיניני'], וכלומר, שבדבר הזה יתחזק האדם, שאף שהוא קרוץ מחומר ומאדמה, וכמו שנאמר 'מוצב ארצה', אך עם כל זאת 'וראשו מגיע השמימה' – נשמתו נאצלת משמי מרום, ומעשיו מגיעים השמימה, ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו – שיש להם עליות וירידות לפי מעשיו.

והואיל והזכרנו מעניין ההתחזקות נביא עוד מה שדרש הרה"ק רצ"ה מקרעטשניף זי"ע (תורת חיים ואמונה) בלשון הכתוב (כח כב) 'והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים', שנרמז כאן שאפילו אם מרגיש שלבו נהפך ל'האבן הזאת' אל יתיימש אלא ידע כי עדיין בידו לעלות ולהתעלות עד שהוא עצמו יהיה בית אלוקים, וכמו שאמרו 'ושכנתי בתוכו לא נאמר אלא בתוכם – בתוך כל אחד ואחד'...

כתב הרה"ק הדברי שמואל זי"ע (ד"ה ויגש) 'עיקר התשובה צריך שתהא מתוך חיזוק ובשמחה, כי עצת היצר היא להפיל את האדם בשעה כזאת ביאוש ובעצבות', ומביא מדברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע לפרש במה שנאמר (לעיל ג ט) 'ואל עפר תשוב', שכונדע עפר מורה על עצלות ועצבות, והיצר הרע מפיל את האדם שאל עפר ישוב, ר"ל שישוב ויעשה תשובה בבחי' עפר, בעצבות ובמרה שחורה רח"ל. ונתן הדברי שמואל רמז לדבר בלשון הכתוב (כט י) 'ויגל את האבן מעל פי הבאר', ויגל רומז לגילה ולשמחה, שעל ידיהם ניתן לגולל את האבן – הוא היצר הרע הנקרא 'אבן', מפי הבאר שרומז ללב.

כב. איתא בגמרא (חולין צא:) שכשיעקב יצא מבאר שבע עבר בדרכו במקום המקדש והמשיך ללכת עד שהגיע לחרון, כי מטא לחרון אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ואני לא התפללתי, כד יהיב דעתיה למיהדר קפצה ליה ארעא מיד ויפגע במקום. וידועה הקושיא, מדוע לא עצרוהו תחילה מן השמים בשעה שהגיע בראשונה למקום המקדש שתשקע השמש ויאלץ ללון שם, אלא ללמדנו יסוד גדול שכל הזמנים הגדולים והמקומות הקדושים לא יועילו לו לאדם אם ישב באפס מעש ובחיבוק ידיים, ורק כאשר התעורר מעצמו לשוב אזי נעשו לו ניסים וקפצה הדרך וכו'.

אולם לעומת זאת, די היה בכך שיהיב דעתיה למיהדר, וכלשון המדרש פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, שכבר מיד שעלתה במחשבה לפניו לשוב על עקבותיו הרי קפצה לו הדרך. וכך פירש בספה"ק 'תפארת עוזיאל' בלשון הכתוב בסוף פרשתו (לב ב) 'ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלוקים', שכשיעקב הולך לדרכו לעבודת ה' מיד פוגעים בו מלאכי אלוקים בכדי לעזרו ולסייע בידו, כי הבא לטהר מסייעים לו.

בפרשתו (כט ב-י), 'והאבן גדולה על פי הבאר וגו', השקו הצאן ולכו רעו וכו', לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן וכו', ויגש יעקב ויגל את האבן, וידועה הקושיא, וכי לא ראה יעקב ש'האבן גדולה' מדוע אמר להם 'השקו הצאן ולכו רעו', וביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה), שכשראה יעקב אבינו את הרועים יושבים לצד הבאר באפס מעש, אמר להם, וכי בשביל שגמרתם אומר שאין בכוחכם לגלול את האבן אינכם עושים מאומה, לא זוהי הדרך – ראשית דבר על האדם לנסות ואז יהיה ה' בעזרו... וכן עשה יעקב בעצמו – אף שידע שאין בכוחו לגלול את האבן, מכל מקום עשה את המוטל עליו, ניסה את כוחו ומן השמים עזרוהו שהוריד את האבן 'כאדם המעביר פקק מעל גבי חבית' (רש"י). מכאן מודעה רבה לאורייתא, לכל העומד בשערי התורה והעבודה, שלעולם לא יאמר – אין בכוחי עשות כך וכך, רק ינסה את כוחו ויעשה את המוטל עליו, ומכאן ואילך יעזרהו ה'...

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע נשא משלו לאחד שברח מליסטים מזויין החפץ ליטול נפשו, ובדרך מנוסתו פגע בבית על אם הדרך, מיד החל לדפוק על שעריו בחזקה בבקשת עזרה ותחנונים שיכניסוהו ויצילוהו מיד אותו

זה שער השמים - כי אם ליראה

בתורה, ועתה כאשר הגיע ל'בית אלוקים' והרגיש יראה נוראה כזו שלא השיג עד עכשיו - פתח ואמר, אין זה כי אם בית אלוקים, ר"ל עיקר 'בית' הוא ה'יראת שמים'²² (שנמשל ל'בית') וזה - כל מה שלמדתי עד היום הוא רק שער השמים, שהתורה היא ה'שער' לקנות על ידה את מידת היראה הטהורה.

ובך אמרו משמיה דהרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע על זה הפסוק - 'אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים, וברש"י, שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה, פירוש, אם ידעתי ש'המקום בית אלוקים' לא ישנתי מחמת מצוות 'מורא מקדש' וכדאיתא ביבמות (ו:): 'לא מהמקדש אתה מתיירא אלא ממי שציווה על המקדש', ואם כן, אפילו שהייתי יודע שבשנתי יתגלו לי גילויים נוראיים ונפלאים כאלו, גם כן לא ישנתי, כי כל הגילויים כולם אינם שווים לו לאדם - אם מחמתם יצטרך להקל באיזה ענין גדול או אפילו קטן ביראה טהורה²³.

בפרשתן (כח מז-זי), 'וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים, והקשה מרנא הבעש"ט הק' זי"ע מהו אומרו אין זה כי אם בית אלוקים, שנראה כתשובה למי שאמר לו שאין זה בית אלוקים, והיה יעקב משיבו אין זה כדברך אלא כי אם בית אלוקים, אבל מאחר שיעקב אמר זאת מעצמו הרי ראוי היה יותר שיאמר 'מה נורא המקום הזה והוא בית אלוקים'. ומבאר על פי מה דאיתא בגמ' (שבת לא:): להמשיל על מי שלומד תורה ואין בו יראת שמים - 'מכריו רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד', פירוש, 'התורה' היא השער, ובה נכנסים אל הבית - זה 'יראת שמים', ועל זה מכריו רב ינאי, חבל על מי שעדיין אין לו בית לדור בו - שאין לו 'יראת שמים', וכבר בונה לו שער ודלת - שעוסק בתורה בלי 'יראה'. ומעתה יש לפרש, שהנה יעקב אבינו נטמן י"ד שנה בבית שם ועבר ועסק

רשע, השיבו לו אנשי הבית, 'בוא ברוך ה' - בשמחה רבה נארח אותך אבל, שמע נא, דלת הבית נעולה והמפתח נמצא מבחוץ, על כן טול את המפתח ופתח בעצמך את הדלת... אבל שוטה זה המשיך לדפוק ולזעוק רחמו עלי ואל תתנו אותי ביד צריי ורודפיי... כך נמי, הקב"ה אומר פתחו לי פתח - הן ה'מפתח' נמצא ברשותך, פתח את הדלת ואזי אוכל לפתוח לך כפתחו של אולם בלא גבול ולהצילך מיד היצר הרע.

וכבר אמר הרה"ק האמרי אמת' זי"ע (חלק ל'יקוטים' עמו' קטז) שנקטו לשון זה 'כפתחו של אולם', כי לפתח האולם לא היו דלתות כלל... אלא היה פתוח לרווחה, וז"ל. אולם יש לפרש עפ"י המשנה במסכת מדות (פ"ב מ"ג) 'כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות חוץ משל אולם' היינו שפתח האולם היה תמיד פתוח, וזה רמזו חז"ל שאם יהיה לאדם רצון לשוב לה' אפילו מעט כחודה של מחט, יפתח לו השי"ת פתח שלא יסגר לעולם.

כג. וכך שמעתי מכ"ק אאדמו"ר זי"ע בשם צדיקי קמאי לפרש במה שנאמר (תהילים קכח ד) 'הנה כי כן יִבְרַךְ גבר ירא ה', שאחר שנזכר שם בתחילת המזמור ברכות לרוב ליראי ה', וכדכתיב (א-ג) 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו, יגיע כפיך כי תאכל וגו', בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך', כלומר, שיזכה לפרנסה ולנחת מכל יוצ"ח, אם כן הברכה הגדולה ביותר בה יבורך גבר הוא שיזכה להיות ירא ה', וממילא יזכה כבר לכל הברכות...

הנה ידועה הסגולה מחד מהקדמונים הגה"ק בעל ה'ברית מנוחה' שענין ה'תשיעי' הוא זמן מיוחד ועת רצון, ועפ"י נתפשט בשנים האחרונות, לכוון השעה ולהתפלל לפני ה' בזמן שמתרבה מספר 'תשע', וכגון, בשנה זו בשב"ק פרשת ויצא תשפ"ג, שבו חל ה'תשיעי' שבתשיעי', יום תשעה בחודש התשיעי הוא חודש כסלו, בשעה התשיעית. והנה מספר תשע נקרא בשפת האידיש 'ניין', והוא גם משמעותה של תיבת 'לא', על כן יש לרמז בו, כי האומר ליצרו הרע ג' פעמים 'ניין, ניין, ניין' הרי זה עת רצון שאין למעלה הימנו, ואפילו בסתם ימות השנה...

כד. מעיקרי 'יראת שמים' הוא הבריחה מדבר עבירה ומכל דבר שיכול להביא לדבר עבירה, ולהתרחק מן הרע בתכלית, וכאותו דבר נפלא שמביא בעל ה'חמדה גנוזה' ששמע בעצמו מהרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, שהנה יעקב אומר לחותנו לבן (לא לח-מ) 'זה עשרים שנה אנכי עמך וגו', הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, והדברים קצת תמוהים, וכי לא היה ביתו מקורה בקורת גג ומדוע אכלו החורב ביום, כמו כן קשה וכי לא היו בביתו של לבן כרים וכסתות להפיג את הצינה, ומדוע אכלו הקרח בלילה. [ועל דרך זה כתב ב'אהל משה' (וישלח ד"ה ויצא) שהרי היה יכול יעקב לשכור רועים תחתיו שהם יהיו עם הצאן ביום ובלילה והוא ישב מעדנות בבית לבן] ומבאר ה'דברי

אין לו קיום ועמידה אלא רק על ידי יראת שמים, ש'לפי מה שיש יר"ש בבני ישראל מתקיים בית המקדש', וכדכתיב (תהילים י"ז) 'יראת ה' טהורה עומדת לעד' - שיראת ה' טהורה היא המעמידה לעד ונותנת קיום לכל דבר שבקדושה. ולדידן ייאמר, כי גם 'בית המקדש הפרטי' ושאר מעלות האדם וכל קניינו בתורה ועבודה אין להם קיום אלא על ידי יראת ה' טהורה.

כיוצא בזה פירש ה'בית אהרן' (עמוד קל"ז): את הכתוב (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', שאין לו לאדם לחפש כי אם יראת שמים בלבד, שרק זה תלוי בידי אדם, ועי"ז זוכה שיפתח לו ה' אלוקינו שערי אוצרותיו". הרה"ק הישפת אמת' זי"ע (תרל"ד ד"ה וייקן) מפרש במה שנאמר 'מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים', שגם 'בית אלוקים' - הוא בית המקדש

חיים' כי יעקב אבינו הכיר בטומאתו של לבן, ולכן נשמר ונזהר מלהיכנס לביתו, ובמשך כל אותן כ' שנה לא דרכו רגליו בבית פנימה אפילו פעם אחת (רק בחצר הבית היה מסתובב ושם אכלו הקרח והחורב), ללמדך, עד היכן מגעת הזהירות והרחקה מן הטומאה והכיעור, שהיה עדיף ליעקב אבינו ע"ה לסבול עשרים שנה ביום ובלילה ולא להתקרב אל הרע לגודל הסכנה בדבר.

עוד מדרכי ה'יראה' - לילך בעקבי אבות, ולא להקל בהם מתוך שהוא חכם בעיניו... וכדברי הגה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע (זקנו של החיד"א) שמדקדק בספרו 'בעלי ברית אברם' במה שנאמר (משלי א ח) 'שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך', שלכאורה מדוע לגבי מוסר אב נאמר 'שמע' ולא נאמר 'אל תטוש' כדרך שהוזכר לגבי 'תורת אמך', וביותר יש להקשות האם 'מוסר אב' אינו בכלל 'תורת אם', וכי שתי תורות יש לנו ח"ו אחת מהאב ואחת מהאם. אלא 'מוסר אב' הכוונה היא ללימוד התורה, שהאב מלמד את בנו את התורה והמצוות, וזהו 'שמע' מלשון הבנה, שצריך להבין ולהשכיל בדברי תורה. ואילו 'תורת אמך' היינו המנהגים והמסורת שמקבל כל אחד מאמו, ומשום כך הזהיר הכתוב ביותר לגבי תורת אמך שלא יעזבם ואל ייטשם, כי אסור לזוז מהם אפילו כמלוא נימה כי הם יסודות החיים שעליהם מושתת כל עולמו, ומשום כך לא נזכר כאן 'שמע', שבא להורות שאפילו אם אינו 'שומע' ומבין מה טעם במנהגים וגדרים אלו, אך בכל אופן 'אל תטוש תורת אמך'.

מעשה בבחור שרמה רוחו בקרבו והרגיש עצמו כתלמיד חכם מופלג עד שהחל לזלזל מעט ב'תפילה', קרא לו הגאון מטשעבין זצ"ל, ואמר לו, איתא (חולין צ"א): שיעקב אבינו ע"ה עבר בהר המוריה והלך משם, וכאשר כבר הגיע לחרון, נענה ואמר, אפשר שעברתי במקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, יהיב דעתיה למיהדר מיד קפצה לו הארץ, ולכאורה צריך ביאור 'מתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר', אלא, מתחילה חשב לעצמו וכי לתפילה אני צריך, הרי 'כח התורה' בידי - אחר שעסקתי בתורה בלא שינה במשך י"ד שנים, שוב נתיישב בדעתו והחליט 'מקום שהתפללו בו אבותי' - אין לי להיות 'חכם' יותר מאבותי, אם הם התפללו במקום זה, אף עלי להתפלל שם, ומצינו שכיוון לאמת, שהרי הסכים הקב"ה ומיד קפצה לו הארץ. ופשיטא ואין צריך לומר, שלא נאמרו הדברים רק לעניין לזלזל בתפילה... אלא נקוט האי כללא בידך, אין לו לאדם להיות חכם יותר מאבותיו...

כה. ידוע שבימי שבתו בצפת לא היה יוצא הרה"ק ה'בת עין' זי"ע להשתתף בהלוויית המת, זולתי פעם אחת שיצא וליווה את המת עד לבית החיים, כל העם הנאספים תמהו, מה יום מיומיים, היות וזה הנפטר לא היה ידוע אלא כאיש פשוט ביותר, בהגיעם לבית העלמין ואנשי ה'חברא קדישא' הכניסוהו לטבילה ולטהרה במקוה האריז"ל (כנהוג באותם הימים), הבחינו שרגליו שחורות ומפוחמות מאד, והשתוממו האנשים על זה, יצאו ושאלו את פי האלמנה על פשרן של דברים, פתחה האלמנה ואמרה, מעשה שהיה בשנים קדמוניות, בימי צעירותו, כשהיה רוכל במדינות הניכר, הגיע פעם אחת לבית מטרוניתא מבית המלוכה שגמרה אומר להינשא אליו, והכריחוהו בכוח לבוא אל סעודת הנישואין... ה'חתן' אשר ישב בהיכל הנישואין ראה את הגיהנום פתוחה תחתיו... ולא ידע להשית עצות בנפשו, והנה רואה הוא באמצע ההיכל חבית של גחלים לוחשות, שהעמידו לחמם את הקהל, אזר ה'חתן' עוז ותעצומות, וקפץ אל תוך אותה חבית בוערת, ומשראו הערלים את אשר עשה, הסיקו בעצמם, כי זה ה'חתן' אשר לפניהם 'משוגע' הוא, והשליכוהו תיכף מעמם, וכך ניצל מידי עבירה, ומאלו הגחלים הושחרו רגליו.

נענה ה'בת עין' ואמר, ראיתי מחלון ביתי ש'עמודא דנורא' מסבב את המיטה, ואיתא בגמרא (כתובות יז.) שעמודא דנורא יורד מן השמים על מיטת הנפטר רק לחד או שנים בדרא, להורות, שלא הכל ראויים ללוותו, כראותי את העמודא דנורא הבנתי שקדוש ייאמר לו, על כן יצאתי ללוותו עד בית החיים. הבה נלמד ממעשה זה, דיהודי זה פשוט היה עד יום מותו, אמנם 'קפיצה אחת' לתוך גחלים לוחשות העלתו למדריגה שרק חד בדרא זוכה לה...

באר הפרשה - פרשת ויצא

אך הפירוש הוא, כי התורה ק מלמדת לאדם דעת כי אף שצריך (ר"ל, אם צריך) אדם להתקוטט עם חברו ולבעוס עליו, ילמוד מיעקב אבינו ע"ה איך התנהג, ויראה מה כתיב ביה, כי ברוב שיחו וכעסו שחרה לו בלבן - ויען יעקב הוא לשון הרמת קול, עם כל זאת, כתיב ויאמר ללבן, שהתחיל לדבר עמו דברים רכים - מה פשעי ומה חטאתי וכו', כן יעשה כל אחד בבואו לבלל בעם ויתחיל לדבר קשות מיד יסיר הכעס מלבו, וידבר כמו בן לחברו מה פשעי ומה חטאתי כי עשית לי כזאת על לא חמס בכפי, וזוה ישכך גם בעם חברו מעליו, וישכון בטח ושאנן בהיכלו (הובא באילנא דחיי ומשם בילקוט מנחם).

מוסיף ה'שפת אמת' לפרש את סוף הפסוק 'וזה שער השמים' - ש'על ידי יראה נפתח פתח בכל מקום, כלומר, שמי שיש בו יר"ש זוכה לסייעתא דשמיא בכל העניינים, רוחניים וגשמיים.

ויחר ליעקב וירב - לנהוג בפיוס וריצוי, לא בכעס וקפדנות בפרשתו (לא לו), ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, והקשה הרה"ק ר' מנרל מרימנוב זי"ע, שמאחר שחרה אפו של יעקב בלבן אם כן מדוע כתיב ויאמר ללבן שהוא לשון רכה, והלא היה לו לומר וידבר ללבן, וכידוע ש'דיבור' הוא לשון קשה, ומבאר בזה"ל,

כו. כדברים הללו ביאר גם הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע בספרו 'דעת משה' (חיי שרה ד"ה א"י עבד אברהם אנכי אופן ח) במה שמצינו בעת שאליעזר עבד אברהם היה אצל לבן ובתואל, דכתיב (כד לג-לד) 'ויאמר לא אוכל עד אשר דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי', שבתחילה אמר דברתי דברי ודיבור לשון קשה הוא, וסיים באמירה רכה - 'ויאמר עבד אברהם אנכי'. וביאר שהרי הניחו לו סם המוות במאכלו (ילקוט"ש רט), ואליעזר הרגיש בזה (עיי' קדושת לוי) לכן אמר 'דברתי דברי' שיש לי להוכיח אתכם בדיבור קשה - וכי כך נוהגים עם אורח הבא לביתכם, להמיתו בסם המוות, אבל, התיישב בעצמו, הרי עבד אברהם אנכי, ואדוני הולך בדרך ה' ומקיים כל התורה המרומזת ב'אנכי ה' אלוקיך', והתכלית הוא להיות דבוק בו ית' וללכת בדרכיו, ועל הקב"ה אמרו במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, ועלי להתנהג בעניויות, בניחותא ובדברי רכות, והתחיל לדבר מדברים אחרים, ואמר 'וה' ברך את אדוני מאד ויגדל' ולא הוכיחם בדיבורים קשים.

ויש להוסיף על דבריו, שהזכיר עבד אברהם אנכי לרמזו על ה'אנכי ה' אלוקיך' שהוא יסוד האמונה בהשגחה פרטית, וזוה ניצל מן הכעס, כי המאמין שכל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ובדבר ה' שוב אינו כועס על מי שהזיקו או פגע בו, שהרי יודע הוא שאין כח בשום בריה לעשות דבר מה אם לא היה זה ברצון השי"ת, ומה לו לכעוס על האדם שאינו אלא כ'שלוחא דרחמנא'.

והדברים מפורשים ב'אמרי פנחס' (שער טהרת המידות אות כט) בשם הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע וז"ל. עצה להנצל מן הכעס להאמין ב'השגחה פרטית' על כל האדם והוא מנהיג הכל לטובתו של אדם וכו', ויאמין באמונה שלימה שהכל לטובתו וממילא לא יכעס על שום אדם.

משל למה הדבר דומה, לאחד שקיבל משליח בית הדואר (פאסט טרעגער) מכתב בו הופיעה 'הזמנה' עבורו מבית המשפט, קצף מאוד על התביעה ובחמתו שבערה בו החל להכות את השליח מכות גדולות ונאמנות, ובכסילותו הרבה אינו שם על לב כי מכה הוא איש שלא עשה לו שום עוולה, והוא אינו ה'כתובת' (אדרעס) לפרוק עליו את זעמו... שהרי אינו אלא 'שליח' ותו לא...

אמור מעתה כי הדרך הישרה להפך תכונתו להיות 'קשה לכעוס' היא על ידי העבודה התמידית בהשרשת האמונה בהשגחה פרטית, ולחקוק בלבו שאין כח לשום נברא בעולם להזיק לו אם לא נגזר כן מלעילא, אכן בשעת מעשה בעת אשר אש הכעס כבר נתלקחה בלבו, אזי העצה היעוצה היא להיות בולם פיו ולחשוק שפתיו בכח מלדבר בכעס ובצעקה דברים קשים כגידיים, שאף אם קשה לו במצב כזה 'לחיות' את האמונה הטהורה, אך עדיין בידו להחליט 'עצה מעשית' שבכל אופן אינו מגביה קולו אף אם לבו רותח בקרבו עד השמים, הוא את קולו לא יגביה, וממילא תכבה האש עד מהרה.

כה אמר הרה"ק ה'שמח משה' זי"ע (על הש"ס ברכות כט: ד"ה ועוד, נשא ד"ה קח) על דבריהם ז"ל (אבות ב י) 'אל תהי נוח לכעוס' ד'ממה נפשך' לא ימהר אדם לכעוס, כי אם כעס זו עבירה היא - הרי חלילה לו מלעבור עבירה ולכעוס, ואם כעס זה לש"ש הוא ודבר מצווה הוא, אם כך וודאי שאין למהר לכעוס כי ל'מצווה' נדרשת 'הכנה' וישוב הדעת...

על אחת כמה וכמה שלא יקפיד ולא יבעס בתוך ביתו, ואף אם צריך להוכיח ולחנך את ילדיו יעשה זאת רק בנועים¹ וברוגעי² ומתוך אהבה³, ודברי חכמים בנחת נשמעים⁴ לא (קהלת ט יז).

ובך למדנו מהאמור בפרשתן (לא ג) 'ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה

וכבר איתא ב'מדרש' (בר"ר עד י) בשם ר' חנינא בן יצחק 'קפדנותם של אבות ולא ענוותנותם של בנים, קפדנותם של אבות מנין, ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, אתה סבור שמא מכות או פצעים היו שם, לא, אלא דברי פיוסים, יעקב מפיים את חמיו, כי מששת את כל פלי מה מצאת מכל כלי ביתך'.

להרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע הייתה קופסת טבאק ריקנית והיה מחזיקה תדיר בין אצבעותיו, פותח וסוגר. פעם שאל לפניו אחד מחסידיו, תורה היא וללמוד אני צריך מה ענין יש לרבי בקופסא ריקנית זו. השיבו הרה"ק, בכל עת שמתעורר בי מידת הכעס על איזה דבר, אני ממחר להכניס את הכעס אל תוך קופסא זו למשך ב' שעות. ובזמן זה לא אחשוב על מה שאירע, ורק כעבור ב' השעות אפתח אותה ואבדוק האם אכן הייתי צריך לכעוס אם לאו.

סח אחד מצדיקי הדור שליט"א שפעם הגיע אליו אחד מאנשי שלומו לבשר לו כי הרחיב ה' את גבולו וזכה להוסיף עוד חדר לביתו, עתה שאלתו בפיו, איזו קבלה טובה יקבל על עצמו לכבוד ה'התחדשות', השיב לו הרבי, קבל על עצמך, אתה ובני ביתך, כי בחדר החדש אין מגביהים את הקול בשום אופן, ואם הנכם מרגישים 'הכרח' לצעוק, צאו מהחדר ושמה תצעקו ככל הצורך, ואף תקבע 'לוח' עליו תחזיק את הקבלה הזו 'והיה לכם לזכרון', ולמיגדר מילתא תקבע שם 'קופת צדקה' ובכל עת שתכשלו ח"ו בקבלה מיד תקנסו עצמכם בחמשה שקלים שתכניסו באותה 'קופה'... לא עבר זמן הרבה וחזר החסיד לספר כי אותה קבלה טובה השפיעה לטובה על כל אוירת הבית...

ומכל מעשיות אלו נלמד דבר אחד, שהמכיר בעצמו כי מטבעו הנו נוטה לכעס ואינו שולט בעצמו, ומרגיש שאינו יכול לקבל על עצמו שלא לכעוס כלל ושלא לצעוק, עצתו, שיקבל לפי כוחו, אם בקבלה שלא לצעוק מיד אלא רק כעבור כמה רגעים, או שיקבל על עצמו על חדר אחד בבית, וכיו"ב, וכך יוסיף מדרגה לדרגה לפי כוחו, ומובטח לו שבסופו של דבר ינצל ממידה קשה ומגונה זו.

כז. כתב ב'תולדות יצחק' (זקנו של ה'בית יוסף') על הכתוב (בראשית ב כא) 'ויפל ה' אלוקים תרדמה', רמז שיעשה האדם עצמו נרדם בביתו ולא יהיה קפדן עם אשתו ובני ביתו. ודבר שפתיים אך למותר...

כח. פעם ישב הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז זי"ע בעריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק, באותה שעה ישב שם אברך למדן שהיה שקוע בתלמודו, בתוך לימודו הוצרך האברך לספר מסוים הנמצא בארון הספרים, ויקם האברך ממקומו, ולקח עמו את הנר שעמד על השולחן, מבלי להשים אל לבו כי שבת היום, כראות הר"ב את מעשיו נודעק ואמר, 'מי האיש המעז לקחת את הנרות מעל שולחני', כשמוע האברך את גערתו חזר והניח את הנר על גבי השולחן. לאחר מעשה נענה תלמידו הרה"ק מסאווראן זי"ע (שהיה נוכח שם), מכאן נלמד מידת המתיונות של הר"ב, כי אם היה תיכף צועק עליו 'שבת', הרי מרוב פחד היה האברך שומט מידיו את הנר, והיה נכשל באיסור מכבה, אך משהערים לגעור בו על שלקח מעמו את 'הנרות שלו', הצילו על כל פנים מלבוא לידי איסור. כט. בדרך צחות פירשו מה שנאמר ב'הגדה של פסח' - צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו והכל תמהים, מה ענין לבן הארמי ללילה קדוש כזה, אלא ביאורו, כי הנה ליל הסדר הוא זמן השרשת החינוך והמסורה מאב לבן מדור דור, וכבר נזכר מקודם לכן 'ארבעה בנים' ובכללם גם 'הבן הרשע', על כן רמזו לאב בבואו לחנך את בנו ואת בנו הרשע בפרט, שמקודם שיעסוק בחינוך יצא וילמד מה ביקש לבן לעשות ליעקב והיאך ענה לו יעקב, ב'דברי פיוסים' ולא ב'מכות או פצעים', לא בצעקה אלא ב'אמירה' ובלשון רכה... וממנו ילמד וכן יעשה... ל. ידוע ביאורו הנפלא של גאב"ד פוניב'ז זצ"ל במה שמצינו בפרשתן כשהגיע יעקב לחרן הוכיח את הרועים ואמר להם 'הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו' (כט ז), ולכאורה היו צריכים להשיב לו 'מי שמך'... האחד בא לגור וישפוט שפוט... הגיע 'אורח' וכבר פותח בהערות... אכן מפורש בכתוב (פסוק ח) שהם השיבו לו כעניין ואמרו 'לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן', ומדוע באמת

באר הפרשה - פרשת ויצא

שיכריהם על זה באונם, אף כשהוא מושל בהם לב. אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצהו בתכלית מה שאפשר - כדי שיתעוררו לזה מעצמם, כי כך יותר טוב משיעשו רצונו על צד האונם וההכרח. ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולאחרי כן שיתרצו בטוב לב, ואע"פ שהקב"ה ציווה לו שישוב לביתו, וכבר אמרו (תענית כ.) 'לעולם יהא אדם רך בקנה ל^ג ואל יהיה קשה כארו'.

עמך, וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה' וגו', והסביר להם באריכות בטוב טעם ודעת, עד כמה שלבן רימהו עשרת מונים, וכו' ולכן ברצונו לעזוב את מקומו, ורק בסוף דבריו אמר להם שכך ציווהו ה', ותמוה, מדוע הוצרך להאריך כ"כ לפתות ולרצות את האימהות הקדושות, מדוע לא אמר מיד כה אמר לי ה' - 'שוב אל ארץ מולדתך'. ומבאר השל"ה הק' (תורה שבכתב, מד), כי אין ראוי לאדם כשירצה דבר מה מאנשי ביתו

התייחסו לדבריו והצטדקו בפניו... אלא כי בתחילת דבריו פנה אליהם באמרו 'אחי מאין אתם' (פסוק ד), והם הרגישו שפיו וליבו שווים, ואכן מרגיש הוא כלפיהם רשות אחווה ואהבה, ודברי תוכחה היוצאים מלב אוהב נשמעים היטב... (הובא ב'הרב מפוניב'ד' ח"ג עמ' ס"ג).

לא. כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע באגרת (הובא במכתבי תורה, מכתב ע"ח) בהוספה על לשון הפסוק ב' תיבות, וז"ל, 'דברי חכמים [אם] בנחת [הם] נשמעים...' ומכלל הן אתה שומע לאו, שאם אינם בנחת - אינם נשמעים...
לב. מצינו בהאי ענינא בפרשתן (לא מו), 'ויאמר יעקב לאחיו ליקטו אבנים' ופירש"י, 'לאחיו, הם בניו שהיו לו אחים לצרה ולמלחמה', וז"ל החיד"א 'אפשר לומר דרמז נמי מוסר לאב שבניו גדולים, שלא יכביד עולו עליהם, אלא יחשיבם כאחים ובזה יהיו 'נוחים' וישבו הוא ובניו בשלווה, שקטים ושאננים'. (הובא בחומש החיד"א בשם ברית עולם סי' שמ"ג).
לג. סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבשנות ילדותו שאלו אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, הנה כתיב 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' ותמוה, הרי השמים רכים הם (כי הם בנויים מאש ומים) והיאך עמד הסולם ועל מה נשען, ולא נתן לו ה'אמרי אמת' לענות, אלא המשיך ואמר, על כרחך לומר, שהסולם היה רך וקל יותר מהשמים, ועוד מוכרחים אנו לומר שהמלאכים שעלו וירדו על הסולם היו רכים וקלים יותר מהסולם - נמצינו למדים 'אז וואס מער הימעליש איז מען מער לייכטער' (כמה שיותר קדוש ושמיימי הדבר כך הוא גם רך יותר), כי בכדי לטפס במעלות הקדושה על האדם להיות רך כקנה.

הילולת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

'כנפי יונה' (חלק ב' סימן צ"ב, הובא בישמה ישראל ט"ז סיון) ד'הילולא' נקראת שמחת נישואין וכן 'יום השנה' (יא"צ) נקרא אף הוא בלשון זה, וכמו שתחת החופה של 'חתן וכלה' אין עוסקים רק בענייני הנישואין - והבא לברר באותה שעה אפילו בסוגיות החמורות שבש"ס יענו ויאמרו לו 'אין כאן המקום...' כך הוא גבי יום פטירת הצדיק שאין מקום רק לעסק משנתו. וז"ל, סוד הילולא דצדיקי הוא שביום פטירת הצדיק אין עסק בכל העולמות לעסוק בשום תורה כי אם במעשיו הטובים ובתורתו שחידש, דומיא דכתובה הנקראת בהילולא דחתן, שאין נקרא שם כי אם הכתוב לעסקי החתן והכלה, וזהו מה שאמרו בגמרא (ברכות ו:) 'אנרא דבי הילולא מילי', פירוש, מילותיו ודבריו שחידש בתורה. עכ"ל.

מעתה, שומה גם עלינו בהאי יומא להתעסק בתורתו וללכת בדרכיו הקדושים ל"ה. ועל ידי זה נתדבק בו ונתקשר אל נשמתו הקדושה ל"ה ונזכה שתהא תורתו מנן לנו ל"ה והוא ימליץ טוב בעדנו ל"ה.

ומציון יסעך - השתטחות על הציון

כבר אמרו חז"ל (חולין ו:) גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, ובפרט ביומא דהילולא דיליה ל"ה שרוחו

יומא דהילולא - לקראת הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

דברים נחמדים מצינו ב'מאירי' בביאורו לספר 'משלי' (כה נו) על דבריו של החכם מכל אדם 'אכול דבש הרבות לא טוב וחקר כבודם כבוד' ודבר זה נאמר אודות הצדיק כמדובר בפסוקים הקודמים. ומבאר, שאכן אכול דבש זה הבא לאכול מצוף הדבורים, אזי אף שמתוק הוא לחכו, מכל מקום הרבות לא טוב לא יוכל האדם לאכול מידה מרובה של דבש, פן תקצה נפשו בצוף המתוק ביותר. אך וחקר כבודם לחקור בכבודם ופעלם של הצדיקים והאבות הקדושים, זה לכבוד. וטוב הוא הדבר להרבות בהם כמה שיותר. וכלשונו הרבות בחקר כבודם של צדיקים, וההארכה באופני מעלתם הוא כבוד להמרה, כי ברוב דבריו בזה יחדל פשע, באחוזו בנתיבותיהם והדבקו ביושר פעולותיהם. ואכן, עלינו ללמוד ממעשי אבות - סימן לבנים, לחיות חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא, בתוספת ראויה של אמונה תמימה וביטחון בצור כל העולמים.

הדברים אמורים ביותר ביומא דהילולא דיליה, כי גם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחידש', וכדברי הרמ"ע מפאנו בספרו

לד. וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נח ד"ה ענין) וז"ל. בהילולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים סיפורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק. עכ"ל. לה. וכבר אמרו, שהנה ידוע גודל העניין בהדלקת נר לעילוי נשמה, אשר סגולתו נוראה לפעול לטובת הנשמה ולזכות אותו המדליק נר לכבוד נשמת הצדיק, אמנם כבר אמר הכתוב (תהלים קיט קה) 'נר לרגלי דברך', וכלומר שעיקר ה'נר' הוא 'דברך', וכשהם נר לרגלי ואור לנתיבתי - כשחוזרים על דבריו הקדושים והולכים לאורם... לו. וכמעשה שהיה בעת פרידתו מבני קהילתו 'אווריטש', שטרם עלתו על הספינה בדרכו לארה"ק עמדו כל הקהל ונפשם בשאלתם, להישאר דבוקים בו, אמר להם ה'בת עין' בזה"ל, כתיב 'ובו תדבק', וכי אפשר לדבק בו, אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום וכו', מה הוא חנון וכו', מוכח מזה שהמדבק עצמו במדותיו של אחד נחשב ממש כמי שמדבק בו, על כן גם אתם הדבקו במדותי אשר הורגלתי בהם מנעורי עד היום הזה, ויהיה כמו שאתם מדבקים בי ממש פנים אל פנים, והמידות שהורגלתי ליזהר מנעורי הם - לשון הרע, שקר, וגסות הרוח. (מובא בהקדמה לבת עין מפי בן אחיו).

לז. איתא בגמ' (ב"מ פה:) על 'ההוא מרבנן' שנעשה סומא בעיניו רח"ל משום מעשה שהיה עיי"ש, והלך להשתטח על מערת רבי חייא, ואמר שם 'מתנייתא דמר מתנינא' (ופירש"י, 'תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה תמיד,

באר הפרשה - הילולת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

דר' חייא סדרה לתוספתא) ונעשה לו נס ונתרפא. וביאר המהרש"א (ח"א ד"ה אמינא) בזה"ל, שעל ידי זה המת דר בשני עולמות כדאמרינן בפרק האשה רבה (יבמות צו:): אגורה באהלך עולמים (תהילים סא ה) כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז כאילו שפתותיו דובבות בקבר, עכ"ל.

וביאור הדברים אמרו בשם ה'בן אשי חי', כי מבואר בגמ' שם שתלמידי חכמים רוצים שיאמרו דבר שמועה מפיהם לאחר הסתלקותם לעלמא דאתי, וכלשון רש"י (שם צז. ד"ה שיאמרו) שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי, וכן הוא אורמ בבכורות (לא:): דובבות, נעות והנאה הוא לו שדומה כחי, נמצא שזה ששנה את הברייתות שסידר רבי חייא גרם לו 'לחיות' מחדש לאחר שכבר נסתלק מן העולם, ועל כן ביקש מרבי חייא שיפעל להחיש לו ישועה לרפואת עיניו - כי 'סומא חשוב כמת' (נדרים סד:), וכשם שהוא החיה את רבי חייא, כך בדין ששייב לו רבי חייא כגמולו ויחייה אותו ע"י ששייב לו את מאור עיניו. ומעתה מצאנו בגמ' עצה טובה לכל אותם החשובים כ'מת' ל"ע - אין לו בנים, אין לו פרנסה, שיקבלו על עצמם ללמוד מתורתו של בעל הילולא קדישא, ובוזה יהא להם 'זכות טענה' לבקש הימנו ש'יחייה' אותם ויושיעם במהרה מצרתם.

ואכן מעשים רבים המעידים יותר מאלף עדים שמענו על ישועות גדולות שנפעלו על ידי הקבלה להגות בספה"ק בת עין. וכה סיפר הגאון רבי ישעי' טישלער שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, כי לפני כמה שנים (בשנת תשע"ז) פגש בליל שב"ק על פתחו של ביהמ"ד חסידי - אברך מ'קרית ספר' שבא לשבות שבתו אצל חמיו בבני ברק, אחר ברכת 'גוט שבת' שאלו האברך האם יש באותו ביהמ"ד ספר 'בת עין', ענה לו ר"י כאן אין 'בת עין', אמנם בביתי שוכן ספר בת עין אחר כבוד ואם רצונך עז להשיג את הספר עלה עמי לביתי ואלוהו לך... וילכו שניהם יחדיו, ויאמר ר"י לאברך האם חפץ מע"כ דייקא ב'בת עין' או כמו"כ טוב ספר חסידות אחר... פתח האברך וסיפר לר"י, לפני כשנה תמימה גמרתי למנות י"ב שנים מיום הנישואין ועדיין לא נפקדנו בזש"ק, בצר לי עליתי אני ובני ביתי לעיה"ק צפת להעתיר תפילה ותחנונים בזכות הצדיק הקדוש ה'בת עין' (לא היה אז יומא הילולא של הבת עין), מכיוון שכהן אנכי וזכיתי להתקדש בקדושתו של אהרן אינני רשאי להיכנס ל'בית החיים' להשתטח על ציון הקודש, ע"כ פניתי אני וב"ב לבית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בצפת, שם קרענו שערי שמים בתפילתנו וקבלתי ע"ע שכשיוולד לנו הבן נלמד בכל שבת (בעת הסעודה) בספר הק' בת עין במשך שנתו הראשונה של הבן... ומיד נפקדנו בזש"ק, ואכן מיד קניתי את הספר למען יהיה מזומן תחת ידי בכל שבת, ובעזהשי"ת הנני מקיים את אשר קבלתי על עצמי, אלא שכאן בבני ברק בבית מו"ח לא מצאתי את הספר ע"כ מצאתני מחפש אותו..

והנה, אחד מבני החבורה שמע עובדא זו (ביומא דהילולא קדישא בשנת תשע"ח), והיות שנוזקק לישועה אודות בתו שבגרה מיד קיבל על עצמו ללמוד בכל שבת בספה"ק בת עין, לא עברו ימים רבים ונמצא ה'חתן'... כעבור חודשיים נערכה שמחת הנישואין, ובטרם מלאות שנה תמימה לקבלתו כבר נערכה שמחת הברית לבנם בכורם.

כמו"כ ידענא באחד מבני החבורה שהמתין כמה שנים למלא ביתו בעוד בנים ובנות וכבר נקבע לו תור למומחה גדול, בהגיע הילולא ביום י"ב כסלו תש"פ קיבל על עצמו לעסוק בכל שבת בספר הקד' בת עין, ולמעשה, זכה ודבר ישועתו באה בטרם בא זמנו להופיע לפני המומחה, ובראש השנה תשפ"א נולדה לו בת למז"ט.

עוד שמעתי מבחור מצוין, שהשתטח על הציון של הרה"ק ה'בת עין' ביום א' פרשת נח בשנה זו, שם קיבל על עצמו שאם אחותו (העומדת כבר זה שנתיים בשידוכים) תתארס תוך שבועיים - ילמד את הבת עין של אותה פרשה, ואכן בטרם גמר השבועיים - במוצש"ק פרשת לך לך באה הנערה בקשרי שידוכין...

לח. יש שאמרו, כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והנה בנישואין המנהג להעניק 'דורונות', אף בנישואין אלו מעניק הקדוש ברוך הוא 'דורון' ל'חתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גזר דינם של קרוצי חומר הדרים בעולם הזה, אמנם מובן שהקרוב קרוב קודם, על כן העצה היעוצה להתחבר ולהתקרב אל הצדיק כל אחד בדרכו שלו, אם בעריכת סעודה, אם ב'לחיים', אם בהשתטחות על הציון, ועל כולנה ללמוד מדרכיו של צדיק - לילך בהם ולעבוד בהם את ה' הוא האלוקים.

ענין נפלא מצינו במשנת הגה"ק ה'מנחת יצחק' זצ"ל (דרשות עמו' קצט) על דברי חז"ל (ב"ב טז:): 'רשב"י אומר אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר וז"ל, דכבר פירשו (עי' פי' הרשב"א בעין יעקב שם) דמרגלית טובה שהייתה בצווארו, היינו שהרגיל והמשיך אליו תלמידים הרבה בדיבוריו, יעו"ש. וכל חולה וכו' נראה לומר הכוונה, בין חולי הגוף ובין חולי הנפש היו מתרפאים בתפילותיו והשתדלויותיו בדברים היוצאים מן הלב הנכנסים אל הלב להחזירם

הגדולה מרחפת ומסוככת בכנפיה להחיש ישועה לדופקים על שערי רחמים². וכדאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' ז"ע (מאורן של ישראל, י"ד שבט, ב) שהטעם שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום לצדיק הוא כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה

קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחבו בצילו³. עכ"ל. ובכלל הדברים הוא, 'שמזכירים לו את התחייבותו' כי בידו 'לפרוע את החובות'...⁴

לתשובה, וכשמת תלאה הקב"ה בגלגל חמה, היינו כמו שהגלגל חמה חוזר פ"א בשנה למקום שהתחיל הילוכו, כן הצדיק ביומא דהילולא דיליה, כשמשותחים על קברו מסוגל להושע כנ"ל - בין חולי הגוף ובין חולי הנפש יהיו מתרפאים, ובכלל זה כל מיני ישועות הנצרכים כל חד וחד בדיליה.

ומסיים שם, ובוודאי שכן הוא ג"כ בזמן שאי אפשר להשתטח על קברו, אם מתאספים יחד לכבודו (ועי' עוד, מנח"י עה"ת פ' נצבים עמ' רמה).

לט. ועלינו לדעת ולהאמין באמונה שלימה כי בכל שנה ושנה מתעלה הצדיק בגנזי מרומים מעולם לעולם, וגדול כוחו להשפיע יותר מבשנים עברו, ולא הרי הישועות שעתידים להתחולל בזכותו הגדולה ב"ב כסליו הבעל"ט כאותם הישועות שנעשו אשתקד ב"ב כסליו תשפ"ב.

וכה אמר הרה"ק ה'נועם אליעזר' מסקולען ז"ע בשם הרה"ק מרוז'ין ז"ע, דהנה איתא בגמ' (ברכות לד:) שהמתפלל כורע באבות ובמודים תחילה וסוף, וכהן גדול בסוף כל ברכה וברכה, ופירש רש"י, 'כל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע את עצמו' (ועל כן מבואר שם בגמ' שמלך צריך לכרוע יותר), ועד"ז ייאמר, כי בכל שנה ושנה ביומ"ד מתעלה הצדיק מעולם לעולם, וכל מה שהוא גדול יותר כך צריך להכניע ולהשפיל עצמו להושיע את הנמצאים בהאי עלמא.

מ. אף מעשה פטירתו של צדיק זה - הציל חיי הרבים, היה זה בשנת תר"א, בראשית השנה פשטה בצפת מגיפה - מחלה ממארת חשוכת מרפא, וכל מי שנגע במי שתקפו החולי היה גם כן נחלה, מגיפה זו הפילה חללים רבים ואף ה'בת עין' נתקף בחולי זה, והתאבק במחלתו כמה ימים, לפני פטירתו הבטיח לבני העיר 'כי הוא הקרבן האחרון ממגפת הדבר, ואחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר זו', וכך הווה.

וכבר איתא ב'ספרי' (פרשת עקב פסקא לח) לגבי ענין הברכה שהצדיקים מביאים אתם לכל מקום שהם הולכים, כשבא יעקב אצל לבן ברכה באת לרגליו... ירד יוסף אצל פוטיפר ברכה באת לרגליו... ירד יעקב אצל פרעה ברכה באת לרגליו, ובמה ברכו שנפסקו שנות הרעב בטרם זמנם, וסבר תנא קמא שאחרי מות יעקב חזרו שנות הרעב לשמש עד מילוי זמנם (שבע שנים), רשב"י אומר אין זה קידוש השם, שדברי צדיקים קיימים בחייהם ובטלים לאחר מיתתם, אלא שפע הבא ע"י הצדיק קיים לעד ולעולמי עולמים.

אמור מעתה, שבוודאי כל הניסים הללו שאירעו אז יארעו לנו גם היום, אבנים יעצרו, שפע רב יבוא עם כל הטוב על ראשי עם קודש.

מא. כה כתב הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל (בית הלחמי פרשת פקודי) שבימי בחרותו בשנת תרפ"ז שהה בחג הסוכות בעיר מונקאטש, וביומא דהילולא של הרה"ק ה'דרכי תשובה' ז"ע עלה לציונו יחד עם בנו הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ז"ע. מנהגו של המנחת אלעזר היה לזמר את הפיוט 'בר יוחאי' על ציון אביו (על סמך שאביו חיבר ג' כרכים ביאורים על התיקוני הזה"ק), וכן עשה בשנה זו ג"כ, לאחמ"כ פתח לבאר את הזמר 'בר יוחאי' שבו אנו אומרים 'אשרי העם הם לומדיך', והלשון 'לומדיך' צ"ב, כי מן הראוי היה לומר אשרי לומדי תורתך או חיבורך, ומהו לומדיך שנראה כמו שהם מלמדים לרשב"י איזה לימוד, וביאר המנח"א, שהכוונה למה שהולכים בעת צרה לקברי הצדיקים לבקש מהם שיתפללו לבטל הגזירה, כי פעמים שמסתירים ומעלימים את הגזירות, שהרי ה'קב"ה גוזר וצדיק מבטלה', ומעלימים מהם את הגזירות כדי שלא יבטלו, ולכן באים בני ישראל על קברי הצדיקים לקיים הם לומדיך - שהם מלמדים את הצדיק מה נעשה בעולם, אלו גזירות קשות ניתכות על ראש בני ישראל חדשים לבקרים ל"ע... (ובזאת החל המנחת אלעזר לפרט בפני אביו באריכות את הצרות העוברות עליו).

מב. הרה"ק המהרי"ד מבעלזא ז"ע היה מבאר את ענין 'הילולא' של צדיקים, כי לצדיק יש כוחות אדירים, לפעול ישועות גדולות ונוראות בקרב הארץ, אמנם בעלותו השמימה בפטירתו מהעולם הזה - הרי הוא נוכח לראות שכל מעשי אלוקינו טובה רבה הם, וממילא אינו פועל להסיר הצער מעם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה, וכפי המסופר שהרה"ק הרבי רבי אלימלך ז"ע הבטיח קודם פטירתו מהאי עלמא - לתלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל

באר הפרשה - הילולת הרה"ק הבת עין זי"ע

וביותר נשמעת התפילה כאשר עומד על אדמת קודש מג ההילולא מד. בפרט בצדיק זה שהעמיד ועצר את האבנים ופוקד מקום מנוחתו וציונו הקדוש של בעל שהיו מרחפות סביב ראשי בני ישראל בעת הרעש

מרימינוב זי"ע, שבעלותו לשמי ערבות לא ינוח ולא ישקוט עד שתבטל גזירה קשה שהיתה אז על ראשי עם בני ישראל, אחר זמן נתגלה אליו הרה"ק הרר"א בחלום ואמר לו, משעליתי למרום אינני רואה 'גזירות רעות' כלל, כי כל הגזרות 'טובות' המה, ולכן איני יכול לבטלה. אמנם ביום ההילולא יורדת נשמת הצדיק להאי עלמא ושוב רואה היא לנגד עיניה את כל הצער ומכאוב העוברים על בני ישראל 'דבר יום ביומו', ואין לך יום שאין... מרובה... לאידך, הרי מקום הנשמה כעת בעולם העליון, ונמצא שיש לה כוחות יותר מבהיותה בזה העולם, על כן כוחה רב לפעול ישועות גדולות למעלה למעלה מדרך הטבע.

בהאי עניינא אמרו לבאר את דברי רש"י בפרשת תולדות בפסוק (בראשית כז א) 'ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות', וברש"י, 'דבר אחר, כשנעקד על גבי המזבח, והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת (את מעשה העקידה) והיו בוכים, וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו'. ולכאורה צריך ביאור וכי בכדי שיראו המלאכים את הנעשה בזה העולם שאברהם עוקד את בנו יצחק - וכי נצרך עבור זה לפתוח את השמים. ואמרו ביאור נורא הוד, כי בוודאי את הכל הם רואים מן השמים, אלא שמשם אינם בוכים על זה כי שם רואים רק את הטובה שבדבר, וכי על דבר טובה וברכה יש להם לבכות, רק בהיטם בזה העולם איך שבני ישראל נאנקים ונאנחים איש איש בנגעו ומכאובו על זה הם בוכים מאין הפוגות עד שנסתמאו עיני יצחק עי"ז...

מג. מענין לענין, אחד מצדיקי בית רוז"ין נהג לומר, שעל כן עשה ה' שפתח מערת ציונו הקדוש נמוך במאד, ואי אפשר להיכנס שם בלא 'כפיפת קומה', להזכיר לכל הנכנס לגו מערתא קדישא, כי זו היא משנתו הטהורה אשר השאיר לנו - להתכופף ולהכניע את עצמנו בכל עת ועונה.

ואכן, ידוע הדבר, שענין הענווה היתה נר לרגלי בעל ההילולא - הרה"ק הבת עין זי"ע, וכמו שהעיד על עצמו שמנעוריו הורגל להתרחק ביותר מגסות הרוח, ואכן כל הספר 'בת עין' מלא וגדוש במעלת ההכנעה והענווה ובגנות גסי הרוח. הדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולות, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב, בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ן' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בבי מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה.

לאחר מעשה הסביר ה'בת עין' טעם השתטחותו על פני הארץ, כי ראה שאירע הדבר שלא בדרך הטבע - כי לא נפלו האבנים לארץ כדרכם, אלא נזרקו מדרום לצפון ומצפון לדרום, והבין שיד הס"מ בדבר - להחריב את עיה"ק צפת, ובאופן כזה אין עצה מלבד ה'התבטלות', ולכן השתטח על הארץ ב'התבטלות גמורה', כדרך שנהג רבי אחא בר יעקב כשנלחם עם הס"מ, כשנתגלה לו בדמות נחש בעל שבעה ראשים, וערף את ז' ראשיו על ידי כריעות והשתטחויות על הקרקע (עיין קידושין כט:).

וע"י ההכנעה זוכה שתתקבל תפילתו, ובכך מפרש הבת עין (וארא ד"ה וגם אני) מה שנאמר (בראשית ב ז) 'וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', וז"ל. כשיש לאדם הכנעה באמת ונחשב בעיניו כעפר, אז ויהי האדם לנפש חיה, ותרגם אונקלוס לרוח ממללא, היינו אזי יכול לדבר דיבורים שיפעלו על ידם ברכה ושפע רב.

וכבר איתא בזוה"ק (ח"א קכב). 'מאן דזעיר איהו רב', ומסמיך לכך הבת עין (דרושים לשבת הגדול ד"ה וידבר) בדרך רמז מה שאמר יעקב (בראשית לב י) 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך', והנה הטעם שבתיתב אמת הוא 'זקף קטן', לרמז שמי שמקטין עצמו (כיעקב שאמר קטונתי) אזי האמת שהוא זקוף למעלה.

ולא עוד אלא שזוכה שיתנהגו עמו מן השמים בהנהגה ניסית שמעל דרך הטבע, ובכך ביאר (חננוכה ד"ה ונוכל) הטעם שר חנוכה מצוה להניחו למטה מעשרה (שבת כא:): ואז מברכין שעשה ניסים, כי רק על ידי שיכניע עצמו - לכופף עצמו למטה מעשרה (אף מבלי 'יודף' אבל לבו 'לב נשבר'), יזכה לברך על הניסים שיעשו לו בזמן הזה כאבותינו בימים ההם. מד. שמעתי מבעל המעשה אשר עברו עליו כמה וכמה שנים מיום נישואיו ועדיין לא זכה לפרי בטן, ומה רב צערו וכאבו כש'בישרוהו' הרופאים שאבד סברו ובטל סיכוייו, ועל פי דרך הטבע לא יולדו לו לעולם בנים או בנות...

וזכר מציינו כזאת ב'מצבת קבורת רחל' שנקברה בדרך אפרת היא בית לחם, וכל הטעם לכך היה (כמובא נמי ברש"י ר"פ ויחי) כדי שיוכלו בני ישראל להתפלל שם בעת שיגורשו מארצם לגולה^מ, וכך אמר יעקב אבינו לבנו יוסף 'ואקברה שם - ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם, שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה זוכה ומבקשת עליהם רחמים', הרי שיוזכו להיגאל מן הגלות בזכותה של רחל אמנו כאשר ישתחו על קברה, ותפילותיה מלוות את ישראל בגלות בהיותם בארץ לא להם^מ.

אמנם, גם מי שנבצר ממנו לעלות בגופו להשתטח על ציון הקודש, יזכור את דברי הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע כי העסק במשנת ותורת בעל ההילולא כמנהג כהשתטחות על הציון ממש (מאור עינים ישמה לב מס' שבת).

הנורא בשנת תקצ"ז, אף כהיום הזה נעמיד ונעצור בכוחו הגדול את האבנים המעיקות על לבבות בני ישראל ומטר הצרות המרחפות סביב ראשי בני ישראל, ויאמר לצרותנו די.

צא ולמד כמה ישועות אפשר לפעול על קברם של צדיקים^מ, כמו שאמרו בסוטה (יד. כפי שהוסף בהגהות הב"ח באות א) 'מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה, שעתיד ביהמ"ק ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמו יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבביה ויתחננו למשה, ויאמרו לו, משה רבינו, עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם'. מכאן תראה גדולת כוחה של התפילה על קברו של הצדיק שאינה שבה ריקם, עד שאפילו הקב"ה חשש בכיכול ממנה - שלא להשיב פניה ריקם, והוצרך להסתיר את מקום קבורת משה רבינו... ראה עד היכן הדברים מגיעים.

העיר ה' את לבו שלא להתייאש לגמרי, וביומא דהילולא - י"ב כסליו תשס"ח עלה לציונו הק' בעיה"ק צפת ת"ו, שם שפך ליבו כמים לראות בישועת ה', ואכן לתקופת השנה ממש כעת חיה ביום י"ב כסליו תשס"ט נולד לו בנו בכורו במזל טוב, ויהי לאות ולמופת.

מה. וכך כתב ב'קב הישר' (פרק עא) 'שהקב"ה גזר כן, להיות נפשות הצדיקים מצויים על הקברות לטובת ישראל, שיהיו שומעים תפילת ותחינות ישראל הבאים להתפלל על הקברים'.

מו. בימי הרה"ק רבי יוסף מאמשינוב זי"ע שאלו איש יהודי על ההצעה שעלתה בביתו להעתיק מגוריו לארה"ב (בימים ההם), ולא הסכים לו הרבי, וכה אמר לו, איני חושש שמא תתקרב ב'שמירת שבת' או ב'כשרות', כי הנני מכיר אותך כ'ירא שמים' מרבים, וברור לי שלא תיכשל, אבל לזאת לא אתן לך לדור שם, מחמת שאין שם בנמצא 'קברי צדיקים' לרוחץ שם את העיניים בדמעות על הצאצאים (כהיום כבר טמונים שם כמה וכמה צדיקים, אשרי המשכיל לנצל 'מתנה טובה' זו)... ואם אמר כן הרה"ק בדורו, ק"ו לדור זה האחרון, בו רבו הנסיונות העצומים ובעיקר בענייני הכלים המאררים והטמאים, כמה עלינו לרוחץ את העיניים בדמעות שליש שנזכה לגדל דורות ישרים ומבורכים, ב'אין יוצאת ואין צווחה'...

מז. אולם התפילה תועיל רק כשיאמין המתפלל באמונה שלימה בכוחו של הצדיק, כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק בפרשתן (ל א) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, שלא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה בשלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאין מאמינים בי בשלמות, לא כן הוא, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע.

הוא על דרך שאמר הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בלשון הכתוב (דברים כח ו) 'ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך', שהמאמין בבואו אל הצדיק כי בכוחו של הצדיק לפעול לו את הישועה - מובטח הוא כי יתקיים בו ברוך אתה בצאתך ואכן תתמשך עליו הישועה... (אבני זכרון ערך 'צדיק').

ואכן רבו סיפורי הישועה בזכותו של אותו צדיק בזיווגים הגונים, בזש"ק בנחת דקדושה מכל יו"ח... ולא נביא אלא כמה מהם וללמד על הכלל כולו יצא, שמעתי מאחד מגדולי הדור שליט"א מהיושבים ראשונה ב'מזרח' של

באר הפרשה - הילולת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

תערוך לפני שולחן - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו עין - הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד סגולה נפוצה וידועה לערוך סעודה לכבודו ולטובת נשמתו של בעל ההילולא קדישא בעל הבת ונצורות מ^ח. וכמו שמביא הרה"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע

בני ישראל, שבשנת תשע"ז ישבה בביתו בת גרושה ל"ע, והיה לב ההורים מתפלץ מרוב דאגה וצער, ביום י"ב כסלו שלח את אחד מתלמידיו לערוך סעודה רחבה וגדולה לעניי צפת, לא עברו שבועיים תמימות ובתו באה בקשרי אירוסין עם בחור עידית שבעידית, ממש פלאי פלאים.

מח. בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו, ויהי בליל ההילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים שיירוויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין' זי"ע, ויאמר לו ה'בת עין', דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על קברם, וראה זוה"ק פ' ויחי רכה). אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא, תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה וקנה כרטיס לוטו (לאטר^ו), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

אספרה נא מעשה אשר ביודעי ומכירי קאמינא, בבית אחד נישאו הילדים בס"ד בזה אחר זה, זולתי בחור אחד אשר נתקעו שידוכיו בזה אחר זה, בד בבד טיפס גילו והגיע לגילו של יצחק אבינו בעת נישואיו - ויהי בן ארבעים שנה, גיל אשר לכל הדעות נחשב לבחור כזקנה מופלגת עד מאד, יחד עם זאת גדל הצער והמכאוב של הבחור, של ההורים וכל בני המשפחה מסביב, ויהי בחודש טבת תשע"ח, נסעה אחותו של הבחור לציונו של הרה"ק ה'בת עין, שם הבטיחה שאם אחיה יבוא בקשרי אירוסין עד ר"ח שבט שנה זו (תשע"ח) תערוך המשפחה סעודת הודאה, וגם סעודת הילולא בי"ב כסלו לשנה הבאה, ואכן, לא עברו שבועיים, והבת עין פרע חובו - ביום שלישי כ"ב טבת - בא ה'גלות' לקיצו, והבחור בא בקשרי שידוכין...

מעשה באיש שנולדו לו כמה ילדים לאחר נישואיו, אבל, ותעמוד מלדת שמנה שנים, בצר להם פנו למומחים שונים, וכל אלו לא ידעו מה לעשות עמהם, לפני כשנה (תשפ"ב) השתתף האיש בהוצאות סעודת הילולא, והלה נושע בדרך טבעית, ואכן, נולד לו בן בשעטומ"צ בי"ב אב תשפ"ב...

מעשה נורא שמענו מבעלי המעשה, לפני כשנתיים ישבו קבוצה של ט"ו בחורים, הללו קבלו על עצמם שאם יבואו כולם בקשרי שידוכין עד יומא דהילולא הבעל"ט (תשפ"ב) - יערכו סעודה רבתית לכבוד נשמת הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, ובתוכם היה אחד ש(בלבו) לגלג לכל ה'סגולה' ולא האמין בזה, ואכן עד יומא דהילולא תשפ"ב באו כולם בברית האירוסין חוץ מאותו שלגלג... ובא לפנינו בערב ההילולא בדמעות שנפרסם את דבר המעשה למען הרבות ה'אמונה' (ויתכפר לו).

שמעתי מ'משגיח' נכבד באחת הישיבות המפורסמות בארה"ק וביודעי ומכירי קאמינא, ששהה אחר חג הסוכות בשנה זו בעיה"ק צפת, שם פנה באחד הימים להשתטח על קברי הצדיקים בביה"ח הישן, ובדרכו נכנס גם למערת ציון הרה"ק ה'בת עין', בעודו עומד בתפילה זכר והזכיר את אחיינו - בחור חשוב מבוגר שכבר כמה שנים עמד בשידוכים ולא זו מאומה, ומן השמים יצא מפיו (ללא שחשב על כך מקודם לכן) אם הבחור יתארס עד יומא דהילולא של הבת עין אערוך סעודה לכבוד בעל ההילולא למנין אנשים - כשבליבו נוקף הספק, וכי יתכן שבזמן קצר כל כך - ששה שבועות, תבוא ישועתו, והרי הוא כבר כמה שנים בעניין השידוכים ולא זו מאומה. ולפלא והפלא, כעבור שבועיים ימים בא הבחור בקשרי שידוכין, ותגדל הפליאה, כי 'ליכלה' נמנו בקושי שבע עשרה שנה מיום הולדתה, ולא עוד אלא שאחיה נישא ממש לאחרונה ויש לה עוד אחות כלה בבית. ומדוע מיהר אביה לארס אותה, אלא שהבת עין דחף כל הענין מלמעלה לישועת הבחור.

לפני כשנה שמענו מעשה נורא מאחד מבני החבורה מדרי העיר מבית שמש, אברך זה התעסק והכין סעודה לכבוד היא"צ, ובאותה שעה שיחקה בתו בת ג' שנים בסכין סביב עינה, ופצעה את העין, עד שהחל לזוב דם רב,

באר הפרשה - הילולת הרה"ק הרב עין ז"ע

כג

מיהרה לבית חולים, ואחר בדיקות מעמיקות אמרו להם שכמעט נגעה בעין עצמה, ואך בניסי ניסים ניצלה העין לגמרי... וראו הכל, כי הוא הכין סעודה לבת עין, והבת עין שמר על העין של ה'בת'...

כמו"כ שמעתי מה'חתן' בעצמו... אשר כבר היה 'זקן בא בימים' (מפני סיבה כלשהי), לפני כשנתיים (תשפ"א) עלה לציונו הק' של ה'בת עין' כשבועיים ימים לפני יום ההילולא, בכה והתחנן לראות בישועת ה', וקיבל על עצמו שאם יבוא בברית האירוסין עד יומא דהילולא קדישא יעלה ויבוא בשנית 'להודיע' על הישועה ואף יערוך סעודה לכבודו של אותו צדיק, כעבור עשרה ימים נחוגו השידוכין בקול רינה ותודה...

ראו נפלאות ה', בישיבה אחת בעיר מודיעין עילית קבלו הבחורים על עצמם שאם עד יומ"ד דשנת תשפ"א יתארסו שלושים בחורים יערכו סעודה גדולה לכבוד ה'בת עין', והנה באותה שנה חל יומ"ד בעצם יום השב"ק, ונדברו הבחורים לשבות 'שבת התועדות' בקוממיות לכבוד הילולא קדישא, אלא שביום ראשון שקודם ההילולא החזיקו רק במספר 'עשרים ותשע' חתנים... אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפלתם, ובליל שישי בא הבחור ה'שלושים' בברית האירוסין, ונסעו בשמחה גדולה לערוך את השבת בצוותא לכבוד בעל ההילולא. וכששאלו את כל ה'נוגעים בדבר' מפני מה נקבתם במניין שלושים דייקא, לא פחות ולא יותר... והם עצמם לא ידעו מה להשיב אלא שכך יצא מפייהם...
ללמדנו שהרה"ק ה'בת עין' עומד ומתחנן להושיע ככל היוצא מפיכם, מעתה 'הרחב פיך ואמלאהו', אל יסתפק האדם בקטנות אלא יבקש בקשות גדולות, וכדאי הוא אותו צדיק לסמוך עליו.

וכאשר שמעתי מהרה"ח רבי מוטל ראטמאן שליט"א, עובדא שהיה עד לה לפני כמה שנים, בעודו מהלך ברחובות קריה - בשכונת מאה שערים אשר בעיה"ק ירושלים, מצאו יהודי נכבד 'בעל תשובה' אשר אין הפרוטה מצויה בכיסו, והלה החל לשאלו אודות 'וואש מאשין' (מכונת כביסה), כי נתקלקלה המכונה שבביתו, עוללים שאלו בגדים נקיים ואין נותן להם, ובצר לו הוא מחפש אחר חנות המוכרת מכונת כביסה 'יד שניה', כי עליה אין דורשים סכום עתק כמו על מכונה חדשה. ר"מ ניסה להניאו מכך, היות וידוע ליודעי חן שדבר שטות הוא לקנות מכונת כביסה יד שניה - כי לעולם ומעולם לא תדע אלו חסרונות ובעיות יוצאו לך במשך השימוש בה. וכה אמר לו ר"מ, היום חל יומא דהילולא של ה'בת עין', עומד אני ליסע לעיה"ק צפת להשתטח על ציונו, בוא נא עמנו, וכבר נפעל עבורך ישועה גדולה.

וכן עשו, כל הדרך לא פסיק פומיה מגירסא של אותו נצרך, אודות מכונת הכביסה, כי מכונה פלונית טובה היא, ושל 'חברה' פלונית לא... ובכלל הוא דואג מה יהיה בסופו של דבר, כיצד יכבסו את בגדי בניו הגדולים והקטנים... ובבואם לפני המלך בציון הקודש שפכו לבם בתפילה - איש איש בנגעו ומכאובו. משם נסעו, ויחנו באת"ק מירון, קנו במכולת (גראסערי) לחם וכל מטעמים ועלו לציון הקודש דרשב"י לערוך שם סעודת הילולא, ויהי, אך יצאו מציון הקודש, צלצל הטלפון של מיודעינו הנצרך, ומצד השני 'מבשרים' לו כי הגורל שקנה מאיזה 'מוסדות' לפני זמן רב זכה ב... מכונת כביסה חדשה ומשוכללת...

וכה אמר לי ר"מ בצערו על אותו נצרך, הרי כוחו של הצדיק להשפיע שפע רב וגדול, חבל על אותו איש אשר צמצם את כל השפע במכונת כביסה שאכן קיבל אותה, אילו היה מבקש ב'השגות' כגדולות יותר בוודאי היה מקבל שפע רב פי כמה וכמה (ר"מ מספר ע"ע שפעל לטובה באותה נסיעה כמה עניינים גדולים ורבים פי כמה וכמה).
והנה המעשה שאירע בישיבה שבמודיעין עילית התפרסם ברבים, ומהם ראו וכן עשו בישיבה חשובה בעיה"ק ירושלים, והם קבלו על עצמם שאם יתארסו עשרים בחורים (כמניין הבחורים 'שנשארו' מחברי השיעור) אזי יעשו סעודה רבתית ביומ"ד י"ב כסליו תשפ"ב, וכך הוה, שבוע לפני ההילולא נשלם ה'מניין', והבחור האחרון מתוך העשרים מצא אף הוא את זיווגו למזל טוב.

מעשה היה לפני כשנתיים בארה"ק, שהממונים על המס פשטו לחנותו של אברך והחלו ל'פשפש במעשיו' מה הם הוצאות בית עסקו וכנגד מה הם ההכנסות... וימצאו כתוב כי בית העסק נושא ב'הוצאות' גדולות, דוגמת שש קווי פלא' (סעל') בשעה שבאמת רק אחד מהם נצרך לצורך העסקים, בית העסק מחזיק בשני כלי רכב כשרק אחד נדרש להם, ואף הבעלים עצמו חגגו לאחרונה וישבו בבית מלון גדול במשך שבוע שלם 'על חשבון' ההוצאות.
המכיר ובקי יודע שעבירות כגון דא מחייבים אותו לשבת בבית האסורים... והנה באמצע החקירות נזכר האברך מהסגולה הידועה לתת סעודה לכבוד נשמת הבת עין ומיד קיבל כן על עצמו (לערוך סעודה ביומא דהילולא של הבת עין), באותו רגע נענה אליו ה'חוקר', שמע 'בני' מוסר... זאת הפעם אוותר לך על הכל... אבל אוי לך אם תשוב לעבור עבירות כגון דא, ושילחו חפשי לביתו.

באר הפרשה - הילולת הרה"ק ה'בת עין' ז"ע

(בספרו עבודת עבודה) וז"ל, ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ביום ההילולא קדישא, ותיכף נושעו בישועה רבתי ישראל אשר הוזקקו לדבר ישועה ורחמים, וערכו סעודה למעלה מדרך הטבע^מ.

ידוע לי מעשה שאירע בשנת תשע"ה, באברך מתושבי עי"ת וויליאמסבורג יצ"ו שסבל מנדודי שינה, משהלך להיבדק אצל רופא פשוט אודות נדודי השינה, עשה לו ג"כ בדיקת א.ק.ג. (EKG) ומיד נחרד ושאלו מתי ביקרת לאחרונה אצל 'רופא הלב' שלך, ויען האיש ויאמר לפני כמחצית השנה, ויצוהו הרופא להחיש פעמיו לרופא הלב מיד בבוקרו של יום... מכיוון שראה הרופא שהאברך אינו מבין חומרת מצבו פנה הוא בעצמו וקבע 'תור' לאותו אברך למחרת היום. ואכן, רופא הלב ראה בבדיקותיו שהעורק (גיד) הראשי המוליך אל הלב סתום ברובו ככולו, ובכל רגע עלול העורק להסתם לגמרי ולהכניסו בסכנת חיים וודאית... ורצה להכניסו מיד לערוך צנתור בלבו (bypass), אך הלה התחנן על נפשו שיחוס ויתן לו להלך ברחובה של עיר עוד יום אחד כי מנהל הבנק שבו מתנהל 'חשבונו' גער בו שאם איננו מכניס היום סכום כך וכך מעות הם סוגרים לו החשבון... ואכן, תוך כדי דיבורם יחדיו ראה הרופא שמנהל הבנק מתקשר שוב אל האברך, ע"כ הסכים לשחררו בתנאי שמחצות ליל לא יאכל מאומה ויבוא אליו מיד למחרת היום לעריכת הצנתור.

משם התקשר האברך לאחד מידידיו הידוע כ'בעל צדקה וחסד נפלא' בלב רחום וחנון וביקש 'הלוואה' על סך פלוני שעליו למהר להכניס לבנק בטרם יעבור מחר את הצנתור... ומידי דברו עמו נענה האברך ואמר, ראה נא ידידי, מוקף אנכי בסגולות שונות אשר רגיל אני לערוך, ומה הועילו לי כל אלו הסגולות, כשהנני 'אברך' בעל חוב אדיר וחולה מסוכן... אמר לו ידידו, וכי קטנה היא בעיניך, שהגעת לידי רופא פשוט בעד 'נדודי שינה' ומשם נתגלגלה הצלת חייך כפשוטו ממש - שנתברר ברגע האחרון שהנך מחויב לעבור צנתור ללא כל דחיה, איעצך, למחר חל יומא דהילולא של הרה"ק ה'בת עין' זכור נא ואל תשכח להדליק נר לטובת נשמתו, גם תוסיף לומר תהלים, ובעזהשי"ת בזכות הצדיק קרובה ישועתך לבוא...

מכיוון שהזכיר הידיד את הילולת ה'בת עין' נתחוורו פני האברך כשלא, וכה התוודה בפני ידידו, כי אכן, מהמאמינים הוא ולכן בשנה שעברה ביום י"ב כסלו (תשע"ד) ערך סעודה בביתו לעשרה יהודים... אלא שבשנה זו כשנודמן בביהמ"ד לדבר ביום השב"ק העבר (פר' ויצא - שלפני ההילולא) אודות סגולת הסעודה קם והכריז בקול רם, כי אף הוא כמוהם ערך סעודת הילולא לפני כשנה, ולא הועיל במאומה, מצב פרנסתו בכי רע - יום יום הוא מגלגל כספים מגמ"ח אחד למשנהו וכו' וכו', ולא ראה שום ישועה במשך השנה, והנה כמסיח לפי תומו אמר לו אחד ממתפללי ביהמ"ד, הרי לא ידע אדם מה עובר עליו - כמה לא חלי איניש ולא מרגיש, שמא נגזרה עליך הגזירה שלא תוציא שנתך, ובזכות אותה סעודה ניצלו חייך מבלי שתדע מאומה על כך... ועתה הינו עומד ומשתומם כי נראים דברי 'מתפללי' זה כדברי נביאות ורוח הקודש ממש, שכן רגליו הוליכוהו לרופא קטן ורגיל אודות נדודי שינה ונסתבב מזה הצלת חיו, כי בלאו הכי שמא היה נודם לבו ואז היה חל גם יום היא"צ שלו בי"ב כסלו... מיד מיהר האברך לערוך סעודה בטרם יגיע חצות ליל וימנע ממנו להשתתף בסעודת ההילולא... סוף דבר הצנתור הצליח והכל בא על מקומו בשלום, ויהי לפלא.

מט. אגב אורחא יובא מה שסח הרה"ק ה'בת עין' אודות 'סעודות מצוה', פעם נכנס אל הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע אחד מיהודי העיר להזמינו לסנדקאות אצל בנו הנולד לו, שאלו ה'מגיד', האם תעריך 'סעודת ברית', נאנח היהודי ואמר, רבי קדוש, משתכר אנכי שכר מועט של חמשה מטבעות לשבוע, אשר בקושי מספיקים לפרנסת בני ביתי - לחם צר ומים לחץ, אין בידי מעות לערוך סעודה לכבוד הברית, אמר לו המגיד, אם רצונך שאהיה סנדק לרך הנולד - עליך להבטיחני שתקיים 'מנהג ישראל' בסעודת הברית, לך נא אל אדונך אשר אתה עובד אצלו, ותבקש מעמו שישם לך מעתה 'שכר עבודתך' על השבוע הבעל"ט, ויפרע ממך מטבע אחת בשבועות הבאים 'מטבע' לשבוע. והסביר ה'מגיד' דשרו של עשו הוא 'סמא"ל', ובשמו מרומז נוטריקון - ס'עודת מ'ילה א'ין ל'עשות, ס'עודת מ'צווה א'ין ל'עשות. ס'יום מ'סכתא א'ין ל'עשות. על שלש אלה נלחם הוא מאד שיתבטלו מתוך עם בני ישראל, ואכן לדאבון לב הצליחו מעשיו לענין סיומי מסכתות, אמנם, לזאת לא אסכים, שיצליחו מעשיו בסעודת ברית מילה, ולכן כל כך החמרתי ב'בעל ברית' זה שיקיים המנהג ויערוך 'סעודת ברית'.

ה'בת עין' היה עד למעשה זה, אחר זמן ביאר ה'בת עין' את סיבת התנגדות השטן לג' סעודות אלו, כי כל אימת שהשטן עולה ומשטין על אי מי מבני ישראל, פלוני עבר על איזה ממצוות התורה, עונה לעומתו 'מלאך מיכאל',

באר הפרשה - הלולת הרה"ק הבת עין זי"ע

כה

זכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו, להיפקד במהרה ברוחניות ובגשמיות, שפע רב וכל מיני טובות שבעולם נא, בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם, ישועות וישראל נושע בה' תשועת עולמים.

וכי לא ראית באיזה שברון לב עבר העבירה, כי אף בעת עשייתו את העבירה היה שבור מכך שהשטן לכדו ברשתו, ומאידך פוק חזי את גודל השמחה שיש לבני ישראל בעשותם אחת ממצוות ה', ועושים יומא טבא בסעודת מרעים, טענה זו סתמת פיות משטינינו ומקטריגינו, ולכן נלחם השטן כל כך לבטל מישראל את השמחה של מצווה, כי על ידי שמחה זו מתבטלים כל טענותיו.

נ. מעשה בחסיד ששפך לבו לפני הרה"ק מרוז'ין זי"ע על צרה צרורה שנחתה לפתחו, והתחנן לפני הרה"ק שיברכהו ויפעל עבורו דבר ישועה ורחמים, בצאתו מאת פני הקודש שאלו הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע שהיה אז כבן י"א שנים (והוא בנו של הרה"ק מרוז'ין) וראהו נכנס אל הרה"ק כשכולו אומר צער וכאב - מה אמר לך הרבי, השיב האיש שהרה"ק ברכו 'דער אייבישטער זאל דיר העלפען' (ה' יעזור לך), אמר הינוקא קדישא, שוב אל אבי הק' ותשאל אותו מה יהיה עד שהשי"ת יעזור... ואכן חזר ונכנס אל הרה"ק, והשיב לו 'דער אייבישטער זאל העלפען ביז הער וועט העלפען' (ה' יעזור עד שהוא יעזור). עפי"ז פירש במה שנאמר בפרשתו (כח טו) שאמר לו הקב"ה ליעקב במראית החלום 'כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך', כלומר, שגם בזמן שעדיין לא עשיתי את אשר דברתי לך - גם אז לא אעזבך (הובא בעירין קדישין).

כיו"ב פירש הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל ליקוטים) במה שאומרים כליל שב"ק 'ושויתי ה' לקראתי שתרחמני עוד בגלותי לגאלני', שהכוונה היא שאנו מבקשים מהקב"ה שירחם עלינו כבר עתה בעוד שאנו בגלותנו עד שהוא יגאלנו בקרוב, אכי"ר.

נא. הנה כתיב בסוף פרשתו (לא מז) 'ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד', וביאר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בשם אביו הרה"ק מרוז'ין זי"ע כי בזה נחלקו יעקב עם לבן, כי לבן רצה שהקב"ה ינהג עם בני ישראל במידת הגבורה והיראה, ועל ידי זה יכירו כי הוא מלך על כל הארץ, וזהו שאמר 'יגר שהדותא', יגר הוא לשון מגור ופחד (כמו 'ויגר מואב', במדבר כב ג), ו'שהדותא' הוא לשון עדות והכרה, שעל ידי המגור יהיה 'שהדותא'. אבל יעקב קרא לו גלעד, מלשון גיל עד, שהקב"ה ינהג במידת הרחמים ויביא עלינו רק ששון ושמחה, ומתוך שובה ונחת נכיר במלכותו ית'. ובקשתנו היא 'תתן אמת ליעקב'... והקב"ה ישפיע עלינו רק טוב וחסד, כי רק ע"י שהקב"ה ישיבנו אליו אזי 'ונשובה'... (עירין קדישין בפרשתו)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויצא תשפ"ג

אין לקרוא בזמן התפילה וקרידה"ת. © כל הזכויות שמורות למו"ל.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח, י)

במדרש תנחומא: "זה שאמר הכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך". ביאר בספר "תמימי דרך", שהנה יכול היה לומר "ויצא יעקב מבאר שבע לחרן", ואם היה כתוב כן, יוצא שהאותיות 'ו' ה' ה' י' מיוותרים: "וילך חרנה", ובספרים הקדושים מובא שהשם יוה"ך זה המלאך הממונה על קפיצת הדרך, ושם זה יוצא מהפסוק "כי מלאכיו יצוה לך", ובזה מובן המדרש, שהיה קשה למדרש על ייתור האותיות הנ"ל, ומתרץ שהכתוב רימז על המלאך שממונה על הדרך שנתלווה איליו, וכפי שיוצא מהפסוק כי מלאכיו וכו'.

בספה"ק אוהב ישראל הביא לבאר בזה כך: (ליקוטים, פר' ברכה) "במדרש הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה. ומאי הלכה יחיד ורבים הלכה כרבים. עכ"ל המדרש. פי' כי שם של שמירת הדרך הוא יוה"ך היוצא מן ס"ת מפסוק (תהלים צא, יא) כי מלאכיו יצוה לך, והם ר"ת של יחיד ו"רבים הלכה כ"רבים שהוא ג"כ שם זה.

בספר "חקל תפוחין", מביא בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א, שסיפר, שפעם נסע הרה"ק החוזה מלובלין עם כמה מחסידיו, והיה זה ביום שישי, וכבר נתאחרה השעה, פנו החסידים אל רבם ואמרו, שבדורות הקודמים, במצב כזה היו הצדיקים עושים קפיצת הדרך, נענה החוזה מלובלין ואמר "יא ווער כען היינט" (כן, מי יכול היום), ולפתע ראו שהגיעו למחוז חפצם מוקדם בהרבה מהמצופה, ולאחמ"כ אמרו שבדבריו "יא ווער כען היינט" כיון החוזה מלובלין את השם הנזכר, יוה"ך שמשוגל לקפיצת הדרך. (ציוני תורה)

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו (כח, יב)

פרש רש"י ז"ל "עלים ויורדים - עולים תחילה ואחר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוץ לארץ ללוותו".

לכאורה יוקשה, הלא מעשה זה, שחלם את החלום על המלאכים העולים ויורדים, התרחש בעת שהיה בהר המוריה, שאינו גבול ארץ ישראל ומדוע התחלפו שם המלאכים?

כך הקשה ה'באר יוסף', ואמר על כך 'חאפ' נפלא, מתיקות התורה:

על הפסוק: "הארץ אשר אתה שוכב עליה", דרשו חז"ל "מלמד שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו". נמצא שכעת היה יעקב בסוף גבול ארץ ישראל, ומן המקום שהוא כעת משם ואילך הוא חוץ לארץ, ממילא הוצרכו מלאכי ארץ ישראל להתחלף עם מלאכי חוץ לארץ, מלאכי ארץ ישראל עלו לרקיע, ומלאכי חוץ לארץ ירדו ללוותו לחוץ לארץ. (יחי ראובן)

והנה שלם מוצב ארצה (כח, יא)

ראיתי דיבור יקר בספר 'בן גרני' לבנו של בעל הגורן דוד', אדם גדול מאד, על המחזה של יעקב שראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ודרך הסולם שהוא עומד באלכסון ולא ביושר. ופנימיות הענין, כי באותה שעה היה יעקב במצב שפל מאד, אברהם ויצחק היו עשירים מופלגים, ונתנו לו כל טוב כדי לישא אשה ולהקים בית יהודי, ובא אליהם וגנב ממנו הכל, וכמ"ש במדרש שאמר 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ'. ודרך האדם כשהכל הולך לו כסדר, הוא הולך בדרך ישר, כשהולכים בדרך ישרה אין צריך לבדוק היכן הוא הולך, ויכול להתבונן בדברי תורה בלי להתרכז במהלך הדרך הישרה. וכלשון חז"ל 'אין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים'. אך כשעולים על סולם, אם יענין ברעק"א עמוק בעלייתו על הסולם, ה' ירחם לאן יגיע.

כשיש לאדם עושר וכבוד ומנוחה, אינו מתבונן בדרכו, כמי שהולך בדרך הישר ולא על הסולם. ואינו צריך להרים עיניו להשי"ת לבקש רחמים. ומצאנו שאמר רשב"י לתלמידיו שלכן לא ירד המן במנה גדולה אחת בשנה, רק מדי יום ביומו, שמי שיש לו ארבעה וחמשה בנים, מתבונן מה יהיה מחר, ותלה עיניו לחסדי ה', לכן זכו להיות דור דעה בדביקות בהשי"ת.

יעקב אבינו לאחר שבא אליפז ולקח הכל, רצה הקב"ה להסבירו לו את החיים שלו, לכן ראה סולם בחלומו, שהצדיקים אין להם דרך ישרה בלי מכשולות, אלא כסולם העומד באלכסון שצריך להתחזק בכל עת בשני ידיו שלא ליפול,

כדי שיתלה עיניו תמיד להשי"ת. אלו הם החיים הטובים האמתיים. שאע"פ שהוא מוצב ארצה, ראשו מגיע השמימה. ובפרשת וישב ביקש לרדת מהסולם, ביקש יעקב לישב בשלוה, נתן לו הקב"ה סולם עד סוף ימיו, קפץ עליו רוגזו של יוסף. כי יעקב אבינו עושה לנו הכנה לשנות הגלות, חיים של סולם העומד באלכסון, לא שלות ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז. רק בסוף נאמר 'יחי יעקב', לפני כן היה לו חיים של סולם מסוכן, וזה מהות החלום שהראו לו בתחילת הדרך, שבכל פסיעה צריך להרים את העיניים להתפלל להשי"ת.

וכמו שאמר הג"מ רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל על ה'סולם' של רבי פנחס בן יאיר, תורה מביאה לידי זהירות, זהירות לזריזות וזריזות לנקיות, עד שבאים לרוה"ק ותחית המתים. וצ"ע היכן היא עבודת התפילה בסולם הזה? ואמר ששני צדדי הסולם הם עבודת התפילה, אי אפשר לעלות שליבה אחת בסולם בלי תפילות ובקשות. כל שלב ושלב צריך להשקותו בתפילה, נשא לבבנו אל כפים.

ובספה"ק אך פרי תבואה כתב הרה"ק רבי הערשל'ע ליסקער זי"ע שיעקב אבינו עלה למדרגה גבוהה משאר האבה"ק, בחירי האבות, ונדר ואמר שאם יתן לו השי"ת לחם לאכול ובגד ללבוש, ויהיה ה' לי לאלקים. והאלשי"ך הק' פירש מה מקום לבקש על לחם ובגד, כי התפלל על הגאולה העתידה שאז אין מלאכות הפת ע"י החיטים וכו', עתיד הקב"ה להוציא כלי מילת וגלוסקאות מוכנים לאכילה בלי חרישה וטחינה וכו', כך יהיה בבית השלישי שנקרא 'בית אלקי יעקב'. ורבי הערשל'ע מבאר שביקש יעקב 'לחם לאכול', כלומר מדת הלחם שתתן לי יהיה רק לסעודה הקרובה בלבד, שלא יהיה לי מוכן בבית לכמה ימים שבועות וחדשים, וכן בגדים ללבוש עכשיו. ולא כסף לצבור בתכניות חסכון, תמיד תתן לי בהשגחה פרטית כפי צרכי, שאצטרך להרים אליך את עיני תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

(הגרמ"י רייזמן ה' ויצא ע"ט)

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (כח, כ)

יעקב אבינו מסתפק במועט, אין הוא מבקש מותרות, רק לחם לאכול ובגד ללבוש. הסבא מקלם זצ"ל שואל, הרי הרמב"ם אומר שמה שאדם מוכרח ואינו יכול להסתדר בלי זה, מובטח לו שהקב"ה יתן לו, אי"כ הרי יעקב בטוח שאת המעט שהוא צריך בשביל לחיות את נפשו, יקבל מהקב"ה, אי"כ מה היתה בקשתו "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש".

והתיריץ, יעקב אבינו שעוזב את ביתו של יצחק, בית המלא קדושה וטהרה, והולך לבן הרמאי העובד ע"ז, מפחד הוא שמא הקירבה עם לבן תשפיע עליו לרעה, ומבקש הוא מהקב"ה שאף בזמן שהוא יחזור מלבן: "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש". פירוש: שאני ירגיש שלא אני נותן לעצמי את הלחם ואת הבגד, ולא כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אלא שארגיש שהכל נותן לי הקב"ה. וזה ביקש יעקב אבינו, שהוא ישאר באותה מדריגה שהוא נמצא עכשיו ולא ישפיעו עליו מעשיו הרעים של לבן. כי האיש שיש בו הרבה אמונה מרגיש שלא הלחם ולא הבגד הם שלו, אלא הכל נותן לו הקב"ה, ובשעה שהאדם יתבונן בזה, יראה בצורה אחרת הברכה שמברך על הלחם והברכה שמברך מלביש ערומים. (דברי מוסר)

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא: (כח, יא):

וברש"י: וישם מראשותיו - עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות התחילו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וזהו שנא' ויקח את האבן אשר שם מראשותיו:

יש להבין בדברי רש"י: א- אם הניח את האבנים סביב לראשו, מה יש להם לריב "עלי יניח צדיק ראשו"? הרי לא שם כרית אלא גדר! ב - ממתי שמענו כן שאבנים יכולים לריב? [בוודאי שדברי חז"ל אמת לאמיתה אף שלא שמענו כן זולתם, אמנם אפשר לבאר בדרך נוסף, כדלהלן] ג - מה עניין של "מריבה" יש כאן? הרי דבר זה תלוי ביעקב היכן שיחליט שם יניח את ראשו, מילא אם היה אומר שהאבנים היו במתח רב מי יזכה - מילא, אבל 'מריבה' מהיכי תיתי?

הנה במהרש"א (חולין צא) עמד על השאלה הראשונה (וכן ברא"מ עיי"ש) וכתב: עלי יניח צדיק ראשו כו'. בב"ר מפורש שעשאן כמין מרזב כו' כפרש"י בחומש והוא שהניח מלמטה אבן אחד להניח ראשו עליו וסביב אותו האבן הניח הרבה אבנים בגובה מג' צדדים עד שנעשו ג' דפנות כמין מרזב שיש דף א' מלמטה וג' דפנות מצדדין התחילו כל אבנים מריבות עם אותו אבן שהניח מלמטה כל א' אומרת עלי יניח צדיק את ראשו עד וכלן נבלעים באבן א' ר"ל שכולן נבלעו באותה אבן אחת שלמטה כדי שיניח ראשו על כלן ודברי הרא"ם בזה אינם מבוררים ואין להאריך:

הונח לנו השאלה הראשונה לפי דברי המהרש"א, אך שאר התמיהות נראה ליישב עפ"י דברי המהרש"א וכדלהלן:

הגמרא מביאה (במגילה כו וכן בזבחים נג וביומא יב) המחלוקת אם ירושלים נתחלקה לשבטים:

במאי קמפילגי תנא קמא סבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים ורבי יהודה סבר נתחלקה ירושלים לשבטים ובפלוגתא דהני תנאי דתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבולעה שנאמר חופף עליו כל היום לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיזין לשכינה והאי תנא סבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים.

רואים מדברי הגמרא שבעבור השתוקקותו הרבה של בנימין בשבילה זכה להשראת השכינה בחלקו. וכן כתבו המפרשים שם. אבל לפי המ"ד שירושלים לא נתחלקה לשבטים, היכן מצאנו את השתוקקותם להשראת השכינה בשבילה זכו לכך?

אפשר לומר שזה היה כאן העניין עם האבנים, על פי דברי המדרש רבה שמביא כמה שיטות כמה אבנים שם מראשותיו ואחת השיטות שהיו 12 אבנים כנגד שניים עשר שבטי י-ה.

והנה לפי דברי המהרש"א לקח אבן אחת למתחת ראשו ושאר האבנים היו מסביב, וכאן היה הויכוח בין השבטים שבא ראובן ואמר האבן אשר יעקב יניח ראשו עליה היא המכוונת נגד שבט ראובן ושאר השבטים אבנם מונח סביב, בא שמעון והתחיל מריב איתו שהאבן מתחת ראש יעקב היא כנגד שבט שמעון וכו', כך כל שבט ושבט טען "עלי יניח צדיק ראשו", דהיינו שהאבן שיעקב מניח ראשו עליה היא המכוונת לשבטו. ובזה הרווח לנו שלא היה צורך שהאבנים יזוזו מכאן להתם ואף לא יפתחו את פיהם אחד לשני.

מה עשה הקב"ה? כיוון שראה השתוקקותם של כל השבטים לזכות להשראת השכינה, עשאן לאבן אחת ואמר שכולם יזכו בכך, ולכך לא נתחלקה ירושלים לשבטים שכן מכולם זכו, וזהו אמרו "האבן אשר שמת מצובה יהיה בית אלוקים" דהיינו שכמו האבן האחת המכוונת נגד כל השבטים כך בית האלוקים בחלקת כל השבטים.

(ציוני תורה)

{ד} ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו: {ה} ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו: {ו} ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן: {ז} ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו ...

יעקב אבינו מתחיל להוכיח אותם...

אומר רש"י - הן עוד היום גדול. לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד, אמר להם הן עוד היום גדול, כלומר אם שכירים אתם לא שלמתם פעלת היום, ואם בהמות שלכם אף על פי כן לא עת האסף המקנה וגו'.

בעברית צחה, בשפה שלנו היום, זה נקרא **פרזיטים**.

שאל הרב מפוניבז' זצ"ל - תארו לעצמכם, לו היה מגיע אדם, לתחנת מוניות בת"א, ורואה את הנהגים משחקים שש-בש... אומר להם "רבותי, אם המוניות שלכם, פרזיטים, לכו לעבוד! ואם אתם שכירי יום, גנבים! ..."

האם האדם שהעיר לנהגי מוניות, היה יוצא בשלום?

הם עונים ליעקב ומסבירים לו... לא...תשמעו...

הנהגי מוניות גם היו מסבירים לו ככה?

היו אומרים לו "אדוני, יש לך עשר שניות לעוף מכאן, אחרת השולחן והשש-בש עליך" ☺

אמר הרב מפוניבז' זצ"ל - למדנו מכאן כלל. אם אתה רוצה להוכיח בן-אדם, בדברים הכי קשים שאתה רוצה, אתה יכל להכניס לו את זה בקלות, תמורת מילה אחת בלבד אחי מאין אתם...

בשפה שלנו היום - "אחי! ☺"

אתה רוצה להוכיח נהג מוניות, תן לו מילה אחת... אחרי זה אתה יכל להכניס מה שאתה רוצה!

(ברוך שאמר)

ויספר ללבן את כל הדברים האלה (כט, יג)

כתב האלשי"ך הקדוש שידע יעקב את המדרגות של רחל, שנאמר ויאבה יעקב את רחל, אך מתוך המסירות נפש שעשתה שלא לבייש את אחותה, נכפלה אהבתו שנאמר 'ויאהב יעקב את רחל מלאה' היינו ממה שעשתה ללאה. ויעקב אבינו עבד ז' שנים, מה ראשונות באמונה אף אחרונות באמונה. וצ"ע מדוע היה צריך יעקב לעבוד עוד שנים באמונה, והרי הוא יודע לרמות את לבן כשהיה צריך, כמו לאחר שרימה אותו לבן עם הכבשים, ויסר ביום ההוא את העקודים וכו' עשה יעקב תחבולה במקלות בשקות המים, לקיים עם עקש תתפל, וא"כ מדוע עבד אחרונות באמונה? ותי' רש"ק והאלשי"ך הק' שהמחיר של רחל הוכפלה לי"ד שנה, כיון שנתגלו מדותיה הטובים הבין ששבע שנים לא מספיק לאשה כזאת, אפי"י ד' שנה לא מספיק. וזה שכתוב 'ויהי בעיניו כימים אחדים', כי כשאדם משלם מחיר זול על דבר יקר, הוא מרגיש שלא נתן כלום. נמצא שיעקב חשב שאם היה לבן יודע מעלותיה של רחל, היה מבקש שיעבוד שבעים שנה, כשראה יעקב את המדות הטובות, הלך לעבוד בשמחה עוד ז' שנים.

וזהו המשך הפסוקים כיון שאהב יעקב את רחל מלאה, ממה שמסרה הסימנים ללאה במסירות נפש, ויעבוד עוד ז' שנים ויהי בעיניו כימים אחדים, כי ידע שהיא יקרה יותר ויותר.

מפרשי הפשט הקשו מהו כימים אחדים, הרי דבר שאדם מצפה לו וזה מתאחר לבא, זה נראה לו הרבה שנים ולא כימים אחדים? ותי' רש"ק ששואדם אהב את עצמו זה נראה לו הרבה זמן, כשהוא אהב את הדבר, זה כימים אחדים, וזה שדיבר יעקב בלשון כזה הבה את אשתי, כי היה זה כחפץ של מצוה, כספר תורה, כמו שאדם מכין לכתוב ספר תורה, ולוקח הרבה שנים להכין הקלף והדיו והכתובה, כל זה כימים אחדים באהבתו אותה, אותה דייקא ולא את עצמו, משא"כ כשאוהב את תאוות גופו ופיצתו, אפי"י רבע שעה נדמה לו כימי מתשלח.

(הגרמ"י רייזמן) נשאלת השאלה: אם בין כה וכה יש כאן נס של מועט המחזיק את המרובה –

לשם מה צריכים בכלל תבה?! והתשובה היא: אתה תעשה את מה שאתה יכול, עשה תבה – ואת השאר תשאיר לקב"ה!

העשיה שלך היא התנאי לתוצאה. וזה למעשה פסוק מפורש בספר קהלת (ט, י): "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה" – כל מה שאתה יכול לעשות – תנצל את המקסימום ממה שאתה יכול לעשות!..

אז עצם החובה להשתדל, לא לחבוק ידיים, היא הרי ידועה. אלו הם דברי הספרי על הפסוק (דברים טו, יח): "וברכך ה' אלקיך" – "יכול יהא יושב ובטל? – תלמוד לומר: 'בכל אשר תעשה'". ברכת שמים היא זו שתועיל. מתי? – אחרי שאתה עושה!

השאלה היא: מהי חובת ההשתדלות? יאמר האדם: אני אעשה את המינימום, והקב"ה ישלח את הברכה... – זה לא יעזור – לא מלאת את חובתך!

אומרת הגמרא (ברכות לב ע"ב): 'ארבעה דברים צריכים חיזוק [שיתחזק בהם אם תמיד [בכמות] בכל כוחו [ובאיכות] – רש"י], ואלה הם: תורה ומעשים טובים, תפלה, ודרך ארץ'. ופרש רש"י: "דרך ארץ – אם אומן הוא – לאומנותו. אם סוחר הוא – לסחורתו, אם איש מלחמה הוא – למלחמתו".

וכתב היעב"ץ, כי הגמרא מונה את ארבעת הדברים הללו, משום שארבעתם רצויים לפני הקב"ה – הקב"ה רוצה שהאדם ילמד, שיעשה מצוות, שיתפלל, ושירויח במסחרו [אם אין קמח אין תורה]. כיון שכך, היינו עלולים לחשוב שאם הדברים האלה רצויים לפני הקב"ה, הרי שמספיקה השתדלות קטנה, והקב"ה ישלח בזה ברכה... על כן משמיעים לנו חז"ל, שגם דברים אלו רוצה הקב"ה שתעשה את כל מה שאתה יכול! בלי שתמצה את היכולות שלך, קשה יהיה לך לצפות לעזרת שמים.

נחזור למדרש שעמו פתחנו: יעקב אבינו רוצה ללכת להשיג שידוך, וכשהוא מסתכל על "ההורים", מה הורה לו אברהם אבינו בשידוך של יצחק? – שאם אתה יכול לשלוח עשרה גמלים מלאים כל טוב, תשלח עשרה גמלים! ואם אתה חשוב שאם תתן לו שטר מתנה על כל נכסיו זה מה שיועיל – אז תתן לו שטר כזה! 'רואים שצריך למצות את ההשתדלות, ולי אין כלום', אמר יעקב, 'אפילו לא נום אחד או צמיד אחד'.

זו ההתחלה של המדרש. ומה ההמשך של המדרש?

ההמשך של המדרש נפלא כל כך: אם ההשתדלות היתה זו שמניבה את התוצאות, אז כשאין השתדלות – מרידים ידיים...

אמר יעקב אבינו: 'מה, אני מאבד את בטחוני מבוראי?! – איני מאבד בטחוני מבוראי! אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ!'

מה הוא אמר כאן? – הוא גילה יסוד נוסף: כשאתה יכול להשתדל – אתה חייב להשתדל, וכשאינך יכול להשתדל – אתה פטור מהשתדלות! ואם אתה באמת פטור מהשתדלות – ה' יעזור לך!

כשרוצים באמת – משמים מסייעים

הרב מפוניבז' זצ"ל היה אברך כשהתמנה לרבה של העירה פוניבז' – ממלא מקומו של רבי איצ'לה פוניבז'ר. הוא קיבל עירה שהיו בה תלמוד תורה קטן, וישיבה, שעוד איכשהו החזיקה מעמד.

היה לו חלום – להפוך את פוניבז' למעצמה של חינוך: לבסס את התלמוד תורה, ולייסד ישיבה קטנה וישיבה גדולה, וכוללים שלא ברכים, בית ספר יסודי לנערות, וסמינר וכו' – קמפוס של חינוך!

בשביל להתחיל לממש את החלום, הוא היה צריך שטח קרקע גדול. מהשמים הקרו לפניו הזדמנות ממש נדירה – הכומר של פוניבז' היה בן למשפחת האצולה שפעם שלטה בעיירה, והיא היה הנצר האחרון למשפחה זו וירש המון קרקעות. הוא ידע שהוא לא משאיר אחריו ילדים, אז החליט למכור את השטחים שלו. לפי ערך הקרקע, הם היו שווים ששים אלף רובלים – הון בלתי נתפס בימיים ההם, אבל הוא פרסם, שמי שיתן לו חצי מחיר, כלומר שלושים אלף רובלים במזומן – הוא ימכור לו את הקרקע!

עבור הרב מפוניבז' זו היתה ממש הזדמנות חיוו! הוא עלה אל הכומר, והתחיל להתמקח: "מי יתן לך ששים אלף רובלים!?" ענה לו הכומר: "האמת היא שיש מי שמוכן לתת, אבל הוא רוצה לפרוס זאת בתשלומים... אני רוצה חצי מחיר, אבל במזומן! אתה רציני או לא?"

ענה לו הרב: "תוריד לעשרים וחמש אלף, וגמרנו ענין!"

"אבל מזומן!" אמר הכומר.

אמר לו הרב: "תשמע, אתה הכומר של העירה, ואני הרב של העירה. אינני אדם עשיר, ואין בידי כרגע את הסכום הזה. תן לי מרווח של זמן, כמה חדשים. לעשות סבב בין עשירי רוסיה ולחמם את לבבם, שיחליטו לפתוח את הכיס!"

הדבר לא מצא חן בעיני כומר... "אתה יודע מה?" אמר הכומר, "תביא לי כעת חמשת אלפים רובל מזומן, ואני אתן לך חדשיים לעשות את הסבב שלך, ולאסוף תרומות. אם בתום החדשיים [יום א' בשעה 11.00] אני לא רואה את העשרים אלף הנוספים – אין עסקה, ואבדת את דמי הקדימה! מסכים או לא?"

"אשאל את אשתי", ענה הרב.

וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה (כט, לא)

במדרש תנחומאי: "ראה כי שנואין מעשי עשיו בפניה". יש להבין מדוע דוקא בזכות הזאת זכתה להיפקד?

ביאר בספה"ק קדושת לוי, שהגמ' אומרת שלכן היו אמותינו עקרות, כיון שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. והנה כאן מצאנו שהיו עיני לאה רכות וברש"י שבכתה הרבה מחמת שחששה שתנשא לעשיו, וזה מה שכתב המדרש, שהקב"ה ראה שלאה כבר בין כה וכה התפללה הרבה מחמת ששנואין מעשי עשיו בעיניה, לכן נפקדה מיד. (קדושת לוי)

ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלקים את חרפתי (ל, כג)

כתב רש"י: "חרפתי וכו' ואגדה כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרוחנה משיש לה בן תולה בו מי שבר כלי זה בנך מי אכל תאנים אלו בנך" עכ"ל. והדברים מפליאים, וכי זהו מעלת הבן אצל רחל אמנו, שמזכירים דברים קטנים של מה בכך בכבוד, לעומת אושר הגדול של אם הבנים שמחה שמעמידה שבת בישראל ואם עקרה שנפתח רחמה וזכתה לזרע של קיימא וכן ליעקב אבינו, כמה תמוה שתוכיח דבר כזה כלל!?

ופירש הגרא"ל חסמן ז"ל שכשאדם איבד כובעו וחבירו רץ אחריו ומה עוד שנכנס למים להציל לו את כובעו, הרי מודה לו מאד, ומכיר לו טובה ע"ז. ואם הוא עצמו היה בסכנה, ונפל לים, ובא חבירו והצילו, וגם הציל לו את כובעו, מטבע האדם שמרוב שבח והודיה על הצלת חייו לא נחשב בעיניו כלום מה שהציל לו גם את כובעו, אמנם, ממידת האמת והכרת הטובה, ראוי לו להודות על כל דבר ודבר בפני עצמו, כי הרי גם זה טובה היא, וכי בגלל שעשה עמו עוד דברים גדולים יותר בטלה חובתו לגבי דבר הקטן? ועד"ז הזכירה רחל אמנו, שלא תשכח לעולם להכיר טובה גם על דבר קטן כזה של אסף אלקים את חרפתי, הרי פשיטא שכל ליבה מלא שמחה ושבח והודיה על זרע ברך ה', על עבד ה' בן יעקב משבטי קה, ומתוך גדלותה הזכירה גם ענין קטן שאין האדם משים על לב ע"כ תו"ד. (ברכת אברהם)

ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך (לא, נא)

בספר "טעמא דקרא" מביא הגר"ח קנייבסקי בשם אביו הסטייפלער זצ"ל, שכאן רצה הכתוב להראות את עוצם שקריו של לבן, שהרי הכתוב מספר שיעקב לקח אבן, כמו שאמר לבניו לאסוף אבנים עד שעשו גל אבנים, והנה בתוך כדי דיבור בא לבן ואומר "הגל הזה... אשר יריתי" והרי הוא לא נגע בכל האבנים.

(טעמא דקרא)

מאוצרות המגידים

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח, י)

במדרש (בראשית רבה סח, ב): "רבי שמואל בר נחמן פתח: 'ישר למעלות אשא עיני אל ההרים' (תהלים קכא, א), אשא עיני אל ההורים למלפני ולמעבדני".

המילה "ההרים" נדרשת בכפל משמעות: מלשון הורים, ומלשון הוראה, כשלמעשה ההורים הם בדרך כלל גם מורים המלמדים את בניהם. יעקב אבינו אמר: "אשא עיני אל ההירים" – אני צריך לראות איך אבותי התנהגו כשרצו לבקש זווג.

"אליעזר, בשעה שהלך להביא את רבקה, מה כתיב ביה? ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו, ואני לא נזם אחד, ולא צמיד אחד", שכידוע אליפז בן עשו שדד את יעקב בדרך. מה עושים?

"חזר ואמר: מה אנא מובד סברי מן בריי [מה, אני מאבד את בטחוני מבוראי?!]. חס ושלום, לית אנא מובד סברי מן בריי [איני מאבד בטחוני מבוראי!] אלא, 'עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ'. הרי ה' עשה שמים וארץ בלי שום השתדלות מצדם של השמים והארץ, הכל מיוזמתו של הקב"ה. אז גם כאן יהיה הכל מיוזמתו של הקב"ה.

"אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" – יעקב, 'ה' ישמרך מכל רע' – מעשו ומלבן, 'ישמר את נפשך' – ממלאך המות, 'ה' ישמר צאתך ובואך' – ויצא יעקב". עד כאן דברי המדרש.

יש לנו במדרש הזה ידיעה חשובה שמנחה אותנו למעשה בחיינו: כאשר אפשר – חייבים! אם באפשרותך להביא עשרה גמלים טעונים מכל טוב, כמו שאברהם הביא – עשה זאת. אולם כשאין אפשרות לעשות השתדלות – אתה פטור מהשתדלות, ועליך להאמין שהכל יסתדר בעזרת שמים, שהלא זוגו של אדם משמים הוא.

הרמב"ן הרי כותב, שלא תבה אחת ולא עשר תבות, יכולות היו להכיל את כל זני החיות שבעולם. היעלה על הדעת שעל משטח אחד, קומה אחת של שלוש מאות אמה [מאה וחמשים מטר], יכולים להמצא כל זני בעלי החיים שבעולם?! לאן דחסו אותם במשך שנה שלמה? – התשובה היא, אומר הרמב"ן, היה כאן נס! מעט המחזיק את המרובה.

חמשת אלפים רובל – זה כל הכסף שהיה לרב מפוניבוז' ולזוגות, מהנדוניה שהוא קבל מחותנו – הרב של ווידג'. החותן רצה את העילוי של עולם הישיבות. חסך את כל ההכנסות שלו מה"דיני תורה" שקיים, ונתן חמשת אלפים רובל לזוג הצעיר – זה מה שיש להם...

הלך הרב מפוניבוז' לביתו ושאל את אשתו: "את מוכנה לתת את חמשת אלפים הרובלים?" והיא אמרה מידי: "כן! אני אתך..."

לקח את הכסף, הלך לכומר, וחתמו על זכרון דברים. יש לו עתה חדשיים לגייס את הסכום הנותר. הוא לא התעצל! נסע לפטרבורג, נסע לקובנה, נסע לווילנא, דיבר עם כל הגבירים, חימם אותם, הלהיב אותם – הוא פתח להם את הלב, אבל לא את היד!... כולם הסכימו עקרונית לתרום, אבל אמרו לו שאין להם כעת בכספת את הסכום שהוא דורש.

עשיר אחד, ברודצקי שמו, אמר לו: "ראה, אני כעת גומר עסק, והוא יניב רוחים בעוד חמשה חדשים. אם תבוא אלי עוד חמשה חדשים, חמשת אלפים רובל שלך!" הרב מפוניבוז' בקש שיתן לו על כך התחייבות בכתב...

זה הבטיח לו שלושת עלפים רובל תוך שלשה חדשים, עשיר אחד ארבעת אלפים רובל תוך ארבעה חדשים – ככה הבטיחו לו סכום של עשרים אלף רובל, אבל לא עכשיו.

בקיצור, מגיעה השבת האחרונה, ביום א' הוא צריך לשלם את הכסף – ואין לו רובל!

'למרבה המזל', החותן והחותנת שלו הגיעו אליהם הביתה לשבת [כנראה שאשת הרב ספרה להם את הספור].

"שאף אחד לא יקנא בשבת שאני עברתי" ספר אחר כך הרב... "מה עשית?!" הטיחו בו, "איזו מגלומניה?! אתה בסך הכל רב בעירה קטנה – תעביר את שעורי התורה שלך באיזה בית כנסת לכמה בחורים... מה החלומות שלך? מה אתה צריך ששים דונם של אדמה? מה, אתה הולך לבנות קריה?! מי אתה? – אברך בן שלושים סך הכל"..." בקיצור, 'חושך בעיניים'... והם הרי צודקים...

איך שיצאה השבת ועשו הבדלה, אמר שלום יפה לשויגר, וביקש 'להתאורר'... הלך לבית המדרש והתישב ללמוד, וכשהרב מפוניבוז' פתח את הגמרא, הכל נעלים. אין שוער, אין כומר, אין קרקעות... הוא כעת חי בעולם אחר! הבין את הסוגיה היטב, ברוך ה' יש לו כעת שוער לישיבה למחר.

בסיום הלימוד, הוא מרים את הראש – שתיים בלילה! חשב שהמחונתנים כבר נסעו, וגם אשתו כבר ישנה – אפשר לחזור הביתה...

הוא מגיע לביתו ורואה אור בבית. חשב לעצמו שבטח אשתו לא הלכה עדיין לישון, והמחונתנים נשארו בבית, לראות מה יהיה 'מחר'... פותח את הדלת, מוצא שני עשירים, מהגבירים של פוניבוז', יושבים אצלו בסלון.

"שלום הרב! איפה הרב היה?" שאלוהו.

מה אתם עושים כאן בשתיים בלילה...?! "שאל אותם הרב.

"מגיע לנו מזל טוב! לזה יש בן, לי יש בת – החלטנו להשתדך בינינו!" ענה אחד הגבירים.

"מזל טוב, מזל טוב" ברך אותם הרב, ומזג להם 'לחיים'. "כדי לבשר לי את זה נשאתם ערים עד שתיים בלילה?!" תמה הרב. והם הסבירו לו שהם שני גבירים שכל אחד הבטיח עשרת אלפים רובל לנדוניה [אף אחד הרי לא האמין לשני...], והם רוצים 'לראות', שבאמת כל צד נותן את הסכום הנ"ל, אז זה הוציא עשרת אלפים רובל, והשני גם הוציא, כל אחד סופר את הכסף של השני... "יופי! יש עשרים אלף רובל, אשפר לשתות לחיים! עשינו שידוך! כעת, היכן הם יפקידו את הסכום הזה [הרי אף אחד לא מאמין לשני]? אז הם החליטו שהולכים לרב, ויפקידו אצלו את הכסף עד החתונה, שתערך בעוד חצי שנה..."

אמר להם הרב: "תשמעו, אני מקבל פקדונות מאנשים, אבל לא בסכומים כאלה. אין לי כספת בבית, ולהיות אחראי על עשרים אלף רובל... סכומים כאלה אני לא מקבל!"

שני הגבירים הפצירו שוב ברב, שבכל זאת יסכים לשמור להם על הסכום, ענה להם הרב: "אם תסכימו שאוציא את הסכום הנ"ל למה שאני צריך כעת לצרכי מצוה, ובעוד חצי שנה [בתאריך של החתונה] תקבלו את העשרים אלף ביד – אני מסכים!"

"טוב" אמרו השניים, "סומכים על הרב!"

הרב נטל פתק ורשם עליו שבעוד חצי שנה הם יקבלו את הכסף. הגבירים השאירו אצלו את הכסף והלכו.

מספר הרב: "כל הלילה לא ישנתי [צריך לשמור על הכסף]. פתחתי גמרא, למדתי עם הכסף מתחת לגמרא, התפללתי 'ותיקין', עליתי לכומר, הנחתי את הכסף על השולחן [העיניים שלו התגלגלו...], לקחתי את הכומר למשרדים והעברתי את הבלעות על שמי..."

בצהריים אני חוזר הביתה – והגבירים מחכים לי!

"מה זה?" שאלתי.

"השידוך התפוצץ!" ענו... הם מבקשים את הכסף בחזרה!

"טוב", הוא אומר להם, "תשמעו, אמרנו חצי שנה... הכסף כבר לא אצלי".

"טוב, אז עוד חצי שנה שהרב יחזיר לנו את הכסף" ענו שני הגבירים.

תוך ארבעה חודשים ברודצקי נתן, וזה נתן, ותוך חצי שנה היה לי כבר את כל הכסף להחזיר להם! ופוניבוז' פרח! היתה למטרופולין של חינוך: לפני השואה היו כאלף ושמונה מאות תלמידים [ותלמידות]. פוניבוז' הפכה להיות מעוז של חינוך בליטא!

מה הקב"ה רצה לומר בסיפור הזה? – שאם אתה יכול לעשות השתדלות אתה חייב לעשות השתדלות, וכשאינן לך שום אמצעים – הקב"ה יעשה, "גול על ה' דרך, ובטח עליי והוא יעשה"!!!

(רבי שלום מאיר ולך – דורש טוב)

ויהי בבוקר והנה היא לאה (כט, כה)

"אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמסר יעקב לרחל סימנים, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תיכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים" (רש"י)

מידת השתיקה

אנו יודעים כי לשון הרע זו עבירה חמורה. וזה נכון. אבל עלינו לדעת כי מלבד עצם האיסור לדבר לשה"ר על אנשים, על חברים, ישנו חלק נוסף בנושא זה, והוא: המידה הכללית הנקראת שתיקה, לאו דוקא מלשה"ר.

ישנו מעשה מופלא שמספרים על האדמו"ר מרוז'ין זיע"א, אחד מגדולי האדמו"רים לפני כמאה וחמישים שנה. מנהגה היה, שעל השולחן שהוא ערך [ה'טיש'] היה יושב בשקט, בדממה.

ומספרים שפעם שאלו את הגוי שהיה מנקה את בית המדרש של האדמו"ר, מה ראה שם. נענה הגוי ואמר בזה הלשון: "ראיתי שם שולחן ארוך שיהודים יושבים משני צדדיו. בראש השולחן יושב זקן אחד, הוא שותק וכולם מקשיבים..."

איזו הגדרה נפלאה: המילה היפה ביותר שנאמרה שם – זו השתיקה!

השירה היפה ביותר – השתיקה!

נאמר בפסוק: "תולה ארץ על בלימה" (איוב כו, ז) כלומר, על שום דבר. מכאן למדו חז"ל ש"אינן העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם עצמו בשעת מריבה, שנאמר תולה ארץ על בלימה". הוא שותק בשעת המריבה הוא היסוד לכל העולם.

כאן אנו מוצאים גדלות הנקנית בצורה בלתי צפויה; ללא עמל במצוות ובתורה, רק בלימה בשעת מריבה!

ושומה עלינו להבין, איזו גדלות טמונה בשתיקה, בבלימה.

ידוע שהמלאכים אומרים שירה, מהי שירת המלאכים? "קדוש, קדוש, קדוש" ו"ברוך כבוד ה' ממקומו". אך ישנם מלאכים אחרים [חיות הקודש] הנקראים "חשמל", ומבואר בגר"א שהמילה "חשמל" מורכבת משתי מילים – חש מל. "עתים חשות עתים ממלמות" (חגיגה יג, ב) לפעמים החיות שותקות ולפעמים הן מדברות, ומוסיף הגר"א שזהו ענין חזרת הש"ץ.

כי כשמשבחים את הקב"ה, מוכרחים להגיע לאותה שלימות של שירה – דיבור יחד עם שתיקה. תפילת שמונה-עשרה של הש"ץ היא שירה, וגם השתיקה של הציבור היא שירה, וביחד יש כאן את השירה המיוחדת שעניינה: חש מל.

ישנן שתי דרכים כיצד לשיר לה', ישנו ניגון של "קדוש, קדוש, קדוש", ישנו ניגון של "ברוך כבוד ה' ממקומו", וישנו ניגון של שתיקה. שתיקה, אם כן, איננה רק לא לעשות עבירות. שתיקה היא בעצם גם שירה.

אצל אליהו הנביא מובא תיאור של שירת המלאכים: "ויאמר צא ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עובר ורוח גדולה... לא ברוח ה', ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'... ואחר האש קול דממה דקה" (מלכים א יט, יא-יב) השיא של השירה הוא: "קול דממה דקה", כמו שנאמר "לך דומיה תהילה" – השבח הגדול ביותר הוא הדומיה.

נצייר לעצמנו: אילו היה נכנס לכאן תלמיד חכם גדול, היו כולם מנמיכים את טון דיבורם ומתחילים ללחוש. אבל אם היה זה תלמיד חכם עצום, גדול הדור – היו כולם שותקים, היתה משתררת דממה באולם!

שתיקה היא השירה הגדולה ביותר, יותר מהשירה היפה ביותר שישנו. וחז"ל אומרים: איזו שירה מחזיקה את העולם? "תולה ארץ על בלימה", כשאדם יודע לשתוק לכבוד שמים, כאשר הוא מתפוצץ לומר מילה, לעקוץ את השני, להראות את עצמו חשוב יותר. אך הוא צועק שתיקה לכבוד השי"ת – זוהי הגדלות שבגדלות!

שתיקה של גדלות

הבה נצייר לעצמנו תמונה של גדלות.

יענקל'ה מגיע הביתה אחרי חתונה בחיפה. השעה מאוחרת, הוא עייף, מותש, רוצה רק לישון. הוא כבר אמר קריאת שמע שעל המיטה, ואז הוא חושב לעצמו: רגע, אם ה' הוא אחד, עלי לעשות משהו לכבוד ה'. כדי לא להירדם הוא ממלא דלי מים, משליך לתוכו קוביות קרח, מוריד את גרביו, מכניס את הרגליים למים ולומד עד אור הבוקר.

זוהי גדלות, מן הסוג שאנו מאחלים לילדינו. באותה שעה הקב"ה ודאי אוסף את פמליא של מעלה ואומר: ראו בריה שבראתי בעולמי.

נתבונן עתה במעשיה של אשתו, נקרא לה רחל.

השעה תשע וחצי בבוקר. בעלה ב'כולל' והיא בבית עם התינוק, אשר ברגעים אלו מתרוצץ ברחבי הבית. לפתע היא מגלה שישנם מים על הרצפה. מתברר שהתינוק סתם עם פקק את חור הניקוז של האמבטיה, פתח את הברז, המים עלו על גדותיהם וכעת הבית מוצף מים... היא נוטלת מגב ובמשך שעה וחצי עובדת קשה לגרוף את המים [תוך כדי כך היא נזכרת שהיה לה כאב גב לפני יומיים...]

פתאום מצלצל הטלפון. על הקו השכנה מלמעלה ובפיה בקשה: "רחל, אני חייבת לצאת לאיזה מקום, תוכלי לעשות לי טובה לשמור על התאומים שלי"? היא מסכימה, ותוך חמש דקות התאומים בביתה, מצטרפים לתינוק שלה. ישנם עדיין מים על הרצפה.

סוף סוף היא גומרת לייבש את הבית, ואז היא מביטה בשעון ומגלה לחרדתה שהשעה כבר שנים-עשרה וחצי ועליה להכין ארוחת צהריים. היא תופסת את התינוק והתאומים, רצה למכולת, חוטפת מהמדף שני קופסאות תירס, נעמדת בתור לקופה, משלמת, ואז רצה הביתה, מחממת מהר משהו מהמקפיא, וב"ה איכשהו הארוחת צהריים מוכנה בזמן.

יעקב מגיע הביתה, מביט בסיר ומפסיר בנימת אכזבה: "אין משהו אנושי לאכול בבית הזה"? והיא שותקת, ממלמלת בשקט: "אני מצטערת, לא היה לי זמן". הוא יוצא מהבית, קונה לעצמו מנה פלאפל, חוזר, השעה כבר שתיים. "אני חייב לישון", הוא מודיע לאשתו, "בבקשה, תשמרי על השקט". היא משתדלת בכל כוחה לשמור על התינוק והתאומים שלא יפריעו את מנוחת בעלה.

בשלוש הוא חוזר לכולל, ובשלוש וחצי חמותה מתקשרת: "רחל, שמעתי שהיום הכנת תירס לארוחת צהריים..."

ברגע זה, הדם עולה לה לפניו, הדמעות עולות לעיניו. היא אומרת: "רק רגע, אמא". היא ניגשת לברז, מוזגת לעצמה כוס מים ומברכת "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברך" ושותה. ביחד עם המים נשטפים גם הכעס והדמעות, הכל נמוג כלא היה!

ברגע זה הקב"ה מכנס את פמליא של מעלה, ואומר: ראו בריה שבראתי בעולמי. זוהי גדלות של ילך דומיה תהילה". "וה' בהיכל קדשו, הס מפניו כל הארץ". השבח הגדול ביותר הוא: "הס מפניו כל הארץ".

זכות הגאולה – שתיקת רחל

כאשר נתבונן נגלה, כי המעשים היפים ביותר בהסטוריה של העולם, היו דוקא מעשים של שתיקה!

ידועים דברי המדרש שהגאולה העתידה מהגלות המרה בה אנו נמצאים, תהיה בזכות רחל אמנו, וכך הוא לשון המדרש:

"א"ר שמואל בר נחמן: בשעה שחבר בית המקדש בא אברהם לפני הקב"ה אמר אברהם לפני הקב"ה: רבונו של עולם מפני מה הגלית את בני, ומסרתן בידי האומות והגוים בכל מיתות משונות וחרבת את בית המקדש, מקום שהעליתי את יצחק בני עולה לפניך? אמר לו הקב"ה לאברהם: בניך חטאו ועברו על כל התורה".

"מיד פתח אברהם לפני הקב"ה ואמר: רבש"ע למאה שנה נתת לי בן וכשעמד על דעתו והיה בחור בן שלשים ושבע שנים אמרת לי העלהו עולה לפני ונעשיתי עליו כאזכורי ולא ריחמתי עליו אלא אני בעצמי כפתתי אותו ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בני?!"

"פתח יצחק ואמר: רבש"ע כשאמר לי אבא (בראשית כ"ב) אלקים יראה לו השה לעולה בני לא עכבתי על דברך ונעקדתי ברצון לבי על גבי המזבח ופשטתי את צוארי תחת הסכין ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בני?!"

"פתח יעקב ואמר: רבש"ע לא עשרים שנה עמדת בבית לבן, וכשיצאתי מביתו פגע בי עשו הרשע ובקש להרוג את בני ומסרתני עצמי למיתה עליהם ועכשיו נמסרו ביד אויביהם כצאן לטבחא לאחר שגדלתם כאפרוחים של תרנגולים וסבלתי עליהם צער גדול בניו כי רוב ימי הייתי בצער גדול בעבורם ועתה לא תזכור לי זאת לרחם על בני?!"

"פתח משה ואמר: רבש"ע לא רועה נאמן הייתי על ישראל ארבעים שנה ורצתי לפניהם כסוס במדבר וכשהגיע זמן שיכנסו לארץ גזרת עלי במדבר יפלו עצמותי ועכשיו שגלו שלחת לי לספוד ולבכות עליהם?!" וכי

"באותה שעה קצפה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה: רבש"ע גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה, ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים, והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד, כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי, ומסרתני לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי, וסבלתי את תאוותי, ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתני לאחותי כל הסימנים שמסרתני לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד, אלא שנכנסתי תחת המטה, והיה מדבר עמה והיא שותקת, ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה, ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי, ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה, ואתה מלך חי וקיים רחמן מפני מה קנאת לעבודת כוכבים שאין בה ממש, והגלית בני ונהרגו בחורב ועשו אויבים במ כרצונם?!"

מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, הדא הוא דכתיב (ירמיה ל"א) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו וכתבי (שם) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שחר לפעולתך וגו' וכתבי (שם) ויש תקוה לאחרייך נאם ה' ושבו בני לגבולם" עד כאן לשון המדרש.

הבה ונראה מה היה כאן: בא אברהם אבינו לפני הקב"ה ואמר: רבש"ע, לחינם עמדת בעשרה נסיונות? ענה לו הקב"ה: מה אעשה, עם ישראל עשו הרבה עבירות. בא יצחק ואמר: לחינם פשטתי את צווארי להישחט? וגם לו ענה הקב"ה את אותה התשובה. וכך גם ליעקב ולמשה רבינו. אף אחד לא הצליח להציל את עם ישראל.

עד שבאה רחל אמנו. בעצם, מה עשתה רחל? היא שתקה! אבל פעולה זו של השתיקה פשוט פוצצה את העולם. היא ראתה איך שכל בית ישראל נלקח ממנה, איך שהיא עתידה להיכנס לבית עשו, היא ראתה דברים נוראים, ומה היא עשתה? נכון, היא גם עשתה מעשים נפלאים, אבל בעיקר שתקה! זה הכח המופלא שיש אצל האדם – לעצור את עצמו!

כל נהג יודע כי הכלל הראשון בנהיגה הוא: אם אין מעצור [ברקס'] – אל תיכנס למכונית! המעצור הוא הדבר החשוב ביותר במכונית!

ושוב, אינני מדבר על לשה"ר, אלא על הכח לשתוק. לפעמים צריכים לשתוק גם כשמוותר לדבר.

איזו עבירה היתה רחל עוברת אילו היתה מגלה ליעקב שניתנת לו לאה אחותה במקומה? אדרבה, היא היתה מקיימת בכך מצוה, שהרי יעקב אבינו ציווה עליה לשמור על סימנים על מנת לדאוג לכך שלא לא תינתן לו, והיא עומדת בדיבורה ובהבטחתה [ובאמת, בסופו של דבר רחל לא הפסידה כלום, שהרי ממנה נבנה הכלל-ישראל. רחל אמנו היתה "עקרת הבית" – הכל היה ממנה, כי את לאה היא הכניסה, וגם את בלהה וזלפה היא הכניסה, היא הכניסה את כולם].

ואעפ"כ היא אינה עושה כן. מדוע? כי אחותי תבטיש! הכח לשים 'ברקס', לשתוק בשעה שמרגישים שמוכרחים לדבר ומוכרחים להגיב – כח זה הוא הכח אשר יביא את הגאולה, כמו שנאמר "ויש תקוה לאחרייך ושבו בני לגבולם".

(תפארת שמשון)

מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיאתי (כט, כה)

התורה הקדושה מתארת בפנינו כיצד לבן מסר ליעקב את לאה במקום רחל והצליח לנצל אותו לשבע שנות עבודה נוספות, ועל פניו נראה מהדברים שלבן אכן הצליח במזימתו ורימה את יעקב.

והשאלה העולה היא, למה התורה טורחת לספר לנו את כל זאת, וכי היא רוצה שנלמד מכך שהרמאי מצליח לרמות את הצדיק? הרי המאורע הזה עלול לטעת בנו תחושה מרידה ולהחלישנו בעבודת ה'. אמנם נכון שבסופו של מעשה חזר יעקב לארצו עם משפחה מפוארת ועושר רב, אבל מה ארע עד אז, כיצד יתכן שהקב"ה לא שמר כביכול על יקב והניח ללבן לרמותו?

כאשר מעיינים בדברי חז"ל המתארים את השתלשלות העניינים, השאלה מתעצמם שבעתיים.

נאמר בפסוק: "ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא" (כט, יב), ומקשה הגמרא (מגילה יג ע"ב): "וכי אחי אביה הוא, והלא בן אחות אביה הוא?" הרי יעקב לא היה אחיו של לבן אלא בנה של רבקה אחותו של לבן?

מבארת הגמרא שבעת שיעקב אבינו פגש את רחל אמנו ושאלה האם תסכים להנשא לו, היא השיבה בחיוב, אבל עם זאת אמרה לו: "אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה" – אבי לבן הוא רמאי ולא תוכל לנצחו.

אמר לה יעקב: "אחיו אני ברמאות!" וזהו שנאמר בפסוק: "ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא".

שאלה רחל את יעקב: "ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא?" – וכי מותר לצדיקים לנקוט במידת הרמאות?

אמר לה יעקב: "אכן כן, שנאמר: 'עם נבר תתבר ועם עקש תתפל' (שמואל ב כב, כז). ובאר הריטב"א (בבא בתרא כק ע"ב). שמונת לעשות טצדקי כדי להנצל מרמאותו של הרמאי, אבל אסור לרמותו בדרכים אחרות.

לאחר מכן שאל יעקב את רחל: "ומאי רמיותא?" – מהי רמאותו של לבן אביך?

אמרה לו רחל: "אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסכי לי מקמה" – יש לי אחות מבוגרת ממני ואבי לא יסכים לחתן אותי לפני שהיא תחתן.

ממשיכה הגמרא ומספרת: "מסר לה סימנים, כי מטא ליליא אמרה: 'השתא מיכספא אחתאי', מסרתניהו ניהלה. והיינו דכתיב 'ויהי בבקר והנה היא לאה', מכלל דעד השתא לאו לאה היא? אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע עד השתא".

הרי לנו שיעקב ידע מראש על רמאותו של לבן, ולא זו בלבד אלא שהתגונן מבעוד מועד ומסר לרחל סימנים מיוחדים כדי שלבן לא יוכל להחליפה באחרת, אולם בסופו של דבר רחל גלתה את הסימנים ללאה אחותה כדי שלא תבטיש, וכך הצליח לבן לנצח, כביכול, את יעקב ולתת לו את לאה במקום את רחל.

נראה, אם כן, שלכאורה, שבתחילה טען יעקב בפני רחל שהוא יותר חכם וערום מלבן, אך לבסוף התברר שבעצם לבן סיבב אותו בכחש ובמרמה והצליח במזימתו. ואם כן מתגברת שאלתנו, כיצד יתכן שהקב"ה אפשר ללבן הרשע לרמות את יעקב הצדיק?

***

לפני שנפתח בבאר הדברים, עליו לציין כי לבן הארמי לא היה רמאי זוטור מהשוק. זוהר הקדש (וישלה קטו ע"ב) מובא, שבאותה תקופה כל העולם ידע שלבן הוא המומחה הגדול ביותר לכשפים ולקסמים, ואם הוא זומם לחסל מאן דהו בכשפיו, אין מי שיכול להנצל מידיו.

הזוהר מוסיף ואומר, שבלעם היה נכדו של לבן, ואת כל מה שידע למד מלבן. ומאחר ובלעם היה המכשף הגדול ביותר בדורו ועליו נאמר: "את אשר תברך מברך ואת אשר תאר יואר" (במדבר כב, ו), לא קשה לתאר איזה מכשף נורא ואיום היה מורו ורבו, לבן הארמי.

כל העולם חשש ורעד מפני לבן וכשפיו, ולכן בעת שיעקב אבינו רצה להתרועע את עשו, הוא שלח לומר לו: "עם לבן גרתי" (לב, ה). ואל תחשוב שגרתי עם לבן רק חודש או שנה אחת. שהייתי במחיצתו במשך עשרים ושתים שנה ולבסוף יצאתי ברכוש גדול: "יהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" (שם ו). ואכן הזוהר אומר שהידועה הזו הפחידה את עשו וגרמה לו להשלים עם יעקב.

נמצאנו למדים איזו סכנה נוראה היתה לגור במחיצת לבן הרשע, וביחוד הזמם לאבד את יעקב ואת כל משפחתו, כפי שנאמר: "ארמי אבד אבי" (דברים כו, ה). ועל כן, לא בכדי נזקק יעקב אבינו להבטחה מפורשת מפי הקב"ה: "והנה אנכי עמך ושמתך בכל אשר תלך והשבתך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך" (בראשית כח, טו), ולולי הבטחה זו אין לדעת מה היה קורה לבסוף ליעקב וכיצד כלל ישראל היה מגיע לעולם.

ככלל יש לדעת, כי המאבק של לבן ביעקב לא נבע רק מתאוה לצנלו ולצבור ממון. היתה זו מלחמת הטומאה בקדושה. הקדושה בקשה לבנות את כלל ישראל, ולשם כך נזקק יעקב לשאת את רחל, ואילו הטומאה בקשה למנוע את הקמתו של כלל ישראל, וניסתה למנוע את השידוך הזה בכל מיני מזימות ותחבולות.

***

הבה ונצייר בעיני רוחינו כיצד השתלשלה מערכת היחסים בין יעקב ללבן. בחודש הראשון לשהותו של יעקב בחרן רואה לבן דבר פלא. כל נכסיו מתברכים, המים מצויים בשפע, ומצבו הכלכלי נוסק לשחקים. הוא מבין מיד כי הברכה פקדה את ביתו בגינו של יעקב, ומתחיל לתכנן כיצד להותירו כמה שיותר זמן בחרן ובו בזמן לצנל ולעשוק אותו ככל הניתן.

בשעה עשר בבוקר מגיע יעקב למשרדו של לבן, אשר הזמין אותו לפגישה בארבע עיניים. לבן פונה ליעקב ואומר לו: 'ראה יענקלה' היקר, אני יודע שאתה אדם מוסרי שאינו סוגל לחיות על חשבון אחרים. אני מרשה לעצמי להניח כי כל שניה שישבת אצלי עד כה ואלתל בחינם היתה עבורך כמו גיהנום. לעשות לך טובה ולתת לך לעבוד אצלי מעט, רק על מנת שלא תחוש את ההרגשה הרעה הזו של אוכל לחם חסד.'

'אומר לך את האמת' - ממשיך לבן - 'אני יודע שהיית שמח לעבוד אצלי ללא תמורה, רק כדי לא לקחת ממני מתנת חיים, ואכן כך בעצם הנך מחויב לנהוג על פי אמות המידה של המוסר והיושר. אבל ראה איזה דוד טוב אני. אפילו שעל פי הדיון אתה אמור לעבוד אצלי בלא כל תגמול, בכל זאת אני מוכן להעניק לך משכורת קבועה ומכובדת.'

אתה בודאי יודע שכולם אוהבים לעבוד אצלי. אפילו מי שדורש מכל אחד אחר עשרה דולרים לשעה, מוכן לעבוד אצל אדם ישר והגון כמוני בחמשה דולרים לשעה. אמור לי אפוא בבקשה, בתור בן משפחה, מהו השכר שהיית אתה רוצה לקבל עבור עבודה שבין כה וכה היית אמור לעשות אותה בהתנדבות?'

יעקב אבינו תופס מיד להיכן לבן חותר ומשיב לו באותה מטבע: 'לבן דודי האהוב, אני באמת חש הכרת טובה רבה כלפיך על הכנסת האורחים שלך, אבל אני אדם רוחני, אני לא עובד בשביל כסף. ראה, אני כבר בחור מבוגר המחפש שידוך. אם באמת רצונך לתגמל אותי על עבודתי, תן לי את רחל בתך הקטנה לאשה תמורת שבע שנות עבודה!'

לבן שומע את הדברים וקופץ על המציאה כמוצא שלל רב: 'בטח, בטח! רוחליה כבר מתגברת, ואין בנמצא שידוך יותר מיוחס וחשוב ממך!'

אבל יעקב אבינו אינו ממנהר לשום מקום ואומר: 'ראה דודי לבן, לפני שיצאתי מבאר שבע קבלתי הוראה מפורשת מאבי, שמפני שאני עומד להתחתן בלא נוכחות הורי, אני מחויב לכתוב את כל הפרטים בצורה ברורה ובהירה בחוזה ערוך ומפורט. הבה נכתוב שטר תנאים המפרט את כל מה שסכמנו עתה בינינו.'

לבן מהנהן באדישות, שולף ממגרתו גליון ניר ומגיח ליעקב, שמתחיל לכתוב ברהיטות: 'אני יעקב העברי בן יצחק ורבה מבאר שבע, מתחייב בזאת לעבוד שבע שנים במרעה הצאן אצל דודי לבן בן בתואל החריני. כל זאת בתמורה לכך שלאחר שבע שנים אלו אקבל את רחל בת לבן הקטנה לאשה. יצוין כי הדברים אמורים דוקא על רחל ולא על לאה. דוקא על רחל בת לבן ולא על אחרת מהשוק שנקראת גם היא בשם רחל. ודוקא על הבת הקטנה, כדי שאביה לבן לא יבוא להחליף את שם הגדולה בשם הקטנה!'

כדי להדגיש את הדברים מותר יעקב קיים אדומים מתחת כל שורה בה מוזכרים שמותיהן של רחל ולא, חותם למטה ומגיח את השטר ללבן לחתימה.

לבן מתבונן בשטר, מקמט את מצחו וקורא בזעף: 'תגיד לי יענקלה, מה הם כל הקשקושים האדומים האלה? אתה לא יודע שמילה שלי זו מילה?' מיום עמדי על דעתי ועד היום הזה לא ארע שאמרתי דבר מה ולא קיימתי ככל היוצא מפי!'

'נכון מאד, דודי היקר! מסכים יעקב, אני בהחלט לא צריך את כל השטויות האלה, אני מאמין לך במאת האחוזים, אבל מה לעשות שאני אנוס לערוך חוזה מפורט במצות כבוד אבי!'

כדי להדגיש את הדברים מותר יעקב קיים אדומים מתחת כל שורה בה מוזכרים שמותיהן של רחל ולא, חותם למטה ומגיח את השטר ללבן לחתימה.

לבן מתבונן בשטר, מקמט את מצחו וקורא בזעף: 'תגיד לי יענקלה, מה הם כל הקשקושים האדומים האלה? אתה לא יודע שמילה שלי זו מילה?' מיום עמדי על דעתי ועד היום הזה לא ארע שאמרתי דבר מה ולא קיימתי ככל היוצא מפי!'

'נכון מאד, דודי היקר! מסכים יעקב, אני בהחלט לא צריך את כל השטויות האלה, אני מאמין לך במאת האחוזים, אבל מה לעשות שאני אנוס לערוך חוזה מפורט במצות כבוד אבי!'

הגמרא מספרת שקיסר רומי אכן שאל את רבי יהושע בן חנניה, כיצד יעלה בידו לנצח את חכמי אתונה הפקחים והחריפים, ורבי יהושע בן חנניה השיב לו כי חכמתם של חכמי ישראל גדולה מחכמתם של חכמי אתונה.

מבאר הגר"א ב"באורי אגדות" וזו לשונו: "ואמר קיסר שעשו הוא חכם יותר ממנו, כמו שנאמר 'כי ציד בפיו', וביעקב נאמר 'איש תם' וישר וכו'. ותרץ, יקב אחר כך נתחכם יותר, כמו שנאמר 'בא אחיך במרמה' ומתרגמין 'בחכמתא', 'ויעקבני זה פעמים' וכו'. וזה שכתוב 'אני חכמה שכתני ערמה', כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'יכון שלמד תורה נכסה בו ערמוניות', וזה שאמרו לו כאן 'אנן חכמין מינייהו'."

נמצא שיעקב באמת נולד כאיש תם שאינו יודע לרמות, אבל ככל שהשקיע את עצמו בתורה ודבריה נכנסו בלבו, כך הלך והחכים, עד שלבסוף הגיע לדרגה כזו שהיה ביכלתו לנצח לא רק סתם רמאים מהשוק, אל אפילו את שני הרמאים הגדולים ביותר שקמו מאז ומעולם, הלוא הם עשו ולבן, שהתורה עצמה מעידה על גודל כשרונם הנדיר בתעתיקים וברמאות.

הרי לנו כי התורה מחכימה את האדם ומלמדת אותו כיצד להביס את כל הרמאים והנוכלים שבעולם. ויש דברים חיוק גדול לכל בחור, לכל אברך ולכל בן תורה: אם רק תשקיע את כל מעייניך בתורה, תקנה חכמה ופקחות שיטיעו בידך להסתדר עם כל מי שתבוא עמו במגע, ולא יחסר לך דבר כל ימי חיך!

(רבי שלמה ברעודה זצ"ל – דורש טוב) **הפעם אודה את ה' (כט, לה)**

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר: הפעם אודה את ה' (ברכות ז, ב)

חז"ל למדו אותנו כי אחת מן החובות הבסיסיות ביותר בחייו של יהודי, היא היותו מודה להקב"ה על כל הטובות שגמל אתו.

הגמרא אומרת (בבא קמא טז, א) "שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש, והני מיילי דלא כרע במודים".

לאחר שבע שנות קבורה באדמה, הופכת שדרתו של מי שלא כרע במודים לנחש. מדוע הוא מקבל עונש זה? – משום שכמו הנחש, אשר בעקבות קללתו אין לו חוש טעם בפיו, וכל מאכליו הינם בטעם עפר ואינם מסבים לו הנאה, כך מי שאינו יודע להודות לה', שזה שורש הסיבה לכך שאינו כורע במודים – אינו מכיר בטובה שנתנו לו, ולא מרגיש טעם במה שקיבל.

והנה, לאחר שהודתה לאה, היא הפסיקה ללדת ילדים נוספים, כנאמר (כט, לה) "ותעמוד מלדת".

מדוע נענשה לאה, לאחר שהודתה לה? מכיון שביחד עם ההודיה לה' על מה שגמל לנו בעבר, עלינו לבקש ולצעוק על העתיד, כמו שכתוב: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו, ואמרו הושיענו אלוהי ישענו... להודות לשם קדשך", אנו מודים להשי"ת על העבר "הודו לה' כי טוב", וביחד עם זאת "ואמרו הושיענו... והצילנו מן הגויים", צועקים ומבקשים על העתיד שיצילנו, כדי שאז נודה לשם קדשו.

כאשר שואלים את הרב הלל זקס: "מה שלום כבוד הרב?", הוא נוהג לענות: "ברוך ה' טוב, כן יתמיד חסדו עלינו..." כדי להרגיש שבד בבד עם ההודאה, יש לצעוק ולהתפלל על העתיד.

הבעיה היא שלא תמיד אנו רואים שיש על מה להודות... הרבה פעמים נדמה לנו שאין מספיק, ומה שכבר ישנו, נעלם ואינו קיים, וראייתנו ממוקדת רק במה שחסר ובמה שאיננו.

בין ראובן ושמעון היו קשרי ידידות ענפים במשך שנים רבות, וכאשר הוצעה בתו של זה לבנו של זה, קיוו שניהם להצלחת השידוך. ואכן, לא חלף זמן רב עד שבאו השנים בקשרי שידוכים זה עם זה, ושמתחת גדלה עד מאוד.

אולם לא חלף זמן רב עד שנודע לראובן, כי שמעון, מחותנו, נקלע לקשיים כלכליים, ולמעשה הריהו מבוסס עד למעלה מארכובותיו בביצת חובות טובעני.

הזדרז ראובן, נטל לידו עט וקסת וכתב לרעיו משכבר הימים מכתב תנחומים נוגע ללב. הוא ביכה את מר גורלו והשתתף עמו יפה בכל מצוקותיו, ולבסוף חתם: "נ. לגבי השידוך שבינינו, ודאי תבין, כי לרגל ההתפתחויות האחרונות בטל השידוך כלא היה, שכן לא יעלה על הדעת, שאנוכי ובני נשתדך עם בעל חוב..."

הוא שלשל את המכתב לבית הדואר, ובכך תמה ונמתחה פרשת שמעון מחייו. אולם, עודו מהרהר למי יפנה כדי לחפש שידוך אחר לבנו, התקבל בביתו מכתב תשובה משמעון, שבו מודה לו חבירו מקרב הלב על דברי העידוד והנוחם שטרח לכתוב לו, ומוסיף כי השידוך אינו בטל, אלא חי, קיים ונושם...

המכתב המפתיע לימד את ראובן שככל הנראה לא הבין שמעון במה דברים אמורים, וכדי שחלילה, לא יצאו תקלות תחת ידו, מיהר וארז את כל המתנות שקיבל בנו, נתנם ביד שליח ומינה אותו להשיבם לבית שמעון, ולציין באזוני כי השידוך בטל ומבוטל.

זמן קצר לאחר מכן, הודיעו לו כי אורח חשוב הגיע לביתו. בפתח הבית עמד שמעון בכבודו ובעצמו, אווז בידו את ערימת המתנות של הבן ואומר: "שלום עליכם! מדוע שלחתם לי את המתנות הללו, שלכם הן!"

"קח לך", אמר ראובן והשפיל את מבטו.

"לא אקח. אלו המתנות שלך, השידוך חי וקיים..."

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר: הפעם אודה את ה' (ברכות ז, ב)

חז"ל למדו אותנו כי אחת מן החובות הבסיסיות ביותר בחייו של יהודי, היא היותו מודה להקב"ה על כל הטובות שגמל אתו.

הגמרא אומרת (בבא קמא טז, א) "שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש, והני מיילי דלא כרע במודים".

לאחר שבע שנות קבורה באדמה, הופכת שדרתו של מי שלא כרע במודים לנחש. מדוע הוא מקבל עונש זה? – משום שכמו הנחש, אשר בעקבות קללתו אין לו חוש טעם בפיו, וכל מאכליו הינם בטעם עפר ואינם מסבים לו הנאה, כך מי שאינו יודע להודות לה', שזה שורש הסיבה לכך שאינו כורע במודים – אינו מכיר בטובה שנתנו לו, ולא מרגיש טעם במה שקיבל.

והנה, לאחר שהודתה לאה, היא הפסיקה ללדת ילדים נוספים, כנאמר (כט, לה) "ותעמוד מלדת".

מדוע נענשה לאה, לאחר שהודתה לה? מכיון שביחד עם ההודיה לה' על מה שגמל לנו בעבר, עלינו לבקש ולצעוק על העתיד, כמו שכתוב: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו, ואמרו הושיענו אלוהי ישענו... להודות לשם קדשך", אנו מודים להשי"ת על העבר "הודו לה' כי טוב", וביחד עם זאת "ואמרו הושיענו... והצילנו מן הגויים", צועקים ומבקשים על העתיד שיצילנו, כדי שאז נודה לשם קדשו.

כאשר שואלים את הרב הלל זקס: "מה שלום כבוד הרב?", הוא נוהג לענות: "ברוך ה' טוב, כן יתמיד חסדו עלינו..." כדי להרגיש שבד בבד עם ההודאה, יש לצעוק ולהתפלל על העתיד.

הבעיה היא שלא תמיד אנו רואים שיש על מה להודות... הרבה פעמים נדמה לנו שאין מספיק, ומה שכבר ישנו, נעלם ואינו קיים, וראייתנו ממוקדת רק במה שחסר ובמה שאיננו.

בין ראובן ושמעון היו קשרי ידידות ענפים במשך שנים רבות, וכאשר הוצעה בתו של זה לבנו של זה, קיוו שניהם להצלחת השידוך. ואכן, לא חלף זמן רב עד שבאו השנים בקשרי שידוכים זה עם זה, ושמתחת גדלה עד מאוד.

אולם מרגע שאתה אינך גביר, אין טעם לדון בכך, וברור שהשידוך מתבטל לגמרי".

"יש על מה לדבר, אולם אתה אינך מעוניין לעשות זאת, והשידוך חי".

משנוכח ראובן בעקשנותו של שמעון, הבין כי צרתו צרה, והחליט לנסוע אל אחד האדמו"רים שישלח בעניין.

ביום שישי, אחרי חצות היום, הגיעו השניים לבית האדמו"ר. "שלום עליכם".

"הרבי יודע... שידכתי את בני, אולם המחוחות פשט את הרגל" "אני יודע".

"כעת הנני רוצה לבטל את השידוך" "ככה?... מזל גדול יש לך שאתה באתה אלי... אולם יום שישי אינו זמן לדיבורים, היכנס אלי שוב במוצאי שבת"

בבת אחת נגולה אבן גדולה מעל ליבו של ראובן. ברוך ה'! האדמו"ר אווז בדעתו, ולבטח הוא ימצא את הדרך להודיע על כך לשמעון בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

במשך כל השבת לא סר החיוך מעל פניו, ומיד בצאת השבת הידפק על דלתות בית הרבי.

"שלום עליכם", הושיט לו האדמו"ר את ידו. "באתי בקשר לשידוך".

"מה?" "אני רוצה הדרכה. איך, למעשה, לעזוב את השידוך המדובר?"

"אומר לך. כמה התחייבת אתה?" "מאה אלף דולר".

"יכמה התחייב הצד השני?" "עוד יותר".

"אם כן, תתן את הכסף שהתחייבת וגם את הכסף שהוא התחייב ולך לחופה שמח וטוב לב..."

פער ראובן את פיו בתימהון, ובקושי הצליח לשאול: "הלא הרבי אמר שהנני בר מזל שבאתי הנה".

"וודאי שהנך בר מזל על שאתה באת הנה", חיך איליו האדמו"ר, "האם היית מעדיף שאתה תפשוט את הרגל, ושמעון יבוא לשאול עליך?!"

כה התרגלנו לראות בכל עניין שהוא את הצד השלילי, עד שאין אנו מבחינים כלל בצד החיובי, וכך אנו שרויים תדיר בעצב רב.

חלק מעבודת החיים שלנו היא "הפעם אודה את ה'", אשר מגיע מכח ההכרה בטובתו של מקום!

(ומתוק האור)

גאולת עם ישראל - על ידי האחדות והשלום

וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר. ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה. ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו. ויאמר להם הידעתם את לבן בן חזור ויאמרו ידענו. ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו. ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן (כט, ב-ח)

האלשיך הקדוש בספרו 'תורת משה', דרש פסוקים אלו בדרך רמז "על שלשלת הדורות בגלות שגלינו מארצנו ומבית מקדשנו:

יעקב אבינו ראה כאן מחזה נבואי: וירא והנה באר בשדה. "באר" הוא בית המקדש. משם היו נובעים ה"מים החיים" - כל השפע וכל הטוב שבעולם. והיכן נמצאת "באר" זו? "בשדה", שהרי נאמר על בית המקדש: "ציון שדה תחרש" (ירמיהו כו, יח).

והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה - אלו הכהנים, הלוויים והישראלים, שכולם נכללים בתואר "צאן".

ולשם מה הם באים לשם?

כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים - כי מבית המקדש, כאמור, היו מקבלים את השפע, הן הגשמי והן הרוחני, ובשמחת בית השואבה היו שואבים משם רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל ("בר"ע, ח).

אלא שגרמו העוונות והאבן גדלה על פי הבאר. בגמרא (סכה נב ע"א) מבואר, שאחד משמותיו של היצר הרע הוא "אבן", אבן גדולה הושמה על פי הבאר ומנעה את האפשרות לשאוב משם את השפע. כלומר, בא היצר הרע, החטיא את עם ישראל בעבודה זרה, ועתה הבאר הזו סתמה, נחרב בית המקדש הראשון.

***

בראות עם ישראל את רעתה הגדולה של ה"אבן" הוא יצר הרע של העבודה זרה

ונאספו שמה כל העדרים - בתקופת בית שני עלה עזרא הסופר מבבל, יחד עם כל אנשי כנסת הגדולה, עשו אספה גדולה "ויזעקו בקול גדול אל ה' אלקיהם" (נחמיה ט. ד).

ומספרת הגמרא (יומא סט ע"ב), שהתפללו לקב"ה וכך אמרו: "בייא, בייא [לשון זעקה]! היינו האי דאחרביה למקדשא, וקליא להיכלא, וקטליניהו לכלהו צדיקי, ואגליניהו לישראל מארעהו, ועדין מרקד בין" - אותו יצר הרע של עבודה זרה - בגללו נחרב בית המקדש, נשרף הייכל, נהרגו כל הצדיקים, ועם ישראל הגלה לבין האומות, ועדיין קיים הוא בתוכנו!

"כלום יבתיה לן אלא לקיבולי ביה אגרא" - הרי כל מה שנתת לנו, רבונו של עולם, את היצר הרע של העבודה זרה, הוא כדי שנתגבר עליו ויהיה לנו על כך שכר. שכר מקבילים רק כשמתגברים. על ימות משיח נאמר: "והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב, א), כי באותו זמן ישחט הקב"ה את היצר הרע, ולכן יהיו אלו ימים שאין בהם מה לעשות, כי כל החכמה היא לקיים מצוות כשיש נסיון, כשנוקקים להתגבר על מכשולים!

יסוד גדול זה, נלמד מהמעשה הבא שארע עם רבי שלום שברון זצ"ל: בימים קום המדינה היו ימים קשים. הנוער ברובו נסחף אחרי תנועות ההתנגדות לבריטים, והיה צורך בספינת הצלה למנוע את הסחף הגדול. ר' שלום יחד עם קבוצת תלמידי חכמים אספו בני נוער ויסוד מסגרות תורניות.

אחד הבחורים שהשתתף בקביעות בשעורי הערב החל להחסיר. יום, יומיים שלושה. ר' שלום החליט שמתפקידו לאתר את הנער ולהשיבו לחיק אהבת התורה. נקש על דלת בית הוריו, נכנס פנימה, ולהלן השיחה המאלפת שהתפתחה ביניהם:

"שלוש עליך יקירי. בימים האחרונים לא ראינו אותך, וחששנו אולי נפלת למשכב, או שמא משהו אחר מציק לך..."

"לא, מורי ורבי, ב"ה, אני מרגיש טוב, אני גם אוהב ללמוד גמרא, אלא שהשבוע אחסיר. בשבוע הבא אשוב לספסל הלימודים ביתר שאת."

"מה קרה? משהו חולה במשפחה?"

"לא, חלילה. יש לי סבה צדדית שמונעת ממני להשתתף בשעור, אך כמו שכבר אמרתי אני מבטיח להשתתף בשקידה מיד עם סלוק הטרדה."

"סתם מענין, מה הטרדה שמצליחה להפריע לך דוקא באותה שעת ערב מוקדמת של השיעור?"

"קשה לי לספר, אני מתבייש... זה לא בשביל הרב..."

"ר' שלום הפציר בו בעדינות שיספר על מה ולמה ההיעדרות, עד שלבסוף נכנע הבחור להפצרותי ונאות לספר:

"את האמת אספר: השבוע מתקיים המשחק המרכזי ב"כדורגל", שעות המשחק חופפות לשעות השעור, ואני לא מסוגל לוותר על רגעים אלו!"

"ר' שלום שמע את הדברים ושתק שתיקה קצרה. אחריה הרים עיניים אוהבות ואמר: "ידידי היקר, טוב, שמעתי והבנתי. רק מה שמעניין אותי מה סוד האושר במשחק הכדור. הייתי שמח מאד לשמוע מקרוב על מהלך המשחק."

התלמיד חש בנוח ליד ר' שלום החביב, והדברים קלחו מפי בפשטות:

"אם הרב רוצה אסביר לך" אמר בחיך, "המשחק בנוי על שתי קבוצות המשחקות אחת מול השנייה, ואם נרצה להגדיר את ההצלחה על רגל אחת נאמר - שמי שמבקיע את השער הוא המאושר, זאת אומרת, בצדי המגרש יש שער רחב ממדים ומי שבוועט בכדור ומכניסו לשער הוא המנצח. הרגע שהכדור נכנס לשם - הוא הרגע של המשחק!"

"ר' שלום העמיד פני תם כמי שאינו מבין כלל בכדור ושאל שאלה: "מה החכמה הגדולה להכניס כדור לתוך השער?! בוא עמי ואראה לך איך אני בוועט לתוך השער עשרים כדורים במהירות הבזק."

הבחור חייך: "את העיקר שכחתי לספר לרב! ליד השער עומד שומר והוא משתדל למנוע, והחכמה היא להתגבר עליו להכניס את הכדור."

"אני רוצה להבין", בקש ר' שלום, "אותו שומר לא הולך לישון? הוא נמצא ליד השער עשרים וארבע שעות בימימה, אוכל שם וישן שם?"

"מה פתאום!" צחק הנער, "ודאי שהוא הולך לישון. הוא עומד שם רק בשעת המשחק. ואחר כך הוא שב לחיי היום יום."

"אם כך" שאל ר' שלום, "מה הבעיה, נבוא בלילה כשהשומר הולך ונבקיע את השער ללא שום בעיה..."

הבחור הגביה את קולו: "דוקא משום כך, דוקא מכיון שהשומר הסתלק ואין קושי להכניס את הכדור - אין זו חכמה להכניס את הכדור. החכמה והגבורה היא רק בשעת הקושי, כשעומדים במגרש שחקני הקבוצה היריבה ומנסים בכל כוחם למנוע את הבקעת השער. אם אז הצלחת להבקיע - זו הצלחתך הגדולה!"

"ר' שלום נעמד על רגליו, הביט על הבחור ואמר בקול: "ישמעו נא אוזני מה שפיך מדבר. האם לבוא לשיעור בשבוע הבא או גבורה?! אתה הרי רוצה ללמוד, ובשבוע הבא לא תהיה לך שום מניעה לבוא לשיעור, אם כך, החכמה אינה גדולה במיוחד. החכמה הגדולה היא בשעה שיש מפריע שעומד בשערי בית המדרש ומונע את הכניסה. בשעה זו, נקודת האושר היא להבקיע את השער!"

כשבאים ימים "שאינן בהם חפץ", כשהיצר הרע שוב אינו שולט - אז אין זו חכמה גדולה להמנע מעברות. כל מה שנתן לנו היצר הרע, הוא כדי שנעמוד בנסיונות ונקבל עליהם שכר.

אמר, אפוא, אנשי כנסת הגדולה: "לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן" - איננו רוצים לא אותו ולא את שכרו. הנה תראה, רבונו של עולם, מה קרה: כבר נחרב בית המקדש, היינו שבעים שנה בגלות, ועדיין יצר הרע מרקד בינינו ואיננו מצליחים להתגבר עליו. אנא, קח אותו מאתנו!

"אותיבו בתעניתא תלתא יומין ותלתא לילואתא" - ישבו בתענית שלשה ימים ושלושה לילות, עד שמשמים מסרו את היצר הרע דעבודה זרה בידיהם. "נפק אתא כי גוריא דנורא מבית קדשי הקדשים" - ראו דמות גור אריה של אש יוצאת מתוך קדש הקדשים. רדפו אחריו, תפסו אותו, שמוהו בתוך סיר של עופרת ובשלוהו עד שמת. רק שיערה קטנה ממנו נפלה ארצה, ומחמתה יש עדיין יצר הרע של עבודה זרה בעולם.

זהו שנאמר כאן: ונאספו שמה כל העדרים - אנשי כנסת הגדולה, וגללו את האבן מעל פי הבאר - הצליחו לבטל את היצר הרע של העבודה זרה, ולבנות את בית המקדש השני, "והשקו את הצאן" - כלל ישראל חזרו להנות מהשפע שנבע מה"באר" - מבית מקדשנו ותפארתנו.

אלא שאז התגלעה מחלוקת בעם ישראל, שנאת חנם. ומה קרה?

והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה - עם ישראל השיבו את היצר הרע והחריבו גם את בית המקדש השני. שוב נסתתמה ה"באר".

(ומתוק האור)

"ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות" (כט, ל)

"מה ראשונות באמונה אף האחרונות באמונה, ואף על פי שברמאות בא עליו" (רש"י).

סוחר אמיד, בעל בעמיו, הפליג לרגל מסחרו באוניה בלב ים. לפתע סער הים והאוניה נטרפה ושקעה במצולות. כל נוסעי האוניה נספו, מלבד הסוחר שנסחף עם הזרם והושלך על חופו של אי קטן ולא מיושב.

הוא צנח על האדמה באפיסת כוחות לאחר מאמץ גופני אדיר של שחיה ממושכת כשכל העת המוות נושף בעורפו.

מחשבות עגומות מאיימות להטריף את דעתו: היכן אני נמצא? עד מתי אשהה כאן? בזו אחר זו עולות דמויות הקרובים אליו, געגועים שוטפים אותו לאשתו ולילדיו מלווים בתהומות עצב.

יום ועוד יום, והמציאות טופחת על פניו. חילוץ לא נראה באופק. גם לקושי יש קצב וסדר יום והוא מסתגל ומתרגל, מנסה לאתר מזון ומקום לשרוד.

עמוק בלב שוכן לו בכי לצד מעיינות כאב, יגון עוטרף ונושק לאנחה. הרעב מכה בו, הספק מכרסם, בדל תקווה מנסה לתפוס אחיזה. הוא מתפלל בלהט לבורא שיציל אותו ובכל יום נוהג הוא לסרוק את האופק מקצה עד קצה, אך שום דבר לא נקלט בטווח ראייתו.

תשוש ופצוע הוא בונה לעצמו צריף קטן מעצים שנסחפו אל החוף, לפחות יהיה לו מחסה מחיות טורפות. לצריף הוא מכניס את מעט חפציו שהיטלטלו אתו ביים. זה היה כל רכושו בעולם, זה היה כל עולמו.

הצריף היה בשבילו הכל! באחד הימים, כאשר יצא מצריפו והלך לחפש מזון, פרצה דליקה וכלתה את הצריף ואת כל חפציו, להבות האש גדלו והתפשטו ואיימו לשרוף את כל האוי.

עשן שחור היתמר אל על. לנגד עיניו נחרכו ונעלמו מיטלטליו, עולמו עלה באש לקול צפצוף ולחש להבות.

כל שנותר לו הפך למאכלת אש. המשען היחיד שלו, המעט שהצליח ליצור בכל כוחות הגוף והנפש נמוג. עומד מול האש, בלי יכולת להניע אבר, דקות של הלם. אחר כך התיישב על אדמות האש, שטף דמעות פרץ וכל היאוש שבעולם נשקף מעיניו. תמצית הייסורים, שיאה של שפלות.

הוא גנח בצער ובלב מיוסר פנה לבורא ובכה: אבא, למה? למה זה קורה לי? למה בא עלי אסון אחר אסון?

אין אונים הוא מוביל את שרידי גופו החבול אל מערה סמוכה ונרדם.

מוקדם בבוקר הוא מתעורר לקול רעש אדיר. מבוהל הוא משפשף את עיניו וקולט ספינת הצלה מתקרבת.

הוא עומד המום, חלום חייו מתגשם. "איך ידעתם שאני כאן?" - שאל נרגשות את מושיעיו.

"שבועיים אנו מחפשים אחרך, רק אתמול ראינו את סימני האש והעשן ששיגרת אלינו, הם היו סימני הדרך שהובילו אותנו להצלתך" - - -

דוגמאות רבות, רבות מאוד, ניתן למצוא בכל תחומי החיים.

ברשימות חייו של האדם - כל אדם באשר הוא - מצויות התרחשויות דומות. כאשר מתעקש להגיע, לדחוף, לפרוץ... - והדבר נמנע ממנו, ורצונו אינו מתגשם בפועל - חושב הוא עצמו לבייש-מזל.

אולם לבסוף, יש גם יש, שמתגלה לו הטוב האמיתי, נוכח בעליל שהמניעה ממנו - אי הצלחה שלו - היתה הטובה הגלויה, לעיתים הצלת חייו ממש!

על כגון זו כתב רבינו בחיי בספרו "חובות הלבבות", "וכן ראוי שתבחין את נפלאות ה' בהנהגת העולם, על ידי שתסתכל תמיד בתוצאות הסופיות של המאורעות העוברים עלינו, הנראות כרעות בתחילתם ובאות עלינו שלא ברצוננו, ובסופן הולכות לטובה.

ומסופר על חבורת עוברי דרכים שלנה ליד קיר אחד, ובא כלב וטינף את אחד מן החבורה, ההוא נייער משנתו וקם לרחוץ את עצמו, וכשהתרחק מחבריו נפל עליהם הקיר ומתו, והוא ניצול.

והרבה פעמים קורים מקרים דומים...

בהמשך הפרשה, כאשר רחל אמנו מבקשת מלאה את הדודאים תני נא לי מדודאי בנך... מה אומרת לה לאה?

המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני – לא רק שלקחת את בעלי, את רוצה גם את הדודאים לקחת לי?!

אומרים חז"ל – רחל יכלה להגיד לה "אני לקחתי לך את בעלך?! אני נתתי לך אותי! מכאן, שהיא בכלל לא גילתה לה, שמדובר בסימנים... היא אמרה לה "בואי, ואלמד אותך את ההלכות שנחוצות לבית היהודי" ... היא העבירה לה את הסימנים, מבלי שהיא תרגיש שהיא מוסרת לה כאן, איזה שהוא מסר מיוחד.

בזכות המעשה הזה שעשתה אמנו, כתוב בפתיחה לאיכה, שהמעשה הזה של רחל אמנו, עתיד להביא אותנו לגאולה השלמה, שכולנו מצפים לה במהרה.

משמעות הדברים שמביא המדרש כאן, הוא שהמעשה שעשתה רחל אמנו במסירת הסימנים, הוא גדול יותר מעקידת יצחק.

שבא אברהם אבינו ללמד זכות מהעקידה, הקב"ה לא מגיב... כך גם יצחק וכך גם יעקב...

איזה זכות הקב"ה מקבל?

הזכות שמסרה רחל אמנו ללאה, ולכאורה הדבר הזה פלא.

אם הזכות הזאת היא כל-כך גדולה, שהקב"ה אומר **בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן**.

היה צריך הכתוב לומר בראש השנה, במקום "ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור"... היינו צריכים לומר "ובזכות מסירת הסימנים של רחל ללאה, היום ברחמים תזכור"

ואנחנו מזכירים את העקידה ולא את מסירת הסימנים, והשאלה שנשאלת היא – למה הקב"ה לא מקבל את הטענה של האבות על העקידה, ומקבל את דבריה של רחל?

כדי להבין את יסודם של דברים, נוסיף רק עוד שאלה אחת, שעומד עליה הסבא מקלם:

רחל אומרת לקב"ה, שהיא לא מקנאת באחותה, היא מסרה לה את הסימנים ולא **קנאתי בה**...

שואל הסבא מקלם – איך יכל להיות שהיא לא קינאה, כאשר התורה אומרת, לאחר שלא ילדה את הילד הרביעי, את יהודה, אומרת התורה (ל, א) **ותקנא רחל באחיה**

אמנם רש"י במקום, מביא את דברי המדרש רבה, שאומר **ותקנא רחל באחותה**. קנאה במעשיה הטובים.

שואל הסבא מקלם – מאיפה ידעו רבנו, ש- **ותקנא רחל באחותה**, מדובר שהיא קנאה במעשיה הטובים?

אומרים חז"ל – היא קנאה, אבל במעשיה הטובים, אמרה "אם היא ילדה יותר ממני, סימן שהיא צדקת".

שואל הסבא מקלם – מאיפה חז"ל למדו את זה?

כדי להבין מה מונח כאן, נעמוד בס"ד, על רעיון יסודי, שעומד עליו רבינו בחיי, בספרו **כד הקמח** (ערך קנאה):

כותב רבינו בחיי – {קהלת ד, ד} וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח. למה הכוונה?

כל עמל הם קנייני הגוף עושר נכסים וכבוד, ושאר מעלות השררה. **כל כשרון המעשה** – תורה, תשובה ומעשים טובים. כל זה **קנאת איש מרעהו**. בין בעושר, בין בחכמה, ובאיזה מעלה שתהיה. הכל הקנאה מצויה, בין איש לחברו.

כותב לנו כאן רבינו בחיי יסוד, שאותו יסוד כתוב באבן-עזרא על הפסוק הזה.

הבריאה כולה מתופעלת, על יסוד הקנאה. אם אדם לא היה מקנא, שלושת רבעי הדברים שיש לו בבית, לא היו שם. כל מה שהאדם במביא לעצמו יותר דברים, זה בגלל שיש את זה אצל השני. אם יש את זה אצל השני, גם הוא רוצה!

והראיה לכך פשוטה מאוד:

אדם שחי באי בודד... הוא לבד, אין אף אחד באי. יש לו וילה, יש לו שמש, יש לו דשא... ב"ה מבסוט.

כמה חולצות יש לכן-אדם הזה בבית?

יש לו קניין והוא יכל ללכת לקחת מה שהוא רוצה משם...

מה הוא צריך?

שתים ליום חול ושתים לשבת מקסימום...

למה אדם יש לו מינימום 18 חולצות בארון?! בשביל מה הוא צריך את כולם?!

אז מי שהולך עם לבן, יש לו פחות בעיות... אבל מי שהולך עם צבעוני, הוא בבעיה, כי מה, תבוא כל יום עם אותה חולצה?!

בלבן אי אפשר לדעת, הכל אותו צבע ©

מי שבא עם צבעוני, צריך להחליף כל יום חולצה, אחרת יגידו לו "מה, אתה לא מתרחץ"? ©

אז הוא חייב להחליף...

אבל אם הוא באי בודד, הוא יכל ללבוש אותה חולצה מראשון עד שיש...

ניתן לשער מה חש אותו אדם בעת שאירע לו האירוע. אפשר שהתמרמר על רוע מזלו, כי הנה כשהוא מבקש להתנמנם לשעה קלה מעמל יומו, גם זה לא ניתן לו. אפשר שגם הרהר לעצמו כמה מאושרים חבריו, שהנה הם נמים את שנתם בשלווה, בעת שבה עליו לקום להתרחץ מהתקלה שאירעה לו. אולי הוא גם נזכר במאורעות דומים שקרו לו בעבר, ומכולם הסיק שאכן הוא ביש מזל ללא תקנה. והנה כעבור שעה קלה בלבד התברר שההיפך הוא הנכון ודווקא לו השעה שיחקה לטובה.

הנה בפרשתנו מגלים לנו קורטוב מאישיותו הכבירה של בחיר האבות. פרק באמונה ובבטחון שאפיינו את יעקב אבינו. גם כשנגרמה רעה על ידי בעל בחירה - לבן הארמי, קיבל הכל בסבלנות מתוך אמונה שכל מה שעושה ה' הכל לטובה.

על כך מעיר ומאיר הגרי"צ מסלנט בספרו "באר יוסף": "אנו מוצאים לאחר שיעקב עבד ללבן שבע שנים תמימות בעבור רחל - "ויהי בבקר והנה היא לאה". הפתעה גמורה.

נקל לשער את ההתמרמרות שהיתה פוקדת כל אחד מאתנו אחר דבר כזה. אין ספק שבן תמותה רגיל היה מגיב על כך ברוגז גדול ובכעס רב שעולה היה עד לב השמים. ואם אין אפשרות להקים קול צעקה היה לפחות הולך עצוב ונדכא ונשבר לרסיסים.

והנה כאן לא נאמר אפילו "ויחר אף יעקב" אלא הוא פונה ללבן וקובל בניחותא על הרמאות: "ויאמר [בלשון רכה!] אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רימתני" (בראשית כט, כה)

יעקב אינו יוצא מגדרו. הוא מקבל הכל באהבה ובאמונה שמהלך זה מכוון משמים לטובתו ולאורו.

כמה יש לנו ללמוד ולהתפעל מגבורתו ושליטתו על כחות הנפש שבקרבו. ...

ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות" (שם, פס' ל) פירש"י: "אחרות - הקישן לראשונות מה ראשונות באמונה אף האחרונות באמונה. ואף על פי שברמאות בא עליו".

מדברי רש"י אלו עומדים לנו על גודל צדקותו של יעקב. הוא לא התמרד נגד רמאותו וחוצפתו של לבן שהעבירו שלא ביושר שבע שנים נוספות, שגם אותן עבד באמונה וביישר. וכל זאת למרות שרמאות זו הולידה צרה נוספת ליעקב.

כידוע שמר יעקב אבינו את כל התורה, ובוודאי הציקה לו מאד העובדה שגאלץ לשאת שתי אחיות. בגמרא מובא שלעתיד לבוא כאשר יתנו ליעקב כוס של ברכה כדי לברך יאמר: "איני מברך שנשאתי שתי אחיות בחייהן" (פסחים קט"ו ע"א). למרות כל זאת לא מצאנו את יעקב מתנגח עם לבן על דבר זה.

הוא קיבל הכל באהבה מתוך אמונה ש"כל דעביד רחמנא לטב עביד".

מהתבוננות נוספת בפרשת אמונה זו, למדים אנו שגם אם רשע ורע מעללים נטפל ומציק לאדם על לא עול בכפו, עליו לדעת שהכל מכוון משמים לטובתו ולאורו. מרמאותו של לבן שגבלה באכזריות נוראה ושיבשה ליעקב את עבודת ה', צמחה הישועה והגאולה לישראל בגלוייתו השונות.

כך מציינו במדרש איכה (בפתיחתא) שבשעת החורבן באו האבות ומשה רבינו, וכל אחד מהם טען והזכיר את זכותו לפני הקב"ה, ולא נתקבלה טענתם. עד שקפצה רחל אמנו ופירטה את עניין נישואי אחותה ליעקב, ואיך שריחמה על אחותה שלא תצא לחרפה, ומסרה לה את הסימנים שמסר לה יעקב. והוסיפה וטענה: "ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר ולא קנאתי לצרה שלי וכו', ואתה מלך חי וקיים, רחמן וכו' - מפני מה קנאת לעבודה - זהה שאין בה ממש". ועיין שם כל העניין באריכות. התגובה לדבריה לא איחרה לבא "מיד נתגלגלו רחמי של הקב"ה ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן, ה"ד: 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו', ויש תקוה לאחריתך וגו' וישבו בנים לגבולם" (שם, במדרש)

בזכות עמידתה של רחל בנסיון וצדקותה היוצאת מגדר הרגיל, הצליחה לפעול לגאולת ישראל יותר ממה שפעלו האבות ומשה רבינו גם יחד. אילו היה נושא יעקב את רחל מיד בתום השבע שנים הראשונות, וכפי שתוכנן מראש - היתה חסרה לכלל ישראל הזכות לצאת מן הגלות!

כל חיי האדם הם לטובה, וגם אם אין הטובה נראית לו לאלתר, הרי היא תעלה ותצמח בבא העת.

(בנועם שיח)

אומרת התורה - {כה} ויהי בבקר והנה הוא לאה...

שואלים חז"ל - מה, רק בבוקר הוא ידע שזאת לאה?!

ואומרים - כן, הוא ידע רק בבוקר...

אומרת הגמרא (מסכת בב"ב,) שמסר יעקב אבינו סימנים לרחל אמנו, ובעלי התוספות כותבים, שהסימנים האלה הם - חלה, נידה והדלקת הנר. אלו שלושת הסימנים של הבית היהודי, ורחל אמנו, בשעה שראתה שאחותה הולכת להתבזות, מסרה לה את הסימנים, כדי שלא תצא לבושה ולחרפה....

יעקב אבינו בא בליילה, ושואל אותה את הסימנים, והיא אומרת לו אותם...חשב יעקב אבינו, שבאמת זו רחל, לא חשב על משהו אחר...

אומרים חז"ל - כשרחל מסרה את הסימנים, היא לא אמרה ללאה "תדעי לך, זה הסימנים שיש ביני לבין יעקב. היא לא גילתה לה את זה. מאיפה יודעים שהיא לא גילתה לה?

כל מה שיש לאדם, זה כי הוא נמצא עם אחרים, הוא חייב לרוץ אחריהם, אז אין לו ברירה ...

לפני כמה שנים, היה למישהו מיקרוגל!
מי היה צריך, היה לוקח סיר ושם על הגז ומחמם...
אז למה אתה צריך מיקרוגל?
תשמע, השכנים שלי אמרו שכדאי שיהיה לי אחד!
למי פעם היה מייבש???? הכל היו תולים בחוץ.... השמש היתה מייבשת ...
היום התריסים סגורים, שמש לא מייבשת .... המייבש פועל.... "למי יש זמן?" ...
הורים מבוגרים שלנו, אין להם בבית לא מייבש, ואין להם מיקרוגל, אפילו לא שמעו מזה...
היום ב"ה, יש לכל אחד, שתיים מיקרו ואחד תרגום ©
אפילו מיחם אין להם בבית... "מה רע בקומקום?"
על פלאפון, מי מדבר בכלל?!

אומר רבינו בחיי - כל העולם, מתנהג מסביב לקנאה. כי הקב"ה יצק את הקנאה, ביום שהוא אמר ויהי אור, נוצק עם האור הקנאה.
מאיפה אני יודע שזה לא התחיל אצל הבן-אדם?
ביום הרביעי לבריאה, היו שמש, ירח וכוכבים. באה השמש ואמרה - ריבוננו של עולם, אין שני מלכים, משמשים בכתר אחד.
אמר לה הקב"ה - לכי ומעטי את עצמך!
מה שייך אצל ירח קנאה? מה ירח הוא בעל חי? יש לו רגשות!
הפירוש הוא, שכדי לתפעל את הבריאה, הפעיל הקב"ה את מערך הקנאה, כי הוא נצרך לקיומה של הבריאה!
כלי זה, אומר רבינו בחיי, העולם לא אז.
כי אם אדם לא היה מקנא, אז חצי מהשבע, הוא לא היה עובד בכלל... בכל מה שהוא עובד, זה כי להוא יש אוטו, וצריך להחליף את האוטו.... ההוא כבר עבר מדידת שלושה חדרים, לדירת ארבע חדרים.... ההוא גמר עם ארבעת חדרים, הוא כבר קנה פנטהאוז... גמר עם זה, עובר לוויולה....

אתה רץ אחריו... רץ ורץ... עד שאתה עובר לוויולת קרקע, כדי להתרגל לקרקע ©
כל הזמן אתה רץ! בשביל מה אתה רץ??
האדם, **אומר רבינו בחיי**, כל הזמן הוא בריצה, כל הזמן הוא צריך להשיג את האחרים. זה כבר היה חקוק בבריאה, עוד לפני שהיו כאן בני-אדם!
אומר רבינו בחיי - היסוד הזה של קנאה, יצוק בבריאה, והוא לא רק אצל בני האדם, הוא נמצא גם אצל בהמות.
איזה בהמות?
על הנחש, אומרת הגמרא במפורש (מסכת סנהדרין) - בשעה שראה הנחש, שצולים לאדם הראשון בשר ומביאים לו יין, נתקנא הנחש באדם.
גיידו לי - תשמע... הנחש הזה, זה לא כמו הנחש של היום... זה היה נחש עם רגלים... היה מביא כל מיני אבנים טובות... זה לא בעל חיים, אל תביא דוגמא ממנו!
בסדר, אני מקבל. אבל מצאתי מדרש ©
אומר המדרש, כשאליהו הנביא מביא שתי פרים, פר אחד הולך לעלות לנביאי הבעל והאשרה, ופר אחד הולך לעלות לשם ה'. שני אחים שגדלו אצל אמא אחת... אותו גודל... גדלו במרעה אחד... אומר להם אליהו "לכו"....
הוא לא מוכן ללכת... למה??
אומר לו העגל - אח שלי ילך לה', ואני אלך לעבודה זרה??
ואם אח שלך לא היה פה? היו לוקחים רק פר אחד לעבודה זרה, היית הולך? בטח שהיית הולך, אף אחד לא שואל אותך... אז מה אכפת לך עכשיו ללכת??
הוא אומר - אם אני הולך לבד, אז לא אכפת לי, אבל איך יכל להיות שאח שלי ילך לה', ואני ילך לעבודה זרה?! לא מוכן! אם אני לבד... לא אכפת לי...
מאיפה זה בא??
היסוד של הקנאה, מחלחל גם לבעלי חיים, ורבותינו אומרים, שיסוד הקנאה נמצא גם אצל מלאכי השרת.
אמנם מלאכי השרת, בינם לבין עצמם אינם מקנאים, כי בשמים אין קנאה... במה הם מקנאים?
בבני-האדם. הם רואים את בני האדם ומקנאים בהם!
כותבים רבותינו, שהיה מלאך אחד, שהיו לו 12 כנפיים, זה היה השיא במלאכים. הוא נתקנא באדם, וקיצצו לו שישה כנפיים. התכווץ בגלל הקנאה שלו...
רבותינו, קשה מאוד לדבר על אנשים גדולים. לא רק שקשה, אלא אסור!
אומרים חז"ל בגמרא (מסכת שבת ק"ט) - **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמומים**
אתה הולך לדבר על האבות הקדושים... על שנים-עשר השבטים... אתה צריך להיזהר במה שאתה הולך להוציא מהפה...
אבל אתם רואים שחז"ל כותבים את זה, למה??
כי הם רוצים שנלמד. לא סתם הם כותבים דברים!
אדם מוכן למות! אין לו בעיה למות... יש לו בעיה, שמישהו אחר יהנה ממה שיש לו. זה יסוד הקנאה, שמתפעל את האדם.
רבותינו, הולכת חוה, מפתה אותה הנחש לאכול מעץ הדעת... את רוצה לאכול?!
תאכלי!

לא... היא הולכת לבעלה ומפתה אותו גם "בא תאכל גם איתי"... בשביל מה??
את רוצה לאכול... תאכלי.... תמותי!
אמרה חוה (פרקי דרבי אליעזר פרק י"ג) - אם אני אוכל לבד, אני ימות לבד... לא רוצה! נאכל ביחד, נמות ביחד!
מה אכפת לך שהוא ישאר??
אם אני ימות והוא ישאר, ימצאו לו אישה אחרת. לזה אני לא מסכימה!
אומר רבינו בחיי, בספרו חובת הלבבות - מעשה בקנאי וחברו, שעשו טובה למלך. הוא עשה טובה קטנה וחברו עשה טובה גדולה.
אמר המלך - כל מה שתבקש אתן לך, ולחברך כפליים!
תבקש 50 מיליון דולר! ולחברך אתן 100 מיליון דולר!
מה הוא אומר למלך??
אדוני המלך, תעשה טובה, תוציא לי עין... ולחברי כפליים!
אומר רבינו בחיי - זה היסוד של קנאה!
הוא יהיה עיור, ילך עם מטאטא.... העיקר שאני יראה בעין אחת!
זה טבעו של האדם, זה מה שהאדם נמשך אליו...
רבותי, בואו נראה את הטכניקה, שעליה בונה השטן את היסוד שלו, דברי חז"ל הקדושים והטהורים:
אומרים חז"ל (בראשית רבה, פרשה נו, אות ד) - ויאמר יצחק אל אברהם אבי ויאמר אבי (בראשית כב, ז), בא לו סמא"ל אצל אבינו אברהם אמר ליה סבא סבא אובדת לבך סבי היקר, איבדת את שפיות הדעת שלך?!, בן שנתן לך למאה שנה אתה הולך לשחטן, אמרו לו על מנת כן אני מוכן. אמרו לו ואם מנסה אותך יותר מכן את יכול לעמד, (איוב ד, ב): הנסה דבר אליך תלאה, אמרו לו ויתר על דין. אמרו לו למחר אומר לך שופך דם את חייב ששפכת דמו של בנך הוא יתבע אותך על ששפכת דמים, אמרו לו, על מנת כן. וכיון שלא הועיל ממנו כלום בא לו אצל יצחק, אמרו לו ברא דעלובתא הנה הבן של האישה המסכנה... שרה אמנו נשארה בבית לבד, הולך הוא לשחטן אתה יודע שהוא הולך לשחוט אותך?!, אמרו לו על מנת כן אני מוכן. אמרו לו אם כן כל אותן הפרגוזיות שעשת אמך לישמעאל שנאיה דביתה ירותא תדע לך, לא סתם אתה תמות... אלא כל הבגדים שיש לך בבית... כל הצעצועים, כל הספרים, הכל יקבל ישמעאל! ואתה אינך מכניס בלבך. כד לא תיעול מילא תיעול פלאג, הזא הוא דכתיב: ויאמר יצחק אל אברהם אבי אבי, למה אבי אבי שתי פעמים, כדי שיתמלא עליו רחמים.
אני לא מבין, מה השטן ממשיך, ומנסה לשכנע את יצחק, אם הוא כבר אמר לו שהוא מוכן למות?!!
כי השטן יודע, שאדם מוכן למות, אבל רק שאדם אחר לא יגע לו בחפצים שלו! כך אומר המדרש...
רבותי, לאחר שלמדנו את דברי חז"ל, על יסוד הקנאה, נוכל להבין את המעשה של רחל אמנו, ומכאן בע"ה להתקדם:
מהו היסוד של קנאה?
קנאה מופיעה לראשונה בתורה (ל, א)... **ותקנא רחל באחותה**...
אומר הסבא מקלם יסוד נפלא - ברגע שכן-אדם עושה מעשה אחד, המעשה האחד מקרין לגבי מעשה אחר. הוא מדבר את הדברים האלה, אודות משה רבינו. אם משה רבינו, נתן את עיניו וליבו מצר על ישראל. הוא לקח על עצמו עול... לוקח על עצמו משאות...
בשעה שמושה רבינו מדבר דברים קשים כנגד הקב"ה - **למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתי... ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה**...
ביקשה מידת הדין לפגוע במשה... מה אמר הקב"ה?
הניחו לו!!! שבשביל כבוד ישראל דיבר!
שואל הסבא מקלם - מאיפה אתה יודע?
אם אתה יודע, שמושה רבינו מוכן לסחוב על עצמו את העול של ישראל... נושא בסבלם... זה מוכיח, שבגלל כבודם של ישראל הוא אומר את זה.
אותו דבר רחל אמנו. אם היא לקחה את הסימנים ומסרה את זה לאחותה, מתוך ידיעה שאחותה תהיה אשתו של יעקב, וע"כ, היא תהיה אשתו של עשו... היא עושה את זה, ואין בה קנאה!
אם התורה אומרת **ותקנא רחל באחותה**.. זה סימן שהיא קנאה, במעשיה הטובים...
אישה שעושה מעשה כזה, היא נטרלה את עצמה ממידת הקנאה, שאדם מושרש בה, ולכן אחרי שהיא נטרלה את עצמה... אם התורה מעידה **ותקנא רחל באחותה**... חייב להיות, שהיא קנאה במעשיה הטובים!
גם אצל הקב"ה, מצאנו מידה שנקראת קנאה...
הגמרא (מסכת עבודה זרה נוה, א) **מביאה** - **שאל אגריפס שר צבא את ר"ג כתיב בתורתכם {דברים ד-כד} כי ה' אליהי אש אכלה הוא אל קנא כלום מתקנא אלא חכם בחכם וגבור וגבור ועשיר ועשיר בעשיר אמרו לו אמשול לך משל למה"ד לאדם שנשא אשה על אשתו חשובה ממנה אין מתקנאה בה פחותה ממנה מתקנאה בה הוא מצא אשה צדיקה... משהו מיוחד... הוא רוצה להתחתן עם אשה צדיקה... היא מוותרת...
אבל אם האשה פחותה ממנה... "מה, אני לא טובה לך?!"... אם היא היתה צדיקה, אני מבינה, אבל אם היא לא היתה צדיקה, אז למה אתה לוקח אותה?!**

איך יכל להיות שאתה לוקח עץ ואבן, ואתה אומר "הנה, זה האלוהים!" כאן באה מידת הקנאה של הקב"ה!

אם ככה, עכשיו נוכל להבין את היסוד הנפלא:

למה חרב בית ראשון?

בגלל עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים...

בא מנשה ומכניס צלם להיכל. אמר הקב"ה "צריך להחריב את בית המקדש"...

למה?

אני האלקים, אדוני האדונים... אתם מכניסים פסל לבית המקדש?!? ועליו אתם

מכריזים שהוא האלוהים??

כי אנכי ה' אלקיך אל קנא - כאן באה מידת הקנאה.

באה רחל לפני הקב"ה, ואומרת - ריבונו של עולם, למה החרבת את בית המקדש?!

כי קינאת לעבודה זרה?!

אני נתתי לאחותי את הסימנים, ולא קנאתי לצרה שלי! אז גם אתה, תבנה את בית

המקדש...

בוודאי שמעשה העקידה, הוא מעשה גדול ממסירת הסימנים... ודאי שהוא יותר

גדול, כי אתה מזכיר אותו בראש השנה... אז למה כאן, בבניית בית המקדש, הזכות

של רחל היא זאת שעומדת?

התשובה לכך היא פשוטה - כי בית המקדש חרב, בגלל עבודה זרה, ובית המקדש

חרב בגלל עבודה זרה, ועבודה זרה הוא המקום שהקב"ה הוא אל קנא!

אומרת רחל - ריבונו של עולם, אני שאני בשר ודם, לא קנאתי לצרה שלי, אז למה

אתה מקנא??

אמר הקב"ה - בשבילך רחל, בטענה הזאת, אני מחזיר בנים למקומם! זאת טענה!

אישה שקרוצה ממידת הקנאה, נטרלה עצמה ממידת הקנאה... זאת האישה

שבזכותה יבנה בית המקדש!

לאחר היסוד הזה, נוכל עכשיו להבין דבר נפלא:

אומר הספר מעדני שמואל - בשעה שמגיע יעקב אבינו לארץ ישראל... בכניסתו

לארץ ישראל, מתה רחל אמנו ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל.

למה דוקא בכניסה לארץ ישראל היא מתה? לא יכלה למות בחרן? לא יכלה למות,

אחרי שהיו גרים כאן כמה חודשים?!

אומר הרמב"ם (פרשת ויחי) את התשובה - האבות הקדושים בא"י, שמרו את כל

התורה כולה, ולכן לא יכל היה יעקב להיות נשוי, לשתי אחיות. רחל אמנו מסרה

את הסימנים לאחותה. אחותה היתה הראשונה, שנשאה ליעקב. רחל אמנו, היא

האישה השניה שנשאת ליעקב.

אז אם נכנסים לא"י, מי האשה הראשונה שצריכה למות?

האישה השניה. מי שנכנס שני, הוא מת ראשון. לכן נפטרה רחל, בכניסה לארץ

ישראל.

יוצא, שכתוצאה ממסירת הסימנים, רחל אמנו מתה!

יוצא שסיבת המוות שלה היתה, כי עשתה טובה לאחותה!

עשיתי טובה לאחותי, נתתי לה את הסימנים, ואני משלמת בחיים שלי!?!?

אומר הקב"ה - תקבור אותה בדרך, שזה יהיה הסמל, שבזכות האישה הזאת

תבוא הגאולה! אישה שמסרה את עצמה, מתוך ידיעה, שיתכן שהיא תמות,

כשיכנסו לארץ ישראל, ואעפ"י כן, היא הלכה ומסרה לה את הסימנים!

היא מסרה לה את הסימנים מתוך ידיעה, שהכל שווה, בשביל שאחותה לא תצא

לבושה ולחרפה. הכל שווה!

אישה שעד כדי כך נטולת קנאה, זאת האישה שבזכותה, אומר הקב"ה - אני

מחזיר בנים למקומם.

יופגע במקום וילן שם וגו', וישכב במקום ההוא, ויחלום והנה סלם וגו' (כח, יא, יב)

בפרשה זו מספרת התורה את יציאת יעקב מבית יצחק אביו, בלכתו ללבן הארמי

חרנה, ומפסוקים אלו יש ללמוד הרבה כמה צריך האדם להתרחק מן החטא, וכמה

יש לפחד שמתא נכשל בחטא, ומאידך, כמה שלוהה יש ליראי ה' שאינם פוחדים

משום דבר אחר.

הנה יעקב עוזב את בית יצחק אביו מקום הקדושה, והלך אל לבן הרשע, ופחד

שמת יכשל וילמד מדרכיו הרעים, ואמנם כדי שלא נטעה ונעלה בדעתנו שחשש

שמת ישיפע עליו לבן ממש, ראוי להזכיר את דברי יעקב בתחילת פרשת וישלח,

"עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור", ודרשו (ראה רש"י שם) עם לבן גרתי ותרתי"ג

מצוות שמרתי.

ואמר הרב מבריסק זצ"ל, (בשם ריבענר מגרמניה) האיך באמת הצליח יעקב שם

לבן גרתי ותרתי"ג מצוות שמרתי, מפני ש"יהי לי שור וחמור" שנדמה בעיניו לבן

הרשע לא יותר משור וחמור! ואטו אם ישהה אדם ברפת ילמד מן הבהמות? ולכן

לא השפיע עליו מעשיו הרעים. (וסיים הרב זצ"ל שאעפ"י שאין זה פשט הפסוק,

אך זוהי השקפה נכונה), וא"כ יעקב הולך לשהות עם "שור וחמור", ובהסתכלות

כזו על הרשע גם בלי להיות בדרגת יעקב אבינו אנו כבר היינו רגועים, כ"ש יעקב

אבינו מלאך אלוקים בחיר האבות, וא"כ צריך להבין על מה פחד? כי מה למלאך

אלקים עם שור וחמור?

ומי"מ יעקב אינו רגוע, עדיין פחד לבו מי יודע... ומה עושים כשיש עוד חשש רחוק

מלהיכשל במשהו, אצלנו הדבר פשוט, לוקחים ספר תהלים ואומרים כמה פרקי

תהלים... אולי גם הולכים לצדיק לקבל ברכה, אך יעקב אבינו, לימדנו חז"ל (מד"ר

סח, יד) עה"פ "וישכב במקום ההוא" במקום ההוא שכב אבל י"ד שנים שישמש

בבית שם ועבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה! כלומר: על חשש רחוק כזה

חגר יעקב עצמו ל"ד שנים רצופות בעמל התורה נורא שלא שכב לישון כלל!

ואחרי כל זה מה חושבים אנו כעת? בודאי אין יותר ממה לדאוג, לא! יעקב עדיין פוחד, ומעתייר תחנונים לפני ה' ונודר נדרים כמבואר במהלך הפסוקים, "ויוד יעקב נדר" וגו' ושבתי בשלום אל בית אבי (נט, כא) ומפרש רש"י, שלם מן החטא שלא אלמד מדרכי לבן.

ולמה באמת חושש יעקב כ"כ? מפני שבאמת אין סוף וגבול לפחד מן החטא! יסוד זה יודעים הצדיקים, שכח החומר חזק ועלול להכשיל את האדם, ולרוב דאגתם ויראתם מן החטא חוששים תמיד, וכדאמרו חז"ל צדיקים חוששים את עצמם, ולכן בסוף ניצולים מן החטא.

וסיפר אדמו"ר הגרי"ז חסמן זצ"ל, שהגר"א מוילנא הוצרך פעם לצאת לרחובה של עיר, וכדי שיהיה בטוח שישב שלם ולא ייפגע חלילה בפגע כל שהוא, התיישב ללמוד (כמו שהגר"א לומד...) פרק ראשון שבמסילת ישרים י"ד פעמים. והדבר הפלא ופלא, יעקב אבינו על שהיה בבית רשע, הוצרך י"ד שנים של עמל התורה, הגאון מוילנא על יציאה אחת מביתו לרחוב הוצרך י"ד פעמים חזרה על פרק ראשון במסלת ישרים, ואילו אנו... מסתפקים באמירת ה' יעזור, יהיה בסדר...

פעם הוכיח הגר"א לאפיאן ז"ל תלמיד אחד בנקודה זו, היה זה כששח לפניו תלמיד אחד שבדעתו לנסוע לשמחה משפחתית במקום פלוני, ר' אליהו שכנראה הבין לפי הענין שלא הכל יהיה שם על טהרת הקודש, ואילו גם מחיצה כראוי לא תהיה וכו' שאל את הבחור, ועם שמירת העיניים הינך בטוח?

נענה הבחור ואמר אשתדל לשמור את עיני, וה' יעזור, פנה אליו ר' אליהו ואמר לו: ראה! אני כבר זקן מאד, ובעין אחת אינני רואה כבר כלל, והשניה ג"כ כבר חולה, ואעפ"כ כשאני יוצא לרחוב רעדה תאחזני ואינני יוצא סתם, ואילו אתה בחור צעיר עם רתיחת הדם ושני עינים בריאות וטובות ואינך פוחד?!

ונתבונן עוד מגודל יראת חטא של יעקב אבינו ע"ה.

"וישכב במקום ההוא ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", בחלומו רואה יעקב אבינו את כל העולמות, עולם העשיה, בריאה, יצירה, אצילות, והנה סולם מוצב ארצה וגו', היינו שהראו לו את כל הנבואות העתידות ואת כל התכלית של עם ישראל לדורותיו (ראה ברמב"ן) והקב"ה מבטיחו ושמרתיו בכל אשר תלך והיה זרעך כעפר הארץ וכו', ולפי מושגינו, היה שכשנתעורר יעקב משנתו - היה צריך לצאת ברקיעה ולשמוח שמחה גדולה.

אך בפסוק כתוב "ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי", וברש"י פירש שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה, כלומר: במקום ידעתי, יעקב פוחד שמתא נכשל בנדוד קל של חטא שישן במקום המקדש, והרי"ז נורא למתבונן לדעת ולהשכל מהי "יראת חטא", וכמה רחוקים אנו מהשגה זו מרחק רב.

משל למה הדבר דומה לאדם שלא ידע באיזה תאריך הוא נמצא, ופתאום נופלת עליו תרדמה וחולם שאומרים לו מן השמים שהיום הוא ר"ה, ומבשרים לו שנכתב ונחתם לאלתר לחיים טובים ויוכה בזאת השנה לשפע של ברכה בעושר וכל טוב, והנה האדם הזה כשמתעורר, תחת לצאת בריקוד של שמחה והודיה להש"ת ואמירת נשמת כל חי בהתלהבות מרובה. הרי שמתעצב אל לבו, ורועד הוא בכל גופו, וכל איבריו דא לדא נקשן... ואומר הנה היום יום הדין ואנכי לא ידעתי, ואילו ידעתי לא ידעתי שיהי יום הדין לא ניתן לשינה אלא לפשפש המעשים וכו'... הלא אם נראה אדם כזה הרי שנפטר אורו במנוח ראש...! וכי לא די לו בזה שנתברר לו באופן הברור ביותר ששנתו אשר ישן כעת היתה רצויה ומקובלת לפני המקום? ועל מה מצא כאן "נערווי"??...

אכן, יעקב אבינו קופצת לו הדרך, סדרי בראשית משתנים, השמש שוקעת קודם זמנה, ולהדיא אמרו בפרקי דר"א פל"ה (והובא ברמב"ן כאן) שאמר לו הקב"ה יעקב הלחם בצקלונך והבא לפניך לאכול ולשתות ולשכב במקום הזה. ולכאן מה צריך עוד? כ"ש לאחר כל הנבואות וההבטחות שגילוהו ובישרוהו בחלומי כנ"ל, בודאי אנו היינו מבינים שאין מה לחשוש כלל, ואילו יעקב אבינו - מסיימים חז"ל (בפרקי דר"א הנ"ל) "השכים יעקב בבקר בפחד גדול, ואמר ביתו של הקב"ה וכו'", וזהו מה שפרש"י שהק"ץ משנתו פחד פחד גדול, ואמר אכן יש ה' במקום הזה, ואילו ידעתי לא ידעתי! כמו רגע מותר על ידיעת כל הדברים הללו אינו מתמלא

בשמחה רק פוחד פחד גדול, מי יודע... נדנדו קל של איסור!

וכן ראינו אצל דוד המלך (שמואל א כ"ד, ובמדרש שם) במערה, שמן הדין היה מותר לדוד להרוג את שאול כדן רודף והראו לו אותות מן השמים שנתנים את שאול בידו, ואעפ"כ פחד והתפלל "קולי אל ה' אזעק", שלא יפול שאול בידו, וצדק דוד בפחדו כדסיימו חז"ל, וכל זה היה נסיון ביד דוד, הוי אומר מכאן כמה רחוקים אנו מהבנה של "יראת חטא"!

ומסופר, כי פעם אחת אמר האדמו"ר ר' אברהם מסלונים זצ"ל לגבאי שלו, חושבים היום שאין אצל הליטאים יראת שמים כפי אשר יש אצל החסידים, בא ואראך אדם שהוא ירא שמים אמיתי, קם האדמו"ר והלך יחד עם הגבאי לביתו של הרב מבריסק, בני הבית אמרו להם שהרב הלך לבדוק כשרותה של מקוה שנבנתה זה עתה.

האדמו"ר לא המתין, אלא הלך למקום המקוה לפגוש את הרב מבריסק כשבאו ראו איך שהרב עומד ונר בידו ובודק את כל הפינות ולבסוף מכריז כשר, כשר, הגבאי של האדמו"ר היה מומחה בעניני מקואות, ומרחוק הצליח להבחין שיש איזה סדק במקום מסוים, והפנה את תשומת לבו של הרב מבריסק על הדבר, הרב הלך מיד ובודק את הענין ומשאר שצדק המעורר בדבריו, התחיל לרעד כולו ידיו ורגליו דא לדא נקשן, עד שאמר האדמו"ר למלווהו בא נלך, איני יכול לראות את המחזה הנורא.

מעשה זה סיפר אותו גבאי בעצמו, שאכן נוכח לראות יראת שמים מהו, שהרי אף אחד לא טבל במקוה ולא אירע שום ממשול (אנו היינו בודאי אומרים אילו אירע לנו כן, ב"ה איזה השגחה... שבדיק נודמן אדם זה להצילנו ממשול!) וגם עצם

יחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא היה בבית, והרי הוא כמת, ויצר הרע פסק ממנו".

מבהיל על הרעיון מה שכתוב כאן: לא די בזה שיצחק אבינו היה זקן, גם לא די שבנוסף לכך היה עור, חז"ל מוסיפים שהוא גם היה "כלוא בבית". משמע מכאן שאם לא היה כלוא בבית, אלא יוצא לרחוב – היתה האוירה שברחוב יכולה להשפיע עליו לרעה, על אף היותו זקן ועיור. כה גדולה היתה השפעת הסביבה!

לרבקה היה פחות מורת רוח

הכתוב אומר על הנשים שנשא עשו (לעיל כו, לה): "ותהין מרת רוח ליצחק ורבקה". רש"י מבאר את סיבת מורת הרוח: "שהיו עובדות עבודה זרה".

חז"ל אומרים שלפיכך הקדים הכתוב את יצחק לרבקה משום שליצחק צער ומורת רוח גדול היותר מזו של רבקה לפי שלא היה רגיל כל ימיו בעבודת אלילים, אבל רבקה היתה רגילה באביה ובאחיה שהיו עובדי אלילים.

גם מה שכתוב כאן מבהיל על הרעיון: רבקה עזבה את בית אביה בגיל שלש, וכבר עברו ששים שנה מאז שעזבה את הבית! שהרי עשו נשא את נשיו בהיותו בגיל ארבעים, ורבקה היתה אז בגיל ששים ושלש! ועדין השפעת הסביבה בה גדלה נתנה את רישומה, ומורת הרוח שלה היתה קטנה מזו של יצחק.

נסוי במדת השפעף החברה

מספרים על מדען שהחליט לעשות נסוי בנושא השפעת החברה הסובבת. הוא זימן לחדרו עשרה מתלמידיו, כשלתשעה מהם גלה את סודו, ואחד היה "שפן הנסיון". הוא שרטט על הלוח שני קוים, כאשר הקו השמאלי ארוך יותר, בצורה משמעותית, מהקו הימני.

הוא פנה לתלמיד הראשון, זה בכל מבחן מוציא מאה, ושאל אותו: איזה קו לדעתו יותר ארוך? הלה נראה חוכך בדעתו, ולאחר מחשבה השיב כי הגיע למסקנה שהקו הימני ארוך יותר.

כך קרה גם כשהמדען פנה לתלמיד השני, חרוץ ומוכשר הכתה, ושאל את דעתו. גם הוא לאחר מחשבה מאומצת השיב כי למרות הלבטים שהיו לו מתחילה, הגיע למסקנה ברורה שאיננה משתמעת לשתי פנים כי הקו הימנים ארוך יותר.

כך קרה עם כל תשעת התלמידים.

וכעת הגיע תורו של העשירי, שפן הנסיון. "איזה קו לדעתך ארוך יותר?" שאל אותו המדען. היה ניכר כי הוא מתלבט קשות עם עצמו! "מה קורה כאן? הרי אני רואה בברור שהקו השמאלי ארוך יותר. אולם איך יתכן שכל תשעת קודמי, שהם התלמידי כשרוניים ומוצלחים שבכתה, קבעו כולם פה אחד שהימני ארוך יותר? כלום יתכן שהם הטועים ואני החכם היחידי? כנראה שראיתי מטושטשת, לא אכלתי היום, גם לא שתיתי קפה, יש לי סחרחורת וראיתי השתבשה..."

לאחר כמה דקות של התלבטות האיצ בו המדען להשיב על השאלה ולהביע את דעתו, והלה השיב: "הקו הימני ארוך יותר!" לא היה בכוחו ללכת נגד דעתם של כל התשעה שמסביבו...

יעקב אבינו, טרם לכתו לבית לבן, חשש מאד פן יושפע ממנו לרעה. לשם כך הלך והטמין את עצמו ארבע עשרה שנה בישיבה של שם וערב ולמד תורה. רק כשהרגיש שמלא את עצמו ב"תורה תבלין", והוא חזק די הצורך להמצא במחיצתו של לבן ולא להיות מושפע ממנו – הלך אליו.

ישנה אמרה חסידיית איך הצליח יעקב לשרוד בבית לבן: "עם לבן גרתי" ותר"ג מצוות שמרתי. איך? "זיהי לי שור וחמור" – התיחסתי אליו כמו אל שור וחמור... כשאדם עובד ברפת, והוא רואה שם בעלי חיים מהלכים על ארבע – האם הוא יושפע מהם וילך גם הוא על ארבע?... יעקב אבינו, לאחר שחיוק את עצמו באהלה של תורה, בישיבתם של שם וערב, ידע בברור את דרך האמת, והתיחס ללבן כמו אל שור או חמור שאין מה ללמוד מהם.

הגמרא (סנהדרין לט ע"ב) אומרת, שלפיכך עובדיה הנביא היה זה שניבא על אחריתו של אדם ואמר: "זיהי בית יעקב אש ובית יוסף לבה ובית לקש ודלקו בהם ואלכולם ולא יהיה שריד לבית עשו" (עובדיה א, יח: א). משום שהיה בעצמו גר אדומי, מצאצאי אליפז בן עשו. ב. "אמר הקדוש ברוך הוא: יבוא עובדיה הדר בין שני רשעים, אחאב ואיזבל, ולא למד ממעשיהם, וינבא על עשו הרשע שדר בין שני צדיקים, יצחק ורבקה, ולא למד ממעשיהם".

רשעים ברשות לבם. עשו גר בין צדיקים ולא למד ממעשיהם. לבן ארח בביתו עשרים שנה את יעקב אבינו, קדוש אלוקים, שנאמר עליו (כח, יג) "והנה ה' נצב עליו" לפי שהיה עקר המרכבה של השכינה, ולא למד ממנו כלום. לאחר שנופרד מיעקב כתוב (לב, א): "וישב לבן למקומו", ודרשו חז"ל (פסיקתא שם) "לראותו". יעקב אבינו למד אותנו איך אפשר לשהות עשרים שנה בסביבה של רשע ולא להיות מושפע ממנו לרעה, למרות כוחה הרב של השפעת הסביבה, וזאת על ידי לימוד התורה! החיוק הרוחני שמגיע מכח הלימוד, וההכרה הברורה בדרך האמת, מעניקים לאדם חוזק נפשי לעמוד בפני הפיתויים שמסביבו.

(רבי מאיר צימרוט – דורש טוב)

השאלה אינה מן החמורות, אלא עצם העובדה שהוציא מפיו את המילה "כשר" נחרד כ"כ.

ומסיים המספר, שלאחר תקופה ארוכה נזדמן לביתו של הרב מבריסק, ומכיון שהרב לא זיהה אותו, אמר לו אני הוא שנוכחתי עם האדמו"ר מסלונים בעת שהרב הכשיר מקוה פלונית, ומשנזכר הרב החל שוב כל גופו לרעוד שנזכר שאמר כשר על דבר שהיה בו שאלה, הנה למדנו מהו יראת שמים ויראת חטא.

(ומתוק האור)

זה לי עשרים שנה בביתך (לא, מא)

הסביבה משפיעה מאד על כל מי שנמצא בתוכה. זו הסיבה שהתורה מדגישה כמה פעמים שרבקה היתה "בת בתואל מפדן ארם אחות לבן" – "להגיד שבחה שהיתה בת רשע, ואחות רשע, ומקומה אנשי רשע, ולא למדה ממעשיהם" (רש"י לעיל כה, כ).

נשאלת השאלה, למה התורה לא הדגישה זאת גם על רחל ולא? גם הן היו בנות של רשע ומקומן בין אנשי רשע, ולא למדו ממעשיהם הרעים! מדוע התורה משבחת רק את רבקה על כך?

התשובה: רבקה היתה לבדה! לא היה מי שיחזק אותה מול כל הרשע שמסביב. אולם רחל ולא? הרי שתיים. רחל יכלה לחזק ולעודד את לאה, ולא? את רחל.

והנה חז"ל (בבא בתרא כג ע"א) שואלים על הפסוק (כט, יז): "ועיני לאה רכות" – אלימא רכות ממש, אפשר בגנות צדיקים דבר הכתוב? רב אמר: לא גנאי הוא לה, אלא שבח הוא לה, שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים: 'שני בנים יש לרבקה, שתי בנות יש לו ללבן, גדולה לגדול וקטנה לקטן', והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת: גדול מה מעשיו? איש רע הוא מלסטם בריות, קטן מה מעשיו? איש תם יושב אוהלים, והיתה בוכה עד שנשורו ריסי עיניה".

נשאלת השאלה: נתאר לעצמנו יהודי מגיע לישיבה ומתענין אודות בחור מסוים לצורך שידוך לבתו. אומרים לו: "לבוחר יש אמנם ראש מצוין. הבעיה שלו היא שיש לו כמה תיקים במשטרה"... הוא נגש לשאול את המשגיח, והלה משיב: "הוא בחור כשרוני עם ראש על הכתפים. יש לו גם ידי זהב. הבעיה שיש תלויות מצד בחורים, וגם מצד הצרכניות הסמוכות, שהוא משתמש בידיו לגנבות, ואין מנעול שלא נשמע לידי הזהב שלו"... אני שואל אתכם: האם האבא הזה ימשיך לברר אודות הבחור? ללא ספק הוא יברח מהשידוך הזה...

אם כן נשאלת השאלה: מה יש לה לאה, לצאת עוד יום ועוד יום לפרשת דרכים, ולשמע עוד פעם ועוד פעם על מעלליו של עשו, החתן שלה. לא מספיק מה שמעיה ביום הראשון על היותו שודד, ביום השני על היותו רוצח, וביום השלישי על חמש העברות שעשה ביום אחד? מדוע היא מוסיפה ללכת יום יום לשמוע עוד ועוד סיפורים על רשעותו?

התשובה: לאה יודעת באיזו סביבה היא נמצאת. היא יודעת כמה החברה הזאת גרועה, מושחתת והרסנית, היא חששה שבמשך הזמן היא תתרגל למה שמעיה ותסכים להתחתן אתו. היא תגיד לעצמה: 'נכון, שמעתי עליו כך וכך, אבל אני כבר אחנך אותו, אני כבר אחזיר אותו בתשובה, יהיה בסדר'... הסביבה היתה גורמת לה לעכל ולהכיל את כל פשעיו ושחיתותו של עשו.

מה עשתה? יצאה יום אחר יום. הרי אין שני נביאים שמתנבאים בסגנון אחד. כל יום שמעה ממישהו אחר סגנון אחר, מלים אחרות, התבטאויות אחרות. וזה גרם לה כל יום לסערות רגשות מחודשת, שלא נתנה לה להתרגל – בהשפעת הסביבה – למעלליו של עשו.

מספרים שרבי אלחנן וסרמן זצ"ל הגיע פעם לארצות הברית לערוך מגבית לישיבתו. הוא הגיע לפנות ערב לאכסניה, ובקש שלא יגישו לו ארוחה חלבית, שכן הוא מקפיד שלא לאכול חלב עכו"ם. ואכן בארוחת ערב הגישו לו ארוחה שלא כללה חלב עכו"ם.

להפתעתו הרבה, למחרת, בארוחת בוקר הגישו לו גבינה. הוא פנה לבעל האכסניה ושאל: "הלא הדגשתי בפניכם שאני מקפיד שלא לאכול חלב עכו"ם?"

השיב לו בעל האכסניה: "הרי עבר עליכם לילה בארצות הברית... והוסיף והסביר: 'כבוד הרב! אני מארח כבר עשרות שנים אנשים נכבדים באכסניה שלי. רבים מהם הדגישו בלילה שהם נוהרים מחלב עכו"ם, אבל אף לא אחד מהם נשאר בהקפדתו אחרי ששהה לילה באוירה של אמריקה'..."

כלוא היה בבית

חז"ל אומרים שהקב"ה אינו מיחד שמו על הצדיקים בחייהם משום שהוא לא מאמין בהם עד יום מותם, שלא יטעה אותם יצר הרע. וכבר אמרו (ברכות כט ע"א): "אל תאמין בעצמך עד יום מותך, שהרי יוחנן כהן גדול שמש ככהונה גדולה שמונים שנה, ולבסוף נעשה צדוקי".

יצחק אבינו היה היחיד שהקב"ה יחד שמו עליו בחייו. הוא אומר ליעקב אבינו, בחייו יצחק (לעיל כח, יג): "אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק".

רש"י מביא את דברי חז"ל: "אף על פי שלא מצינו במקרא שיחד הקדוש ברוך הוא שמו על הצדיקים בחייהם משום שנאמר (איוב טו, טו) 'הן בקדשו לא יאמין', כאן

בדרך הדרוש

<p>והא"ש ותקנא רחל באחותה וצ"ל שהייתה קנאה ביניהם לכך אמרה ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתי אבני הלא יש לי קנאה על אחותי ואז אסור אני עליך משום אחות אישה כדעת הרמב"ם ומפני כך מתי אבני ודו"ק (מדרש יונתן) אכן יש ה' במקום הזה ואבני לא ידעתי. (כח, טז) ויש לדקדק דמה לו לסיים ואבני לא ידעתי. ויש לומר הנהה איתא בגמרא דכל החלומות הולכים אחר ההורו לבו דמה שמהרהר ביום בא לו בחלום בלילה יש ה' במקום הזה: (הנזות התורה).</p>	<p>ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתי אבני (ל, א) ותמוה, וצ"ל לישב דהרמב"ם נתן טעם למה כל העריות אסורות אף לאחר מיתה ושתי אחיות אסורות רק בחייהם משום דשתי אחיות אסורות רק מחמת קנאה ולאחר מיתה אין שייך קנאה ולכן מותר במיתתה לישא אחותה וקשה למה יעקב נשא שתי אחיות וצ"ל שלא היתה קנאה ביניהם כדאיתא שהניחה עצמה תחת מטתה.</p>
---	--

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויצא תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 460

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

כבוד התפלה מחיב נסיעה מיחדת

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך הרנה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח י"א)

ה'מקום' שבו פגע יעקב ושם לו היה הר המורה - מקום המקדש (חליון צא ב). אלא שמהכתוב "וילך חרנה" משמע שיעקב כבר הגיע לחרן, והיא אם כן שבו ופגע בהר המורה? בארו חכמים (שם) שאחר שהגיע יעקב לחרן, אמר: "אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי, ואני לא התפללתי?" ומיד כשהחליט לחזור קפצה לו הדרך והגיע להר המורה.

ואולם יש להבין, מדוע רק לאחר שהגיע לחרן החליט לחזור ולהתפלל בהר המורה ולא התפלל מלכתחלה בעוברו שם?

פרש המהר"ל מפראג: בדרך מבית אביו לחרן היה יעקב שרוי בפחד במנוסתו מפני עשו אחיו שבקש להורגו, ולא יכול היה לכוון לבו בתפלה כראוי. רק לאחר שהגיע לחרן ונוכח לראות שעשו אינו רודף אחריו, התישבה דעתו והוא יכול היה לשוב ולהתפלל במקום שהתפללו אבותיו (גור אריה).

עוד פרש החידושי הרי"מ כי הסבה שיעקב לא התפלל בעוברו בהר המורה בדרך לבית אביו, הייתה לפי שלתפלה במקום שהתפללו אבותיו ראה לנכון להקדיש נסיעה מיחדת, ולא לעשות זאת כבדרך אגב. בספר "שיח שרפי קדוש" מוסיף ומאיר שיסוד זה עמד בבסיס הנהגת גדולי החסידים שלא לקבל פני רבם אגב הדימויותם למקום שהותו לצרכיהם, אלא ליחד נסיעה שמתרתה אף ורק להסתופף בצל קדשו (שיח שרפי קדוש ח"ג אות קסב).

בין תפלות יצחק לתפלת יעקב

"ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן" (ל ב)

רש"י פרש (ע"פ ב"ר ע"א ז) שרחל תבעה מעקב שיפציר בתפלה עליה עד שתלד בנים, כשם שיצחק אביו הפציר בתפלה על רבקה אמו (לעיל כה כא וברש"י שם). אולם יעקב השיב לה: "אשר מנע ממך פרי בטן", לאמר: אבי טרם זכה באותו הזמן לבנים ולכן הפציר בתפלה, אבל אני כבר זכיתי לבנים, ורק ממך מנע ה' פרי בטן.

המפרשים האריכו בבאור הדברים, שלכאורה לא נתן להבינם כפשוטם; וכי בגלל שכבר נפקד בבנים ידחה יעקב את בקשת רחל ויסרב להעמית בעבורה?

כך באר זאת רבי משה גלאנטי ראשון לראשונים לציון:

חכמים אמרו (במות סד א) כי "מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתו של צדיקים". וזאת אשר השיב יעקב לרחל: יצחק אבי שכמו רבקה אמי לא נפקד בזרע, הבין שמשמים מתאנים לתפלתו, ולכן התפלל ונענה. אני לעומת זאת כבר נפקדתי, ונמצא שהקדוש ברוך הוא כבר אינו מתאנה לתפלתי, אלא לתפלתך - שלא נפקדת. נמצא שאם אתפלל בעבורך נמצאתי מפר בכך את רצונו ה' המתאנה לתפלתך, ולא רק שלא אענה, אלא אפ' אכעיסנו בכך, חלילה (זבח השלמים).

הכתב סופר באר כי זאת אשר טען יעקב לרחל: חכמים (ב"ק צב א) אמרו כי: "המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר - הוא נענה תחלה". יסודה של סגולה זו היא לפי שאדם זה מוכיח במעשיו שמצד עצמו מקבל הוא את גזרת ה' באהבה, כיון שאינו מתפלל על עצמו אלא על חברו שצערו נוגע ללבו, ולכך תפלתו נענית. אף יצחק אבי זכה שתפלתו תענה מחמת שעל אף שהיה עקר קבל את גזרת ה' ולא התפלל אלא על צערה של אשתו. אף אני שאני עקר, לא אוכל להשתמש בסגולה זו, ומי בטיח שתפלתי תענה!?

באופן נוסף פרש רבי שמאי גי'נזבורג: חכמים אמרו (ב"ר נג יד) כי תפלת החולה על עצמו ראויה להתקבל יותר מתפלת אחרים עליו. תפלתו של יצחק על רבקה הייתה בבחינת "תפלת החולה על עצמו", לפי שגם לו לא היה זרע, ולכך נתקבלה. ואולם אני שכבר נפקדתי, איני יכול לפעל כאבי שתתקבל תפלתי (אמרי שמאי).

יעקב נדר לברך מאה ברכות

"והאכן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (כח לב)

פרש רבי ברוך אברהם טולידנו מדיני מקנס: אמרו חכמים (ברכות לה ב, ע"פ רש"י שם ד"ה גזול) שכל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה הרי היא גזול מהקדוש ברוך הוא את הברכה. כידוע תקנו חכמים לברך מדי יום 'מאה ברכות' שבהן אנו מודים לקדוש ברוך הוא על השפע שמשפיע עלינו ועל החסדים והטובות שעושה עמנו. אפשר לפרש שגזרו לבר יעקב "עשר אעשרנו לך" היה שיפיד שכל מדי יום את מאה הברכות המוגיעות לה, שכן את המלים "עשר אעשרנו" נתן לפרש כחשבון עשר כפול עשר - דהיינו מאה (אמרי ברוך).

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן - המפתח לשערי שמים

בפרשת השבוע גלה לנו יעקב היכן הוא "שער השמים".

כאשר הקיץ יעקב משנתו בהר המורה - מקום המקדש - הוא קרא בהתפעלות: "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים" (בראשית כח יז).

"שער" זה הוא הפתח שדרך עולות תפלותינו ובקשותינו ומתקבלות בשמים, כלשון רש"י: "מקום תפלה לעלות תפלתם השמימה".

מסתבר שכמו שלכל שער יש מפתח, כך גם ל"שער השמים" אמור להיות "מפתח" שפותח אותו. שאם לא כן, מה תועיל לנו ידיעת מקום השער לתפלות אם הוא נעול, חלילה.

אתם בודאי שואלים מה הוא אותו מפתח? על כך נאמרו דברים ברורים בזהר הקדוש (ח"ג רפה ב), וזה לשונו (בפרגום): "כאשר ישאל נזהרים לענות אמן כראוי, אזי כאשר הם מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא על צרותיהם, הקול מכריז בכל העולמות: 'פתחו שערים ונבא גוי צדיק שמו אמונים' (שעיה כו ב) - אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמנים'".

כלנו מחפשים סגולות ומבקשים ברכות, אך כאן לפנינו דברים ברורים ונוקבים; הרי לנו 'זהר' מפרש הקובע: הקפדה על עניית אמן כהלכה היא המפתח הפותח את 'שער השמים' שדרךו מתקבלות התפלות!

בהיותו ב'שער השמים' ראה יעקב אבינו בחלומו: "מלאכי אלקים עלים ויורדים בו". 'מלאך', כידוע, בגימטריה אמן, ואפשר שרמזה התורה בכך, כי האמן היא זו שמעלה את התפלות ל'שער השמים' ומורידה בעדו את השפע הנתן בזכותו.

אחרי שלמדנו כי האמן היא המפתח לקבלת התפלה, הרי שאנו מצדנו צריכים להקדים ולבוא לבית הכנסת כדי לענות אמן אחר ברכות השחר הנאמרות לפני התפלה. הקפדה על כך תזכה אותנו להכנס לתפלה כשבידינו 'צורר מפתחות' כראוי וכאז את לשערי התפלה שדרךם מבקשים אנו לבקע.

גם כאשר משקיעים כחות כה רבים בתפלה עצמה, אם נרשה לעצמנו לזלזל במפתחות הנותנים לה קיום ופוחתים שערים בפניה, הרי בכך נהיה דומים לאדם שזכה בארמון משקלל מלא בכל טוב, אך אין בידו המפתח לשער הפניסה אליו - מה תועלת יש לו בארמונו! נענה אמן ונזכה!

בקריאת "זהה המפתח לשער השמים",

שבת שלום,

278 213 מחולקת

הצ'ק הגיע ליעד הנכון

על ההמחאה נכתב סכום של שלושים אלף דולר, לא פחות ולא יותר.

פרצנו מידי, אני זוגתי, בבכי של התרגשות והודיה לה' שלא עזבנו לרגע, גם בארץ וזכר ושלח לנו ישועה פלאית שמכחה אנו כאן חזרה עם בננו הבריא והשלם."

חלקו השני של הפאזל השלם רק שנים מאחר יותר.

בחדש טבת תשע"ג נפטר בבני ברק, מקים עלה של תורה בזכרון יעקב, הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל. זמן מה לאחר פטירתו הוציאו בני המשפחה חוברת פנימית לזכרו, בתוכה ספר ספור שפותר את התעלומה.

בחוברת ספר כי לצד הצלחותיו בגיוס כספים לטובת מוסדותיו, היו לו לא מעט אכזבות וקשיים שאותם קבל באהבה, בהיותו חזור באמונה טהורה כי את מה שמגיע לו יקבל.

כדגמה לכך הובא מעשה שארע עמו בשהותו בארצות הברית: במשך תקופה ארפה התאמץ והשתדל הגרש"מ לרתם לעזרתו גביר גדול אוהב תורה. לאחר שתדלנות ארפה ספם עמו הגביר שיבוא לביתו ביום פלוני בשעה ארבע אחר הצהריים כדי לקבל את תרומתו ההגונה.

עקב תקלה בלתי צפויה, רק בשעה ארבע וחצי הצליח הגרש"מ להגיע לפגישה. מתנשם ומתנשף נקט על דלת ביתו של העשיר, ושטח כשהלה הכניסו בכבוד גדול. אני יונגרמן מבני ברק, הציג עצמו, אולם נתקל במבט מתפלא: "יונגרמן מבני ברק?", תמה הגביר, "הן בשעה ארבע כבר דפק כאן יונגרמאן מבני ברק" ולקח את המעטפה שהכנת'.

מסתבר שקרתה טעות מצערת. המעטפה שיעדה לרב יונגרמן נמסרה לאותו "יונגרמאן" מבני ברק. וכיון שלא היה לגביר שום משג מי היה אותו "יונגרמאן", נאלץ הוא לפטר את הרב יונגרמן בתרומה קטנה בהרבה, אלפים דולר בלבד.

הרב יונגרמן יצא מבית העשיר בתחושה קשה, אולם כאמור, אמונתו עמדה לו גם בעת הזו שלא להשבר ולהמשיך במאמציו למען מוסדותיו. עד כאן המעשה שהובא בחוברת.

זמן מה לאחר צאתה הגיעה החוברת לידיי של אהד מהאברכים שהשתתף ב'קדוש' האמור, וקוראו את ספרו של הרב יונגרמן נזכר בספור שספר האברך ב'קדוש'. הוא מהר להתקשר ולהצליב את הנתונים, וכך נפתרה התעלומה ארפת השנים.

הנה כי כן, שוב נגלה כי בכחה של תפלה היוצאת מעמק הלב לשדד את כל מערכות הטבע ולהוביל מהלכים שמימיים עד לישועה הפלאית.

יוו העמדים וחשקיהם, חייז סי' ב'

בפנים מתוחות.

'מה קרה?!' שאלנו בבהלה, והרופא מידי הרגיע: 'הכל בסדר גמור. הנתוח מתקדם כמצופה, אך התעוררה בעיה: במהלך הנתוח גלינו כי הבעיה שבשלה הבהל היילד לנתוח הסתיירה תחתיה בעיה אחרת שאינה קשורה לבעיה המקורית, אך היא חמורה לא פחות. אנו יכולים לטפל בה תוך כדי הנתוח, אך הטפול בה יאריך את משך הנתוח בכמה שעות נוספות. האם תרצו שנטפל בה תוך כדי נתוח, או בנתוח נפרד שיערך בהקדם האפשרי?'

'מה הבעיה?' שאלנו מידי, 'בודאי עדיף שתטפלו בבעיה תוך כדי הנתוח, למה לגרם לנו ולילד לסבל נוסף?'

'כך נעשה, השיב הרופא, 'אנו מוכנים, אך לשים כף עליכם להוסיף שלושים אלף דולר...'

שלושים אלף דולר נוספים... מהיכן נשיג סכום כה גדול תוך זמן כה קצר ובארץ נכר?! אלא שטובת היילד שעמדה לנגד עינינו הכריחה אותנו להסכים. חתמנו על הטפסים הרלוונטיים ועל התחייבות לשלם את הסכום בימים הקרובים, תוך כדי האשפוז שלאחר הנתוח.

הרופא שב ונכנס לחדר הנתוח, ואנו שבנו לתפלתנו ביתר שאט, כאשר על עצם דאגתנו לשלום בננו, הוספנו ובקשנו בדמעות שנוצפה להשיג את הסכום הנדרש מאתנו בקלות ובזמן הקצוב. בחסדי שמים, לאחר שעות ארכות של המתנה יצא הרופא לעברנו בפנים מתשורת, אך בחיוך של הצלחה. הנתוח הצליח מעל למשער.

תוך כדי ששפתי רוחשות תפלה יצאתי מאזור חדרי הנתוח כשהעל הגדול רובץ על כתפי. לא ידעתי להיכן לפנות ומהיכן להתחיל.

מאן דהוא הצביע לי על ביתו של גביר פלוני ששכן בקרבת מקום, 'תנסה, אולי תקבל משהו, אמר לי, וכה, בשעת אחר צהריים מצאתי עצמי מצלצל בפעמון ביתו של העשיר פאורח בלתי קרוא.

כאשר נשאלתי ביידיש ברמקול: 'מי זה?' השבתי מידי: 'א'יונגרמאן פון בני ברק [אברך מבני ברק].'

קול זמזום נשמע, והדלת נפתחה.

בפתח משרדו של העשיר התחלתי לספר את קורותי, אך הוא עצר אותי בהנף יד. 'אין צורך להאריך, אמר בחיוף, תוך שהוא מגיש לידי מעטפה סגורה. הודיתי לו מעמק לב, והוא נכרד ממני לברכה ולשלום.

רק בהגיעי לבית החולים התפניתי לבחון את הסכום הרשום על ההמחאה... הכיתי בהלם;

רק כאשר נחתו ר' אפרים וזוגתו חזרה בארץ הקדש יכולים היו להרגע מעט ולשחזר את הסערה שפקדה אותם בשבועיים האחרונים. החל מאותו רגע ש'השמים נפלו עליהם', כאשר הרופא בשר להם שבגם הקטן חולה במחלה נדירה ויש להטיסו בדחיפות לארצות הברית לנתוח חרום בבית חולים ניו יורקי המתמחה במחלה זו, ועד שובם לארץ בשלום.

הוצאות הטיסה והטפול וכל העלויות הנלוות למבצע שכזה עלו לסכום עצום של כמאה אלף דולר, בשעה שלא היה בידם אף את הסכום הנדרש להגעה עד לשדה התעופה...

'מה קרה?!' שאלנו בבהלה, והרופא מידי הרגיע: 'הכל בסדר גמור. הנתוח מתקדם כמצופה, אך התעוררה בעיה: במהלך הנתוח גלינו כי הבעיה שבשלה הבהל היילד לנתוח הסתיירה תחתיה בעיה אחרת שאינה קשורה לבעיה המקורית,

בית חולים 'מאונט סיני' מנהטן ניו יורק

אולם בני קהלתם, בצותא עם פמה מכרים וידידים התגייסו לעזרתם למגבית חרום, ובחסדי ה' הצליחו תוך זמן קצר לאסוף את הסכום הנדרש.

ב'קדושא רבא' שערך בשבת הודעה ר' אפרים מעמק הלב לה' יתברך שגלגל בצורה מפלאה את גס הצלתו של בנו ולשלוחיו הנאמנים, חברי הקהלה והעסקנים שהביאוהו עד הלום. בהמשך ספר לנאצפים על קורותיו, כאשר הוא מצו במיוחד השגחה מפלאה שחווה במהלך תקופת שהותו בארצות הברית, וכה ספר:

"כמחצית השעה מתחלת הנתוח, תוך כדי שאנו שקועים בתפלה מקרב לב, נפתחה לפתע דלת חדר הנתוח, והרופא יצא בעדה

ברכות שאינן נענות באמן

ב. אונו שברך - אין עונים אמן על ברכתו.

מקורות ובאורים:

במנחת שלמה (ח"א סי' צא אות ה) פסק ע"פ דברי התוספות (מ"ק כג ב ד"ה ואין, בשם ירושלמי ברכות ג א), שאין לענות אמן אחר ברכה שמברך אונו. ובחדושי כת"י ישן על מסכת מ"ק מוסיף הגר"ש ז"ל ומבאר שמאחר ואנו פטור מלברך, נחשבת ברכתו כ'ברכה לבטלה' שאין לענות עליה (שלחן שלמה' ערכי רפואה ח"א עמ' קלז). בספר 'מאיר עז' (ח"ג עמ' תשנג), כותב שמאחר שיש הסוברים שמתר לאנו להחמיר על עצמו ולברך, כמבאר בפעיף הקודם, אם כן יש לענות אמן על ברכתו, כפי שכתב ה'באור הלכה' (רטו ד. ראה לעיל) שיש לענות אמן על ברכה התלויה במחלקת הפוסקים, והביא שהגר"ח"ק הסכים עמו. ואולם אפשר לומר שהגר"ש ז"ל סובר שמאחר שאין שיטה המחייבת אונו לברך, שהרי הפל מודים שאנו פטור מן הברכות, ולא נחלקו אלא אם האנו רשאי להחמיר על עצמו או לא. אם כן, אחר שנופסקה ההלכה שאסור לאנו להחמיר על עצמו, נחשבת ברכתו כברכה לבטלה.

ג. יש להסתפק במי שמחייב להתעסק בהצלת נפשות ופטור באותה שעה מלברך כל הברכות, והוא טועה ומחמיר על עצמו לברך, אם מתר לענות אחריו אמן.

מקורות ובאורים:

ה'מנחת שלמה' (שם) מסתפק בד"ן זה, וצדדי הספק הם: מצד אחד יש לומר שהסחת הדעת מהצלת נפשות כדי לברך, חמורה מהסחה דעת של אונו שישודת בכבוד המת, ואם על ברכת אונו אין עונים אמן, על אחת כמה וכמה על ברכת העוסק בהצלת נפשות. מאידך יש לומר שלאנו קבעו חכמים פטור מ'חז, ולכך דוקא ברכת אונו נחשבת כברכה לבטלה שאין לענות אחריה אמן. וראה ב'שלחן שלמה' (שם) שבכתב יד ישן למסכת מועד קטן נקט הגר"ש ז"ל שרק על ברכת אונו אין עונים אמן, אבל על ברכת העוסק בהצלת נפשות, יש לענות אמן. וכתב שם שאפילו "הרופא המניח את החולה [באמצע הטפול] ומברך ברכת המזון, אף על גב דהוי ודאי עברה ומיקרי רוצח, מקל מקום אין זה חשיב ברכה לבטלה וישפיר עוניו אחריו אמן".

עניית אמן אחר הפטורים מן המצוות

א. מי שהוא אונו, אינו עונה אמן על ברכת אחרים, ויש אומרים שאם רוצה להחמיר על עצמו ולענות אמן אחר הברכות, הרשות בידו.

מקורות ובאורים:

אדם שנופטר עליו אחד משבעה קרובים שהוא צריך להתאבל עליהם ועדין לא הובאו לקבורה נקרא 'אונו' ופטור מכל המצוות. נחלקו ראשונים אם רשאי האנו להחמיר על עצמו ולקיים מצוות שפטור מהן: לדעת רש"י (ברכות ז' א ד"ה ואינו) האנו רשאי להחמיר על עצמו, ואולם התוספות (שם ד"ה ואינו, ע"פ ירושלמי ברכות ג א) חולקים וסוברים שאסור לאנו לקיים מצוות עד אחר הקבורה, וכן הלכה (ראה 'שלחן ערוך' יו"ד ש"מ א; שו"ע הרב או"ח ע"א א; פרי מגדים' או"ח משב"ז תרע ה; משנה ברורה' שם יב).

ב'ירושלמי' (שם) מובאות שתי דעות בהסבר פטורו של האנו ממצוות. לדעה אחת יסוד הפטור הוא משום מצות 'כבוד המת', המחייבת את כל החיבים להתאבל עליו ['שבעה קרובים'], שלא להסיח דעת מהמת כלל עד לאחר שנקבר [ללא קשר לעסוק בפעל בצרכי קבורתו]. לדעה זו מובן מדוע נפטר האנו אף ממצוה קלה כעניית אמן, שכן היא גורמת להסחת דעת. לדעה השנייה יסוד פטור האנו הוא משום מצוות 'קבורת המת' המוטלת עליו. לדעה זו נפטר האנו מעניית אמן, אף שעצם הענייה אינה מבטלת את העסוק במת, כיון שכדי לענותה כהלכתה עליו להפסיק ממלאכתו ולשמע את הברכה כדי לדעת על איזו ברכה הוא עונה אמן, שלא תהיה 'אמן יתומה' (תוספות מ"ק כג ב ד"ה ואין; שו"ע הרב שם).

בספר 'גשר החיים' (ח"א עמ' נה) כתב שאבל לא יענה אמן על ברכת 'דן האמת' של אבל אחר, כיון שהוא עדין אונו. אולם בספר 'פני ברוך' (עמ' תסא) מביא בשם הגר"י פ"י שיש להשיג על דבריו, לפי שאמן היא כמו שמברך עוד הפעם 'דן האמת', ואיזה אסור יש בזה. בספר 'חוט שני' (נושאים שונים עמ' שצג) כתב שאנו יכול לענות על ברכת 'דן האמת' הנאמרת מפי קרוביו, ואולם הסתפק לגבי ברכת 'דן האמת' הנאמרת על נפטר אחר.

דורשי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הגאון הגדול רבי מרדכי אזרחי שליט"א ראש ישיבת 'עטרת ישראל'

שכשעומדים עשרה ואחד מהם הוא שליח צבור וכלם עונים אמן, הרי זו תפלה בצבור.

אלא שיש להשיב אל הלב ולהבין שהאמן אינה עומדת בפני עצמה, אלא היא מאשרת ומחזקת את דברי המברך. אדם האורק אמן מפיו ואינו יודע על מה ענה, הרי לא רק שאינו מוסיף, הוא אף גורע, שכן אמן כזו היא אמן יתומה (ברכות מז א). וזאת מהסבה שכתבנו שאין לה משמעות בפני עצמה, אלא רק כאשר היא נאמרת בהקשר לדברי המברך.

יכולים אנו להסיק מכך עד כמה חשובה הפונה בעניית אמן, שהפונה היא החוט המקשר בין האמן לברכה ונותנת לאמן את משמעותה המפלאה. נתחזק כלנו בעניית אמן בכונה, ובכך נזכה להוסיף שבח ויקר לבוראנו.

כנוס 'בני אמונים' אב תשע"ו

עניית אמן ועניניה רחבים הם מני ים. יסודות הלכתיים וסודות רבים נאמרו על כך בדברי רבותינו, אשר מקלם נוכל להבין פי זכות גדולה נפלה בחלקנו בכך שזכנו משמים להודות, להלל ולשבח את בוראנו בעניית אמן.

במלה זו שהתגלתה לנו על ידי חז"ל יש עמק רב. הגמרא במסכת שביעות (לו א) אומרת שלאמן יש שלוש משמעויות: "בו שבועה. בו קבלת דברים. בו האמנת דברים".

אולם האמת שמשמעותה של אמן אינה מסתכמת רק בשלוש משמעויות אלו, שכן האמן מבטאת בתוכה את כל תכו דברי המברך; המלה הקטנה הזו מקפלת בתוכה, גם את האמונה - שאמנו הדברים וגם את הפסיון והבטחון שהבקשה תקיים, שבזאת עולם שומע וימלא את הבקשות.

האמן אינה רק חלק מהברכה, אלא היא כאמירת כל הברכה ממש, עד שמצאנו שבשבת אפשר להשלים מאה ברכות בעניית אמן על ברכות העולים לתורה (שו"ע או"ח רפד ג).

בנוסף עניית האמן היא חלק מהמצב והצורה של תפלת הצבור -

אמן משולה ל'מולטי ויטמין'

בספר 'נפלאות הקדיש' (פרק יג) מוסיף ומבאר את יחודיותה של מצות עגית אמן בחזקו וקבוצה האמונה בלב האדם: אף על פי שהמצוות כלן נועדו לחזק את האמונה בלב האדם, פפי שכתב הרמב"ן (שמות יג טז): "כנגת כל המצוות שגאמן באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו". אולם ביסודות האמונה יש פרטים רבים, ובעוד כל מצוה משרישה חלק מיסודות אלו, מצות עגית אמן מחזקת את כל יסודות האמונה כלן.

למה הדבר דומה? כידוע לצרף תפקוד תקין, זקוק גופנו למגוון רב של ויטמינים ומינרלים. לעתים עקב חסר באחד או יותר מאותם חומרים, נצרף האדם לטל גלולות המכילות את אותם חומרים. לצד מגוון גלולות שכל אחת מהן מכילה ויטמין או מינרל מסוים, יש גלולה המכנה 'מולטי ויטמין', משום שהיא כוללת בתוכה מגוון רחב של ויטמינים ומינרלים חיוניים.

אף מצות עגית אמן היא כעין 'מולטי ויטמין' של אמונה. חשיבותה הגדולה נובעת מכך שהיא מחזקת בלב האדם את כל עקרי האמונה ופרטיה. זוהי הסבה שמוצאים אנו בדברי חכמים ענשים חמורים למי שאינו מקפיד על עגית אמן כראוי.

שפעת שלומים ורב ברכות והודאות ישפיעו משמי מרום, קדם האי גברא רבא ויקרא, הנגיד הנכבד, שמן שמאי הניחו לו בקעה להתגדר בה - להפיץ ולפרסם גדל שכר עגית אמן, ומגלגלין זכות על ידי זכאי מוה"ר יעקב דב מרמורשטיין שליט"א יו"ר ארגון "בני אמונים" וב"ב לאו"ט. שלומכם יסגא מאד!!!

כמי שזכה להיות חבר ב'בני אמונים', הנני בזאת להודות למע"כ על הזכות הגדולה שנגלה בחלקי. אמןם חברי 'בני אמונים' לא נושאים תג זהוי, אבל העבדה שהם מקימים בהדור רב את מאמר הפתוב: "חבר אני לכל אשר יראוף" ומקפידים בעגית אמן, הן בברכות השחר והן בשאר ברכות היום, היא המעידה כאלף עדים על היותם 'בני אמונים'.

אמןם את מכתבי זה הנני משגר כאות הוקרת טובה ותודה על הזכיה הגשמית שנגלה בחלקי לעלות בהגדלה שנוערה על ידי הארגון, שבה זכיתי בסכום כספי נכבד, אך האמת היא שהרבה יותר הנני מקיב להודות על הזכיה הרוחנית שלה זכיתי מדי יום ביומו, מדי שעה בשעה, בכל ברכה וברכה. לא אכביר עוד במלים, ויותר ממה שכתוב כאן יש כאן. אשריכם ואשרי חלקכם 'מצדיקי הרבים כפוכבים'.

מחובת הפרת הטוב הנני מרגיש חובה לספר למע"כ את השתלשלות הארועים המענינת שהביאה אותי לדבק באמירת ברכות השחר בחברותא, אשר יש בה כדי להעיד על הפלל, עד כמה גדולה היא השפעתו של כל 'בן אמונים':

זכיתי, ומזה כמה שנים שהנני מתפלל שחרית מדי בקר במגן מיוחד שנוסד על ידי קבוצת אברכים יקרים אשר בקשו להתפלל במתכנת המיוחדת של תפלה חסידית בחמימות הלב ובמתינות כראוי.

בשנתיים האחרונות הצטרפו לתפלה שני נערים כבני אחת עשרה. והנה, כמו היה להם הדבר כ'טבע שני', מדי בקר, בלי להחסיר ולו יום אחד, נוכחנו, כל באי המגן לראותם נעמדים זה לצד זה לומר את הברכות ב'חברותא'; האחד מברך והשני עונה אמן, וחוזר חלילה.

לא היה זה מן הפלא, כאשר מתוך קנאת סופרים החלו גם המבוגרים שבמגן להתחיל במנהג טוב זה. מיום ליום הצטרפו לכך עוד מתפללים, עד שכיום, מדי בקר כמעט כל מתפללי המגן פותחים את התפלה בברכות השחר ובעגית אמן בכונה, כמנהג שכדברי גדולי הדור היה נהוג כבר בתקופות קדומות. כך ראיתי בעיני כיצד שני ילדים, 'בני אמונים', הצליחו להחדיר את משג האמן למגן שלם וגדול של עשרות אברכים, ויהי לפלא.

בברכת 'יפוצו מעינותיכם חוצה', מ.א.ב. - נתניה.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

הדברי ישראל ממוז'יץ

הדברי ישראל ממוז'יץ י"ג בכסלו תרפ"א

האדמו"ר הראשון לבית מווד'יץ, רבי ישראל טויב בעל הדברי ישראל, נולד בשנת תר"ט לאביו הגדול האדמו"ר רבי שמואל אליהו מזוואלין, בתיו חיאתו של סבו הגדול אבי אביו - האדמו"ר רבי יחזקאל מקוזמיר. מגיל צעיר נחשב לעלוי בתורה. לאחר נשואיו עסק בתורה שנים רבות יומם ולילה, תוך שהוא נסמך על שלמן חותנו.

לאחר פטירת אביו בשנת התרמ"ח עבר להתגורר בזוואלין למלא את מקום אביו. כעבר שנה החל לכהן כרב ואב"ד בעיר איבנגרוד וכיום דמבלין שנקראה בפי החסידים - מווד'יץ. בזמן שהותו במווד'יץ גדלה ופרחה החסידות ושמשה מקור עליה לקהל חסידים גדול מכל רחבי פולין.

הדברי ישראל נחם בכשרון ניגיה נדיר, ולחניו הרבים התפרסמו בקרב בית ישראל. בשנת תרע"ג נחם ברגלו עקב מחלת הספרת, ובשעת הניתוח, במקום לטל סם הרדמה, הלחין את נגונו הנודע 'אזכרה', ומרב דבקאותו לא חש באזמל החותך בבשרו.

לעת זקנתו עבר להתגורר בורשה ובה הסתלק לבית עולמו ב"ג בכסלו תרפ"א והבא למנוחות בבית העלמין היהודי בעיר.

שלושה הדגשי אמן בבקשה אחת

בקשת "הרחמן הוא יברך..." הנאמרת בסיום ברכת המזון, מסתיימת במלים: "כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן", בעל הדברי ישראל ממוז'יץ מבאר סימת זו בשלושה אפנים, המבחינים לנו שלשה הדגשים חשובים במצות עגית אמן:

א. סימת זו רומזת לדברי הזהר הק' (ויילך רפה ב) על גדל השפע ושערי הברכה הנפתחים בזכות עגית אמן בכונה; "כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה" בזכות ההקפדה על "ונאמר אמן" בכונה.

ב. עוד נרמזו בה דברי הזהר הק' (עקב רעא א) שעגית אמן היא חלק מן הברכה ומשלימה אותה; אימתי תהיה ה"ברכה שלמה"? רק כאשר "נאמר אמן" אחריה.

ג. עוד נרמזה כאן ההלכה שיש להמתין מלענות אמן עד לסיום הברכה, ואין לחטוף ולענותה בטורס סים המברך את ברכתו (שו"ע או"ח ככד ח); המתן עד שתהיה ה"ברכה שלמה" - שהמברך ישלים את ברכתו, ורק אז "ונאמר אמן" (דברי ישראל פ'שת נח).

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 3:59 תל-אביב: 4:14 חיפה: 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:51

פרשת ויצא

הסתפקות ושמה בחלקו

שמחת ההסתפקות...

כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מלכוניץ זצ"ל היה אומר: עצה להגיע לשמחה אמיתית היא להסתפק במועט במה שיש לו. וממילא יהיה תמיד שמח. פעם סיפר לחסידיו כי בנעוריו היה עני ואביון וגם בשמחת תורה לא אכל אלא לחם עם חלב חמוץ, ובכל זאת היה אז שמח יותר מאשר כיום.

והיה רגיל לומר באמצע תפלתו: "רבונו של עולם! השיבני אל אדרתי הדלה עם החלב החמוץ".

מגדולי התורה והחסידות

"אני כשלעצמי לא עברתי דירה..."

במשך השנים חי הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בדירת חדר, אליה מצורף מטבחון זעיר, והיה מאושר ושמח בחלקו.

דירתו הראשונה היתה ברחוב ישא ברכה, היא היתה דחוקה וצרה, ללא כל איבזרי נוחות. ממש כפי ששנינו באבות (פו מ"ג) "חיי צער תחיה ובתורה אתה עמל".

לימים עבר לדירה מרווחת ברחוב אלקנה, לשמחתה של הרבנית ובני המשפחה. כשבאו להשתתף עמו בשמחתו על רווחתו, הפתיע ואמר: כשלעצמי, אחת היא לי, תחום אני בארבע אמות של הלכה ותו לא! לא עברתי דירה... אבל בשביל הרבנית!

האור לציון

שותפות רק בשי"ס...

הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל ישב ולמד תמיד מתוך חוס רב וזיעה מציקה מאוד, ולא רצה להנות בשום אופן ממזגן או מאוורר. פעם החליטו בני המשפחה להתקין לו מזגן בחלון של החדר, כשהוא נמצא בכולל חזו"א, בלי לשאול אותו מראש ולצפות לישועת ה' שיסכים.

באותו יום, כאשר חזר רבי חיים מהכולל בצהריים, המזגן כבר עמד על מכונו. הוא נכנס לחדר ומיד הבחין בשינוי, הביט ושאל "מה זה?! הרבנית הסבירה לו, ואז ביקש בתחנונים: "תיקחו את זה מכאן". לבסוף בנו של תורם המזגן הצליח לשכנעו להותיר את המזגן על מקומו משום כיבוד אב ושיקשו להתקין את המזגן והסכים.

ומעשה ביהודי עשיר שהגיע מאמריקה, נכנס לחדרו של רבי חיים, התכופף בהכנעה וביקש: "אני עושה כעת עסק גדול באמריקה ורצוני שהרב יהיה שותף איתי, חמישים אחוז בשבילי וחמישים בשביל הרב..."

רבי חיים הביט עליו בתמיהה כאינו מבין מה רצונו: "אם אתה רוצה לעשות איתי שותפות תגמור ש"ס כל שנה" - השיב לו רבי חיים.

הלמות עמלים

להסתפק במה שחננו השי"ת ולשמוח בחלקו!

נלמד מהפסוק: "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש" (פרק כח-ב)

וכתב ללמוד מכאן החובת הלבבות (שער הבחינה פ"ה) כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה'. לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. ובידוע כי נטיית האדם אחר בקשת המותרות, הוא גורם לו מהומות רבות, ועל כן כל איש ירא את ה', ראוי לו שיהיה שמח בחלקו ושיסתפק במועט, ושלא יתאוה המותרות, וייטיב לבו ביראת ה'".

כתב הגר"א זצ"ל (באבן שלמה - פרק ג-ד): ב' מיני גבורה נמצא בעובדי ה' ונקראים גיבורים ואנשי חיל. גיבור הוא הכובש את יצרו בעת שבאה עבירה לידו, ואנשי חיל הם אבירי הלב בשלימות הבטחון להגות בתורה יומם ולילה ושלא להשגיח על בניו ובני ביתו הצועקים ללחם וכמו שכתוב "שחורות כעורב" - שמשים עצמו אכזרי על בניו כעורב. ומה עושה לו הקב"ה? מזמין לו אדם להחזיקו כיששכר וזבולן.

מוסיף הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שכדי לעמוד במצבים אלו ולא להשבר, צריך הבן תורה ללמוד את מדת ה"הסתפקות". להסתפק בלחם לאכול ובגד ללבוש, והרוצה יותר מזה זוהי חמדה... עליה אמר הגאון מוילנא (שם פ"ג-ב) "כל העבירות והחטאים באים מחמדה... והסתפקות שהוא ההיפך, הוא היסוד של כל התורה".

דרך התורה - אומר רבי חיים פנחס - היא ההסתפקות, ולא שאין הקב"ה ח"ו רוצה לתת לבן תורה, אלא זו הדרך לגדול בתורה... אי אפשר לגדול כאשר רוצים את הכל, כי אין לזה גבול וזה רחוק מהתורה. יעקב אבינו היה כל רצונו לחם לאכול ובגד ללבוש, וכאשר השיג זאת אמר "יש לי כל".

נשאל הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "מובא בספרים כי בכל דור יש סוג נסיון קשה במיוחד, שלגביו אנשים חושבים שאם לא יתנהגו כך הם יחסרו כל, ויהיו מסכנים, כל דור בעבירה אחרת. מהו הנסיון היום?"

השיב הרב שטיינמן: "אדם חושב שאם לא יעסוק בחמשה דרכים לפרנסה, אזי יחסר כל. והאמת היא כי שני ברזים לא מוסיפים יותר לפרנסה מברז אחד" (כפי המשל הידוע של החפץ חיים מחבית יין).

מצוה להפריש מעשר או חומש מרכושו לצרכי צדקה והחזקת תורה!
נלמד מהפסוק: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (פרק כח-כב)
 והוא בדעת זקנים (מהמדרש) "עקב תיקן לתת מעשר מן הממוץ". ובגמרא למדו חז"ל
 מכפל הלשון "עשר תעשרנו" על מעשר כפול, היינו חומש. שכן אמרו: באושה התקינו,
 המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות נ).

השיטה מקובצת (שם) מביא בשם הרב המעילי שהמעשר הכפול הנזכר בפסוק הוא כנגד
 ב' המעשרות שנותנים ישראל בכל שנה (מעשר ראשון ומעשר שני או מעשר עני) וכך כתב:
 ונראה סמך לדבר זה שבכל שנה ושנה היו ישראל חייבים להפריש שני מעשרות, שנה
 ראשונה ושניה ומעשר ראשון ומעשר שני, שלישית מעשר ראשון ומעשר עני.

מוסיף עפ"י הרב המעילי: "נראה מזה, שמן המעשר האחד יש לו רשות להוציא לכל
 דבר מצוה ואפילו לצורך עצמו ובניו ובני ביתו, כגון שיכתוב מהם ספרים ללמוד בהם הוא
 ובניו ולהשאילן לאחרים, שהרי מעשר שני היה נאכל לו ולבניו ובניו בירושלים, אבל
 מן המעשר האחר יש לו לתת צדקה לבני עניים כמו שהיה נותן מעשר ראשון לכהנים
 וללוויים למען יחזקו בתורה ה', ומעשר עני שהיה נותן לעניים. וכל המדקדק בזה מובטח לו
 שיצליח בנכסיו, וכמו שדרשו במסכת תענית (ט) עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. עכ"ד.

וניתן לבאר בדרך צחות שזה מה שענה דוד המלך לחכמי ישראל שנכנסו אצלו ואמרו
 לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה. אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה (כמבואר
 בגמרא ברכות ג). ולכאורה מה שייד לומר שיתפרנסו זה מזה, היינו כל אחד מחברו,
 והרי כשישנם עניים ועשירים, יכולים העניים להתפרנס מהעשירים, אבל העשירים
 אינם צריכים לעניים? אלא כך אמר להם, שמתוך שהעשירים יפרנסו את העניים לא
 יחסר להם, אלא עי"ז יתעשרו ונמצא מתפרנסים מהעניים.

שנינו באבות (פ"ג משנה יז) "מעשרות סיג לעושר" והיינו שאם אדם רוצה לשמור על
 נכסיו, הוא צריך לעשר מהם ולעשות בהם צדקה, שהצדקה נקראת מלח, וכשם שהמלח
 שומר על הבשר שלא יתקלקל, כך שומרת הצדקה על הממוץ שלא ילך לאיבוד ולא רק
 זה אלא שמוסיפה לו עושר כדברי חז"ל "עשר בשביל שתתעשר".

הוא שאמר דוד המלך "ה' צילך על יד ימינך" (תהלים קכא) כשם שעושה צילו של
 אדם, שכשהוא פותח ידו, גם הצל פותח ידו, ואם סוגר ידו גם הצל סוגר ידו, כך מתנהג
 הקב"ה עם האדם. אם ידו פתוחה לכל נצרך, אף הקב"ה פותח ידו ומשביע אותו בעושר.
 ואם קומץ ידו, גם הקב"ה קומץ ידו כביכול ואינו נותן לו כלום. והמזיקין שולטין בנכסיו.

עפ"י נוכל להמשיך ולבאר בדרך צחות את המשך דברי חז"ל (שם) שהשיבו לדוד המלך,
 "אין הקומץ משביע את הארץ" והיינו שכאשר העשירים קומצים ידם מלתת לעניים, ממילא
 אינם יכולים להשביעם, ועל זה השיב להם דוד, שא"כ, צריכים למצוא פתרון אחר, עיי"ש.

"יפריש מעשר במדוייק..."

כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז
 זצ"ל הקפיד מאוד להפריש מעשר בכל
 לילה מכל הכסף שהגיע לידו. גם הקפיד
 שהחסידים יפרישו מעשר מכספם.

וסיפר הרה"ח רבי שלמה גפן ז"ל שפעם
 הזכיר לטובה אצל האדמו"ר את אחד
 מבני משפחתו להצלחה בעסקיו. ואמר לו
 האדמו"ר שיאמר לקרובו להקפיד ולהפריש
 מעשר מהרווח שיש לו. נענה רבי שלמה
 ואמר שהלה מפריש הרבה יותר מחשבון
 המעשר שלו.

השיב לו האדמו"ר: כוונתי בדברי שצריך
 הלה לעשות חשבון מדוייק של הכספים,
 וירשום כל הכנסותיו, ולפי זה יפריש
 מעשר, ולא סתם בדרך אומדנא אפילו
 אם יעלה לו יותר.

ואכן מיני אז והלאה החל האיש לרשום
 את כל הכנסותיו, והפריש מעשר לפי
 החשבון, והוטב מצב פרנסתו.

בקדושתו של אהרן

"לא ביטחתי ממוני במעשר..."

הגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ-תאומים,
האדרת"ז זצ"ל העיד על עצמו בזה הלשון:

מיום עומדי על דעתי, נזהרתי בהפרשת
 מעשר, מכל הרווחים שנזדמנו לי, זולת
 מהנדוניא שלא הפרשתי, ואני מצדיק עלי
 את הדין, שעל כן לא נשאר לי מהם, שלא
 הבטחתיים במצות מעשר. **נפש דוד**

הכרת הטוב והודיה

להכיר בטובה שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה" (פרק כט-לה)

ואמרו חז"ל (ברכות ז): **מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.** וכתב רש"י: **"לפי שראתה ברוח הקודש שיעקב מעמיד שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים, כיון שילדה בן רביעי הודתה על חלקה שעלה לה יותר מן החשבון המגיע לה.**

וידועה השאלה: וכי לא היה מי שהודה להקב"ה עד שבאה לאה, והרי כבר באדם הראשון מצאנו שהודה להקב"ה כמובא בגמרא (ב"ב יד): **וכן "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות..."** אדם הראשון אמרו. ואף אברהם אבינו הודה על בשורה טובה כנאמר "ויקם אברהם..." (כמבואר בפסיקתא זוטרתא - בראשית כז). **וכן אליעזר הודה ככתוב "ברוך ה'" וגו' (כ"ד-כז).** (ובספר **"איש לרעהו"** ח"א הבאנו על שאלה זו ד' תרוצים עיי"ש).

לפנינו תירוץ נוסף שאמר הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל בשם רבו **הכתב סופר**, כי אמנם הודו האבות הקדושים על ניסים שלא עפ"י דרך הטבע. ואולם לאמיתו של דבר הרי יש על כל אדם להודות על כל המאורעות התמידיים שרגיל בהם, וכפי שדרשו חז"ל **"כל הנשמה תהלל י-ה"** שחייב להודות על כל נשימה ונשימה, וכמו שמזכירים בברכת מודים שבשמו"ע על ניסך שבכל יום עמנו וכו'.

את זאת חידשה לאה בהודאתה על לידת יהודה. ילדה הרביעי, שאף שהוא דבר רגיל מטבעו של עולם שאשה תלד ארבעה בנים, בכל זאת ראתה לאה חובה להודות לה' על זה. ובזה אכן היתה הראשונה.

"משום תחושת הכרת הטוב..."

סיפר הגאון **רבי יעקב ניימן** זצ"ל: זכורני, כאשר הייתי מזדמן לעיירה ראדין, היה **החפץ חיים** דורש ודואג למקום אכסניה בעבורי. וכל כך למה? משום תחושת הכרת הטובה שהיה לחפץ חיים כלפי, שכאשר היה נוסע לוורשא להדפיס את ספריו היה לן בביתו של **רבי יצחק גרודז'ינסקי** זצ"ל שהיה סב אשתו. לפיכך הכיר לו טובה ולצאצאיו אחריו.

דרכי מוסר - כי תבוא

להודות על המאכלים...

ישנם אנשים רמי מעלה שסוברים שבשעת הסעודה יש לעסוק בעניינים רוחניים ונשגבים העומדים ברומו של עולם, ואין זה נאה ולא מתאים לדבר על הדברים הגשמיים כגון על המאכלים ולהתייחס לטיבם. אך צריך לזכור תמיד שיש מי שטרח להכין אותם ולהגיש אותם להנות בהם את הסועדים. וצריך להכיר להם טובה ולהודות להם על טרחתם. (כשם שמודים לבורא בברכת המזון).

ואכן סיפר **הגר"י זילברשטיין** שליט"א על סעודת השבת בבית חמיו **הגר"ש אלישיב** זצ"ל, שבמשך כל הסעודה ישב נינוח, וזימר את זמירות השבת. הוא הרבה במהלך הסעודות לשבח את רעייתו הרבנית, על טיב המאכלים, והיה חוזר כמה וכמה פעמים על איך ש"הדגים מאוד ערבים" וה"צ'ולנט מאוד טעים", וכן על כל מאכל ומאכל שהוגש לפניו היה מהלל ומחמיא לרבנית על בישוליה הטעימים.

מתוך מאמר

ודי לחכימא...

במהלך נדודיו, הגיע המגיד מדובנא - הגאון רבי יעקב קרנץ זצ"ל, ביום חורף סגרירי, לבית מוכסן בכפר נידח, שהצטיין בקמצנותו. הוא אמר למגיד מדובנא כי צר לו לאכזבו אבל זה עתה תם כל האוכל מהבית, אבל מקום לישון יתן לו בשמחה. המגיד מדובנא עלה על יצועו כשהרעב מציק לו מאד. עד שלא הצליח להרדם.

והנה הוא רואה את בעל הבית, שהיה בטוח שכבר נרדם, מוציא לו ולבני ביתו ארוחה דשנה משופעת במיטב המאכלים. כשהם מעלים על שולחנם מכל טוב הארץ.

למחרת כשבא המגיד להפרד ממארחו אמר לו: מעודי תמהתי על אמרת חז"ל (ב"מ פה) "לעולם אל ישנה אדם מהמנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל. ולכאורה הוא גם לא ישן שהרי המלאכים גם אינם ישנים ומדוע מזכירה התורה רק שלא אכל?"

הלילה נתיישבה לי הקושיה - הפטיר המגיד מדובנא - משה רבינו לא אכל במקום משום שלא רצה לשנות מן המנהג. מנין ידע שמלאכים אינם אוכלים אולי אכלו בשעה שהוא ישן, כמנהג מכניסי אורחים מסויימים. אלא מכאן ראייה שהוא לא ישן וראה שאין המלאכים אוכלים לכן גם הוא לא אכל...

הלמות עמלים - ח"ב

חכמים הזהרו בתוכחתכם...

באחת משיחותיו התריע הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי חייבים לשקול היטב כל דיבור בטרם מוכיחים את הזולת. לדוגמא הזכיר מאורע מצער שהתרחש בימי חורפו בירושלים והיה עד לו:

פעם נעדר אחד מאנשי הצוות החינוכי במוסד פלוני, ימים רבים מן העבודה לרגל מחלתו. ואולם המנהל באותו מוסד לא ידע את סיבת העדרותו. והי אחרי כן בשובו אל המוסד, נזף בו המנהל וגער בו קשות, על שזילזל כביכול בתפקידו, מרוב שזעק לעברו בקולי קולות נבעת האיש החלש ונפל שוב למשכב ושבק חיים ל"ע.

"הו זהירים בתוכחה" - הדגיש הרב צדקה - "בוודאי חייבים להוכיח. אסור לעבור בשתיקה על דברים הטעונים תוכחה. אבל גם במקרה כזה, צריך להפעיל את השכל הישר!"

וזאת ליהודה

תוכחה "דמוקרטית"...

את המעשה המאלף הבא שמעתי מפי אמו"ר ע"ה ונתבקשתי לפרסמו בעלון לתועלת הרבים: יהודי חרדי ירא שמים ושמו ר' משה שושן, עסק לפרנסתו במפעל במחנה צריפין. אחת העובדות הגיעה למפעל בלבוש צנוע. הדבר חרה מאוד לר' משה. הוא הסביר לה בנועם שעפ"י התורה זהו עוון חמור וחייב לעורר על כך, ולכן יודה לה אם תבוא בלבוש צנוע. אך הדברים נפלו על אזניים אטומות.

הוא לא התיימש, אלא ניגש למנהל וניסה לשכנעו להורות לעובדת לשנות לבושה. אך המנהל הודיע לו נחרצות כי המפעל מתנהג בדרך "דמוקרטית" וכי זכותו של כל עובד ללבוש את הלבוש שנראה לו ואין זכות לאדם לכפות על חברו מה ללבוש, אותה עובדת המשיכה לבוא בלבושה הפרוץ למגנית ליבו.

כשראה כך, הבזיק רעיון בלבו להביע תוכחתו בדרך מקורית: למחרת הגיע ר' משהו למפעל כמידי יום ותפס מקומו הקבוע. הוא לבש את חלוק העבודה והלך לעבוד כרגיל. והנה לפתע סירחון נורא ובלתי נסבל החל להתפשט ולנדוף ממקומו על כל סביבתו... העובדים הרגישו כי הריח מגיע מחלוקו והחלו לרטון ולהלין בפניו על הריח הנורא. ואיך זה שמגיע עם כזה חלוק לא נקי ואינו מתחשב בחבריו לעבודה. ר' משה לא הגיב לטענות אלא המשיך בעבודתו.

עד מהרה הוזעק המנהל וצעק על ר' משה בכעס גדול: איך אתה לובש כזה חלוק הנודף ריח נורא, הרי זה מפריע לכולם, וכי אין לך בגד אחר להחליף?

השיב לו ר' משה בשלוה וברוגע: הרי רק תמול שלשום הכרזת באזני כי המפעל עומד על עיקרון ה"דמוקרטיה" וכל אחד זכותו ללבוש מה שנראה בעיניו, איש איש כרצונו. ואין אדם יכול לכפות על חברו מה ללבוש, וכי שינית את דעתך המלומדת!!

נבדק המנהל והבין, ומלאך רע על כורחו יענה אמן. הוא פנה לעובדת ואמר לה: "תראי, כנראה לא יהיה מנוס מלהבין את החרדי ולקבל בקשתו. אין לנו ברירה אלא להגיע להסכם הדדי. את תבואי לעבודה בלבוש צנוע והוא יבוא בלבוש נקי והכל על מקומו יבוא בשלום.

להוכיח הזולת בדרכי נועם ומתוך אהבה ורעות!

נלמד מהפסוק: "ויאמר להם יעקב אחי... ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים" (כ"ט-ד, ח)

ופירש רש"י: לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם, הן עוד היום גדול, כלומר: אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום... עכ"ל. והובא במדרש לקח טוב: מכאן לאדם חשוב שהולך למקום אחד ורואה דבר שלא כהוגן שצריך למונעו ואל יאמר שלום עלי נפשי.

ד' תנאים נדרשים לאדם שמוכיח את הרבים: א) צריך להיות בעל כח, שיהיה בכלל גיבורי כח עושי דברו, שלא יחת מפני כל. אלא יוכיח את מה שבלבו. שאם אין בו כח ירתע מלהוכיח.

ב) צריך שיהיה לו ישוב הדעת להוכיחם תחילה בדרכי נועם שלא יבעטו בו ובדבריו ויוסיפו פשע על חטאם. שעל זה אמרו חז"ל (ערכין טז): תמה אני אם יש בדור הזה מוכיח, שהתוכחה אומנות גדולה, שאם רואה המוכיח אדם שיש בו חבילות של עבירות, יתחיל לדבר עמו על ענין אחד ואח"כ על השני, כמו שמצינו בגר שבא לפני הלל והראה לו בתחילה מצוה אחת השקולה כנגד כל התורה, ולא רצה להחמיר עמו בתחילה להראותו חומר הלאוין, ולכן התגייר.

ג) צריך שיהיה המוכיח בעל תורה ויודע חומר הדבר ותיקונו, כרופא מומחה היודע הסמים השונים המועילים לזה והמזיקים לאחר.

ד) צריך שיהיה המוכיח בעל מעשים טובים ויהיה גיבור הכובש את יצרו, שאם יש בו עוונות. יאמרו לו קשט עצמך תחילה. זהו שאמר הכתוב "נחפשה דרכינו ונחקרה" (איכה ה) כלומר: אנחנו הרוצים להוכיח את אחינו, בואו ונחפש תחילה את דרכינו ונחקרה חקירה לתקן המעוות, או- אז יש לנו רשות לומר לציבור לכו ונשובה אל השי"ת.

לדעת הגרא"א דסלר זצ"ל (בספרו מכתב מאלוהי ח"ה) תוכחה היא משורש החסד והרחמים. שכן רק מי שהוא בעל חסד, כאשר רואה את חברו עובר עבירה, לא יבחין בדבר מצד הרע שבו, אלא ירחם על הרשע ויתעורר להצילו מהעונש המר ולהטיבו בזה ובבא. נמצא שתוכחתו היא ממדת החסד. ואף שדן חברו לכף זכות, ואינו רוצה לראות בו מום כלל, חסדו יעוררוהו לחשוש פן נפל חברו בפח ח"ו, ובכל כוחו ימהר להצילו בתוכחה בציניעה ובנחת, באופן המועיל.

לפי"ז מבאר הרב דסלר את אמרת חז"ל "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב" שפירושו, דברים היוצאים מחסד שבלב-לב דקדושה, ולא לב של גאווה. כי תוכחת המתגאה לא תוכל לעשות רושם, אף שבאה מלבו, משום שמלב של כעס היא באה ואין כוונתו אלא למען גאוותו.

לאדם אשר כזה אמרו חז"ל: "טול קורה מבין עיניך" (ב"ב טו). כלומר: אין תועלת בתוכחתך כשתראה את מום חברך על ידי חסרונך, אלא תקן את חסרונותך תחילה ועלה במדת החסד לראות את חברך במבט הרחמים, ואז תצליח בתוכחתך.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

עַל כָּל נַעֲלָם

כל הכבוד לאומץ שלך, ר' נחמן! אני לא הייתי מעיז להעלות נושא כזה ולשמש מטרה למכתבי ביקורת של איסטניסים ואניני-דעת. אגב, אולי תשתמש בהרצאתך בדבריו של הלל "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך"?

ר' נחמן, המרצה הוטיק מחייך לייעוץ שלי ומגיב: זה לא תמיד עוזר. הנה היתה לי שיחה עם יהודי אחד האוהב מאד לאכול שום דוקא בארוחת הבוקר. יתכן שבני-ביתו הם תתרנים (חסרי חוש ריח), ולא אמרו לו דבר. אבל איש זה הוא פקיד ציבורי, ובעיסוקו יושבים לפניו בזה אחר זה עשרות אנשים כל יום, והוא מראיין אותם וממלא להם שאלונים. אמרתי לו את דבריו של הלל שהם פירוש מעשי למצות "ואהבת לרעך כמוך". אתה יודע מה ענה לי? הוא אמר שריח שום אינו שנוא עליו, להיפך! כך אמר...

ר' נחמן, אמרתי לו, נדמה לי שקטרגנו די והותר. אבל אתה הרי אדם מעשי. איך אתה חושב להשפיע על שומעיך להתחשב יותר ברגישות הזולת בנושא זה?

זהו! אמר ר' נחמן, עכשיו אנו מגיעים לעיקר. אני רואה כך את הדברים. תינוק רואה את עצמו באופן טבעי כמרכז הבריאה. הבריות סביבו עוסקות בהאכלתו, בהחלפתו, ברחיצתו, וכו'. רק כאשר הוא גדל קצת ושכלו מתפתח, הוא מתחיל להבין שיצורים אלה הם בני-אדם, וגם להם יש מחשבות ורצונות כמוהו. גם בשלב זה של הבנה עדיין מעדיף הוא את עצמו על פני האחרים. האנוכיות שולטת בו בלי מצרים. רק בדרגת הבנה גבוהה יותר, הדורשת גם יותר שכל וגם יותר רגש ובגרות, הוא מסוגל לחוש את האחר ולהזדהות עמו. רק מתוך בגרות שלמה הוא מסוגל לראות את הענין שבינו לבין חברו גם דרך העיניים של חברו.

בדרגת בגרות זו מסוגל האדם להיות רגיש לרגישויותיו של הזולת ולהתחשב בהן למעשה.

כך אני מציג את הענין בהרחבה לפני השומעים... אני מציג את האדם הנוהג באנוכיות ובחוסר התחשבות כחסר בגרות, כאדם שלא הגיע אל מלוא התפתחותה של אישיותו. ציווי התורה לאהוב את רענו כמונו הוא בעצם התוויית דרך להגיע אל מלוא בגרותנו!

"כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם" (קהלת יב, יד) מה זה 'על כל נעלם'? שואלת הגמרא במסכת חגיגה (דף ה' ע"א) ומבארת שהכוונה לאדם שעושה פעולות שגורמות לחבר שלו להיגעל. האלוקים יביא על כך במשפט - זה לא משחק ילדים!

"פגשתי אותו ברחוב מהלך על המדרכה אנה ואנה, שקוע בשרעפיו. שלום, ר' נחמן! אמרתי לו, מה מעשיך בזה?"

מישהו עם מכונית צריך לבוא לקחת אותי להרצאה, ענה ר' נחמן, ואני מנצל את ההמתנה לליטוש אחרון של ההרצאה שלי. על מה אתה מתכוונן לדבר? שאלתי מתוך סקרנות את ר' נחמן הידוע כמרצה מקובל בנושאי יהדות.

ר' נחמן נראה לי מתלבט במקצת בתשובתו: ראה, זה נושא לא נעים במיוחד בתחום שבין אדם לחברו. אני אדבר על מעשים שבני אדם נוהגים לעשות מבלי לחשוב שמישהו מתגעל מזה. אני אספר להם על ביקורי ב'קרית-יגעל', שם כל אדם שני שאתה רואה, או שהוא מחטט באפו, או רוקק, או מחזיק גפרור וחופר באוזנו. אתה מתחיל לדבר שם עם אדם, וכבר אחרי המשפט השני הוא שולף קיסם שיניים ומתחיל לעבוד...

ישנו נושא בענייני 'בין אדם לחבירו' שמחמת אי נעימות ממעטים לדבר עליו. אחד היה הרה"ג **רבי יוחנן דוד סלומון זצ"ל** שהחליט להניח את הדברים על השולחן. לעורר אנשים להימנע מלהיכשל בתחום ממנו נפגעים בכל יום מיליונים. האם הם מוחלים על הפגיעה? ספק דגול!

אנו חוזרים לצטט קטעים מתוך התיאור של 'קרית-יגעל':

אדם הנמצא שם בחברת אנשים זרים, מוציא מטפחת ומתחיל ללא בושח בסדר תקיעות ותרועות. לא זו בלבד שאינו מבקש סליחה ויוצא החוצה או פורש לצד, אלא שאין הוא מטריח את עצמו אפילו להסב את ראשו לצד...

די, ר' נחמן! קלקלת לי את התיאבון לארוחת הערב. אתה עומד לספר את כל זה למאזיניך? לא ידעתי שנוסף לענייני יהדות אתה מרצה גם על נימוסים והליכות.

תמהני עליך ענה ר' נחמן בתרעומת. אתה סבור שאין ענין זה אלא נימוסים והליכות גרידא?! הרי אלה פרקים שלמים בהלכות שבין אדם לחברו! להזיק לאדם בשוה-פרוטה זה איסור, ואילו להגעיל אותו וליטול את תאבונו אינו איסור? לשם מה כתבו חז"ל את מסכת דרך ארץ רבה ודרך ארץ זוטא? אסור לעשות בפני אדם דבר שנפשו בוחלת בו גם אם הוא אסטניס חריג, על אחת כמה וכמה שאין לעשות בפומבי דבר שנפשו של סתם אדם מן הישוב קצה ונמאסת בו.

"כבוד הבריות" הוא גורם הלכתי בעל משקל המובא בחשבון בשיקולים הלכתיים, ולעתים מתירים בנינו אפילו איסור. רוצה אדם לחסוד בקיץ במים ובסבון הרי זה ענינו הפרטי, אבל אם הוא יוצא לבין הבריות... להשלמת המשפט תפס ר' נחמן באצבעותיו את אפו.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת ויצא תשפ"ג | לסדר: "הפעם אודה את ד'" | גליון מס': 583

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בנקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

לפניך מערכת לניתוב שיחות... לשבט ראובן הקש 1 ... שמעון הקש 2....

אשתף אותך בנימה אישית: אצלי, כל שנה מחדש... כשמגיע פרשת ויצא זה חג!!! מפרשת ויצא עד פרשת ויחי זה אצלי חול המועד!!! מה יש?? הנושא של י"ב שבטים מאד קרוב ללבי... עצם המושג היהודי הזה שנקרא שנים עשר שבטים... מבחינתי הוא נושא מהותי... והאמת היא שאף אחד לא צריך לסבול שאני מחובר לנושא הזה... הבעיה היא שמיום ליום אני רק משתכנע יותר ויותר עד כמה הנושא הזה מהותי ונצרך!!!! כי הרעיון של י"ב שבטים במילה אחת זה שיש **שנים עשר דרכים בעבודת ה'!!!** במילים אחרות: אתה לא בן יחיד בעבודת ה'. התורה לא ניתנה רק לסבא שלך... גם אם אתה משוכנע בדרך שלך בעבודת ה'... קח בחשבון שיש מקום לעוד כמה דרכים... ופעם זה היה נראה לי מאד פשוט!!!! אבל מסתמן ש... שלא כ"כ... יש כאלו שמשוכנעים במאת האחוזים שרק סבא שלהם היה במעמד הר סיני ורק הדרך שלהם נכונה!!!! הייתי קצת בהלם שיש כאלו שחושבים כך... אבל האמת היא שברגעים מסוימים גם אני די חושב ככה... ובינינו... בינינו גם אתה... ובעצם רגע... מי אמר שלא...

אז הנה!!! בדיוק בשביל זה בפרשיות אלו התורה מאד ממקדת אותנו מול ערך שנקרא י"ב שבטים... מול הניגודים שביניהם... ואיך שהם מוכרחים להבין אחד את השני ולנהוג באחווה...

וכאן ישנה נקודה שצריך להציף אותה ולהניח אותה על השלחן!!! זה לא סוד שיש בינינו המון חילוקי דעות... הבדלי מנטליות תהומיים... המון נקודות חיכוך רגישות... בקיצור: לא קל לנו לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך..."!!! (ואני לא מדבר כעת על הטיפוסים השטחיים שבינינו... ש... מה איכפת להם... איש באמונתו יחיה... אני מדבר על אחד כזה שיש לו דעה מוצקה!!! ויש לו עקרונות בעבודת ה' והוא עומד מאחוריהם וממילא-) מעצבן אותנו לראות את ההתנהלות של המגזר השני... את סולם ערכים השונה וסדר עדיפויות המעוות (עכ"פ לטעמי...) וקשה לנו עם זה!!!

ואני רוצה שתבינו!!! הקושי הזה הוא חדש!!! הוא טרי!!! כי תחשוב... עד לפני שבעים שנה אני הייתי גר בהונגריה ולא פגשתי אפילו פולישער אחד... אתה יודע מה שזה?? איזה שקט תעשייתי!!! ואילו המרוקאי היה חי לו שם במרוקו ולא היה צריך להתמודד עם האשכנזי הזה שמסנן לך משהו מתחת השפם ואתה לא יודע מה הוא מבשל לך שם...

בקיצור: עד לפני שבעים שנה... הרומני היה פוגש רק רומנים... והתוניסאי היה מדבר רק עם תוניסאים... והפולישער' היה יכול לעשות געשעפט רק עם הפולישערס... וההונגרי היה נשאר בחיים יחד עם כל שאר ההונגרים... **ומה נעשה שפתאום!!!** פתאום גזרה חכמתו העליונה ותוך כמה שנים ה' הפגיש אותנו בשטיבלאך אחד... בליל של קולות שונים... כל אחד הביא איתו על הכתפיים את כל המנהגים והמאכלים והמנטליות והשפה, והביגוד, כל אחד הביא איתו את כל תכולת העיר לכאן (כולל הדגם של הבית מדרש...) וכולנו נפגשים בשטיבלאך אחד... **וכעת תסתדרו אחד עם השני! תזכרו שכולנו בני איש אחד נחננו! זה לא קל!!! זה לא פשוט!** מותר לנו להכיר בזה... לדעת שהאתגר של אהבת ישראל בדורנו... הוא אתגר יוצא דופן...

בקיצור: אהבת ישראל כיום זה לא משהו שנשלף!!! זה לא אמור להיות טבעי!!! זה אתגר!!! אדרבה... באופן טבעי אנחנו לא מסתדרים... ואם בכל זאת נדרש מאיתנו לאהוב אחד את השני ולנהוג באחווה!!! אז אין ברירה... זה לא תכל"ס רק בלבוש... לשתוק... לוותר אחד לשני... ולהמשיך לשרוד אחד לצדי השני... **יש פה משהו שמצריך לימוד יסודי!!!** להבין שיש פה דרכים שונות!!! בפרט אם יש לך התחככות תמידית ספיציפית מול משהו מדרג קרוב של משפחה או שכנות שההיכוך מתבסס על פערים השקפתיים!!! כאן כמדומני שמומלץ לעשות שיעורי בית ממוקדים ולנסות להבין במאי קמפילגי?? לנסות להבין שאולי יש כאן שני חלקים בעבודת ה' ואני אמנם צריך להתבצר בעמדה שלי... אבל לא צריך למכור את הדרך שלו בחנות נעליים.

אז האמת היא שכבר התחלתי לערוך ספר על י"ב שבטים... (ולו מהמאמרים שכבר נכתבו כאן בגיליון...) דא עקא שמישהו טען לי שאף אחד לא יקנה את הספר!!! ולמה?? כי כל אחד הרי שייך לשבט אחד... זאת אומרת: כל אחד מתחבר רק לפחות מעשירית מהספר... כך שברגע שמישהו יקנה את הספר... הוא יקרא רק את הפרק שנוגע אליו... רק על השבט שהוא מזהה איתו!!! ואת שאר הספר הוא ישליך בקנאות ויזרוק לגניזה. בקיצור: כל אחד יתחבר רק לשמינית מהספר בלבד!!! (וכל השאר זה יהיה בשבילו במקרה הטוב כמו הכתבות האלו על חידר פלוני שנסע לגדול הדור והוא מאד התרשם מהידיעות... שזה מעניין רק את מי שזה נכתב עליו...)

אם ככה: מה עושים??? אז בינתיים החלטתי שבמקום להוציא ספר אחד על י"ב שבטים... עדיף כבר להוציא שנים עשרה קונטרסים!!! י"ב חוברות... להקדיש לכל שבט חוברת בפ"ע... ואז אעשה מערכת לניתוב שיחות... רשימה של סידור מדפיים... אם אתה עווייבד ה' הקש **בנימין**... אם אתה עוסק בקירוב **הקש דן**... אם אתה אברך **הקש לוי**, ואם אתה מרביץ תורה **הקש יששכר** וכן הלאה וכן הלאה... וככה כל אחד ירכוש את החוברת הפרטנית שנוגעת אליו...

אה... מה אתה אומר על הרעיון?? אני דווקא סבור שזה רעיון **לא** טוב!!! כי אדרבה... אתה צריך בעיקר להבין את השני... לא רק את עצמך... אבל עכ"פ התלהבתי מעצם הרעיון של מערכת לניתוב שיחות... וניסיתי להתחיל לבנות משהו... ובכן: במאמר שלפניך כתבתי בקיצור נמרץ מגוון של סגנונות שונים עם סיווג ל"ב שבטים... אם ידוע לך מספר השלוחה הקש אותה כעת...

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

בחור יקר: אתה בדרך!!! בדרך להקים בית... תזדרז...

14 שנים נמחקו בחייו של יעקב אבינו!!! נבלעו... נעלמו... חז"ל יצאו לחיפושים נרחבים איפה נעלמו 14 שנים בחייו של יעקב שלא ידוע לנו מה היה שם... ואז חז"ל מגלים ש... אל תשאל... ב-14 שנים האלו יעקב אבינו נטמן בישיבת שם ועבר!!! כלומר: בדרך!!! על הדרך...

והשאלה זועקת מאליה: 14 שנים של עמל התורה בישיבה לא שוים התייחסות קצת יותר מכובדת? ? סו"ם מדובר כאן ב-14 שנים שיעקב אבינו יושב ועוסק בתורה ודבוק באילנא דחיי... אז למה התורה מתייחסת לזה כ... כאילו זה **עצעל הדרך???** מילא אם היה מדובר בבחור שלא עשה חיל בישיבה... כל היום ישן בפנימיה ובזבז את הזמן... נו... אני מבין שמומלץ כמה שפחות להזכיר את התקופה האפלה הזו... אבל עד כמה שידוע לנו יעקב דווקא הגיע "בזמן" לסדר... הוא "לא ישן כ"כ הרבה..." אז ממי מתביישים?? למה התורה רואה לנכון להזכיר את השנים האלו בדרך אגב?? כאילו על הדרך!!! **למה???**

ואולי התשובה היא כן:

ללמדך!!!! שגם אם אתה עושה שטייגן במשך 14 שנים בישיבה... אל תשכח שלמעשה אתה **בדרך** להקמת בית!!!! תמיד תזכור שאתה כעת בתחנת דלק... כי עקרונות אתה כעת בדרך להקים בית... זה כעת המסלול... רק מה?? עצרת בצדי הדרך כי אתה צריך לתדלק ולאגור תעצמות נפש רוחניות בשביל להקים בית של תורה... זה לא סתירה שיתכן ותתעכב כאן... ויש לנו עוד הרבה מה לעשות כאן... אבל אז מה!! גם אם זה יארוך לך 14 שנה...

אני רוצה לומר יד על הלב... ניתן לומר שאני למדתי בישיבה בערך 14 שנים... (אם נחשיב גם את השנים הישיבה קטנה...) תמיד הסתכלתי בעין מוזרה על הבחורים החסידיים האלו ש... מה שנקרא "מבקרים" בישיבה... נמצאים שם בקושי שנה שנתיים והופ... כבר מתחננים... מבחינתי הם לא למדו בישיבה... הם רק ביקרו שם... ככה הסתכלתי עליהם בתור בחור... **והיום במבט לאחור אני רואה את זה בדיוק הפוך!!** אם יש חסרון לשנים שצברתי בישיבה זה בדיוק הנקודה הזו!!! שמרוב שהתמקמתי שם נרדמתי במשמירה... היה נדמה לי שהישיבה זה הבית שלי... למעשה השנים רק הטיבו אותי... כל שנה שהתעכבתי בנתה אותי יותר... אבל אם בכל זאת היה שם חסרון!!!! החסרון היה שיותר מידי התמקמתי!!!!

אם הייתי יכול להחזיר את הגלגל אחורה הייתי משנן לעצמי ללא הרף... אני כאן **בסידורים!!!** עקרונית אני בדרך להקים בית... רק בינתיים התעכבתי פה כדי לתדלק את עצמי לקראת!!!! לקראת חיי הנישואין... אני חושב שאם הייתי מפנים בתור בחור שהישיבה זה לא המקום שלי... הישיבה היא רק תחנת דלק לקראת חיי הנישואין... הייתה הרבה יותר דרוך!!! הרבה יותר מעשי!!! הרבה יותר מתוכנן... עם די על הדופק... ההלו... אין לי זמן... תחשוב שכן אדם מתמקם לו בתחנת ריענון של חוצה ישראל... מתחיל לריב על החניה... לריב על התור... מתחיל לנייעס של הבעה"ב של התחנה... אדוני!!!! אנחנו **בדרך!!!** בדרך להקים בית... יש לך זמן להתקשקש על כל מיני פיצ'פיקס של חברת אלון ופז... מחירי הגז והסולר?? אדוני... הלאה... ממשיכים...

ומה אתה חושב... למה יעקב אבינו לא ישן בישיבת שם ועבר?? ? כי... הוא לא נרדם!!!! הוא כל הזמן היה דרוך... על החבילות... הוא כל הזמן זכר שהוא בדרך!! אני לא מתמקם פה... הוא זכר כל הזמן שהוא פה על זמן שאול בשביל להתמלא בתורה ובעבודת ה'... ולכן הוא לא ישן... הכוונה היא שהוא לא היה ישונוי... לא היה לו את הזמן שיש לנו...

משום מה אני דווקא ישנתי מאד טוב בישיבה... בטח... לאיפה אני ממנה... יש לי פה לפחות עוד חמש שנים ללמוד... (האמת היא שיכול להיות שגם עלי האבנים רבו אבל מה אעשה שבדיוק ישנתי אז... אבל למעשה הן לא היו צריכות לריב... כל אבן קיבלה לילה אחר...) אז זה שלא!!!! אם אתה לא רוצה להירדם במשמירה בישיבה... אז בבקשה... תזכור כל הזמן שאתה בדרך!!!

ההלו... בחור יקר: תכניס לעצמך לראש!!! עוד רגע אתה מתחנן... אל תשקיע יותר מידי בתדמית החברתית... אל תעשה עסק ממה שחושבים עליך כי זה לא רלוונטי... כן... כשהייתי שבת בצפת וראיתי אותך... דברת בקולי קולות כמו האמריקאים האלו שמגיעים לארץ ואין להם מה להפסיד... למה?? ? כי אף אחד לא מכיר את זה... אז והו!!! שבישיבה... גם מי שמכיר אותך זה לא רלוונטי... בסופו של יום כל החתנים ללא יוצא מן הכלל... שבועיים לפני החתונה מעדיפים להתחנן ברבנות ולא מעניין אותם אף אחד מהחברים... (הרצון העז של חתן שיבואו לחתונה שלו... זה רק בחלומות... כזוה מגיע למיעשה יש לו שווער וחיים חדשים על הראש ולא מעניין אותו אף אחד מהעבר המאובק...) ולכן אדרבה... בחור שנכנס לישיבה... כבר בשיעור א' הוא צריך להכניס לעצמו לראש שהוא נמצא פה על זמן שאול!!! למאי נפקא מינה?? ? דבר ראשון: לא לקחת ללב כל מיני שטויות... לא להיכנס לכל מיני פולטיקות וקשקושים... והכי הכי: כעת!!! כבר על ההתחלה לבנות איזה יעד!!! איזה חזון עם מה אני אמור לצאת מפה!!! עם נשים נדיקין לכה"פ... עם מאות שעות של יותר וסבלנות... עם טעם בתפילה... עם משטר עצמי של יראת שמים והתרחקות מדברים לא טובים... תתמקד במה לצאת!!! לא במה להיכנס... אלא במה **לצאת**... וכמוכן... אחרי שהצבת לעצמך את היעד החוצה!!! כעת תתמקם!!! זה מזכיר לי את מה שלמדנו השבוע בדף היומי... מי שנדר שהוא לא ינהג מיורדי הים מותר ליהנות מיורדי היבשה... אבל מי שנדר שלא יהיה מיושבי היבשה אסור לו ליהנות מיורדי הים... למה?? ? כי יורדי הים הם בכלל יושבי היבשה... כי גם ימאי שכעת יוצא להפלגה ממושכת של ששה חודשים... גם אז... הוא לא מתכוין לגור בים... אלא מאי?? ? הוא רוצה לעבור מיבשת ליבשת והוא רק עושה את זה דרך הים!!! ולכן גם בששה חודשים שהוא התמקם בים... רב החובל חותר כל הזמן ליבשה!!! זו בדיוק הדוגמה הקלאסית: בחור ישיבה נמצא בהפלגה... יתכן שמדובר בהפלגה ממושכת... אבל הההלו... סו"ם חותרים פה ליבשה!!! רוצים פה להגיע לאיזשהו מקום! וצריך שמהרגע הראשון תדע שאתה חותר לשם... אחרי שאתה יודע לאן אתה חותר... אחרי שיש לך תכנית עבודה (אפילו גלובלית) כעת אתה יכול להתמקם... כן... אפשר לרדת לבטן האניה... אבל אל תרדם שם... בן אדם מה לך נרדם... הההלו... תזכור שאנחנו בדרך!!! זו הסיבה שה-14 שנים בישיבת שם ועבר מובלעים בדרך!!! בדרך של יעקב להקים בית... כי המבחן האמיתי של "מה עשית בישיבה" מחכה לך בבית, איזה בית תבנה... מה לקחת איתך הביתה...

איך בחור אחד טען לי? ? החיים בישיבה זה תקופת תור הזהב!!! חלקתי עלי בתנוקה... זה לא (יונת) **תור** אלא (ציפור) **דרור!** החיים בישיבה לא יכולים להיות תקופת תור הזהב... כי הם לא נחשבים לתקופה!!! הם בסה"כ הכנה לתקופה... אז מה כן? ? מי שניצל את הזמן בישיבה... הרי בחיי הנישואין הוא מגיע לתקופת תור הזהב... ומי שלא... נשאר גודל בתחילת הציהוב... ודו"ק...

הודעה: בימים אלו אנו לקראת הוצאת מהדורה מחודשת ומורחבת של הספר 'אהבת'

להשתתפות בהוצאות ההדפסה ניתן להתקשר לפלא': 0527683095 (ניתן להקדיש לעי"ג, להצלחה)

הודעה משמחת:

ניתן לרכוש את הספרים מבית 'אז נדברו', ('אהבתי', 'וימאן', 'המסולאים בנז') במוקדי המכירה שבארה"ב:

מונססי: 'מרכז הספרים'

ובביהכ"נ הגדול של ויוניץ

ויליאמסבורג: בית הספר

בורו פארק: אייכלערס, ברמן.

ליקווד: יודאיקה סקווירא

להזמנות מרוכזות ניתן להתקשר להפצה ראשית

בארה"ב: 7188718652

מלמד שכוחו גדול! כח הויתור!!!

ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את הצאן... אומר רש"י במקום: מלמד שכוחו גדול!!! בקיצור: במילים אחרות: יעקב אבינו מעביר מסר לרחל... יש לי שרירים!! יש לי הרבה כח פיזי... רבש"ע: זה מה שיש ליעקב אבינו להציע?? שיש לו קצת כח... זה מה שחשוב בחיי הנישואין?? וכי זה מה שמרשים את רחל אמנו... הנה... החתן יודע להרים משקולות??

התשובה היא: לא!!! הסיפור פה הרבה יותר רציני.

יעקב אבינו באמת גיבור!!! הוא מסוגל להרים כזו אבן גדולה ולהסיר אותה כמו פקק... אם ככה יש לי קושיה: הרי מקודם... כשיעקב ברח מעשינו... חז"ל מספרים שאליפז רץ אחריו בשליחות עשיו ורצה להרוג אותו... יעקב הציע לו: תקח את כל הרכוש שלי ועני חשוב כמת ואז תוכל לצאת ידי שליחות אביך...

אני לא מבין: למה יעקב אבינו לא השיב מלחמה שעה???

מילא עד עכשיו חשבתי שיעקב אבינו היה כזה כחוש וחלוש ואליפז היה גברתן... נו... יעקב היה באמת בצרות... אבל כעת שמתברר שיעקב יכול להרים אבן ענקית כמו פקק... אז מה הבעיה... הוא יכול גם להוריד לאליפז את הראש כמו שמורידים פקק... אז למה הוא איפשר לאליפז לקחת לו את כל הרכוש... למה הוא בכלל ניהל אותו משא ומתן?? ? אה...?

אז הנה... זה המסר שיעקב אבינו מעביר לרחל!!!

תראי כמה כוחי גדול!!! תראי כמה אני גיבור ובכל זאת!!!! בכל זאת לא עשיתי כלום לאליפז... מהסיבות השמורות עמדי... אומר יעקב לרחל: יש לי כח גדול!!! איזה כח?? ? כח פיזי?? ?

לא!!! הכח הגדול שלי זה להבליג... לשתוק... למרות שאני יכול להרים רגע אחד את היד ולערוף ראשים... כוחי גדול בויתור!!!

הכח הפיזי שיעקב אבינו הפגין... בזה הוא גילה כמו כח הויתור שלו עצום!!! למרות שיש לי כזה כח... אני לא עושה בו שימוש... לא סתם יעקב אבינו מעביר את המסר הזה לרחל:

רחל מאד מודאגת... היא אומרת ליעקב: הכל טוב ויפה...

ענבי הגפן בענבי הגפן... כל זה טוב עד שתפגוש את אבא שלי!!! ברגע שתפגוש אותו אתה לא תחזיק איתו מעמד אפילו יום אחד... הוא בלתי נסבל לחלוטין... אתה לא תעמוד בזה...

אומר יעקב לרחל: תנוח דעתך!!! הנה... מלמד שכוחי גדול... יש לי כח פיזי... ובכ"ז אני לא עושה בו שימוש... אז לא לדאוג... גם אם אני יודע להיות צניני וגם אם יהיה לי מה לענות לאבא שלך... אני אשתוק לו 22 שנה... מלמד שכוחו גדול!! כח הויתור... כח ההבלגה... הכח שלא להשתמש עם עצמות איפה שלא צריך... מסר קריטי להמשך החיים...

אם ידוע לך מספר השלוחה

הקש אותה כעת....

ובכן: נתחיל מחבר שלי שכל תפילה או מצוה... הכל אצלו חייב להגיע מתוך חיות והתלהבות וכיסופים והתעוררות והכנה... הרבה פעמים הוא יתעכב כי אין לו עדיין מוויחין... ובקיצור: הוא משקיע המון אנרגיה ברגש והתלהבות בעבודת ה'!!! לעומת זאת אני מכיר תלמיד חכם גדול שאצלו הכל מגיע ממקום של "מה צריך לעשות..." אם צריך להתפלל אז הולכים להתפלל ובזמן!! ואם צריך להדליק נרות חנוכה... אז האם יש מוויחין או אין מוויחין... זה לא נושא... **עושים כי צריך!!!** (אני לא מדבר כעת על אדישות... זה יושב בעיקר על מקום פנימי של **הכנעה**... עושים מה שצריך... גם אם הוא יבכה בהדלקת נרות זה לא ממקום של התלהבות אלא חסל כהלכתו ככל משפטו וסידורו... שזכינו לקיים את המצוה בשלימותה) בגדול זה אחד ההבדלים היותר מוכרים בין חסידים לליטאים... אבל זה הרבה מעבר לזה... לדוגמא: אם אני מאד מאד אוהב את מירון... אז אותו תלמיד חכם יגיד לי: אני מאד אוהב לעשות מה שה' רוצה!!! ובינינו... ה' לא רוצה אותי כעשיו במירון...

זה אחד ההבדלים הבולטים בין יוסף ליהודה!! דגל מחנה יהודה הולך אחרי **עמוד הענן... עושים מה שצריך!!** ואילו דגל מחנה אפרים ימתין... הוא ילך **אחרי ארון ברית ה'** בדבקות ובהתלהבות ואכמ"ל...

אז מי אתה? תמצא את עצמך... יוסף צריך ללמוד מיהודה לעשות מה שצריך... ואילו יהודה צריך שיוסף מידי פעם ירטיב אותו... ילהיב אותו...

נעבור הלאה... יש לי חבר שכל בעיה שיש לו הוא מיד רץ לצדיק... מבקש ברכה... יש לו תמיד סיפורי צדיקים שפעלו ישועות... הוא נוסע להסתופף אצל הצדיקים... וכשהייתי צריך ישועה הוא כל הזמן שכנע אותי "הצדיק קורא לך", רק קצת אמונת צדיקים וברכה אחת טובה ואתה כבר מסודר... ואילו אני התחמקתי: תן לי!!! תן לי להסתדר עם הרבש"ע... גם לי יש עסקים עם הרבש"ע!!! (לא רק לצדיק...) וזו הוא ניסה לדחוף לי מטבעות לשמירה מהצדיק... וגם תפוח שיכול לפעול ישועות ואני בשלי... תן לי להבין מה הרבש"ע רוצה ממני... נו... מי צודק???

יש פה חלוקה מאד ברורה של שני שבטים!!! שבט **גד** (ויוסף) מול שבט **יהודה!!** זה שני סוגים של עבודת ה'!!! (בתחילת נביא מלכים ב' זה מאד בולט... הכל שם סיפורי מופתים שהגיעו בזכות האמונה וההתבטלות לנביא... לעומת זאת כשישעיה הנביא מגיע לחזקיהו ואומר לו כה אמר ה': חזקיהו לא מתרגש... תן לי!!! תן לי לדבר עם הרבש"ע ותוך כמה רגעים ישעיהו מקבל נבואה אחרת לגמרי... גם כשהקב"ה אומר לנתן הנביא לומר משהו לדוד... דוד מגיע מהדלת האחורית ומתוודה חטאתי... וברגע אחד טורף את כל הקלפים והנבואה משתנה "גם ה' העביר חטאתך, לא תמות...")

הלאה... נעבור למסגרת וקהילה... יש לי חבר שהוא חייב את האוירה של הקהילה... את הדיבוק חברים... את הבית מדרש השוקק... את התחרות והאוירה הגועשת של העיר החרדית ללא הפסקה... לעומת זאת אני?? שקט!!! תן לי את העולם הפנימי שלי... דווקא מפריע לי שיש יותר מידי עובדי ה'

סביבי... בא נדבר ככה: בהגבלות של הקורונה... חבר שלי יצא מדעתו... כשלקחו לו את הקהילה והאוירה הוא הרגיש שלקחו לו את החמצן... איכה ישבה **בדד**... ואילו אני?? אני הרגשתי נפלא!! הן עם **לבדד** ישכון!!! "סו"ס אפשר לעבוד את ה' בשקט ממקום פנימי כמו דוד במדבר בלי כל התעשה ולא מן העשוי של הלחץ החברתי... **הנה לך מאפיין מובהק של הבדל בין יוסף ליהודה!!** יוסף זה עבודת **הכלל**... השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לו... ע"פ רוב ההנהגה החסידית זה יוסף... כולם מלוכדים כאחד סביב הצדיק שכל הגולה סביבו כמדורת אש בהתלהבות... לעומת זאת יהודה זו עבודת **היחיד!** יהודה חי לבד!! זה הבן עליה הספרדי שמסוגל לגור בערי השדה... הוא מסוגל לחיות שם בצל אנשים מסורתיים שבקושי שומרים שבת... הוא יושב לו עם המחברת חידושים בעיון ולידו יושב הבן דוד החילוני עם קוקו ועגיל... וזה לא מפריע לו להיות בן עליה!!! נו... האם צריך לחיות בעיר חרדית צפופה או אפשר בפרופריה? אין על זה תשובה! זה עניין של אופי!!! זה עניין של סיווג... לאיזה שבט ותפקיד אתה שייך... יהודה מסוגל להיות מלך על מקלו!!! ואילו יוסף צריך את השמש והירח ו"א כוכבים שישתחוו לו... הוא צריך את הנהגת הכלל בשביל ויאתיו כל לעבדך... **ופה יש נקודה נוספת:** יוסף זה החינוך האשכנזי הקשוח והחד צדדי! שכך וכך צריך להתנהג!! וחסיססר לך אם אתה נופל... אם חלילה התגלשת... זהו... סיימת... אתה מממחוק מכתפי האפוד... ואילו יהודה אף פעם לא פושט רגל... יהודה מודע לאפשרות של ער ואון... כן... הם חטאו ואפילו מתו... אבל חזרו!! חזרו בסוד היבוס... יהודה מודע לאפשרות של חזרה **בתשובה... וכאן זה מאד מאד חשוב!!** כולנו צריכים את החינוך הברור והנוקשה שאסור לחטא וזהו!!! אבל מצד שני תמיד צריך את ערכת ההחייאה ש"אפילו בהסתרה... גם שם נמצא ה' יתב'..." נו... איך זה הולך ביחד?? הנה לך שתי משבצות!!! שני שבטים!! שני משרדים מרכזים שמאויישים בדרך ישראל סבא... מצד אחד מומלץ לחנך חינוך תובעני נוסח יוסף... שהגבולות יהיו ברורים... אין סחבק עם בורא עולם... אבל מה קורה אם נפלת...?? כאן אתה חייב לקחת אמבולנס ישיר לבית של יהודה... שם מלמדים שאפשר לחזור בתשובה...

וכאן מגיע דן... הישיבוחר המתוסכל שמגיע ושואל: אני לא מבין מה עובר עליי?? **יום אחד אני מלאך, יום אחד אני גלת**... יום אחד אני תופס חיזוק נפלא... שטייגן עצום... רוח ה' מפעמת בי... אף אחד לא עומד במחיצתי... נכנס ראשון לביהמ"ד ויוצא אחרון... ואז אחרי חודש... בבת אחת בום טראח!!! ואיננו!! אני מוצא את עצמי בצניחה רוחנית טוטאלית ה"ו... ואז שוב אני מתחיל חיזוק לחודש ימים ושוב טראח... מה הסיפור שלי?? אני מרגיש כמו רבקה... ויתרוצצו הבנים בקרבה... שני גויים בבטני... אז מי אני האמיתי?? המלאך או הגלח??

אז הנה... **זה הכרטיס ביקור של דן!!!** דן זה פעמון!! גלינג גלינג... יום אחד ה' מזמין ממך "עשה טוב..." ויום אחד ה' מזמין "סור מרע..." דן זה גור אריה **מזנק!!!** מזנק מן הבשן... הוא מומחה **בלזנק** מקוטב

לקוטב... חוץ מזה... עוד אחד מהמאפיינים של דן... זה שהוא בדרך כלל נצמד לעיקר הדין!!! הוא לא מחפש להחמיר!!! אין לו את הלוקוסוס להחמיר... האנרגיות שלו יותר מידי מושקעות בלשרוד את היהדות!! **וכאן מגיע בנימין!!!** בנימין כל כולו חבוק ודבוק בה'... ידיד ה'... חופף עליו כל היום... והוא מצידו לא יודע שקיים משהו אחר... הוא מצידו לא מבין למה לא להחמיר... אם אפשר להחמיר אז למה להקל... מה זה הקמצנות הזו?? (לך תסביר לו שדן לא גר בירושלים כמוהו... הוא נמצא בכוננות ספיגה) בנימין שייך לחבורה של הגה"צ צבי מאיר שליט"א וגם את הגנג שפעם היה לו... גם מזה הוא פרש... הוא קדוש מרחם... כולו קדושה וטהרה והתלהבות בתפילה ובלמוד... כי מה יש לנו בעולם חוץ מזה...

יום אחד דן נפגש איתנו!!! (כי גם דן נמצא כעת בחיזוק עצום בעבודת ה' והוא אפילו עוקף את בנימין) ובטעות דן פלט לבנימין לאיזה תהומות עמוקים הוא לפעמים נופל... אתה קולט איזה פיצוץ קרה שם???

בנימין גירש אותו באמת הבנין... צא טמא ממחננו... רשע... **אז זהו שלא!!!**

מותר לבנימין לדעת שיש דן!!! כן... אתה ידיד ה'... שכן של ה'... תדע לך שחבר שלך דן נמצא בהתמודדות יומיומיות שאתה לא חולם עליהם!!! מאידך דן צריך לדעת שיש בנימין!! לשאוף לצבור כמה שיותר התגברויות וכמה שפחות נפילות ויום אחד להגיע לסטריליות של בנימין... בנימין צריך תמיד להמשיך לגור בשיכון סגור שיש שם רק חרדים... ואילו דן יכול להרשות לעצמו לגור גם בפרופריה... הוא בלאו הכי צריך ללבוש שחפץ...

יש כאלו שה' רוצה אותם עם ניסיונות ועם תנודות קוטביות **כמו דן!!!**

יש כאלו שה' רוצה אותם דבוקים בה' לגמרי **כמו בנימין!!!**

יש כאלו שה' רוצה אותם בשלימות רוחנית יציבה לגמרי **כמו יוסף!!!**

יש כאלו שה' אוהב לראות אותם מידי פעם שבים **בתשובה כיהודה!!**

עכשיו: כמובן שזה לא רק בהתמודדות האישית... סו"ס יום אחד זה בא לידי ביטוי גם בתחום ההשפעה!! יום אחד בנימין ודן ויוסף ויהודה גדלו ונהיו מחנכים ומשפיעים... **בנימין מחנך** את הבנים שלו שחחייבים להיות אברכים... מה זה לצאת לעבוד...?? אסור!!! תורתו אומנותו!!! זהו!! **לדן יש גישה** לנוער מתמודד... הוא היחיד שיועד למצא מסילות לנוער המבולבל שלנו... הוא יצליח לארגן לבחור איזה עבודה טובה בתור תעסוקה (דווקא בנימין מורחק מכאן... מה הוא מבין בהתמודדות...) **יוסף מגדל** דור ישרים מבורך של קדושים ופורשים ונוטרי ברית... על טהרת הקודש!! **ואילו יהודה** מגדל דור של בנים לה'!!! כאלו שיודעים שה' אוהב אותם גם כשלפעמים הם מתלכלכים... ושבע יכול צדיק וקם... ואם כבר דברנו על חינוך... אז בתחום החינוך יש לנו את לוי שמעון ויששכר... **שמעון** הוא המלמד תינוקות

שנקראת "מי השילוח ההולכים **בנחת**..." יהודה מודע לאפשרות של נפילה!!! לכן יהודה תובע תשובה!!! תחזור בתשובה... תקבל על עצמך חיזוק... תזרוק את האייפון... ואז- יודוך אחיך. **וכאן מגיעים יששכר זבולון** ושוקדים מול הרבה הגדול **לוי** על פתרון!!! וכאן הם מובילים בזירות כל מיני פתרונות טכנולוגיים של גישה למייל בצורה מבוקרת וכו' וכו'... לוי הוא הדעת תורה!!! יששכר הוא המתווה! זבולון הוא האיש מקצוע שמגיע לזה בפועל... **וכאן אנחנו מגיעים לדן**... דן לשם שינוי מבין לליבם של אלו שנופלים... ודן מאסף אותם... דן מחבק את הבן עליה שנפל ושולח אותו עם ספינה משורינית בנהר היר-דן (שיורד מדן) עד שיגיע לים המלח שכולו בנחלת יהודה... שם יהודה מחכה לו עם מסוק חילוץ ויהודה יקח אותו לשיקום בבאר שבע ויגלה לו ששבע יכול צדיק וקם... **וכאן מגיע אשור!!! אשר הוא פה הסדין האדום!!!** שאנחנו מצידנו מנדים אותו... (ואנחנו נאלץ לנדות אותו עד כי יבא ינון) אשר הוא מאשר!!! **מכיל את כל כלל ישראל!!!** אשר יודע להתנבאות עוד יוסף חי... כן... ה-יוסף הזה שלשם שינוי כן נפל במצרים... והוא ח"ו כן נמחק מבין כתפי האפוד ואצלכם הוא כבר מחוק לגמרי... אבל לא!!! עוד יוסף חי... עוד אבינו חי... עם ישראל חי... ולכל יהודי יש ניצוץ אלוקי וצריך לקרב אותו ולהכיל אותו... **ומזה אנחנו מאד מסתייגים!!!** גם אם אנחנו יודעים שאשר צודק... אבל אסור לנו לגבות את את זה... אין ברירה!!! אנחנו חייבים קו נחוש ונוקשה בנושאים אלו... אבל!!! מה שכן נדרש מאיתנו לדעת שגם אשר קיים וסו"ס ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא... בקיצור: הנה... לפניך מדגם חלקי של כל השבטים פחות או יותר... **כעת תחפש את עצמך!!!** לאיזה שבט אתה הכי מתחבר... איפה אתה ממקם את עצמך... ובינינו... כעת אחרי שקראת את המפה החלקית הזו... האם אתה מוכן להבין שתכל"ס... כולנו בני איש אחד נחנו ולמעיישה צריך את כל הקצוות האלו?? ושלא תבין: זה לא סתירה שאתה צריך להמשיך להתבצר במשבצת ובשבט שלך עם כל העוצמה... אבל לפחות להבין שיש צורך הכרחי גם בצד המקביל?? האם אתה מסוגל להבין שמצד אחד צריך את יוסף ובנימין שמי שחוטא הוא מיד נמחק מכתפי האפוד... ואילו מצד שני מוכרח להיות פה מישהו שיזכיר לו "ואפילו בהסתרה שבתוך הסתרה גם שם נמצא ה' יתברך"?? **אני חושב שיהודי!!! יהודי אמור להבין כזה דבר!!!** מותר לנו מידי פעם לזכור שיהודי שמוביל מהלך שונה ממני בעבודת ה'!!! לזכור שגם לו מחכה מיטה בבית של יעקב אבינו... ואסור לי לזרוק אותו לגמרי לבור מלא נחשים ועקרבים ולמכור אותו למצרים...

כולנו בני איש אחד נחנו!!!!

נפתלי הוא גם מאד צנוע... איש סוד!!! לכן נפתלי בדרך כלל לא מרשים... בטח שלא... כי אם אני יום אחד אקום ותיקין כל השכונה תדע את זה... ואילו נפתלי עושה הכל בשקט ונותן לאחרים את הקרדיט... כן... צריך לדעת שיש שבט שמתאפיין דווקא בצניעות ופנימיות האפיינית ליהודי!!! ומצד שני יש את יששכר וזבולון שמתאפיינים דווקא ביחצנות ובשיווק...

ואם שמת לב... דברתי פחות או יותר על כולם... חוץ מראובן!!!

כן... ראובן זה השבט שהכי קשה לפענח אותו... וכלל הנראה הסיבה היא: בגלל שראובן **הוא בכור!!!** ומרוב שהוא בכור אחראי למעלה מכולם אז הוא פחות בן!!! הוא לא כ"כ כח פרטי... הוא העומד לצד אביו... מה שכן המאפיין העיקרי של ראובן **זה בכור!!!** ואדרבה... מרוב שהוא לוקח אחריות אישית... לפעמים הוא לוקח את החוק לידיים או פותח במחלוקת... וזו נקודת הסיכון שלו!!! ומזה הוא צריך להזהר!!! ואגב: לראובן יש שכן ושותף שנקרא גד (ראובן וגד שניהם בעבר הירדן) והמכנה המשותף ביניהם ששניהם לוקחים אחריות!!! רק אצל ראובן זה אחריות אישית!!! ואצל גד... אדרבה... זה אחריות ציבורית... גד זה השבט הכי ממסדי!!! הכי מציית להנהגה!!! כל כוחו בגדודיות!!! בלקבל הוראות מגבוה ולציית כמו חיל ממושמש... לעומת זאת ראובן זה ההיפך הגמור... זה אחריות אישית!!! (רק בתור דוגמא בעלמא: ראובן יקנה מצברים מתוך אחריות אישית על שבת... ואילו גד ניסה להפעיל מאבק ציבורי נגד רשתות שמחללות שבת וכדו'... שניהם חותרים לאותו מקום רק זה באישי וזה בציבורי...)

כעת... בשביל ההתלמדות... בא ניקח לדוגמא את הנושא של פגעי הטכנולוגיה!!! בא נראה איך כל שבט ניגש להתמודדות היומיומית הזו...

נתחיל מבנימין!!! **בנימין** לא רואה פה בכלל הנושא... מה עובד ה' צריך קשר עם העולם החיצון...?? בשביל מה בחרו ישיבה צריך פלאפון?? גם עיתון לא צריך לקרא... רק תורה ועבודת ה'... בנימין זו ההנהגה של הבחור ישיבה האידיאלי!!! המיזניקע של הרבש"ע... חופף כל היום...

אבל יש את **הגישה של יוסף!!!** יוסף הוא לא כזה המיזניקע כמו בנימין... הוא כן מכיר עולם... יודע מה זה ניסיונות... ודווקא בגלל זה הוא מוביל מהלך נוקשה ובלתי משתמע... אסור לנגוע בזה!!! נקודה!!! מי שימצא עם מכשיר מסולק מהקהילה לאלתר... נמחק מכתפי האפוד... **וכאן שמעון הוא** זה שנוטל את חרבו וישבור את האייפון ויעקב אבינו יתנער ממנו... (הנהגה לא מסתדרת עם שמעון!!! שמעון הוא כמו ביקורת חיצונית!!! כמו פרקליטות!!! הוא מבקר את המערכת בעצמה כמו קונטרה... ולכן הוא אנטי ממסדי... יעקב כועס עליו... יוסף מכניס אותו למשמר... משה לא מוכן לברך אותו... אבל יצחק אבינו דווקא מגנה אותו...) **וכאן מגיע נפתלי!!!** נפתלי גם מתנגד בתוקף למכשירים אלו... אבל אצלו זה מגיע ממקום אחר לגמרי... מצידו גם המחשבים של אוצר החכמה והמסך של זמני תפילות... גם אותם צריך להוציא. כי לא קבלנו מרבותינו! לא שמענו ולא ראינו.

לעומת זאת יהודה?? יהודה אמנם גם מוביל מאבק עיקש בנושא... אבל יהודה זו הנהגה

האידיאלי!!! כי שמעון הוא שארף.. הוא קנאי!!! לשמעון יש קו מאד ברור וחדד!!! צעירים צריכים דווקא השקפה חדה כתער... לכן דווקא הגישה התוקפנית והקנאית היא הכי טובה לצעירים... זרוק מרה בתלמידים... **מאידך יש את לוי!!!** לוי הוא עמוד התורה!!! לוי הוא האברך המקורי!!! התורה בעצמה!!! לוי עצמו לא נוגע בחינוך!!! כי חינוך זה כבר הנהגה... ולוי דווקא לא מנגיש!!! (תורת אמת הייתה בפייה... התורה כמות שהיא... בלי הפשטות ובלי פרשנויות) רק מה?? ללוי יש שני תלמידים מובהקים... קוראים להם **יששכר וזבולון** שהם הרגלים של לוי... הם משווקים אותו קדימה ומתרגמים אותו לפרקטיקה... **ליששכר יש גישה...** יש לו כלים איך להרביץ את התורה של לוי ולהנגיש אותה לארץ... ואילו זבולון זה כבר עוד שלב בפרקטיקה התורנית ואכמ"ל...

נו... קורא יקר: אז איפה אתה מוצא את עצמך???

בבית המדרש זה מאד מצוי!!! יש את מי שנמשך לעסק התורה בעצמו!!! לימוד לשם לימוד!!! **זה לוי!!!** ויש מי שנמשך ל**הרבצת** תורה והעמדת תלמידים **זה יששכר**... ויש את השותף של יששכר... זה אותו אחד איש צוות שמלווה את הבחור בשידוכים... או מבין מה חסר לו... או לחילופין להתעסק בצדקה וכל שאר ה**עסקנויות** הטהורות... (כן... פעם עסקנות זו הייתה כינוי לעסק של קודש!!! עד שהעמי ארצות שלא מתבטלים ללוי השתלטו עליה... יותר נכון עד שאנחנו גרשנו את זבולון מבית המדרש וקראנו לו בעלבת...)

--

כעת נעבור לסגנון חיים... יש משפחה שצורת החיים היא בסגנון של הסתפקות במועט... זה בדרך כלל החינוך של **לוי ויששכר וזבולון**... לוי זה פת במלח תאכל ועל הארץ תישן... יששכר רובץ בין המשפתיים וזבולון בכלל חי בגלות הרחק מהבית... לעומת זאת יש בתים שחיים טוב... הבית נראה מטופח... יש להם טעם טוב... חשוב להם שיהיה מלכותי ומכובד... שיהיה טעים ונעים... **זה שבט אשר!!!** שבט אשר עושה שטייגן בהנאות!!! כן!!! הדור שלנו די מתאפיין בשבט אשר... מי שיש לו נטיה להנאות... אז שבט אשר... עיקר עבודת ה' שלו מגיעה דווקא מהמקום של ה"שמינה לחמו" וב"הוא יתן **מעדני** מלך..." היית מאמין שיש כזו עבודת ה'?? היית מאמין שיש שבט שהתפקיד שלו להסתפק במועט ויש שבט שהעבודת ה' זה במלכותיות ויופי וגישמאק והרבה הרבה שמן???

לא נכנס לזה... לא נפרט... אבל לפחות נדע שיש י"ב שבטים!!!

יש את נפתלי שהוא שמרון!!! הוא בחיים לא יקרא את העלון שלי... כי מאיפה הוא לוקח את הרעיונות שלו?? נפתלי הוא אולטרא שמרון!!! הוא יצמד למה שקבלנו מרבותינו... הוא תמיד יצמד למנהגים שנהגו אבותינו... לעומת זאת יששכר... יודעי בינה לעיתים... ליששכר יש הרבה חידושים...

זה שני שבטים! אם היום אנו דתיים שומרי מסורת זה בזכות השמרנות של נפתלי. ותכל"ס... ארון הספרים היהודי הענק זה בדר"כ יששכר...

לבקרים אצמית כל רשעי ארץ... פרק ב'...

בשבוע שעבר נעצרנו בשיא המתח... עם קובי הגברתן ש"הרים" שרוול כוסות לאברימי משיעור א'... אברימי תבע אותנו לדין תורה... וכעת אברימי מחפש עדים משיעור ב' שנוכחו במקום שיסכימו לבא ולהעיד על מעשיו של קובי... בינתיים נעצרנו בשלב שהם רועדים מחד ומסרבים לעת עתה להעיד!!!!

זה היה מחזה נורא!!! עומד לו אברימי משיעור א' ומצליב מבטו מול אהרן ודודי משיעור ב'... פונה אליהם בקול רם לעיני כל הישיבה... ביקשתי מהם לבא ולהעיד לי ואתם לא מסכימים!!! אם ככה: אני מזמין אתכם כעת לבי"ד ושם אני אשיב אתכם... כן... יש זכות כזו!!! אם אני יודע על עדים שיודעים בשבילי עדות ולא מוכנים להעיד... יש לי רשות להשיב אתכם בבית דין ולהצמיד אתכם לקיר... או שתודו ותעידו לי או שתשבועו לשקר (דהיינו כפירה בשבועה שנחשבת לשבוע) השנים החזירו כסיד... עיני כל הבחורים ננעצו בהם... הראש ישיבה עשה את עצמו כאילו הוא לא שומע והמשיך ללמוד... אמנם במסתרי לבו הוא דווקא עודד את ה'ברור' שנעשה כאן... הזלזול בדיני מסונות וברכוש של השני צריך פה חיזוק דחוף!!! אבל כעת הראש ישיבה קצת נכנס ללחץ. כי אברימי קצת עבר להילוך של שבועה. זה קצת מלחיץ!!! אבל בשלב זה כבר א"א להחזיר את הגלגל אחורה!!! תכלס... קובי עומד מולם ומסתכל להם בעיניים מזרות אימה ומסמן להם!! אבוי לכם אם אתם משתפים פעולה... אברימי לא יותר... נו... תכלס... מה החלטתם?? אני חוזר לבי"ד ואני רוצה לדעת מה אני אומר... האם להזמין אתכם לבית דין בשביל **מתן עדות!!!** או בשביל **שבועת העדות!!!**

החברותא משיעור ב' לא ידעו מה לעשות עם עצמם... אחד מהם ניגש לאברימי בשקט: תעשה לי טובה... מה עשיתו לך?? מה נפלת עלינו?? למה אתה מתעלל בנו?? כן... אנחנו מפחדים מקובי... יש לו פה קשרים בשכונה עם כל העסקנים... הוא גם איים עלינו שהוא יתפור לנו תיק ברישום לישיבה גדולה... לא יקבלו אותנו בשום ישיבה... אברימי ראה את המצוקה שלהם ונו... בא ננסה מישהו אחר... הוא עבר לרשימה השחורה השניה... (ס"ס אל תשכח שהיו שם לפחות שמונה בחורים משיעור ב') דובי וצביקי ישבו להם בספסל הימני... והם כבר שמים לב שאברימי מתקרב לעברם... אוי אוי... הם ניסו ללמוד ככה בקול... (סוג... סוג של "אל תפריע לנו באמצע הסדר") אבל אברימי לא יותר!! כן... גם אתם הייתם שם!!! אני מבקש מהם לבא ולהעיד... לדובי לא היה כח להתחיל להיכנס להסלמה הזו... אין לי כח עכשיו שכל הישיבה תסתכל לכיוון שלי וקובי עוד מעט יגיע גם אל... תקשיב אברימי: **אני נשבע לך שלא ראיתי כלום!!!** עזוב אותי... לא יודע על מה אתה מדבר... הופה!!! שמעתם?? הוא נשבע... נשבע שלא היו דברים מעולם! תזכרו!!! אברימי ראה שזה לא תכלס... ס"ס לאף אחד אין עניין להכשיל סתם אנשים בשבועת הפקדון... אברימי יצא בסערה מהישיבה והלך לבית דין... אחרי חצי שעה מגיע שליח בית דין... כן... סי זה החברותא אהרן ודודי... בית דין מזמין אתכם או למתן עדות או לשבועת הפקדון... ואז נשמע קולו הבוטח של קובי... ואני יכול להצטרף?? בשמחה!! אמר לו שליח בית דין... הם הלכו בצעדים כושלים וקובי איתם... קובי הסביר להם בדרכים השמורות לו שחסססססר לכם... אתם מגמגמים... אחרי שלוש דקות הם הגיעו לבית דין...

ולבנתיים בישיבה!!! הישיבה כמקרה... כולם יודעים שיש כעת שני בחורים שהם בדרך להישבע שהם לא יודעים כלום!!! ואז לפתע!!!! לפתע קמו שני בחורים נוספים משיעור ב'... עד עכשיו הם הסתודדו ביניהם בלהט ולפתע הם קמו בסערה... רצו לכיוון הראש ישיבה... וסיפרו לו עם דמעות בעיניים... הראש ישיבה... קובי כעת לא כאן... ו... ואנחנו רוצים לספר ש-כן!!! היו דברים מעולם!!! זה נכון!!! אברימי צודק בתביעה שלו... קובי באמת גזל ממנו את השרוול כוסות מול העיניים שלנו... ומה קורה אם עוד רגע אברימי חוזר לכאן והוא מגיע אלינו... מה אנחנו עושים?? האם גם אנחנו נעשה שקר בנפשנו ונעיד שלא היו דברים מעולם??

הראש ישיבה הזדעזע עד עמקי נשמתו!!! מה... אתם בעיניים שלכם איתם?? ו... ואתם רוצים להגיד לי שאהרן ודודי שכעת הלכו לבי"ד... גם הם ראו... ובכל זאת הם נשבעים לשקר?? הראש ישיבה כמעט התעלף... אז רוצו!!!! רוצו מהר מהר לבית דין... תתפסו אותם לפני שהם נשבעים לשקר... הם יצאו בריצה לכיוון הבית דין אבל הם פספסו ברגע!!! לפני שניה אברימי השיב את אהרן ודודי מול בית דין... משיבוע אני אתכם... ואמרו אמן!!! ופה!!! בדיוק בשלב הזה הם הגיעו מתנשמים ומתנשפים... ראש בית דין שאל אותם: כן... מה קרה? מאיפה באתם?? למה אתם כ"כ דחופים ומבוהלים??

מוישי ושלימי פרצו בבכי ואמרו: אנחנו מעידים שאכן כן!!! קובי גזל!!! ראינו בעיניים שלנו... ואנחנו לא מוכנים להישבע לשקר... אנחנו גם לא ניתן יד לחילול ה' שנעשה כאן... בכפירה בשבועת הפקדון... ולכן אנחנו שנינו מעידים שבעינינו ראינו שקובי גזל את השרוול כוסות מאברימי...

והמקום נהפך לחרדת אלוקים!!! ברגע שהתקבלה עדות גמורה בבית דין שקובי גנב... כעת מתברר שאהרן ודודי שלפני רגע ענו אמן ל"משיבוע אני" של אברימי... הם עברו על שבועת הפקדון!! וכמובן שהם קובי עצמו קפץ פתאום ונשבע שהוא לא שלח יד... זה שבועת ביטוי!!! (אגב... הוא סתם נשבע... אף אחד לא ביקש ממנו... עקרונית א"א בכלל לחייב אותו שבועה... אבל על זה נאמר עבירה גוררת עבירה) רגע... ושלימי... זכר ששלימי נעמד בבית מדרש ונשבע שלא היו דברים מעולם... זה אמנם לא שבועת ביטוי... וגם לא שבועת הפקדון (כי אברימי לא הספיק להשיב אותו והוא הקדים אותו), אבל זה בהחלט שבועת שקר!!! בקיצור: בלגן שלם!!! כעת קח דף ועט ותרשום: קובי החתן הראשי... התחייב כמובן שרוול כוסות, (אין כאן כפל כי מדובר בגזלן ולא גנב) אבל הוא התחייב להוסיף חומש ואיל אשם בערך סך הצאן על שבועת ביטוי!!! לעומת זאת שלימי שנשבע בישיבה שבועת שקר... הוא התחייב מלקות... ואילו אהרן ודודי שנשבעו שבועת העדות... הם התחייבו קרבן עולה ויורד... בי"ד מיד שלחו לבדוק את המצב הכלכלי שלהם... אז דודי שאין לו גרוש על הנשמה... התחייב מנחת חובטא... מה שנקרא דלי דלות!!! עשירית האיפה סולת ללא שמן וללא לבונה... ואילו אהרן שלאחרונה נהיה בעל קורא בכמה בתי כנסיות... יש טיפ טיפה כסף... ולכן הוא לא נידון בדלי דלות אלא בבינוי... כלומר: הוא יצטרך לתת שתי בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת, (כלומר: עולה ויורד מתחלק: עשיר נותן כבשה, בינוני - שני בני יונה, והדל מביא עשירית האיפה, והוא נידון בבינוי) בקיצור: זו הייתה פרשיה מטלטלת...

קובי כבר לא יכל לחזור לישיבה!!! הוא דבר ראשון השיב את הגזילה בראש מורכן... ומשם הוא נסע לירושלים להקריב את האשם... אהרן ודודי העדיפו לנסוע בנפרד מסיבות מובנות... אבל הם נפגשו שם!!! הוא עם האיל והם עם הבני יונה... הם לא דיברו... הם רק הסתכלו אחד על השני בעיניים מבינות!!! הם הבינו שנפל דבר... מה שהיה כבר לא יהיה... בישיבה התעורר חיזוק עצום בדיני מסונות... בחורים התחילו להגיע בזה אחר זה לראש ישיבה... כל אחד ויודי האישי... זה שבר קיר גבס לפני חודשיים... וזה הרים כמה פסי עוגה... זה לקח עשר גלילים... אברימי אמנם חזר לאלמוניות... חזר להיות בחור שקט... אבל גם קובי יום אחד חזר לישיבה ותפס את עצמו לידים... דבר אחד היה ברור לו: אני תופס את עצמי לידים... הוא החזיר את המפתחות ואת הפה הגדול... נהיה שקט ונכחו והתחיל לשבת וללמוד ברצינות... הראש ישיבה תקווה שעד הקיץ הקרוב נוכל כבר להגיד עליו שהוא עשה שינוי דרסטי ופנים חדשות באו לכאן...

מרכיבים ממשלה!!!

בימים אלו במדינת ישראל עסוקים בחלוקת השלל... ובחלוקת המשרדים הנחשקים ותפקיד השירים הבכירים... ונערך משא ומתן שלם סביב הרכבת הממשלה... מה פירוש הרכבת ממשלה?? ממה תהיה מורכבת הממשלה!!! מה יהיה המרקם שלה... מה יהיו יחסי הכוחות?? מי יקבל הכי הרבה סמכויות ומי יקבל את הפירוורים?? ואכן כל אחד מושך לכיוון שלו וכו' וכו'...

בדיוק בימים אלו בדף היומי אנחנו גם פוגשים הרכבת ממשלה... גם שם יש חלוקת תפקידים ושירים... "החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים שיהיו בעיר!!!" מי זה העשרה שליטים??

אומרת הגמ': שתי עיניים!! שתי אזניים!! שתי ידיים!! ושתי רגלים!! ברית קודש! ופה!! אומר הר"ן במקום: שהאברים האלו נקראים שליטים "שהם שולטים באדם לפי שרוב מעשי האדם נעשים על ידיהם..." כלומר: כל הרמ"ח אברים הם חשובים ויש להם ביטוי... אבל עדיין!! עיקר מוקד ההשפעה זה בעשרה שליטים האלו... במילים אחרות: זה מאד מאד מזכיר את הכנסת והממשלה... כל אחד מהמאה עשרים ח"כ שנמצא באופוזיציה יש לו השפעה במידת מה... אבל עדיין!! עמדת ההשפעה נמצאת בממשלה!! ובא נראה... בא נראה מי ירכיב ממשלה ומי יקבל את התיקים הבכירים ביותר...

אז בבקשה... עיר קטנה ואנשים בה מעט... עיר קטנה זה אתה ואנשים בה מעט זה רמ"ח איברים... וכעת צריך להחליט מי ירכיב ממשלה... מי יהיה בראשות הממשלה!!! האם המלך הגדול שנקרא יצר הרע... או הילד מסכן וחכם שהוא היצר הטוב... (הוא ילד מסכן וחכם כי כולם נלחמים נגדו... כל הפיתויים מסביב לועגים לו... מראים שיש להם מה להציע יותר ממנו... אבל בסופו של דבר תמיד מתברר שהוא צדק) וכעת קח לעצמך את רשימת עשרת התיקים הבכירים ביותר שהוזכרו כאן מקודם ב' עיניים!! ב' אזניים!! ב' ידיים!! ב' רגלים!! ברית! ופה!! תעשה לעצמך סקיצה ראשונה... מי בכיס שלי ומי לא... יש אחד שהעיניים!!! קשה לו עם העיניים!! אני רוצה לקבל את השתי תיקים הבכירים האלו... ואפשר!!! אם תלחם!! אם תקשיח!! אם תעמוד על שלך במשא ומתן... תוכל!!! עשה וגם תוכל!!! השנים האחרונות בפוליטיקה הוכיחו שאפשר להיות עז פנים... אם אתה עומד על שלך... אתה יכול לקבל תיקים שבכלל לא מגיעים לך... כן... הוי עז כנמר נאמר על זה!!! אם רק תתעקש תוכל!!! אני חושב שהפה!! פה זה התיק הבכיר ביותר... זה תיק האוצר... יש אחד שצריך דחוף שליטה על הידיים... תתעקש על זה... תעמוד על זה... ויש כאלו שחייבים את התיק האוצר!!! לשמור על קדושת... קדושה זה משרד האוצר... אתה רוצה שפע... רוצה להיות איש מצליח... רוצה להיות יוסף הוא המשביר... כאן צריך שליטה על יסוד!! תתעקש על התיק האוצר... תעמוד על זה עד הסוף... ואל תשכח... אסור להירדם בשמירה... יש לנו כל הזמן אופוזיציה לוחמת שנושפת בערפנו... יש יצר הרע שאם הוא רואה שאתה לא תופס שליטה הוא עלול לפרק את הממשלה ולקחת את הכל לעצמו... אתה חייב לתפוס את המושכות חזק חזק!!! אין ברירה... אתה חייב לגלות מנהיגות... ואל תשכח שאם ח"ו קורה איזה פשלה... על זה נאמר: החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים שהיו בעיר... החכמה זה תשובה ומעשים טובים... עיין נדרים לב:

הפיצוץ בכניסה לירושלים...

בשבוע שעבר סיפרתי כאן בגיליון שהוצאתי את הנעל בתור סמארטפון...

באתי בזאת אודות טעות לשון שהשתרבה בין בתי הדברים שהיה נשמע כביכול נימה מפויסת ביחס למחזיקי המכשירים למיניהם... או חלילה מתן לגיטימציה להחזיק מכשירים שאינם כשרים, כאילו יש הוראת היתר לזה וזה כמו נעליים שיש להם מקום!!! **וחלילה וחס!!!** לא התכוונתי ולא עלתה על לב... בודאי שהמכשירים האלו אסורים בתכלית!! ומרוב הסאטירה שבמאמר לא שמתי לב לנימה המוטעית... (ככל הנראה הסיבה שהשתרבה כזו נימה... **בגלל שהוצאתי נעלי**... ברגע שכן אדם עושה פעולה חריגה שיוצאת מישובו של עולם הוא מרגיש כביכול צורך לאזן את הרושם התדמיתי... אבל זה לא מתיר... אפילו לא טעות בה!!!) ואני מוסר מודעא שחלילה וחס!!! אנא... והייתם נקיים מה' ומישראל... ישובו לי יראך ויודיעו עדותך... אל תחשדו בי לרגע... הכל היה רק כליצנותא דע"ז..."

אבל אם כבר מדברים על הנושא הזה... האם מותר או אסור...

בא נחיד את הדברים... האם מותר להחזיק מכשיר מוגן או לא? אז יש משפט שנקרא "היתר לצורכי פרנסה", ואני טוען בתוקף שזו בדיחה!!! גם אם עקרונית קיים כזה היתר... הוא לא לרונטו... כי זה ההגדרה של "צרכי פרנסה" היא מטריה יותר מידי רחבה שאני לא מכיר אחד שרצה אייפון ולא הצליח לארגן לעצמו היתר... זו חותמת גומי לכל דבר...

אז עזוב... אין באמת היתר של צרכי פרנסה... אז מה כן יש?

יש היתר אחד ויחיד: **רוצה ולא רוצה!!!!** מי שרוצה אייפון יהיה לו אייפון... ואני מבטיח לך שיהיה לו גם היתר... (ואולי זה יהיה גם מצוה על הדרך)... ומי שלא רוצה לא יהיה לו... וגם אם יתהפך העולם זה לא יהיה לו כי... כי הוא לא רוצה... ראית פעם יהודי שלא רוצה משהו...?? תסמוך עליו!!! מי שלא רוצה אייפון לא יהיה לו נקודה!! ומי שכן רוצה יהיה לו נקודה!!! על זה נאמר: דחילאק... עזוב... הכל מתחיל ונגמר בך!!... תרצה אייפון-- יהיה לך... לא תרצה-- לא יהיה!!! באיזשהו מקום כל השיח סביב "היתר לצרכי פרנסה" הוא בורח מהמגרש המאוד מאד נרחב ש... ש... שסו"ס אני אעשה מה שאני רוצה!!!

אני לא מכיר אייפוניסט שלא הצליח להוציא היתר לצרכי פרנסה... לעומת זאת יש לי דוד שחייב!!! חייב מכשיר מוגן!! הוא מנהל בית אבות מוכר והיום זה מאד רגיש... (חוששים מהתעללות בקשישים לכן הוא חייב להיות מחובר למצלמות וכו') ומה אתה חושב?? נראה לך שיש לו מכשיר?? מה פתאום!!! אין לו!! איך יכול להיות שאין לו?? איך הוא הסתדר עם הרשויות?? לא יודע לענות על כל השאלות האלו... דבר אחד אני יודע: הוא לא רצה את זה!!! מי שלא רוצה משהו תסמוך עליו... (אני גם מכיר ממש במקרה מיישהו שבאמת באמת חייבו אותי להחזיק מכשיר לצורך העבודה... והמכשיר נמצא רק בעבודה ואף אחד בעולם לא יודע את המספר שלו...)

הגיע הזמן שבמבט לנושא ההלכתי שיש כאן... מי שמחזיק מכשיר כזה הוא **בן אדם אחד**... ומי שלא מחזיק הוא **בן אדם אחר**... הוא יותר אנושי... יותר טוב... יותר נקי... יותר שמור... אהוב יותר על אביו שבשמים... אדם הגון יותר... הפה שלו נקי יותר... מושלם וטהור יותר... אדרבה... באיזשהו מקום המותר והאסור פה נותן תחושה שיש פה שני סירים עם שאלה לרב... סיר אחד יצא טרף וסיר שני יצא כשר... אז זהו שלא!!! זה לא מותר ואסור... זה שני בני אדם!!! תחליט איזה בן אדם אתה רוצה להיות?? ולא נעים... אבל מידי פעם אנחנו פוגשים תופעות ממש מביכות ומביישות... כל מיני פלאיערים ופרסומות שמיועדים לציבור החרדי... ואלו שאחראים על הדברים האלו אני סומך עליהם... מדובר בחברה משופשפים... הם אנשי מקצוע חרדים שמומחים בניואנסים החרדים... הם יודעים מה מדבר אלינו ועל איזה יבלת לנגוע... וזה כתוב טוב... **אבל למרבה המלחמה**... יכולות להופיע שם תמונות ש... שלא מתאימות להיראות במחזותינו... **ורבשעי' איזה מחדל!!! אין לא שמתם לב??** מבחינתנו זה כמו לעשות פלאיער של בחירות ולשכוח לכתוב את הפתק ג' או ש"ס? איך קורה כזה מחדל?? ומה התשובה?? מי שמחזיק מכשיר מוגן **נשחקת אצלו הרגישות עד הסוף!!!** הוא אפילו לא שם לב... הוא לא רואה את זה בעיניו!!! הוא יהיה מונח בכל הניואנסים הכי עדינים בעסקונה החרדית... אבל לשים לב שיש פה תמונה לא מתאימה במרכז הפלאיער... זה... זה לא... את זה אין לו!!! הוא לא רואה את זה בעיניו!!! **ועל זה אנחנו מדברים... אובדן חוש!!!** אבדן חוש בעדינות יהודית!!! מי שיש לו מכשיר מוגן הוא נמצא בתהליך של **אבדן חוש!!!** אבל אם יש לו יראת שמים ואני סומך עליו שכשהוא נפגש עם משהו שלא מתאים... הוא מידי מוחק... אבל לא יעזוב... כי הוא אפילו לא שם לב... אין לו את המינימום רגישות ולמושים שפעם היו לו הכי בסיסיים ביהדות...

יש פה עוד נקודה שמאוד חשוב לפתוח אותה... יש כאלו שטוענים שברגע שאברך החזיק אייפון במשך יומיים... זהו... באותו רגע הוא מוריד את הכיפה... נוסע לחו"ל וניהה קתולי... אז זהו שאני לשם שינוי לא כ"כ ממחר לאבד אימון באנשים... לא!!! אני לא מסכים עם העלילה הזו!!! עכ"פ אני מקווה שבבילנו שהיראת שמים שלנו לא עד כדי כך תלויה על כרעי התרנגולת שבציק אחד הלך האיש... (אני כן מסכים לגמרי עם אבדן חוש שהזכרתי מקודם... שזה כבר תהליך... מי שמחזיק מכשיר במשך הרבה זמן לאט לאט הוא מאבד חוש טעם יהודי) **אבל מה כן יש?? ומאוד חשוב לדעת את זה??**

אני באופן אישי מכיר הרבה בני עליה!!! יראי שמים... שפעם אחת!!! פעם אחת הוא נחשף למשהו לא ראוי... והוא הזדעזע עד עמקי נשמתו ומיד סגר את זה וברח משם כל עוד נשמתו בו... כי... כי יש לו יראת שמים!!! **יש לו את זה!!!** אבל מאותו יום ואילך נפתחה לפניו חזית חדשה!!! מאז כל יום שהוא עובר שם ליד אותה ספריה... ליד אותו... זה קופץ לו!!! כל פעם מחדש זה שוב ניסיון... **ומאותו יום יש לו מלחמת עולם!!!** והוא נלחם ומתגבר... וכל הכבוד לו... ויש לאבא שבשמים הרבה נחת רוח מכל התגברות וכל מאבק... אבל לפעמים... לפעמים ברגעים של חולשה הוא לפתע נתקף בבולמוס ונכנס לשם אחוז תזזית ונופל... ואז הוא מרגיש מרוסק לגמרי וחוזר בתשובה בדמעות שליש... חוזר לישבה או לכולל ומרגיש הכי רע בעולם... צם וקונס את עצמו... ושוב מתמודד... וכל יום זה מלחמה... ואז שוב נופל פעם בחודש ומרגיש יום גמור!!! **ומשום מה על הסוג הזה לא מדברים!!!** כולם עוסקים בכחור ושיבה שהוף... ירד מהדרך והאינגלנט שנהיה גוי גמור... **אז לא!!!**

מרגע אחד של נפילה לא נהיים גויים... אדרבה... אני מדבר פה דווקא על אברך קדוש וטהור שנשאר קדוש וטהור... אבל היות וברגע של היסח הדעת נפתחה לפניו חזית... **הרי מאותו יום נפל עליו תיקון!!!** נפתח לפניו חזית יומיומית שאותה אפשר היה לחסוך!!! ותחשוב שיש כאלו שיש להם כמה וכמה חזיתות כאלו... **כן... אני רוצה לגלות לך סוד מוזעזע**: שבוע שעבר היה פיגוע בכניסה לירושלים... מקום תמים ושגרת... אנשים בתחנה מחכים לאוטובוס ושוב בנים לגבולם...

ופתאום פיצוץ... אני באופן אישי מכיר כמה בני עליה שכל פעם שהם עוברים שם עם האוטובוס באזור הזה הם מרגישים כמו **מטען חבלה!!!** הם מרגישים שעוד רגע אני הולך להתפוצץ! כן... קח בחשבון שהוא יושב לידך באוטובוס... אתה יושב עם המ"ב והוא יושב עם משניות ושומר על העיניים בקנאות... וזו לא סתירה שמתחוללת בלבו כעת סופת הוריקן... כי לפני שנתיים ברגע אחד של פזיזות הוא נחשף שם למשהו ומאז כל פעם שהוא עובר שם מתחוללת בלבו פצצה מתקתקת... האם לרדת בתחנה ולפוצץ את פרץ היצרים והפיתויים שלי... או להחזיק מעמד ולא ליפול... **ובדרך כלל זה לא מתפוצץ!!!** בדרך כלל הוא מחזיק מעמד בגבורת נפש עילאית ובזכותו עוד מחבל לא הצליח להתפוצץ שם... אבל לפעמים... לפעמים זה כן מתפוצץ... והיסורי נפש הם נוראים נוראים... כי אל תשכח... מדובר בנן עליה מרומם של אפחות ממך!!! ואילו המעידות הרוחניות שלו לא מתאימות בכלל לרמה שלו... אבל מה לעשות... **זה התפוצץ...**

ועל זה!!! על זה תחוס!!! תרחם על עצמך... אל תזמין לעצמך את הניסיונות הנוראים האלו... אתה טוען שאתה ירא שמים ואתה לא כ"כ מהר תאבד את הכיוון... **אני מסכים איתך!** אבל דווקא בגלל שאתה ירא שמים... אתה עלול בשניה אחת להכניס את עצמך לחזית כזו קשה... שכל האנרגיות שלך שכעת פנויות לשייגן ולעבודת ה' אתה עלול להגיע למצב שכל האנרגיות האלו אתה תצטרך לנקז למלחמות האלו! לא חבל... מילא יוסף הצדיק שכח תלמודו... כי בעל כרחו הוא היה במצרים ואת כל האנרגיות שלו הוא היה צריך לנקז למלחמות היצר... אבל אתה?? אל תעשה לעצמך את זה... מי שמבין על מה אני מדבר... אנא... קח קרדיט!!! בתור אחד שמבין טוב מאד על מה אני מדבר... תמצא את הדרך להגיע לבחור הפיזו התורן... ותסביר לו את זה...

ואגב: לבן עליה שנתקף בעצת היצר המוכרת והמתוכמת: גם אני רוצה לזכות לסכל פיגועים בזה שאני מאבקר על היצר כמו חבר שלי שכמעט מתפוצץ?? **התשובה בקיצור מוצי**: יעקב זה תורה!!! ויוסף זה קדושה!!! יוסף עם **קדושתו** מצליח **לסכל** את הרעב במצרים... ואילו כשיעקב מגיע עם **תורתו** נהיה **שובע** במצרים... אין בכלל רעב... על אותו משקל: בחור שמתמודד **בקדושה** מצליח לנטרל מחבל מתאבד... יש אנדרלמוסיה בעולם אבל הוא מנטרל את הנפץ... ואילו אתה בתורה שלך משאיר את המחבל בגינך שיחשק קלפים עם חברים שלו ולא מחפש להתפוצץ... הבנת?? אי"ה אולי נפתח את הנושא בהזדמנות...

ולסיום: בא נסיים עם משהו משעשע... אני רוצה לשתף אותך בדרמה נוסטלגית שאירעה בביתי... השבוע קניתי לבית שלי משחק שנקרא לא פחות ולא יותר **טטריס!!!** (כן... עדיין נשארו כמה בודדים בפנית הזול בבני ברק... רץ תתפוס... זה האחרונים בהיסטוריה...) אז לדור החדש שלא ידע את יוסף... שתדעו: לפני 30 שנה... יום אחד פרץ המשחק הטכנולוגי הראשון שנקרא טטריס!!! (עוד טרום המחשב) והמון המון משפחות קנו את זה... וכמובן שרק הצדיקים והצול"ם כמו המשפחה שלי לא קנו... וכצפוי... "הרי בסוף לכולם זה יהיה..." "במוקדם או במאוחר כולם עוד יכניסו את זה לבית..." ואכן יום אחד זה הגיע גם לבית שלי... ובאמת שיחקו בו ימים ולילות... אני עכ"פ הייתי אאאלוף בזה...

ועד היום אני זוכר את הזעזוע והשאט נפש של ההורים והנהלת החידר... מה זה המכשיר הטמא הזה שמגיע לנו מתרבות יוון... מה זה הזבזבז זמן הזה?? אוי... הלוואי עלינו היום... אני זוכר את הזעזוע של אמא שלי... אני לא יכולה לראות ילדים טהורים יושבים מכושפים מול איזה מכשיר מתכתי... אוי אוי אמא ע"ה... איפה אנחנו היום... היום ילדים יושבים מול "מציאות מדומה" עם פה פעור... דבורה יכולה להיכנס להם לתוך הפה והם לא ירגישו... (ואני זוכר שהיכרו איזה משפחה אחת נורא נורא מודרנית שאפילו אנחנו הילדים הזדעזענו מהמחומרות שלהם... שבמה זה התבטא?? שהודתה הגיעה לביקור ונתנה לנו ילד טטריס... לכל ילד!!! אתה קולט?? אה... מי חושב ככה היום...) עכ"פ כעת שקניתי את הטטריס... תסלח לי... אבל הרגשתי סוג של קדושה מסוימת!! זה כמו החץ וקשת והסביבון שהילדים הקדושים של פעם שיחקו בו... בקיצור: הבאתי הבייתה!!! ומיד הפעלתי את זה... לא יכולתי להתאפק... הייתי חייב לשחק קצת... לבדוק את הכושר שלי... ובאמת לא אכזבת... עכ"פ ככה שחקתי עשר דקות...

ואז לפתע נתקפתי במצפון אדיר!!! ממש כארס של עכנאז! איזה ביטול תורה... תתבייש לך... לשבת מול טטריס במשך עשר דקות... סגרתי אותו במהירות ופתחתי גמי והתחלתי ללמוד... ואז פתאום תפסתי את עצמי... רגע רגע... בסה"כ מה קרה?? כולא עשר דקות ישבתי על הטטריס... למה זה יותר גרוע מהעיתון שקראתי עשרים דקות??... ואז לפתע קבלתי הבזק... קלטתי!!! **שאיני שומע פה את אבא שלי!!!** הסיטואציה הנוסטלגית... המנגינה הישנה של הטטריס והקוביות שזזו שם... זה הציף לי זכרונות... **ויחד איתם!!!** פתאום צף לי הקול התובעני של אבא שלי אז!!! שמוליק... תתבייש לך... איזה זבזבז זמן... איזה ביטול תורה... הקול הזה שנשמע בחנוכה התשנ"ג (מול הנרות כמו אתמול) צף לי עכשיו ופשוט הבריח אותי מהמכשיר ורצתי לפתוח גמי... **אבא... אבא שלי היקר! תנוח דעתך... יש תקווה לאחריתך!!!** לפני 30 שנה נזפת בי ש... מה זה המכשיר הזה וכו'... ואיך שאני מכיר את עצמי... מסתמא עניתי לך משהו... מסתמא עניתי לך: אבא... מה אתה רוצה... יש את זה לכככולם... יום אחד כולם יחזיקו את זה...

אז אבא יקר: אכן כן!!! אמרתי לך **שיום אחד כולם יחזיקו את זה**... אני לא יודע מה היה בסוף... אבל מה שבטוח **היום כמעט אף אחד לא מסתכל על זה**... מהטטריס לא נשאר כלום... אבל הזעקה שלך מנהמת לב... הותירה בי חותם עד עצם היום הזה!!! שלושים שנה לאחמ"כ אני מחזיק טטריס בתור אספנות... ואני עדיין שומע את הקול שלך משם!!! אז יש תקווה לאחריתך... אם ככה: גם אני אעשה הכל... אנחנו נזעק מנהמת לב... נחזיר לילדים שלנו שהמכשירים האלו זה טרף... זה ביטול תורה... זה נגד רצון ה'... אה... יגידו לנו שחבל על הזמן... **יום אחד כולם יחזיקו את זה**... יום יבא **ואף אחד לא יסתכל על זה**... אבל הקול שלנו ימשיך להדהד בלבבות של הילדים שלנו... זה יתפוס אותם איפה שהם יהיו... יש תקווה לאחריתך ושוב בנים לגבולם...

גיליון מס' 496 פרשת ויצא
תשפ"ג שנה אחת עשרה

להקדשות:

053-3145900

בברכת שבת שלום

יצחק גולדשטוף

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

"וּבְגָד לְבָשׁ"

רבינו זיע"א בארחות ישר (סי' ל') כתב: יש להתעטף בטלית על ראשו כל זמן התפלה [והוא סגולה ליראת שמים] ומקורו מדברי המ"ב (סי' ח' סק"ד) בשם הב"ח, אמנם יש לזה כמה טעמים ונבאר בס"ד.

א) בפשטות הוא דין בכבוד התפילה, וכמש"כ הרמב"ם (פ"ה מתפילה ה"ה) דרך כל החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהן עטופים, וכבר נודע בשערים פסקו של רבינו זצ"ל דאף אם יפסיד לגמרי תפלה בצבור לא יתפלל בלי כובע וחליפה, [ורק כשיעבור זמן תפלה יכול להתפלל כך, וכלשון הרמב"ם פ"ה מתפלה דאם הי' דחוק או נאנס וכו' אין מעכבין], כמבואר בס' דעת נוטה תפלה סי' נ"ט, ושם בסי' ק"ב שאל מרבינו שבהרבה מקומות בארץ ישראל לא הולכים כך ברחוב או לפני אנשים חשובים, וגם בארה"ב אין נוהגים כן וכו', והשיב רבינו: גם בזה"ז רוב האנשים נכנסים לאדם חשוב במעיל וכובע, והמבזין בטלה דעתן.

ב) במ"ב שם כתב וז"ל: וכתב הב"ח דצריך שיהא הטלית על ראשו מתחלת התפלה עד סופה, עכ"ל, והנה א"ז לשון הב"ח, אלא לשון הא"ר בשם ס' עדי זהב כתי, אבל לשון הב"ח הוא: שראשו יהא מכוסה בטלית של מצוה כל שעה שלא יהא רגע בגלוי הראש כל זמן שהטלית עליו, עכ"ל. ומשמע מדבריו שהוא הידור בכבוד הציצית, וכ"כ הב"י וז"ל: ואפשר דהכי קאמר יכסה ראשו בענין שלא יהא בגילוי ראש מטלית של מצוה שצריך שיכסה ראשו בציצית לקיים מצות ציצית מן המובחר, עכ"ל וכן יש להוכיח ממה ששנה הרמב"ם דין זה גם בה' ציצית (פ"ג ה"א) גנאי גדול הוא לתלמידי חכמים שיתפללו והם אינם עטופים. וצ"ב מה זה שייך למצוות ציצית, ואולי י"ל דהוא כמו שהביאו מרבינו זצ"ל בס' שמענו כן ראינו (ח"א פ"ב ס"ד) משבת ק"ז ב' הואיל ואיתעביד בה חדא מצוה ליתעביד בה מצוה אחרנא, וכיון שיש לפניו טלית של מצוה ראוי שתשמש לו גם למצוות עיטוף של כבוד התפילה.

ג) במ"ב שם הביא עוד טעם ע"פ קבלה וז"ל: כתוב בכוונות האר"י ז"ל היה מכסה הטלית על התפילין של ראש ועיין ס"ס כ"ז דעכ"פ לא יכסה לגמרי. ואמר רבינו בשם מרן הקה"י ז"ל שהכוונה היא לכסות רק את הקשר ע"י הטלית, אבל הבית עצמו צריך שיהא מגולה כדאי בשו"ע סי' כ"ז ס"א, וחילוק זה הוא רק כשלוש תפילין אבל בשו"ט יש לכסות לגמרי, וכ"כ רבינו בד"נ (ציצית סי' מ"ד) בשבת וי"ט או במנחה ומעריב יכסה עד העינים.

אמת מה נהדר היה מראה רבינו ז"ל תמיד מאד מאד להיות מעוטף בטלית על ראשו, וגם בחום המעיק בשבתות הקיץ, [עם מה שרבינו נזר עצמו מכל אמצעי צינון, כדי לפרסם את איסור השימוש בחשמל המיוצר תוך חילול שבת וחילול ה' רח"ל], וגם לרבות מנורת הלוקס שבערה בגז מעליו, מעולם לא זחה טלית של מצוה מעל ראשו הן בתפילות והן בבריתות, וכמעט ולא ראוהו בטלית על כתפיו [זולת כשהי' הולך למרחקים לסנדקאות בשבת עם הטלית והכובע. וכן בחזקה הקבועה לרבינו עוד בבית מדרשו של מרן החזו"א זצ"ל, להיות ש"ץ בכל מנחה של שבת [אם אין חיוב], היה ניגש תחילה עם טלית בלא עטיפה כשהכובע לראשו, ואח"כ היה הבעל קורא נוטל ממנו הט"ג לקרות בתורה, ולפני שמו"ע היה מתעטף גם על ראשו].

עוד הקפיד תמיד רבינו זצוק"ל לסגור כפתורי מעיל הפראק בעת הליכתו ברחוב, וכנראה טעמו היה כמש"כ במס' ד"א זוטא (פ"ה) בארבעה דברים ת"ח ניכרים בכיסן בכוסן כבעסן ובעטיפתם, וברש"י שבת (ע"ז ב') דרך ת"ח לעטוף סודר.

עוד שמעתי מרבינו זיע"א שכתבו האחרונים שלא לכפתר צד שמאל על צד ימין דמנהג גויים הוא ובחוקותיהם לא תלכו, גם ע"פ קבלה יש להגביר ימין שהוא חסד על שמאל שהוא דין, ואפשר לזיהר בזה בנקל ולהפוך הכפתורים וגם לו היפכום, וכן הי' נזהר בזה אביו ז"ל, אבל מנהג מרן החזו"א בזה לא ידוע לו עכת"ד, (אכן בארחות רבינו ח"ב עמ' רצ"ו כתב בשם הקה"י שמרן החזו"א זצוק"ל הקפיד מאד על זה).

מדור זה מוקדש לע"נ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

לקבלת השמן:

053-3145900

שמן זית מהודר משיירי מצוה שהיה תלוי כנוי סוכה

בסוכת מרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

הופיע ויצא לאור חלק נוסף מסדרת הספרים "דעת נוטה" תשובות רבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל על פרשיות וירא, חיי שרה, תולדות, ויצא, ניתן להזמין במס' 053-3145900 מחיר 45 ₪ בלבד משלוח חינם (בכפוף לתוקף ההכנה)

בימים אלו מתקיים יריד מכירות מיוחד ע"י מערכת הפצת הספרים שע"י קובץ גליונות" במלאת 5 שנים להסתלקותו של מרן ראש הישיבה הגר"א"ל שטינמן זצוק"ל לקבלת הקטלוג המלא ניתן לפנות לכתובת: k.gilyonot@gmail.com

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"

פרשת וישלח - שלושים לפטירת הגה"צ רבי חיים וואלקין פרשת וישב - שנה ב' למדור הפופולארי "שנים קדמוניות"
פרשת וישב - הסבא מנובהרדוק רבי יוסף יואל הורביץ (י"ז כסלו)

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת שנה שניה

פרשת נקץ - רבי צבי פסח פראנק (כ"א כסלו) גליון חנוכה - מרן הגרא"ל שטיינמן בעל 'אילת השחר' (כ"ד כסלו).
נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מרן הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל ה"אבן האזל"

הבן שנולד בזקנותו

כאשר הגיע ספרו של רבינו "דרך חכמה" על קדשים מבית הדפוס, היה שרוי בשמחה רבה. וסיפר כי שמע פעם מחברותא של רבי איסר זלמן, שיום אחד לעת זקנותו אמר לו רבי איסר זלמן בשמחה, מגיע לי מזל טוב, נולד לי בן. והתפלא החברותא מאוד, והסביר לו הגרא"ז שנולד לו עוד חלק באבן האזל... (רשימות הגר"ג הוניגסברג).

חתנו רבי יצחק מאיר בן מנחם (פצי"נר)

חתנו של הגרא"ז - הגאון רבי יצחק (פצי"נר) בן מנחם היה אב"ד בפתח תקוה, ומח"ס 'משנת המלך' על הרמב"ם. רבינו הכירו מהשנים שלמד בישיבה בפתח תקוה. ובשמחת הנישואין של רבינו הוא הגיע ושהה זמן ארוך כשהוא מבקש לשמוע את כל הדרשה שהחתן הכין. לימים, כאשר השתתף רבינו בשמחת אירוסיו אחד מנכדיו ביקש לשמוע את הדרשה. החתן הגיב בהתנצלות שלא טרח להכין משום שממילא אף אחד אינו מקשיב, נענה רבינו: אינך יכול לדעת, הנה בחתונה שלי היה אחד שביקש לשמוע את כל הדרשה מבלי להפסיד כלום, היה זה החתן של רבי איסר זלמן... לכן לכל הפחות לסעודת החתונה תכין דרשה...

ההיכרות של רבינו עם הגרא"ז (שנלב"ע בעת היות רבינו אברך צעיר כבן עשרים ושש) היתה כבר בנערותו, כשהתלווה פעם אל אביו הגדול לביקור בביתו. ואחרי כן גם היה אצלו כמה פעמים, כשאחד מהם היתה בשליחות מאביו. ובהוראת אביו - כאשר ראה אותו בירך עליו ברכת "ברוך שחלק" בשם ומלכות.

אבן האזל

בחיבוריו של רבינו הוא הרבה מספרי אבן האזל, ונושא ונותן בדבריו. ראה בדרך אמונה הלכות שמיטה (פ"י ה"ט בה"ל ד"ה ודין) ובהלכות מעשר (פ"ג הכ"ד ד"ה המוצא, ובה"ה"ל שם אות י"ג) שמביא מדבריו בחלק ג' הלכות קנין, וכן בדרך חכמה בהלכות בית הבחירה וכלי המקדש מביא פעמים רבות מחידושי אבן האזל על הלכות עבודה.

רבי איסר זלמן מלצר "האבן האזל"

אמורא ששמו "אנא"

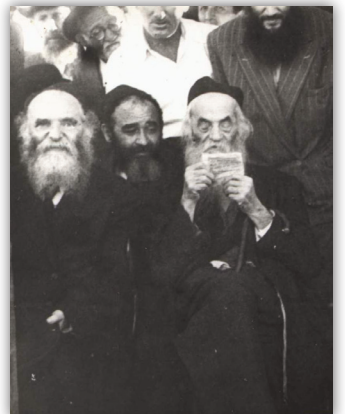
סיפר רבינו שבאחד הפעמים שהיה בביתו של רבי איסר זלמן, שמע ממנו משמו של הגר"א זי"ע, לבאר את דברי הגמרא בסוף מסכת סוטה 'אמר לי רבי יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא ענוה' והתימה ידועה, שאמר על עצמו שהוא העניו הגדול. ואמר משמו של הגר"א שהכוונה לאמורא ששמו היה "אנא".

ולימים כאשר סיפר זאת רבינו, הוסיף: אני מסופק אם אכן הדברים יצאו מפי הגר"א כי אין בנמצא אמורא ששמו כן, ואמנם יש דבר דומה, בירושלמי שבת פ"ו ה"ה נזכר אמורא ששמו 'אנן', אבל גם שם יש גורסים "חנן", ואולי הגר"א גרס שם אנא.

ונשאל רבינו, מדוע לא אמר את הדברים בפני הגרא"ז, והגיב: הלא אין זה דרך ארץ שאני יאמר דבר כזה בפניו. בינו נא! (ספר כל משאלותיך עמוד רצ"ו).

שיעור שלם בשמו

סיפר רבינו שכשלמד בישיבת לומז'א בפתח תקוה, שמע תקופה מסוימת שיעורים ממרן הרב שך, והוא היה מזכיר הרבה מהרב מברסק ומרבי איסר זלמן. ופעם אחת הוא אמר שיעור שלם שכולו דברים מרא"ז, ולא הוסיף עליו כלום!

רבי איסר זלמן וחתניו - רבי יצחק בן מנחם ורבי אהרן קוטלר

רבי אביעזר פילץ (עומד) חתנו של רבי יצחק בן מנחם, עם רבינו, בשמחת אירוסין לרבי קלמן אתרוג

בקשה חשובה לקוראינו שיחיו'

ברצוננו לעקוב אחרי דרכו של רבינו בכתיבת "שמות רחובות" על שמם של רבנים.

ולכן מי שזכה להתכתב עם רבינו לפני שנת תשס"ב, ומתגורר ברחוב שנושא שם של רב כגון מלצר, דסלר, ורנר, נשמח אם יוכל להמציא לנו העתק של המעטפה

בה רשם רבינו את כתובתו.

05331-45900

או במייל: ig0533145900@gmail.com

בתודה מראש

מערכת דברי שי"ח

יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשידי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310